

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IX kadencja

Minister do Spraw Unii Europejskiej

DKSE.9011.1.7.2021/JC

Druk nr 1528

Warszawa, 16 lipca 2021 r.

Pani

Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w związku z realizacją zobowiązań wynikających z ustawy z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 213, poz. 1395), w załączeniu przekazuję przygotowaną w trybie art. 3 ust. 1 ustawy

- **Informację dla Sejmu i Senatu RP o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie styczeń-czerwiec 2021 r. (przewodnictwo Portugalii w Radzie Unii Europejskiej).**

Jednocześnie informuję, że ww. dokument został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 16 lipca 2021 r.

Z poważaniem

(-) Konrad Szymański

Minister do Spraw Unii Europejskiej

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW

INFORMACJA DLA SEJMU I SENATU RP O UDZIALE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W PRACACH UNII EUROPEJSKIEJ W OKRESIE STYCZEŃ–CZERWIEC 2021 R.

/PRZEWODNICTWO PORTUGALII W RADZIE UNII EUROPEJSKIEJ/

Dokument przygotowany w związku
z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 8 października
2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem
i Senatem w sprawach związanych
z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej
w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 213, poz. 1395)

Spis treści

WPROWADZENIE	3
I. PREZYDENCJA PORTUGALSKA I JEJ ZNACZENIE DLA INTERESÓW POLSKI W UE	4
II. AKTYWNOŚĆ POLSKI W PRIORYTETOWYCH DLA PREZYDENCJI PORTUGALSKIEJ OBSZARACH FUNKCJONOWANIA UE	11
2.1 EUROPA ODPORNA	11
2.1.1 Koordynacja UE w związku z COVID-19	11
2.1.2 Wieloletnie Ramy Finansowe, Next Generation EU (w tym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności) oraz BAR – pobrexitowa rezerwa dostosowawcza	13
2.1.3 Odbudowa gospodarki UE, kwestie podatkowe, przemysł i jednolity rynek.....	15
2.1.4 Poszanowanie wartości UE.....	28
2.1.4.1 Praworządność	28
2.1.4.2 Prawa człowieka	29
2.1.4.3 Walka z dyskryminacją, dezinformacją i mową nienawiści.....	32
2.1.5 Bezpieczeństwo wewnętrzne, w tym walka z terroryzmem	34
2.1.6 Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania strefy Schengen	36
2.1.6.1 Wzmocnienie granic zewnętrznych UE.....	38
2.1.6.2 Polityka migracyjno-azylowa	39
2.1.7 Ochrona ludności	42
2.2 EUROPA ZIELONA	43
2.2.1 Polityka klimatyczna i środowiskowa	43
2.2.1.1 Neutralność klimatyczna UE	44
2.2.1.2 Bioróżnorodność i leśnictwo.....	46
2.2.1.3 Gospodarka o obiegu zamkniętym	46
2.2.1.4 Polityka energetyczna.....	47
2.2.1.5 Dyplomacja klimatyczna	48
2.2.2 Polityka rolna.....	49
2.2.2.1 Przygotowania do Szczytu Systemów Żywnościowych ONZ	50
2.2.3 Polityka rybołówstwa	51
2.3 EUROPA CYFROWA	52
2.3.1 Rozwijanie cyfrowej i technologicznej suwerenności UE	52
2.3.1.1 Bezpieczna, wiarygodna i niezależna infrastruktura danych.....	52
2.3.1.2 Cyfryzacja gospodarki i Jednolity Rynek Cyfrowy	53
2.3.1.3 Sztuczna inteligencja i tożsamość elektroniczna	54
2.4 EUROPA SOCJALNA	55
2.4.1 Implementacja Europejskiego Filaru Praw Socjalnych.....	55
2.4.2 Szczyt Społeczny w Porto	56
2.4.3 Adekwatne wynagrodzenie minimalne	57
2.4.4 Wzmocnienie bezpieczeństwa zdrowotnego w UE	57
2.4.5 Ochrona konsumentów.....	59
2.4.6. Edukacja cyfrowa i umiejętności.....	59
2.5 EUROPA GLOBALNA	61
2.5.1. Wspólna odpowiedź na kryzysy humanitarne i sytuacje nadzwyczajne w wymiarze globalnym	61
2.5.2 Wzmocnienie pozycji geopolitycznej UE	62
2.5.3 Wzmocnienie międzynarodowych relacji handlowych	63
2.5.4 Relacje pomiędzy UE a Wielką Brytanią	71
2.5.5 Proces rozszerzenia UE, w tym relacje z państwami Bałkanów Zachodnich.....	71
2.5.6 Polityka sąsiedztwa	72
2.5.7 Relacje transatlantyckie.....	74

2.5.8 Rozwój partnerstwa z Indiami	75
2.5.9 Partnerstwo UE-Afryka	76
2.5.10 Współpraca z kluczowymi aktorami globalnymi	77
III. POZOSTAŁE OBSZARY FUNKCJONOWANIA UE.....	80
3.1 KONFERENCJA WS. PRZYSZŁOŚCI EUROPY.....	80
3.2 BUDŻET UE	81
3.3. POLITYKA TRANSPORTOWA.....	84
<i>Transport drogowy</i>	84
<i>Harmonizacja techniczna pojazdów</i>	86
<i>Transport kolejowy</i>	86
<i>Transport lotniczy</i>	87
<i>Transport morski</i>	87
<i>Żegluga śródlądowa</i>	88
<i>Kwestie horyzontalne</i>	88
3.3 POLITYKA ROZWOJOWA	89
3.4. WSPÓLNA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY, ZAPOBIEGANIE KONFLIKTOM MIĘDZYNARODOWYM, PRZEMYSŁ OBRONNY, WSPÓŁPRACA Z NATO	91
3.5 WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	94
3.6 NAUKA, BADANIA I INNOWACJE	98
3.7 KULTURA	99
3.8 SPORT	101
LISTA ZAŁĄCZNIKÓW	102

Wprowadzenie

Niniejsza Informacja jest trzydziestym piątym półrocznym sprawozdaniem Rady Ministrów dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z udziału Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresach kolejnych prezydencji. Została opracowana w związku z realizacją postanowień art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 213, poz. 1395), na mocy którego Rada Ministrów ma obowiązek poinformować Sejm i Senat – nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy – o udziale Polski w pracach Unii Europejskiej. W dokumencie, przygotowanym wspólnie przez wszystkie ministerstwa i urzędy centralne, podsumowano działania realizowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w okresie prezydencji Portugalii w Radzie UE.

Pierwszy rozdział Informacji podsumowuje w syntetyczny sposób przebieg i dokonania prezydencji portugalskiej przez pryzmat jej priorytetów oraz kwestii kluczowych z punktu widzenia Polski. Rozdział drugi dotyczy aktywności Polski w priorytetowych dla prezydencji portugalskiej obszarach. Rozdział trzeci podsumowuje działalność Rządu w obszarach nieujętych w poprzednich rozdziałach.

Dokument koncentruje się na elementach współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem, które są kluczowe z perspektywy politycznego, społecznego i gospodarczego interesu Polski w Unii Europejskiej. W Informacji zwrócono szczególną uwagę na postulaty i inicjatywy, które miały na celu realizację polskich interesów, przede wszystkim w odniesieniu do projektów o najpoważniejszych długofalowych konsekwencjach, zarówno w zakresie pozytywnych bodźców oddziałujących na rozwój wielu obszarów, jak i elementów niosących ze sobą potencjalne zagrożenia.

W załącznikach zamieszczono informacje o transferach finansowych pomiędzy Polską a Unią Europejską, o wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych i funduszu spójności, a także wykazy stanowisk do aktów prawnych i dokumentów poza legislacyjnych Unii Europejskiej, przygotowanych

przez Rząd zgodnie z ustawą z 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, przekazanych do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w pierwszej połowie 2021 r. Podstawą przygotowania planu prac nad projektami ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej (zamieszczonego w załączniku nr 5.3) jest ust. 1a art. 125a Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

I. Prezydencja portugalska i jej znaczenie dla interesów Polski w UE

Portugalia sprawowała prezydencję w Radzie UE w I półroczu 2021 r., jako drugi kraj w ramach trio Niemcy-Portugalia-Słowenia. Jej prezydencja przypadła na okres kontynuacji działań służących przezwyciężeniu kryzysu wywołanego przez pandemię koronawirusa (COVID-19), która determinowała nie tylko agendę instytucji UE, ale także sposób ich funkcjonowania.

Program prezydencji portugalskiej został opublikowany w dniu 1 stycznia 2021 r., a jego mottem jest: „Czas na zapewnienie: uczciwej, zielonej, cyfrowej odbudowy” (ang. *“Time to deliver: a fair, green, digital recovery”*). Prezydencja Portugalii określiła w nim trzy główne priorytety: promowanie odbudowy Europy poprzez zieloną i cyfrową transformację; wdrożenie Europejskiego Filaru Praw Socjalnych, jako kluczowego elementu zapewniającego sprawiedliwą i sprzyjającą włączeniu społecznemu zieloną i cyfrową transformację; wzmocnienie strategicznej autonomii Europy, która jest otwarta na świat. Priorytety te były realizowane według pięciu kierunków działań, które miały dla prezydencji portugalskiej charakter priorytetów strategicznych: Europa Odporna; Europa Zielona; Europa Cyfrowa; Europa Socjalna; Europa Globalna.

Realizacja priorytetów prezydencji:

1. Europa Odporna

Deklarowanym celem prezydencji portugalskiej było przezwyciężenie negatywnych skutków pandemii COVID-19, działając zgodnie z zasadą solidarności, poprzez ożywienie gospodarcze i społeczne oraz wzmocnienie odporności Europy. Na okres prezydencji portugalskiej przypadła m.in. finalizacja prac nad szeregiem aktów sektorowych Wieloletnich Ram Finansowych (WRF), określających zasady funkcjonowania programów i instrumentów finansowych UE w nowej perspektywie finansowej. Ponadto trwały prace i dyskusje na temat Krajowych Planów Odbudowy (KPO), które mają służyć realizacji reform i projektów inwestycyjnych pobudzających wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy podczas wychodzenia z kryzysu wywołanego pandemią COVID-19. Polska przekazała KPO do Komisji Europejskiej (KE) 3 maja 2021 r. Obecnie trwają rozmowy między Polską a KE w celu opracowania ostatecznego kształtu KPO.

Niewątpliwie szczególnie ważnym osiągnięciem prezydencji portugalskiej w kontekście pandemii było przyjęcie rozporządzenia ws. unijnych cyfrowych zaświadczeń COVID-19, które weszło w życie 1 lipca br. i będzie narzędziem ułatwiającym bezpieczne podróżowanie podczas obowiązywania ograniczeń związanych z pandemią. Od 1 czerwca br. Polska dołączyła do grupy państw członkowskich, które rozpoczęły wydawanie zaświadczeń zgodnie z uzgodnionymi na poziomie UE regułami. Ponadto prezydencja portugalska doprowadziła do zaawansowania prac nad opublikowanym jesienią 2020 r. pakietem legislacyjnym Europejskiej Unii Zdrowia, obejmującym propozycje wzmocnienia Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) i Europejskiej Agencji Leków (EMA) oraz przyjęcia ram prawnych umożliwiających lepszą reakcję UE na poważne transgraniczne zagrożenia zdrowia. Prace te będą kontynuowane przez prezydencję Słowenii w Radzie UE w celu ich sfinalizowania do końca 2021 r. Polska w toku prowadzonych dyskusji popierała co do zasady zaproponowane rozwiązania, które mają na celu lepszą identyfikację potencjalnych zagrożeń, usprawnienie współpracy między państwami członkowskimi a organami UE oraz wzmocnienie systemu zarządzania kryzysowego w UE.

Prezydencja Portugalii prowadziła również prace nad kolejnymi aktualizacjami zalecenia Rady nr 2020/1475 w sprawie skoordynowanego podejścia do ograniczania swobodnego przepływu w odpowiedzi na pandemię COVID-19 oraz zalecenia Rady nr 2020/912 w sprawie tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE oraz ewentualnego zniesienia takiego ograniczenia. Przyjęte na poziomie UE rozwiązania w zakresie przemieszczania się na terytorium UE i podróży do UE gwarantują większą przejrzystość ograniczeń wprowadzanych przez państwa członkowskie na podstawie danych epidemicznych. W trakcie prac Polska zwracała w szczególności uwagę na konieczność zachowania niezakłóconego funkcjonowania jednolitego rynku i integralności kluczowych łańcuchów dostaw w UE.

W ramach priorytetu „Europa odporna” istotnym obszarem aktywności prezydencji Portugalii była polityka gospodarcza, w tym przede wszystkim dyskusje na temat otwartej autonomii strategicznej i roli polityki przemysłowej we wzmocnieniu odporności UE na ewentualne przyszłe kryzysy. Prezydencja zainicjowała dyskusję na temat zaktualizowanej (w stosunku do strategii opublikowanej w marcu 2020 r.) przez KE strategii przemysłowej, która została opublikowana 5 maja 2021 r. Bodźcem dla aktualizacji strategii była pandemia COVID-19 i kryzys ekonomiczny, wpływający na poszczególne ekosystemy oraz zakłócenia w funkcjonowaniu i słabości jednolitego rynku. Polska, podobnie jak inne państwa członkowskie, podkreślała podstawowe wyzwania wynikające z doświadczeń ostatniego roku pandemii oraz główne postulaty związane z kierunkiem dalszego rozwoju przemysłu w UE, m.in. kluczową rolę dobrze funkcjonującego jednolitego rynku bez barier, potrzebę większego zaadresowania kwestii rynku usług i redukcji barier, konieczność wzmocnienia nadzoru rynku i normalizacji oraz potrzebę podjęcia skutecznych działań w zakresie krytycznych zależności. Polska konsekwentnie prezentowała stanowisko, że należy dążyć do zachowania europejskiego przemysłu, który docelowo będzie najbardziej „zielony” na świecie, jednakże przy zachowaniu konkurencyjności unijnej gospodarki wobec partnerów zewnętrznych. Polska podkreślała, że dwojaka (zielona i cyfrowa) transformacja powinna być przeprowadzona w sposób sprawiedliwy, w tym koncentrować się na potrzebach sektorów energochłonnych, zmniejszając nierówności między państwami członkowskimi oraz dostosowując rynek pracy.

Priorytet „Europa odporna” obejmował również kontynuację prac nad nowym Paktem w sprawie Migracji i Azylu. Były one prowadzone na poziomie politycznym i technicznym, w celu wypracowania kompromisu w trzech głównych obszarach: wymiarze zewnętrznym (z uwzględnieniem współpracy dot. powrotów i readmisji), ochronie granic zewnętrznych UE i solidarności. Jednak w tym zakresie nie doszło do znaczącego postępu w negocjacjach, które będą kontynuowane przez kolejną prezydencję Słowenii. Wymiar zewnętrzny migracji (pogłębiona współpraca z państwami pochodzenia i tranzytu migrantów) w toku negocjacji pozostaje jedynym obszarem, którego znaczenie nie ulega wątpliwości dla wszystkich państw członkowskich, i jako taki może stanowić podstawę przyszłego kompromisu w ramach całości pakietu migracyjno-azyłowego. W ramach pozostałych prac w wymiarze wewnętrznym polityki migracyjnej i azyłowej prezydencja Portugalii osiągnęła jedynie niewielki postęp.

Polska aktywnie uczestniczyła w pracach dot. pakietu migracyjno-azyłowego i była przychylna staraniom prezydencji portugalskiej o uzyskanie realnych postępów w zakresie Paktu. W trakcie prac Polska zaznaczała, że zasada solidarności nie może uzasadniać obowiązkowej relokacji, która stanowi zachętę do nielegalnej migracji i przemytu migrantów. Jednocześnie Polska wyrażała akceptację dla przymusowej solidarności w sytuacji kryzysowej, przy czym mechanizm powinien pozostać elastyczny. Polska pozytywnie ocenia podejście prezydencji Portugalii do prac nad Paktem, która skupiła się na wymiarze zewnętrznym i powrotach, w tym na konstruktywnym dialogu z państwami członkowskimi.

Prezydencja Portugalii szczególną wagę przykładła także do promowania podstawowych wartości i zasad UE takich jak praworządność i demokracja. W trakcie prezydencji Portugalii Polska popierała inicjatywy w zakresie praworządności podejmowane na forum UE, które są zgodne z literą i duchem Traktatów, które wskazują, że Unia powinna działać wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych jej przez państwa członkowskie w Traktatach do osiągnięcia określonych w nich celów. Polska pozostawała otwarta na dialog z instytucjami UE i państwami członkowskimi, na sprawiedliwych

i równych dla wszystkich państw członkowskich zasadach i przy zastosowaniu jednolitych kryteriów w zakresie praworządności. Ponadto Polska sprzeciwiała się stosowaniu podwójnych standardów do oceny przez organy unijne regulacji prawnych poszczególnych państw członkowskich. Polska aktywnie uczestniczyła w postępowaniach rozpoznawanych przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w sprawach dotyczących organizacji wymiaru sprawiedliwości.

Podczas posiedzenia Rady ds. Ogólnych w czerwcu 2021 r. przedstawione zostały informacje dotyczące praworządności w Polsce oraz wartości unijnych na Węgrzech w związku z trwającymi procedurami art. 7 TUE. W odniesieniu do punktu dotyczącego Polski KE poinformowała o stanie prac, aktualnych postępowaniach naruszeniowych i sprawach toczących się przed TSUE. Polska nie podzieliła krytycznej opinii KE o przyjętych przez nią rozwiązaniach i wyjaśniła swoje stanowisko. Polska zaznaczała, że równoległa dyskusja na temat spraw toczących się w TSUE nie ma wartości dodanej i może naruszać prawa Polski do obrony i uzyskania orzeczenia w ramach obiektywnego procesu. W związku z powyższym przeprowadzenie kolejnego wystąpienia nie ma uzasadnienia, a procedura art. 7 TUE powinna zostać zakończona w sposób pozostawiający kwestie sporne dla TSUE.

Do priorytetu „Europa Odporna” prezydencja Portugalii włączyła również debatę o przyszłości Unii Europejskiej. Prezydencja zainaugurowała w dniu 9 maja 2021 r. Konferencję w sprawie przyszłości Europy, której rozpoczęcie zostało opóźnione ze względu na wybuch pandemii COVID-19 (pierwotnie miała się rozpocząć wiosną 2020 r.). Konferencja ma być okazją do otwartej i szerokiej debaty z udziałem instytucji i obywateli na temat kierunków rozwoju UE i jej polityk, co Polska od początku popierała. Polska podkreśla, że kluczem do sukcesu Konferencji jest jak najszerszy w niej udział społeczeństwa obywatelskiego, przy czym rządy powinny pełnić jedynie rolę pomocniczą. W opinii Polski Konferencja powinna mieć charakter inkluzywny, przejrzysty i umożliwiać wyrażenie wszelkich opinii, w tym krytycznych. Dla Polski istotne jest, aby jasno zostało wskazane, że to Rada Europejska - organ odpowiedzialny za określenie ogólnego kierunku politycznego i priorytetów UE – będzie mieć głos decydujący dla wyników Konferencji. Konferencja musi się koncentrować na sprawach istotnych dla obywateli, związanych ze sferą publiczną i dobrobytem Europejczyków. Dla Polski szczególnie ważne będą tematy transformacji klimatycznej, transformacji cyfrowej oraz rozwoju rynku wewnętrznego i jego konkurencyjności.

2. Europa Zielona

W ramach tego priorytetu prezydencja portugalska skupiała się na pracach z obszaru polityki klimatycznej i środowiskowej oraz rolnictwa.

W trakcie prezydencji Portugalii prowadzone były intensywne prace nad rozporządzeniem PE i Rady ustanawiającym ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie – ECL), którego celem jest ustanowienie w prawodawstwie celu neutralności klimatycznej UE do 2050 r. Ambicją prezydencji było doprowadzenie do uzgodnienia ECL w ramach rozmów trójstronnych. W dniu 20 kwietnia 2021 r. osiągnięto porozumienie w zakresie ECL pomiędzy Radą, KE oraz PE. Rada przyjęła rozporządzenie ws. ECL podczas posiedzenia Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 28 czerwca, a PE podczas sesji plenarnej w dniu 24 czerwca 2021 r. Polska od początku bardzo aktywnie uczestniczyła w negocjacjach ECL, inicjowała wiele spotkań dwustronnych z przedstawicielami PE, Rady, KE i innych państw członkowskich, przedstawiając argumenty dla swoich postulatów, które znalazły swoje odzwierciedlenie w ostatecznym tekście kompromisowym, m.in. cel neutralności klimatycznej do 2050 r. jako kolektywny cel UE, czy utrzymanie unijnego celu redukcji na poziomie 55% netto na 2030 r. (w porównywaniu z rokiem 1990).

Dodatkowo w kontekście polityki klimatycznej, dzięki staraniom m.in. Polski podczas prezydencji portugalskiej zwołane zostało nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej w dniach 24-25 maja 2021 r. poświęcone polityce klimatycznej. Dzięki intensywnym wysiłkom Polski, w ramach ww. posiedzenia udało się zabezpieczyć wiodącą rolę Rady Europejskiej w pracach nad pakietem legislacyjnym Komisji Europejskiej „*fit for 55*”, który ma za zadanie implementację unijnego celu

redukcji emisji gazów cieplarnianych. Ponadto w zakresie zmian w systemie handlu emisjami (*Emissions Trading System – ETS*) udało się uniknąć nieproporcjonalnego obciążenia biedniejszych państw członkowskich w sektorach nieobjętych ETS, co było nie do zaakceptowania przez grupę państw Europy Środkowej i Południowej.

Prace prezydencji portugalskiej dotyczyły także tematyki gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) i obejmowały przegląd ram prawnych dotyczących baterii w celu poprawy zrównoważonego charakteru łańcucha wartości, mając na uwadze jego wpływ na przemysł oraz strategiczną autonomię UE. Polska aktywnie uczestniczyła w zainicjowanych przez prezydencję portugalską pracach nad opublikowanym w grudniu 2020 r. projektem rozporządzenia PE i Rady w sprawie baterii i zużytych baterii, uchylającego dyrektywę 2006/66/WE i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/1020. Efektem prac prezydencji portugalskiej jest przyjęty na posiedzeniu Rady ds. Środowiska w czerwcu 2021 r. raport z postępu prac.

Ponadto prezydencji Portugalii udało się doprowadzić do przyjęcia podejścia ogólnego Rady (na posiedzeniu Rady UE ds. Energii 11 czerwca 2021 r.) w zakresie projektu rozporządzenia PE i Rady w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylającego rozporządzenie (UE) nr 347/2013 (tzw. rozporządzenie TEN-E). Negocjacje ww. projektu stanowiły legislacyjny priorytet prezydencji. Polska popierała kierunkowo prace nad zmianą rozporządzenia i zgłaszała uwagi w toku prac w ramach Rady UE. Dzięki staraniom Polski, w toku negocjacji, udało się doprowadzić do usunięcia niekorzystnej dla interesów Polski propozycji KE dotyczącej ustanowienia instytucji tzw. *one-stop shop* dla infrastruktury *offshore*, która miałaby koordynować proces inwestycyjno-budowlany oraz zawiązywania umów pisemnych między członkami danej grupy regionalnej determinującymi częściowo moce instalowane w morskiej energetyce wiatrowej do 2050 r.

W obszarze rolnictwa priorytetem prezydencji Portugalii było doprowadzenie do zakończenia negocjacji w sprawie pakietu reformy Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Polska wspierała prezydencję w realizacji jej ambicji związanych z doprowadzeniem do osiągnięcia kompromisu pomiędzy Radą a PE i KE. Prezydencja portugalska podjęła bardzo intensywne starania na rzecz osiągnięcia porozumienia międzyinstytucjonalnego, do czego udało się doprowadzić w dniach 24-25 czerwca 2021 r. i co zostało potwierdzone na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 28-29 czerwca br. Ostateczny tekst kompromisowy odzwierciedla szereg postulatów aktywnie przedstawianych przez Polskę w ramach negocjacji dotyczących m.in.: nowego modelu wdrażania WPR, transferu środków między filarami WPR, definicji aktywnego rolnika, limitu wydatków na płatności związanych z produkcją, płatności redystrybucyjnej.

Podczas przewodnictwa Portugalii Polska kontynuowała współpracę z KE i państwami członkowskimi UE w celu osiągnięcia porozumienia z Wielką Brytanią, dotyczącego kwot połowowych dla stad wspólnie zarządzanych z Wielką Brytanią na pozostałą część 2021 r. W dniu 2 czerwca 2021 r. UE i Wielka Brytania zakończyły negocjacje w sprawie porozumienia określającego kwoty połowowe dla wspólnie zarządzanych zasobów do końca 2021 r.

W pierwszym półroczu 2021 r. sfinalizowano również, poprzez przyjęcie konkluzji Rady, proces wewnątrzunijnych konsultacji w sprawie stanowiska UE w odniesieniu do wrześniowego Szczytu Systemów Żywnościowych ONZ.

3. Europa Cyfrowa

W ramach tego priorytetu prezydencja Portugalii skupiała się na inicjatywach, których celem jest zwiększenie cyfrowej i technologicznej suwerenności UE, a w szczególności nad: projektem aktu o usługach cyfrowych (*Digital Services Act – DSA*) oraz projektem rozporządzenia w sprawie rynków cyfrowych (*Digital Markets Act – DMA*). W trakcie prezydencji Portugalii prowadzone były prace nad ww. projektami, w których Polska wzięła aktywny udział przedstawiając swoje postulaty. Ambicją Polski jest, aby DSA stał się rozwiązaniem przyszłościowym, neutralnym technologicznie i na tyle elastycznym, aby mógł reagować na szybkie tempo zmian obserwowanych w sektorze cyfrowym. Ostatnia wypracowana w Radzie propozycja kompromisowa dotycząca DSA odzwierciedla większość

polskich postulatów. Natomiast w zakresie DMA do głównych postulatów Polski jakie były przedstawiane w trakcie prac należą zwiększenie roli państw członkowskich w procesie wyznaczania strażników dostępu, doprecyzowanie sposobu wypełnienia przez nich obowiązków oraz aktualizacja stawianych im wymogów przy zachowaniu wiodącej roli KE w nadzorze nad działalnością platform i egzekwowaniu zapisów rozporządzenia. Polska postuluje ponadto, aby obowiązki strażników dostępu były określone indywidualnie dla każdej platformy, w drodze dialogu regulacyjnego z KE. Prace nad omawianymi projektami będą kontynuowane przez Słowenię – kolejną prezydencję Rady UE.

Polska wzięła aktywny udział w kontynuowanych przez prezydencję portugalską pracach nad projektem rozporządzenia w sprawie europejskiego zarządzania danymi, który będzie stanowić podstawę prawną dla tworzenia europejskich zaufanych przestrzeni danych w poszczególnych sektorach. Podczas dyskusji Polska podkreślała zwłaszcza potrzebę zagwarantowania wysokiego poziomu ochrony prywatności i bezpieczeństwa danych, które będą podlegały udostępnianiu na podstawie nowych ram zarządzania danymi. Kolejna (czwarta) wersja tekstu kompromisowego wypracowana w czerwcu 2021 r. częściowo odzwierciedla kierunek stanowiska Polski – prace będą kontynuowane przez kolejną prezydencję.

Polska uczestniczyła także aktywnie w ostatniej fazie prac nad projektem rozporządzenia wprowadzającego tymczasowe i wąskie odstępstwa od stosowania przepisów chroniących poufność komunikacji i danych o ruchu zawartych w art. 5 ust. 1 i art. 6 dyrektywy 2002/58/WE (dyrektywy o prywatności i łączności elektronicznej), która zakończyła się wypracowaniem kompromisu między Radą a PE. Rozporządzenie ma tymczasowy charakter i będzie obowiązywać przez trzy lata od wejścia w życie. Będzie stanowić ono podstawę prawną dla stosowania przez dostawców usług łączności elektronicznej technologii przetwarzania danych osobowych w celu wykrywania praktyk niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych. Umożliwi im także usuwanie materiałów przedstawiających niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych w Internecie oraz ich zgłaszanie właściwym organom ścigania i organizacjom społecznym.

4. Europa Socjalna

Silniejsza Europa socjalna była centralnym punktem wśród priorytetów prezydencji portugalskiej, który stał się jeszcze istotniejszy ze względu na ogólnoswiatowy kryzys spowodowany pandemią. W kontekście odbudowy gospodarczej celami prezydencji było wzmocnienie europejskiego modelu społecznego oraz spójności terytorialnej. Cele te prezydencja zamierzała osiągnąć poprzez łagodzenie skutków bezrobocia, walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przeciwdziałanie dyskryminacji i nierówności płci.

Kluczową kwestią dla prezydencji portugalskiej była kontynuacja prac nad implementacją Europejskiego Filaru Praw Socjalnych (EFPS). W celu nadania politycznego impulsu do dalszego wdrażania EFPS prezydencja Portugalii zorganizowała Szczyt Społeczny w Porto (w dniach 7-8 maja 2021 r.), który stanowił główne wydarzenie tej prezydencji. Szczyt był okazją do wzmocnienia dialogu z partnerami społecznymi i obywatelami oraz przedyskutowania na najwyższym poziomie politycznym dotychczasowych postępów w realizacji zasad EFPS oraz możliwości wdrożenia nowych celów dla UE do 2030 r. wskazanych w Planie Działania na rzecz EFPS przedstawionym przez KE w marcu 2021 r. W ramach trzech paneli tematycznych z udziałem szefów państw i rządów UE poruszono kwestie dot. zatrudnienia i pracy, umiejętności i innowacji oraz zabezpieczenia społecznego. Głównym efektem Szczytu Społecznego było przyjęcie Deklaracji z Porto, która wskazuje na znaczenie wdrażania EFPS w procesie odbudowy po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i dążeniu do cyfrowej, zielonej i sprawiedliwej transformacji. Priorytetem dla UE i państw członkowskich będzie przejście od ochrony miejsc pracy do ich tworzenia, rozwój edukacji i umiejętności, walka z wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Polska poparła przyjęcie Deklaracji podkreślając jednocześnie, że polityka społeczna i zatrudnienia realizowana jest przede wszystkim przez państwa członkowskie, które są odpowiedzialne za prowadzenia działań dostosowanych do ich rzeczywistych potrzeb i możliwości. Inicjatywy podejmowane na poziomie UE mają charakter wspierający i powinny być realizowane

z poszanowaniem traktatowego podziału kompetencji i zasad pomocniczości i proporcjonalności. Polska podkreślała także, że wzmacnianie wymiaru społecznego UE nie może być pretekstem dla działań protekcyjnych i nie może prowadzić do zaburzeń na rynku wewnętrznym UE.

W zakresie spraw społecznych w trakcie prezydencji Portugalii udało się także osiągnąć porozumienie w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz przyjąć zalecenie w sprawie Gwarancji dla Dzieci, aby wspólnie promować równe szanse dla dzieci. Poza tym prezydencja portugalska podjęła prace nad projektem dyrektywy w sprawie wiążących środków w dziedzinie przejrzystości wynagrodzeń. Polska popiera działania, które mają na celu ograniczenie bądź wyeliminowanie zjawiska luki płacowej, a tym samym dyskryminacji kobiet lub mężczyzn w zakresie wynagrodzeń za pracę.

Prezydencja Portugalii poczyniła także postępy w pracach nad wnioskiem dotyczącym dyrektywy w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w UE. Polska brała aktywny udział w pracach podkreślając swoje priorytety, przede wszystkim konieczność zapewnienia państwom członkowskim większej elastyczności w zakresie mechanizmu ustalania i aktualizacji ustawowych płac minimalnych oraz wymogów dotyczących promowania rokowań zbiorowych, a także monitorowania i gromadzenia danych. Zdaniem Polski określenie w dyrektywie ścisłych kryteriów branych pod uwagę przy ustalaniu płacy minimalnej, do których wypełnienia zobowiązane byłyby państwa członkowskie, w praktyce oznacza nadmierną ingerencję w ich kompetencje w zakresie ustalania wynagrodzeń i nie pozostawia odpowiedniej swobody w kształtowaniu wynagrodzeń. Szczególne wątpliwości budzi dążenie do wprowadzenia we wszystkich państwach członkowskich modelu ukierunkowanego na objęcie rokowaniami zbiorowymi co najmniej 70% pracowników. Model ten nie odpowiada uwarunkowaniom większości państw członkowskich. Propozycja kompromisowa przedstawiona przez prezydencję Portugalii wymaga dalszej dyskusji w kontekście zgłoszonych przez państwa członkowskie uwag, w tym przez Polskę.

Ponadto prezydencja Portugalii podkreślała również potrzebę wzmacniania roli Unii w obszarze zdrowia (Europejska Unia Zdrowia). Na posiedzeniu Rady UE ds. Polityki Społecznej, Zatrudnienia, Zdrowia i Ochrony Konsumentów (EPSCO) w dniu 15 czerwca 2021 r. przyjęto podejście ogólne Rady do projektu rozporządzenia ws. zmiany mandatu Europejskiej Agencji Leków – EMA. Polska poparła tekst kompromisowy projektu rozporządzenia, który uwzględnia zgłaszane uwagi i propozycje, w szczególności dotyczące finansowania nowych obowiązków, zostały uwzględnione. Dalsze prace nad projektem, w tym negocjacje z PE, będzie prowadzić prezydencja Słowenii.

5. Europa Globalna

W ramach tego priorytetu prezydencja Portugalii starała się doprowadzić do unormowania stosunków z Wielką Brytanią, wzmacniać pozycję geopolityczną UE w oparciu o reformę systemu multilateralnego, budowę i wzmacnianie partnerstw międzynarodowych. Dla prezydencji Portugalii ważne było także wzmocnienie mechanizmów regulujących globalizację, współpracę międzynarodową i wspólną odpowiedź na kryzysy humanitarne i sytuacje nadzwyczajne. W zakresie współpracy międzynarodowej prezydencja portugalska podejmowała działania na rzecz wzmocnienia systemu międzynarodowych relacji handlowych, rozwój partnerstwa z Indiami, odnowienia relacji transatlantyckich oraz intensyfikacji relacji z Ameryką Łacińską i Afryką.

W zakresie stosunków z Wielką Brytanią na okres prezydencji Portugalii przypadło zakończenie procedur ratyfikacyjnych Umowy o handlu i współpracy zawartej pomiędzy Unią Europejską a Wielką Brytanią oraz rozpoczęcie jej implementacji. Podjęto również działania związane z operacjonalizacją jej przepisów i ustanowieniem organów zarządzających przewidzianych Umową (Rada Partnerstwa i komitety wyspecjalizowane). Pierwsze spotkanie Rady Partnerstwa zorganizowano 9 czerwca 2021 r. Jednocześnie prowadzono działania w ramach drugiego elementu relacji UE-Wielka Brytania, czyli Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE, a w szczególności tzw. protokołu irlandzkiego będącego jej częścią. Polska podkreślała potrzebę prawidłowej i szybkiej implementacji Umowy o handlu i współpracy celem zmniejszenia negatywnych konsekwencji zakończenia okresu przejściowego w relacjach UE-Wielka Brytania. Sygnalizowaliśmy, że wszelkie spory wynikające zarówno z tej umowy

jak i Umowy o wystąpieniu powinny być rozwiązywane na forum przeznaczonych do tego organów umownych w duchu konstruktywnej współpracy. Zwracaliśmy uwagę na potrzebę elastyczności UE biorącej pod uwagę szerszy kontekst polityczny, a jednocześnie konieczność przestrzegania zawartych przez Wielką Brytanię porozumień i potrzebę ochrony jednolitego rynku oraz unii celnej.

W okresie prezydencji Portugalii prowadzono również działania na rzecz międzynarodowej solidarności szczepionkowej. Poprzez wsparcie dla inicjatywy COVAX oraz działania w formacie Team Europe UE podjęła wysiłki na rzecz zapewnienia globalnego dostępu do szczepionek przeciwko COVID-19 w szczególności w odniesieniu do sąsiedztwa UE oraz Ameryki Łacińskiej. Na czerwcowym posiedzeniu Rady Europejskiej potwierdzono zaangażowanie UE na rzecz międzynarodowej solidarności w odpowiedzi na pandemię COVID-19. Rada Europejska podkreśliła konieczność osiągnięcia postępów w zintensyfikowaniu globalnej produkcji szczepionek i zapewnieniu powszechnego dostępu do nich, w szczególności za pośrednictwem programu COVAX. Polska zaangażowała się w inicjatywę COVAX – w maju 2021 r. Polska dokonała dobrowolnej wpłaty w wys. 750 000 EUR na rzecz COVAX i tym samym dołączyła do grona 16 państw członkowskich, które wsparły inicjatywę.

Do priorytetów prezydencji, istotnych z punktu widzenia Polski, należała także polityka wschodnia i Bałkanów Zachodnich.

W związku z konfrontacyjną postawą Rosji wobec Zachodu w czasie prezydencji portugalskiej Polska kontynuowała swoje działania polegające m.in. na wspieraniu uszczelniania unijnych reżimów sankcyjnych nałożonych na Rosję w wyniku jej agresji na Ukrainę. Kontynuowana była dyskusja nad przyszłością polityki UE wobec Moskwy w ramach przeglądu tzw. pięciu zasad. Na posiedzeniu Rady Europejskiej w czerwcu 2021 r. przywódcy UE jednoznacznie potwierdzili przywiązanie do wszystkich pięciu zasad przewodnich, które stanowią podstawę unijnej jedności wobec Rosji. M.in. dzięki zabiegom Polski, niezależnie od pojawiających się sugestii o woli i konieczności zbliżenia z Rosją, podtrzymany został podstawowy element warunkowości - przywiązanie jakiegokolwiek istotnej zmiany w stosunkach UE z Rosją do pełnego wdrożenia porozumień Mińskich.

Rada Europejska podkreśliła także, że UE i jej państwa członkowskie muszą w zdecydowany i skoordynowany sposób reagować na każdy przypadek dalszych wrogich, nielegalnych i destrukcyjnych działań Rosji, w pełni wykorzystując wszelkie dostępne instrumenty i zapewniając koordynację działań z partnerami. W tym celu Przywódcy zobowiązali KE i Wysokiego Przedstawiciela, aby przedstawili możliwe rozwiązania w zakresie dodatkowych środków ograniczających, w tym sankcji gospodarczych. Silnie wybrzmiała też kwestia ataku cybernetycznego na Polskę.

Ponadto w trakcie prezydencji portugalskiej na forum UE podjęte zostały również działania wobec Białorusi w konsekwencji kryzysu politycznego będącego następstwem sfałszowanych wyborów prezydenckich oraz brutalnego tłumienia pokojowych demonstracji przez siły bezpieczeństwa. Polska aktywnie włączyła się w proces przyjęcia kolejnego pakietu sankcji wobec osób odpowiedzialnych za łamanie praw człowieka. Efektem tych działań było przyjęcie czwartego pakietu sankcji wobec Białorusi w czerwcu. Co więcej, w rezultacie zmuszenia do lądowania samolotu Ryanair oraz aresztowania R. Protasiewicza, przyjęte zostały konkluzje Rady Europejskiej rozszerzające zakres sankcji. Na ich podstawie uzupełniono decyzję sankcyjną o zakaz lotów samolotów białoruskich nad terytorium UE, a także rozpoczęto prace nad nowym pakietem sankcji gospodarczych. Dzięki zabiegom Polski udało się doprowadzić do prezentacji przez KE (28 maja 2021 r.) planu gospodarczego dla demokratycznej Białorusi zainicjowanego przez Polskę i Grupę Wyszehradzką.

W obliczu represji, które dotknęły polską mniejszość na Białorusi (m.in. aresztowanie pięciorga jej przedstawicieli), uruchomiliśmy w ramach UE akcję solidarności, której egzemplifikacją było podniesienie tematu na Radzie Europejskiej i Radzie do Spraw Zagranicznych w marcu 2021 r. oraz wydanie oświadczenia w sprawie prześladowania Polaków przez Wysokiego Przedstawiciela UE do Spraw Zagranicznych i Bezpieczeństwa, Josepha Borrella; również KE wezwała białoruskie władze do natychmiastowego uwolnienia Andżeliki Borys i Andrzeja Poczobuta.

W okresie prezydencji portugalskiej w Radzie UE Polska podejmowała działania związane z przygotowaniem do Szczytu Partnerstwa Wschodniego (PW), kilkakrotnie przekładanego z pierwotnej daty 18 czerwca 2020 r. (kolejne planowane daty to marzec 2021 r., następnie październik 2021 r., ostatecznie 16 lub 17 grudnia 2021 r. wg stanu wiedzy na czerwiec 2021 r.). Polska inicjowała na forum unijnym dyskusję na temat przyszłości tej polityki obejmującą postulat włączenia bezpieczeństwa do nowej perspektywy PW. Głównymi kwestiami podnoszonymi przez Polskę były: konieczność włączenia tematyki bezpieczeństwa do nowej perspektywy PW po 2020 r., jak również konieczność opublikowania *Joint Staff Working Document* podsumowującego przygotowania do Szczytu oraz konieczność podjęcia negocjacji Deklaracji Szczytu PW.

Istotnym obszarem aktywności prezydencji portugalskiej była również polityka rozszerzenia UE. W pierwszym półroczu 2021 r. udało się zakończyć prace nad adaptacją zasad nowej metodologii rozszerzenia UE (przyjętej w marcu 2020 r.) do trwającego procesu negocjacji akcesyjnych z Serbią i Czarnogórą. W połowie marca br. KE opublikowała non-paper w sprawie zasad zaadaptowania nowej metodologii rozszerzenia do istniejących już ram negocjacyjnych. Polska aktywnie wspierała proponowane w non-paperze wytyczne, które były zgodne z polskim stanowiskiem. Prezydencja portugalska przygotowała dokument uszczegółwiający zasady zaproponowane przez KE, który uzyskał akceptację wszystkich państw członkowskich (28 kwietnia 2021 r.).

Prezydencji portugalskiej nie udało się natomiast doprowadzić do zakończenia prac Rady nad ramami negocjacyjnymi dla Albanii i Macedonii Północnej, opublikowanymi przez KE w dniu 1 lipca 2020 r. w oparciu o nową metodologię rozszerzenia. Polska na forum Rady postulowała o jak najszybsze przyjęcie ram negocjacyjnych dla Albanii i Macedonii Północnej oraz wyrażała oczekiwanie, że dalsze prace będą prowadzone równoległe w odniesieniu do obu państw.

W zakresie rozwoju partnerstwa z Indiami prezydencja Portugalii, na marginesie Szczytu Społecznego w Porto w maju 2021 r., zorganizowała wideoszczyt UE-Indie. Podczas wideospotkania z premierem Indii N. Modim, przywódcy UE i Indii wymienili poglądy na temat współpracy w zwalczaniu globalnych kryzysów. W związku z trudną sytuacją epidemiczną w Indiach Polska poinformowała o przekazaniu Indiom pomocy w postaci dostawy leków i sprzętu medycznego. Podkreśliła również potrzebę zacieśnienia współpracy gospodarczej i zmniejszenia barier administracyjnych, wyrażając poparcie dla zawarcia między UE a Indiami umów o wolnym handlu i ochronie inwestycji. Efektem ww. dyskusji jest wspólne oświadczenie UE-Indie.

Podczas prezydencji portugalskiej Polska pozostawała aktywnie zaangażowana w prace na forum UE dotyczące kwestii transatlantycznych. Polska podkreślała potrzebę ścisłej współpracy z partnerami dzielącymi unijne wartości, w szczególności ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej (USA), także ze względu na rosnące wpływy Chin. W tym kontekście wskazywaliśmy na znaczenie finalizacji prac nad umową inwestycyjną UE-Chiny oraz wdrożenia umowy między Unią Europejską a rządem Chin w sprawie współpracy w zakresie oznaczeń geograficznych i ich ochrony.

II. Aktywność Polski w priorytetowych dla prezydencji portugalskiej obszarach funkcjonowania UE

2.1 Europa Odporna

2.1.1 Koordynacja UE w związku z COVID-19

Główny ciężar unijnej koordynacji w związku z pandemią COVID-19 opiera się na mechanizmie zarządzania kryzysowego IPCR (*ang. Integrated Political Crisis Response*) za pomocą którego prezydencja koordynuje polityczną reakcję na kryzys, włączając unijne instytucje, państwa członkowskie UE i inne kluczowe podmioty. 2 marca 2020 r. prezydencja chorwacka aktywowała najwyższy stopień mechanizmu IPCR – pełna aktywacja. Zarówno prezydencja niemiecka, jak i portugalska kontynuowały stosowanie mechanizmu IPCR w trybie pełnej aktywacji.

W trakcie prezydencji portugalskiej dwukrotnie dokonano zmian w zaleceniu Rady nr 2020/1475 w sprawie skoordynowanego podejścia do ograniczania swobodnego przepływu w odpowiedzi na pandemię COVID-19. W trakcie prac Polska podkreślała m.in., że z uwagi na konieczność zachowania niezakłóconego funkcjonowania jednolitego rynku i integralności kluczowych łańcuchów dostaw w UE, wobec pracowników transportu międzynarodowego należy stosować pełne odstępowania od wszelkich restrykcji podróży. Polska wstrzymała się od głosu podczas obu głosowań nad zmianami zalecenia 2020/1475, ponieważ w praktyce pozwalały one państwom członkowskim na nakładanie na pracowników transportu międzynarodowego jednostronnych środków o charakterze restrykcji, takich jak obowiązek okazywania wyników testów na obecność COVID-19, czy kwarantanna.

Wprowadzanie przez niektóre państwa członkowskie restrykcji podróży na pracowników transportu międzynarodowego było przyczyną przygotowania z inicjatywy Polski wspólnego oświadczenia ośmiu państw członkowskich UE (Bułgarii, Estonii, Irlandii, Litwy, Luksemburga, Polski, Słowacji i Węgier) w sprawie konieczności utrzymania funkcjonowania jednolitego rynku i koncepcji uprzywilejowanych korytarzy transportowych (ang. *Green Lanes*) podczas pandemii COVID-19, które zostało przekazane do KE 2 kwietnia 2021 r. W dokumencie podkreślono znaczenie zachowania płynności przepływów towarowych w UE w czasie pandemii, a także wezwano państwa członkowskie do stosowania pełnych wyłączeń spod restrykcji podróży dla pracowników transportu międzynarodowego, jako pełniących kluczowe role z punktu widzenia funkcjonowania gospodarek i społeczeństw europejskich. Oświadczenie zostało przekazane Komisarz ds. Transportu Pani Adinie Vălean.

Podczas prezydencji portugalskiej, w związku z COVID-19 Polska aktywnie uczestniczyła w europejskich mechanizmach ochrony granic. W tym kontekście Straż Graniczna realizowała czynności związane z kontrolą nienaruszalności granic państwowych przez osoby, których wjazd ograniczają przepisy prawa. Wprowadzane na poziomie UE ograniczenia w korzystaniu z prawa do swobodnego przemieszczania się wiązały się głównie z koniecznością poddania się 10-dniowej kwarantannie po przekroczeniu granicy do Polski, w przypadku gdy podróżny nie podlegał zwolnieniu z obowiązku poddania się kwarantannie. W związku z włączeniem do zalecenia Rady nr 2020/1475 zwolnienia z obowiązku kwarantanny ozdrowieńców oraz osób zaszczepionych dopuszczoną do obrotu na rynku unijnym szczepionką przeciwko COVID-19, Polska uwzględniła te okoliczności w treści rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. 2021 poz. 861 z późn. zm.). Również w przypadku osób posiadających negatywny wynik testu diagnostycznego wykonanego po przylocie (na terenie lotniska), a przed odprawą graniczną, nie wprowadzono obowiązku odbycia 10-dniowej kwarantanny po przekroczeniu granicy do Polski.

W marcu 2021 r. KE opublikowała dwa projekty rozporządzeń dotyczących tzw. „zielonych cyfrowych certyfikatów”. Celem projektów było wprowadzenie ram wydawania, weryfikowania i uznawania interoperacyjnych zaświadczeń o szczepieniu, o wyniku testu i o powrocie do zdrowia w celu ułatwienia swobodnego przepływu osób w czasie pandemii COVID-19 (zielone zaświadczenie cyfrowe), zarówno w odniesieniu do obywateli państw członkowskich UE jak i obywateli państw trzecich legalnie zamieszkujących lub legalnie przebywających na terytorium państw członkowskich.

W związku z chęcią szybkiego wdrożenia proponowanych rozwiązań, podjęto intensywne prace mające na celu ich przyjęcie i wdrożenie. W dniu 14 kwietnia Rada przyjęła mandat do rozpoczęcia negocjacji z PE w sprawie propozycji KE a w dniu 22 kwietnia przedstawiciele państw członkowskich w ramach sieci e-zdrowia uzgodnili wytyczne opisujące główne specyfikacje techniczne dotyczące wdrożenia systemu.

Polska brała aktywny udział w pracach. W dniu 20 maja 2021 r. PE i Rada osiągnęły porozumienie w sprawie unijnego cyfrowego zaświadczenia COVID-19, które zostało z zadowoleniem przyjęte przez Polskę. W dniu 8 czerwca kompromisowe projekty rozporządzeń zostały przyjęte przez PE a w dniu 14 czerwca oficjalnie zostały podpisane. Chociaż rozporządzenie jest stosowane od 1 lipca, wszystkie państwa członkowskie, które przeszły testy techniczne i były gotowe do wydawania i weryfikowania

zaświadczeń, mogły zacząć korzystać z systemu na zasadzie dobrowolności. Polska rozpoczęła wydawanie unijnych cyfrowych zaświadczeń COVID-19 od dnia 1 czerwca 2021 r.

2.1.2 Wieloletnie Ramy Finansowe, Next Generation EU (w tym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności) oraz BAR – pobrexitowa rezerwa dostosowawcza

Na okres prezydencji portugalskiej przypadały przede wszystkim prace odnośnie do aktów sektorowych, których stan zaawansowania był zróżnicowany, jednak negocjacje horyzontalne WRF i NGEU były już faktycznie zakończone. Ponadto toczyły się prace nad trzema trzy kluczowymi elementami porozumienia budżetowego, w których jednak rola prezydencji była bardzo ograniczona:

- Ratyfikacja decyzji ws. zasobów własnych – przyjęcie decyzji warunkowało uruchomienie akcji pożyczkowej na rzecz sfinansowania Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy. Prezydencja portugalska zachęcała do jak najszybszego procedowania z ratyfikacją. Do końca maja 2021 r. wszystkie państwa ratyfikowały decyzję; Polska zakończyła proces ratyfikacji 31 maja.
- Rozporządzenie regulujące Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) – akt został przyjęty 18 lutego br.
- Krajowe Plany Odbudowy (KPO) – dokumenty programowe warunkujące otrzymanie przez państwa członkowskie środków z RRF, wymagające zatwierdzenia przez KE i Radę.

Next Generation EU (NGEU)

14 grudnia 2020 r. Rada UE przyjęła *decyzję 2020/2053 w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej oraz uchylającą decyzję 2014/335/UE, Euratom*. Decyzja ta wprowadziła zmiany w systemie dochodów budżetu UE (m.in. utworzony został nowy zasób własny oparty na odpadach opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi) oraz upoważniła KE do zaciągania na rynkach finansowych pożyczek w imieniu UE na sfinansowanie działań naprawczych po pandemii COVID-19 (NGEU). W czasie prezydencji portugalskiej trwał proces ratyfikacji decyzji w państwach członkowskich, w Polsce został on zakończony 31 maja 2021 r. Umożliwiło to wejście w życie nowych przepisów i rozpoczęcie działań w ramach NGEU od 1 czerwca 2021 r.

W pierwszej połowie 2021 r. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach grupy roboczej ds. zasobów własnych, które doprowadziły do przyjęcia rozporządzeń wykonawczych do decyzji 2020/2053, pomimo sprzeciwu KE i PE wobec części przepisów dotyczących rozwiązywania spraw spornych pomiędzy KE a państwami członkowskimi.

Polska znacząco przyczyniła się również do zainicjowania przez KE prac nad rewizją rozporządzenia w sprawie metod i procedury udostępniania tradycyjnych zasobów własnych, zasobów własnych opartych na VAT i zasobów własnych opartych na DNB oraz w sprawie środków w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych (rozporządzenie Rady UE, Euratom nr 609/2014). Jest to niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania systemu dochodów budżetu UE oraz ograniczenia obciążeń administracyjnych i kosztów dla państw członkowskich. KE rozesłała do państw członkowskich kwestionariusz w zakresie proponowanego zakresu rewizji.

W dniach 15 i 29 czerwca KE pozyskała, w ramach dwóch pierwszych transakcji NGEU, 35 mld EUR, aby sfinansować NGEU. Emisja objęła obligacje 5-cio, 10-cio i 30-letnie. Natomiast 28 czerwca miała miejsce pierwsza wypłata w wysokości 800 mln euro na rzecz Instrumentu ReactEU.

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) – Krajowy Plan Odbudowy (KPO)

Rada UE przyjęła w dniu 11 lutego 2021 r. rozporządzenie ustanawiające RRF, będące głównym elementem legislacyjnym planu odbudowy UE zawartego w NGEU. Instrument przewiduje udzielanie dotacji i pożyczek na łączną kwotę 672,5 mld EUR. Państwa członkowskie zostały zobowiązane do opracowania KPO. Środki w ramach KPO zostaną przeznaczone na realizację reform i projektów inwestycyjnych, które mają przyczynić się do odbudowy potencjału wzrostu gospodarczego państw członkowskich, wspierać tworzenie miejsc pracy podczas wychodzenia z kryzysu związanego z COVID-

19 i zwalczania jego negatywnych skutków oraz promowanie zrównoważonego wzrostu. Jest to instrument doraźny, dodatkowy do innych funduszy UE i będzie realizowany w okresie od 1 lutego 2020 r. do 31 sierpnia 2026 r. W ramach RRF Polska na realizację KPO może otrzymać ponad 58 mld EUR, z czego 23,8 mld EUR środków bezzwrotnych. Kwota maksymalnej pożyczki dla Polski to 34,2 mld EUR. Co najmniej 37% środków, w ramach KPO powinno zostać przeznaczonych na wspieranie transformacji ekologicznej, a co najmniej 20% – na wspieranie transformacji cyfrowej. Warunkiem uruchomienia środków z RRF jest ratyfikacja przez wszystkie państwa członkowskie decyzji o zasobach własnych UE, upoważniającej KE do zaciągnięcia pożyczek na rynkach kapitałowych.

Do dnia 30 czerwca 2021 r. KE otrzymała KPO od 24 państw członkowskich, w tym od Polski (3 maja - po zatwierdzeniu dokumentu przez Radę Ministrów w dn. 30 kwietnia). Do tej pory KPO nie złożyły: Bułgaria, Malta, Holandia. Rozmowy prowadzone są m.in. w zakresie kamieni milowych i wartości docelowych (*milestones and targets*). Generalnie, dochowano wymogu, by co najmniej 37% kosztów KPO przeznaczone zostało na transformację zieloną a 20% na cyfrową.

KPO Polski koncentruje się na pięciu szerokich blokach tematycznych: 1) Odporność i konkurencyjność gospodarki; 2) Zielona energia i zmniejszenie energochłonności; 3) Transformacja cyfrowa; 4) Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia; 5) Zielona, inteligentna mobilność. Bloki te są najbardziej istotne z punktu widzenia konieczności odbudowy gospodarki po pandemii COVID-19, ale także tworzą trwałe fundamenty pod budowę zdrowej gospodarki odpornej na kolejne potencjalne kryzysy.

Aktualnie, w ramach dialogu Polski i KE, trwają prace nad opracowaniem ostatecznego kształtu KPO, tak, by dokument mógł zostać zaakceptowany przez KE, a następnie zatwierdzony przez Radę.

Na dzień 30 czerwca KE zatwierdziła 12 KPO: Grecji (30,5 mld EUR – 17,8 mld EUR grantów, 12,7 mld EUR pożyczek), Hiszpanii (69,5 mld EUR w grantach), Portugalii (16,6 mld EUR, z czego 13,9 w grantach i 2,7 w pożyczkach), Luksemburga (93 mln EUR w grantach), Danii (1,5 mld euro w grantach), Niemiec (25,6 mld EUR w grantach), Łotwy (1,8 mld EUR w grantach), Słowacji (6,3 mld EUR w grantach), Austrii (3,5 mld EUR w grantach), Włoch (68,9 mld EUR w grantach, 122,6 mld EUR w pożyczkach), Belgii (5,9 mld EUR w grantach), Francji (39,4 mld EUR w grantach).

W kolejnym etapie, zgodnie z rozporządzeniem RRF, Rada będzie miała 4 tygodnie na zatwierdzenie decyzji wykonawczej KE (głosowanie w Radzie większością kwalifikowaną). Zatwierdzenie KPO przez Radę umożliwi wypłatę 13% zaliczki.

Europejski instrument tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE)

W pierwszej połowie 2021 r. miały miejsce dalsze działania związane z wdrażaniem Instrumentu SURE. O wsparcie w kwocie 230 mln EUR wnioskowała Estonia. O dodatkową pomoc w wysokości 3,7 mld EUR wnioskowało sześć państw członkowskich (Belgia, Cypr, Grecja, Łotwa, Litwa i Malta). Z uwzględnieniem ww. wniosków Rada zatwierdziła do tej pory na podstawie wniosków KE i łączną kwotę 94,3 mld EUR wsparcia finansowego dla 19 państw członkowskich. Do 25 maja 2021 r. UE wypłaciła prawie 90 mld EUR w formie pożyczek z instrumentu SURE. Każdy z 19 krajów UE, które wystąpiły o pomoc, otrzymał całość wnioskowanej kwoty lub jej część.

Polska złożyła wniosek o przyznanie pożyczki z instrumentu SURE w dniu 6 sierpnia 2020 r. Maksymalna kwota pożyczki udostępniona Polsce na podstawie decyzji Rady wynosi 11 236 693 087 EUR. Pierwsza rata pożyczki w wysokości 1 mld EUR została przekazana Polsce 27 października 2020 r. Wypłata kolejnych rat miała miejsce w lutym br. – 4,2 mld EUR, marcu – 1,4 mld EUR oraz maju – 1,5 mld EUR. Ostatnia rata zostanie wypłacona w I kwartale przyszłego roku.

Pakiet legislacyjny dla polityki spójności na lata 2021-2027

Celem prezydencji portugalskiej w obszarze polityki spójności UE było jak najszybsze przyjęcie wypracowanej w toku negocjacji międzyinstytucjonalnych kompromisowej wersji pakietu

legislacyjnego na lata 2021-2027. Projekty rozporządzeń dla polityki spójności opublikowane zostały przez KE w maju 2018 r. i następnie były aktualizowane w związku z pandemią COVID-19 w maju 2020 r. W drugim półroczu 2020 r. nastąpiło przyspieszenie procesu negocjacyjnego, które zakończone zostało przyjęciem konkluzji Rady Europejskiej w dn. 10-11 grudnia 2020 r., formalnie kończących negocjacje budżetu UE na kolejną perspektywę finansową, oraz przyjęciem na posiedzeniu Komitetu Stałych Przedstawicieli (COREPER) w dn. 16 grudnia 2020 r. kompromisu w zakresie rozporządzenia ws. Interreg oraz raportu z postępu prac w zakresie pozostałych rozporządzeń polityki spójności oraz rozporządzenia ws. instrumentu Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). W związku z tym, od stycznia 2021 r. w Radzie UE toczyły się prace zmierzające do ustalenia finalnego brzmienia wszystkich przepisów (przede wszystkim przepisów zawartych w załącznikach do rozporządzenia ramowego). Ostatecznie, procedura uzgadniania pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2021-2027 w Radzie UE dobiegła końca i dn. 27 maja 2021 r., podczas posiedzenia Rady ds. Konkurencyjności (COMPET) zatwierdzone zostały wszystkie wersje językowe, w tym polska, dla czterech rozporządzeń: 1) rozporządzenia ramowego (CPR); 2) rozporządzenia ws. EFRR/FS; 3) rozporządzenia ws. EFS+; 4) rozporządzenia ws. Interreg.

Prace nad rozporządzeniem ws. FST również zostały zakończone. PE zatwierdził rozporządzenie na sesji plenarnej 18 maja 2021 r., zaś Rada UE przyjęła uzgodnioną wersję przepisów podczas posiedzenia Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (JHA) dn. 7 czerwca 2021 r.

Jedynie w zakresie projektu rozporządzenia ws. mechanizmu eliminowania barier prawnych i administracyjnych w projektach transgranicznych (ang. *European Cross-Border Mechanism - ECBM*) nie nastąpił żaden postęp w negocjacjach, a ostatecznie prace zostały zawieszono. Pomimo przyjęcia pozytywnego stanowiska przez PE, stanowisko Rady UE do tej pory nie zostało ostatecznie wypracowane. Po rozpoznaniu stanowisk państw członkowskich, prezydencja portugalska podjęła decyzję o zaprzestaniu prac nad tym projektem rozporządzenia. Główne obawy państw członkowskich, w tym Polski, dotyczyły: zgodności z konstytucją, kompetencji krajowych, dobrowolności stosowania, zwiększenia obciążeń administracyjnych, braku wartości dodanej oraz braku potrzeby regulacji na szczeblu UE.

Zatwierdzone przez Radę UE rozporządzenia zostały zaakceptowane przez PE na sesji plenarnej w dn. 23-24 czerwca i opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE 30 czerwca 2021 r.

InvestEU

Polska współpracowała z prezydencją portugalską przy finalizowaniu prac dotyczących przyjęcia rozporządzenia ws. programu InvestEU. Rozporządzenie zostało przyjęte przez Radę oraz PE w marcu 2021 r.

Program InvestEU łączy instrumenty finansowe wspierające inwestycje o kluczowym znaczeniu dla wzrostu gospodarczego. Program ten jest następcą Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (tzw. planu Junckera). Poziom wykorzystania wsparcia z EFIS wskazuje, że polscy promotorzy dużych projektów inwestycyjnych jak również firmy należące do sektora MŚP i spółek o średniej kapitalizacji są zainteresowani możliwościami preferencyjnego finansowania zwrotnego dla inwestycji.

2.1.3 Odbudowa gospodarki UE, kwestie podatkowe, przemysł i jednolity rynek

Podatki

Podczas prezydencji portugalskiej agenda unijnej polityki podatkowej zdeterminowana była realizacją *Pakietu podatkowego na rzecz sprawiedliwego i prostego opodatkowania wspierającego strategię odbudowy gospodarczej UE¹*, czyli długoterminowego programu polityki podatkowej UE, który został

¹ W skład pakietu wchodzi: komunikat w sprawie Planu działania na rzecz sprawiedliwego i prostego opodatkowania wspierającego strategię odbudowy gospodarczej (COM(2020) 312 final), komunikat w sprawie dobrego zarządzania

przedstawiony przez KE w lipcu 2020 r. Przedstawiono w nim szereg inicjatyw w dziedzinie podatków bezpośrednich i pośrednich, obejmujących kontynuację walki z oszustwami podatkowymi i erozją bazy podatkowej oraz uproszczenia systemów podatkowych, co powinno przyczynić się do szybkiej odbudowy gospodarczej w następstwie kryzysu COVID-19, jednocześnie wspierając przechodzenie UE na zieloną, cyfrową i bardziej sprawiedliwą społecznie gospodarkę rynkową.

W trakcie prezydencji portugalskiej kontynuowano prace nad szeregiem kluczowych dossiers, będących przedmiotem negocjacji w dziedzinie opodatkowania, takimi jak m.in. przyszłość stawek VAT, nadanie nowej roli Komitetowi ds. VAT, zakres zwolnień w podatku od wartości dodanej w odniesieniu do środków unijnych przyjmowanych w interesie publicznym, współpracy administracyjnej w obszarze podatku akcyzowego w odniesieniu do elektronicznych rejestrów, wymiana informacji podatkowych dotyczących kryptowalut i pieniądza elektronicznego, opodatkowanie zysków z gospodarki cyfrowej, a także koordynacja polityki podatkowej oraz aktualizacja unijnego wykazu jurysdykcji niechętnych współpracy do celów podatkowych.

W maju 2021 r. KE przyjęła *komunikat w sprawie opodatkowania działalności gospodarczej w XXI wieku*², w którym została przedstawiona zarówno krótko, jak i długoterminowa wizja wspierania odbudowy gospodarczej Europy po pandemii COVID-19 oraz zapewnienia odpowiednich dochodów publicznych w nadchodzących latach. KE odniosła się do polityki podatkowej UE w zakresie opodatkowania działalności gospodarczej, a także planów wdrożenia zasad wypracowanych w ramach projektu OECD przeciwko erozji podstawy opodatkowania i transferu zysku 2.0. (tzw. projekt BEPS 2.0.) oraz propozycji podatkowych wspierających zieloną transformację. KE przedstawiła również plany reformy międzynarodowego opodatkowania osób prawnych w UE, w tym długoterminową inicjatywę wprowadzenia nowych ram dotyczących opodatkowania dochodów przedsiębiorstw w Europie (Działalność gospodarcza w Europie: Ramy opodatkowania dochodu, inaczej ramy BEFIT). Ramy BEFIT będą jednolitym zbiorem przepisów dotyczących podatków od osób prawnych dla UE opartym na dwóch kluczowych cechach: wspólnej podstawie opodatkowania oraz podziale zysków między państwa członkowskie na podstawie formuły (stosowanie formuły repartycji). Inicjatywa zastąpi wniosek w sprawie wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCCTB), który zostanie wycofany.

VAT

Pod przewodnictwem prezydencji portugalskiej kontynuowane były prace legislacyjne nad wnioskiem KE w sprawie stawek VAT³. W trakcie prowadzonych negocjacji Polska konsekwentnie podnosiła swoje priorytety, postulując przy tym konieczność zintensyfikowania prac, aby doprowadzić do możliwie szybkiego przyjęcia wniosku przez Radę. Dzięki tym działaniom prace nad reformą stawek VAT stanowiły główny priorytet na agendzie VAT prezydencji portugalskiej, a aktualny (drugi) tekst kompromisowy prezydencji portugalskiej z 12 maja 2021 r. uwzględnia większość priorytetów negocjacyjnych Polski, w tym uzyskanie możliwości stosowania obniżonych stawek VAT (nie niższych niż 5%) do odzieży i obuwia dziecięcego oraz dzieł sztuki, a także 0% stawki VAT do książek i pasażerskiego transportu kolejowego. Wniosek KE dotyczący stawek VAT był przedmiotem debaty politycznej na posiedzeniu Rady ECOFIN 18 czerwca 2021 r.

W trakcie prezydencji portugalskiej rozpoczęła się techniczna dyskusja nad wnioskiem KE zakładającym przyznanie KE uprawnień wykonawczych do definiowania terminów (pojęć) zawartych w określonych częściach dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu

w kwestiach podatkowych w UE i poza jej granicami (COM(2020) 313 final), Wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany dyrektywy w sprawie współpracy administracyjnej (COM(2020) 314 final).

² Komunikat KE Opodatkowanie działalności gospodarczej w XXI wieku (COM(2021) 251 final).

³ Wniosek dyrektywa Rady zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w zakresie stawek podatku od wartości dodanej (COM(2018) 20 final).

podatku od wartości dodanej (tzw. dyrektywa VAT)⁴, dla których jednolita interpretacja przez wszystkie państwa członkowskie UE jest niezbędna. Wprawdzie cele projektu Komisji cieszą się poparciem państw członkowskich, tym niemniej niektóre z nich wyrażają pewne obawy związane przede wszystkim z propozycją przyjmowania w ramach procedury komitetowej przepisów wykonawczych do dyrektywy VAT kwalifikowaną większością głosów, podczas gdy obecnie kompetencje do wydawania takich przepisów posiada wyłącznie Rada w drodze jednomyślności.

Ponadto w trakcie prezydencji portugalskiej w kwietniu 2021 r. KE przedstawiła wniosek⁵ przewidujący wprowadzenie zwolnienia z VAT umożliwiającego podmiotom UE (np. KE, agencje UE) nabywanie bez VAT towarów i usług, które są przeznaczone do nieodpłatnej dystrybucji wśród państw członkowskich w związku z rozmaitymi sytuacjami kryzysowymi, jak np. pandemia, klęski żywiołowe czy kryzysy humanitarne. W następstwie debaty politycznej przeprowadzonej na posiedzeniu Rady ds. Gospodarczych i Finansowych (ECOFIN) 18 czerwca 2021 r. zakres wniosku KE został ograniczony do kwestii związanych ze zwalczaniem skutków COVID-19. Natomiast pozostała część pierwotnego projektu dotycząca przyszłych potencjalnych kryzysów, będzie dyskutowana w toku odrębnego strumienia prac na forum Rady. Zmiana dyrektywy VAT na podstawie nowego tekstu kompromisowego wniosku KE dotyczącego przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 została przyjęta przez Radę UE w dniu 13 lipca 2021 r.

Podatek akcyzowy

Na forum Rady, w omawianym okresie prowadzono prace dotyczące zmiany rozporządzenia Rady (UE) nr 389/2012 w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie podatków akcyzowych w odniesieniu do zawartości elektronicznej bazy danych, prowadzonej przez każde państwo członkowskie, zawierającej rejestry dotyczące poszczególnych podmiotów gospodarczych o określonym statusie, w tym uprawnionego wysyłającego lub uprawnionego odbiorcy. Rozszerzony został zakres regulacji z art. 19 rozporządzenia Rady (UE) nr 389/2012. Określono informacje, które państwa członkowskie powinny wprowadzać do elektronicznych rejestrów tych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie wyrobów akcyzowych, w przypadkach gdy wyroby akcyzowe są przemieszczane przez te podmioty jedynie sporadycznie. Zgodnie z przepisami dyrektywy Rady 2020/262, ustanawiającej ogólne zasady dotyczące podatku akcyzowego, w przypadku uprawnionego wysyłającego lub uprawnionego odbiorcy, którzy wysyłają lub otrzymują wyroby akcyzowe jedynie sporadycznie, państwa członkowskie mogą wydawać im tymczasowe uprawnienie ograniczone do określonej ilości wyrobów akcyzowych, jednego odbiorcy lub wysyłającego i określonego czasu. Informacje, które należy wprowadzać do elektronicznych rejestrów podmiotów gospodarczych prowadzonych przez państwa członkowskie w odniesieniu do uprawnionych wysyłających i uprawnionych odbiorców przemieszczających wyroby jedynie sporadycznie, dotyczą ilości wyrobów, tożsamości odbiorcy i wysyłającego odpowiednio w państwie członkowskim przeznaczenia lub wysyłki oraz okresu ważności tymczasowego uprawnienia. Bez tej nowelizacji rozporządzenia Rady pełna automatyzacja przemieszczania wyrobów dopuszczonych do konsumpcji nie będzie możliwa.

Ponadto, przyjęto:

- decyzję wykonawczą Rady (UE) 2021/359 z dnia 22 lutego 2021 r. upoważniającą Niemcy do stosowania obniżonej stawki opodatkowania wobec energii elektrycznej dostarczanej do stacji ładowania dla pojazdów elektrycznych,

⁴ Wniosek dyrektywa Rady z dnia 21 grudnia 2020 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w odniesieniu do przyznania Komisji uprawnień wykonawczych w celu określenia znaczenia terminów stosowanych w niektórych przepisach tej dyrektywy (COM(2020) 749 final).

⁵ Wniosek dyrektywa Rady zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w zakresie zwolnień w imporcie i niektórych dostawach, w odniesieniu do środków unijnych przyjmowanych w interesie publicznym (COM(2021) 181 final).

- decyzję wykonawczą Rady (UE) 2021/921 z dnia 7 czerwca 2021 r. upoważniająca Niderlandy do stosowania obniżonej stawki opodatkowania energii elektrycznej dostarczanej bezpośrednio na statki zacumowane w porcie oraz
- decyzję wykonawczą Rady (UE) 2021/922 z dnia 7 czerwca 2021 r. upoważniająca Danię do stosowania obniżonej stawki opodatkowania energii elektrycznej dostarczanej bezpośrednio na statki zacumowane w porcie.

Polska nie wносиła uwag do ww. decyzji wykonawczych Rady.

Wymiana informacji podatkowych

W trakcie prezydencji portugalskiej państwa członkowskie przyjęły dyrektywę Rady (UE) 2021/514 z dnia 22 marca 2021 r. zmieniającą dyrektywę 2011/16/UE w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania (tzw. dyrektywa DAC7), której tekst kompromisowy, przy aktywnym zaangażowaniu Polski, uzgodniono w trakcie prac poprzedniej prezydencji. Celem dyrektywy jest walka z unikaniem lub uchylaniem się od opodatkowania poprzez zapewnienie organom podatkowym państw członkowskich odpowiednich instrumentów do wymiany informacji w odniesieniu do transakcji dokonywanych za pośrednictwem platform cyfrowych. Przyjęta dyrektywa uwzględnia szereg postulatów zgłaszanych przez Polskę. Regulacje nowej dyrektywy mają wejść w życie od 1 stycznia 2023 r.

Ujawnianie informacji podatkowych w podziale na kraje

Prezydencja portugalska podjęła praktycznie zawieszono przez poprzednie prezydencje prace nad zmianą dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji o podatku dochodowym przez niektóre jednostki i oddziały (tzw. tax Country-by-Country Reporting) i osiągnęła w tym dossier porozumienie polityczne pomiędzy Radą a PE. Formalne przyjęcie dyrektywy przez Radę i PE nastąpi podczas prezydencji słoweńskiej. Publiczne ujawnianie informacji podatkowych w podziale na kraje będzie mieć formę odrębnych raportów. Będzie dotyczyć największych międzynarodowych koncernów mających w UE swoją siedzibę lub spółki zależne bądź oddziały, w przypadku gdy ich roczne skonsolidowane przychody netto przekroczą 750 mln EUR. Przyjęcie ww. dyrektywy ma być jednym z instrumentów skłaniających największe koncerny do zaprzestania praktyk polegających na tzw. agresywnym planowaniu podatkowym i wyprowadzaniu zysków do korzystnego opodatkowania w rajach podatkowych.

Koordinacja podatkowa

W okresie prezydencji portugalskiej przedstawiciele Polski uczestniczyli aktywnie w pracach związanych z koordynacją unijnej polityki podatkowej na forum Grupy ds. Kodeksu Postępowania (opodatkowanie działalności gospodarczej) (*Code of Conduct Group*, dalej: COCG) oraz Grupy Roboczej Wysokiego Szczebla do spraw Podatkowych (*High Level Working Party*, dalej: HLWP). Odkonano w sumie trzynaście posiedzeń COCG, w tym sześć spotkań fizycznych w formie fiscal attaché oraz pięć posiedzeń HLWP.

W pierwszej połowie 2021 r., COCG dokonała rutynowych ocen dotyczących niewprowadzania nowych uregulowań (*standstill*) i wycofywania uregulowań szkodliwych (*rollback*) w kontekście kryteriów Kodeksu postępowania (opodatkowanie działalności gospodarczej). Kontynuowana była także dyskusja nad reformą Kodeksu. Punktem budzącym najwięcej kontrowersji w tym kontekście jest rozszerzenie zakresu Kodeksu o elementy systemów podatkowych o zasięgu ogólnym, które mogą mieć negatywny wpływ na konkurencję podatkową w UE. Przedstawiciele Polski aktywnie uczestniczyli w dyskusjach oraz przygotowywali pisemne uwagi w celu wypracowania jak najbardziej optymalnych z punktu widzenia interesów Polski zapisów mandatu, w szczególności w odniesieniu do tzw. *gateway criterion*, które determinuje jakie instrumenty podatkowe będą objęte oceną Grupy COCG w ramach procedury *standstill* i *rollback*. Oczekuje się zakończenia dyskusji w tym zakresie w II połowie 2021 r.

COCG rozpoczęła również proces monitorowania wdrożenia przez państwa członkowskie uzgodnionych w 2017 r. wytycznych w sprawie przywilejów podatkowych związanych ze specjalnymi

strefami ekonomicznymi oraz wytycznych z 2019 r. w sprawie środków defensywnych wobec jurysdykcji umieszczonych w unijnym wykazie jurysdykcji niechętnych współpracy do celów podatkowych (dalej: unijna lista), co wymagało przygotowania przez Polskę stosownych kwestionariuszy.

Przedstawiciele Polski uczestniczyli ponadto w licznych posiedzeniach Grupy poświęconych cyklicznej aktualizacji unijnej listy, która została oficjalnie opublikowana 26 lutego 2021 r. (Dz. Urz. UE C 66 z 26.2.2021, s. 40–45).

W trakcie prezydencji portugalskiej Polska kontynuowała swoje zaangażowanie w prowadzoną na forum HLWP dyskusję nad opodatkowaniem gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji, która w szczególności uwzględniała toczące się na forum OECD prace nad projektem przeciwko erozji podstawy opodatkowania i transferu zysku 2.0. (tzw. projekt BEPS 2.0.), jak również zmianę podejścia nowej administracji amerykańskiej do kwestii opodatkowania. W obliczu trwającej pandemii COVID-19 omawiane były również rozwiązania przyjęte w państwach członkowskich w celu łagodzenia jej skutków. Na ostatnim posiedzeniu HLWP, w czerwcu 2021 r., rozpoczęła się dyskusja nad opublikowanym 18 maja 2021 r. komunikatem KE „Opodatkowanie działalności gospodarczej w XXI wieku”. Polska zgadza się z potrzebą reformy międzynarodowych regulacji dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych i z zainteresowaniem przygląda się propozycji nowych ram opodatkowania dochodów przedsiębiorstw w Europie (ramy BEFIT).

Opodatkowanie gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji – odniesienie do prac na forum OECD

W trakcie prezydencji portugalskiej Polska aktywnie prezentowała stanowisko dot. opodatkowania gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji. Z powodu braku osiągnięcia w 2019 r. jednomyślności odnośnie co do wprowadzenia w ramach Unii Europejskiej tzw. rozwiązania tymczasowego w formie podatku od usług cyfrowych (ang. *digital services tax*) lub podatku od cyfrowych usług reklamowych (ang. *digital advertising tax*), w zakresie wyzwań dotyczących opodatkowania gospodarki podlegającej procesowi cyfryzacji, głównym przedmiotem ww. prac była analiza propozycji rozważanych na forum Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Zagadnienie to było poruszane w szczególności podczas spotkań Ministrów Finansów UE (ECOFIN) w dniu 16 marca oraz podczas spotkań HLWP, które odbyły się 3 marca, 5 maja oraz 1 czerwca, a także podczas spotkania Grupy Roboczej ds. Podatkowych (WPTQ) w dniu 21 maja.

Na wskazanych spotkaniach Polska wielokrotnie podkreślała, że sprawiedliwe opodatkowanie gospodarki cyfrowej jest jednym z priorytetów RP. Polska uważa, że osiągnięcie konsensusu na forum OECD jest wciąż możliwe. Polska podkreślała jednak, że porozumienie międzynarodowe musi uwzględniać zróżnicowane problemy z jakimi borykają się różne europejskie gospodarki. Między innymi dlatego Polska zwracała uwagę partnerów europejskich na to, by propozycja ECOFIN w zakresie minimalnego globalnego podatku zawierała tzw. wyłączenie *substance carve-out*, które umożliwi Polsce zachowanie podatkowych ulg wspierających innowacje.

Unia Bankowa

W grudniu 2020 r. szczyt strefy euro odnotował informację nt. postępów w budowie unii bankowej oraz w swoim oświadczeniu zlecił Eurogrupie „(...)opracowanie, na zasadzie konsensusu, etapowego planu prac wraz z harmonogramem we wszystkich pozostałych kwestiach niezbędnych do dokończenia budowy unii bankowej.”, tj. w obszarach:

- usprawnienie ram zarządzania kryzysowego;
- wzmocnienie integracji transgranicznej;
- zmiany w regulacyjnym podejściu do traktowania państwowych ekspozycji banków (ang. *Regulatory Treatment of Sovereign Exposures – RTSE*);
- Europejski System Gwarantowania Depozytów (ang. *European Deposit Insurance Scheme – EDIS*).

W okresie prezydencji portugalskiej kontynuowane były intensywne negocjacje na poszczególnych szczeblach. Dyskusje na posiedzeniach Grupy Roboczej Wysokiego Szczebla (ang. *High Level Working*

Group – HLWG) kierunkujące dalsze prace były skorelowane z bardziej szczegółowymi, technicznymi dyskusjami w ramach grupy roboczej Rady UE (ang. *Ad Hoc Working Party on the Strengthening of the Banking Union* – AHWP) oraz grupy roboczej KE (ang. *Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance* – EGBPI). Pomimo iż Polska aktualnie nie należy do unii bankowej, wobec tego, że dyskutowane sprawy oraz propozycje i kierunki działań mogą mieć wpływ także na państwa spoza unii bankowej, Polska aktywnie uczestniczyła w negocjacjach prowadzonych w ramach ww. gremiów. Polska wyrażała stanowisko w zakresie proponowanych kierunków dalszych działań w poszczególnych obszarach oraz przedstawiała opinie do konsultowanych dokumentów, mając na uwadze zarówno konstruktywne podejście do działań na rzecz wzmocnienia unii bankowej, jak i dbałość o interesy krajowe. Z perspektywy Polski szczególne znaczenie miały kwestie zarządzania kryzysowego, zaś najbardziej wrażliwe dla Polski były dyskusje w obszarach wzmocnienia integracji transgranicznej i RTSE.

W ramach odbywających się od stycznia do maja 2021 r. posiedzeń AHWP koncentrowano się na kompleksowym omówieniu kluczowych kwestii oraz parametrów technicznych dla funkcjonowania i operacjonalizacji modelu hybrydowego EDIS. Natomiast w ramach posiedzeń EGBPI w lutym i kwietniu 2021 r. zaprezentowano wyniki kilku kwestionariuszy przeprowadzonych w 2020 r. i na początku 2021 r. w związku ze sprawami omawianymi unii bankowej na posiedzeniach EGBPI, do których Polska także udzieliła odpowiedzi. Ponadto w zakresie ram zarządzania kryzysowego kontynuowano popieraną przez Polskę dyskusję nt. problematyki stosowania procedury uporządkowanej restrukturyzacji w odniesieniu do małych i średnich banków, których modele biznesowe opierają się na finansowaniu depozytami.

Wyniki dyskusji w ramach AHWP i EGBPI były brane pod uwagę w ramach posiedzeń HLWG, na których były prowadzone dyskusje służące przygotowaniu w czerwcu 2021 r. oczekiwanego przez Eurogrupę planu prac w zakresie działań na rzecz ukończenia unii bankowej. Dla uzgodnienia planu prac kluczową kwestią było określenie, jakie elementy z 4 ww. obszarów plan ten powinien zawierać. W tym celu na HLWG dyskutowano nt. wyboru elementów, które wydają się istotne dla włączenia ich do czerwcowego planu prac, a które należałoby wykluczyć. Polska aktywnie uczestniczyła w dyskusjach przedstawiając stanowiska w zakresie pożądanego kierunku prac i spraw, którymi należałoby się zająć, jednocześnie w zakresie wrażliwej kwestii wzmocnienia integracji transgranicznej Polska współpracowała i niejednokrotnie prezentowała stanowisko w koordynacji z pozostałymi państwami o zbieżnych z naszymi interesach.

Zgodnie z grudniowym mandatem Eurogrupy, na początku czerwca 2021 r. Przewodniczący HLWG przedstawił projekt planu prac w celu dokończenia budowy unii bankowej (ang. *Work plan to complete the Banking Union*) zawierający proponowany pakiet działań w ramach 4 ww. obszarów, które powinny zostać uzgodnione w obecnym cyklu instytucjonalnym ten sposób, aby negocjacje projektów aktów prawnych na poziomie UE zostały zakończone do końca IV kwartału 2023 r., zaś wnioski legislacyjne KE mogły pojawić się na przełomie 2021/2022 roku oraz kwestie, które będą wymagały prac w dłuższym horyzoncie czasowym wykraczającym poza obecny cykl instytucjonalny.

W ramach HLWG odbyło się szereg spotkań poświęconych negocjowaniu treści planu w celu opracowania kompromisowego brzmienia. Polska aktywnie uczestniczyła w tych dyskusjach przedstawiając stanowisko, komentarze oraz propozycje brzmienia, w tym dla wzmocnienia swojej pozycji negocjacyjnej współpracowała także z innymi państwami mającymi z Polską interesy. Mimo intensywnych, skomplikowanych negocjacji, wobec pozostających rozbieżności w stanowiskach państw członkowskich, w ramach HLWG ostatecznie nie udało się wypracować dokumentu, który mógłby zostać przedstawiony Eurogrupie. Niemniej zauważono, że dyskusje umożliwiły wzajemnie lepsze zrozumienie stanowisk, zidentyfikowanie ograniczeń oraz współzależności, co stanowi wartość dodaną dla dalszych prac. Polska będzie kontynuowała aktywne uczestnictwo w pracach i dyskusjach dotyczących spraw unii bankowej.

Unia rynków kapitałowych

W trakcie prezydencji portugalskiej kontynuowane były prace nad pogłębieniem Unii rynków kapitałowych w zakresie realizacji opublikowanego przez KE 24 września 2020 r. nowego Planu działania w sprawie CMU. Prezydencja portugalska koordynowała przede wszystkim działania zmierzające do monitorowania postępów prac nad realizacją działań przewidzianych w nowym Planie działania. Prezydencja portugalska informowała państwa członkowskie o działaniach, które zamierza w najbliższym czasie podjąć KE w tym zakresie, w tym dokonanie przeglądu przepisów unijnych aktów legislacyjnych takich jak dyrektywa Wyłącalność II, rozporządzenie w sprawie Europejskich Długoterminowych Funduszy Inwestycyjnych (ELTIF), ale także utworzenie ogólnounijnej platformy (europejskiego pojedynczego punktu dostępu), która zapewni inwestorom płynny dostęp do informacji finansowych i informacji o przedsiębiorstwach związanych ze zrównoważonym rozwojem.

Polska, co do zasady, popiera dążenie do usunięcia przeszkód regulacyjnych utrudniających przedsiębiorstwom ubezpieczeniowym inwestowanie długoterminowe bez szkody dla stabilności finansowej i ochrony ubezpieczonych i beneficjentów umów ubezpieczeń. Polska popiera również zapis, iż należy dążyć do zapewnienia odpowiedniego ostrożnościowego traktowania długoterminowych inwestycji kapitałowych w MŚP dokonywanych przez banki.

Dlatego istotnym w tym kontekście jest dokonywany przez przegląd dyrektywy Wyłącalność II. W ramach tego przeglądu przeprowadzona zostanie w szczególności ocena adekwatności kryteriów kwalifikowalności w odniesieniu do klasy długoterminowych aktywów kapitałowych, obliczania marginesu ryzyka oraz wyceny zobowiązań ubezpieczycieli w celu uniknięcia nieuzasadnionych zachowań procyklicznych i lepszego odzwierciedlenia długoterminowego charakteru działalności ubezpieczeniowej. Zmiany wynikające z przeglądu dyrektywy Wyłącalność II powinny mieć charakter ewolucyjny a nie rewolucyjny. W opinii Polski nie należy naruszać fundamentów tej dyrektywy. Ponadto Polska popiera dokonanie przeglądu ram prawnych dla europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych (ELTIF).

Ponadto w trakcie prezydencji portugalskiej prowadzone były prace nad wnioskiem rozporządzenie PE i Rady w sprawie systemu pilotażowego na potrzeby infrastruktur rynkowych opartych na technologii rozproszonego rejestru (COM(2020) 594).

Przedmiotem przedstawionego przez KE wniosku jest ustanowienie wymogów wobec operatorów wielostronnych platform obrotu (MTF) i centralnych depozytów papierów wartościowych (CSD) wykorzystujących w swojej działalności technologie rozproszonego rejestru (odpowiednio MTF DLT i CSD DLT). Wniosek ten stanowi pierwszą na poziomie Unii Europejskiej próbę uregulowania rynku instrumentów finansowych opartych o technologie rozproszonego rejestru i zalicza się do zaprezentowanego 24 września 2020 r. Pakietu Cyfrowych Finansów (ang. *Digital Finance Package*). Proponowane rozwiązania mają na celu usunięcie istniejących w prawie przeszkód dotyczących emitowania, obrotu i rozrachunku papierów wartościowych opartych o DLT, wsparcie rozwoju innowacyjnych rozwiązań technologicznych w obszarze infrastruktury rynkowej, przy zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów i inwestorów, uczciwości obrotu rynkowego i ograniczaniu ryzyka dla stabilności systemu finansowego. Przedstawiony przez KE wniosek zakłada wdrożenie regulacji prawnych odnoszących się do dwóch typów infrastruktur rynkowych – MTF DLT i CSD DLT. Regulacje te określają zasady:

- udzielania i cofania zezwoleń na prowadzenie infrastruktur rynkowych opartych o technologie rozproszonego rejestru;
- udzielania, zmieniania i cofania stosownych wyłączeń związanych z prowadzeniem takich infrastruktur;
- upoważniania, zmieniania i cofania odpowiednich warunków i środków wyrównawczych lub naprawczych;
- prowadzenia infrastruktur rynkowych opartych o technologie rozproszonego rejestru;
- sprawowania przez organy administracji publicznej nadzoru nad takimi infrastrukturami;
- współpracy między operatorami takich infrastruktur, właściwymi organami administracji publicznej i Europejskim Urzędem Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA).

Podczas posiedzenia grupy roboczej 14 stycznia 2021 r. Polska wyraziła poparcie co do większości propozycji zawartych we wniosku. W toku konsultacji z Narodowym Bankiem Polskim i Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego zastrzeżenia Polski budzą następujące obszary objęte regulacjami:

- limity dotyczące papierów wartościowych i wartości rynkowej obrotu papierami wartościowymi DLT – strona polska wskazała, że limity dotyczące wartości nominalnej papierów dłużnych opartych na technologii DTL oraz wartości rynkowej wszystkich papierów dopuszczonych do obrotu na MTF DLT lub rejestrowanych w CSD DLT ze względu na pilotażowy charakter projektowanego reżimu oraz istotne różnice w rozwoju rynku kapitałowego w poszczególnych państwach członkowskich, powinny być albo niższe, albo określane indywidualnie przez lokalne organy nadzoru, ponadto wskazała, że relacje limitów zaproponowanych w projekcie nieprawidłowo odzwierciedlają odmienną charakterystykę poszczególnych rodzajów papierów wartościowych, gdyż limit odnoszący się do akcji powinien być raczej większy niż odnoszący się do papierów dłużnych;
- katalog papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu – strona polska nie wyraziła sprzeciwu co do rozszerzenia tego katalogu papierów wartościowych o obligacje skarbowe zaznaczając jednocześnie wątpliwości w związku z propozycją rozszerzenia katalogu o jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (AFI i UCITS) z uwagi na to, że wymagają one znacznej uwagi w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa inwestorów;
- konsultacje *ex-ante* z ESMA i możliwość jej bezpośredniej interakcji z operatorami infrastruktur DLT – zdaniem strony polskiej, o ile wiodąca rola ESMA w zakresie kierowania rozwojem wykorzystania technologii DLT na rynku kapitałowym poprzez np. wydawanie wytycznych czy regulacyjnych standardów technicznych, tak same konsultacje *ex-ante* mogą być uciążliwe i czasochłonne, a bezpośredni kontakt ESMA z operatorami infrastruktur DLT może wypaczać rolę właściwych krajowych organów nadzoru i ESMA, albowiem to organy krajowe powinny być najważniejsze z punktu widzenia pierwszego kontaktu operatorów infrastruktur rynkowych DLT we właściwych jurysdykcjach;
- typy systemów DLT – wobec braku jednoznacznego stanowiska delegatów uczestniczących 14 stycznia 2021 r. w posiedzeniu grupy roboczej w uwagach pisemnych Polska wskazała, że dopuszczone powinny być wyłącznie prywatne systemy DLT (zarówno takie, do których dostęp jest udzielany na uprzednią zgodą np. administratora, jak i takie, do których dostęp jest udzielany każdemu), ponieważ znane są kryteria prowadzenia takiego systemu, w tym dostępu do niego, a także ułatwione jest zidentyfikowanie podmiotów posiadających nody (węzłów, czyli podmiotów będących w sieci). Ponadto Polska, podobnie jak pozostałe państwa członkowskie, podkreśliła konieczność zapewnienia neutralności technologicznej.

W dn. 20 kwietnia 2021 r. prezydencja Portugalii zaprezentowała kompromisową propozycję rozporządzenia. Z kolei na posiedzeniu grupy roboczej, które miało miejsce 7 maja 2021 r. przedstawiona została także opinia Europejskiego Banku Centralnego (EBC) dotycząca omawianego wniosku. W stanowisku do zaproponowanej pierwszej propozycji kompromisowej, jak również wskazanej opinii EBC Polska utrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie wysokości progów i sprzeciwu wobec dopuszczenia jednostek UCITS i AIF do obrotu. Polska uznała przede wszystkim, że proponowane progi kapitałowe są wciąż za wysokie i stanowią problem dla mniejszych rynków kapitałowych, albowiem obejmą one większość znajdujących się w obrocie instrumentów finansowych. Poparto tutaj więc propozycję EBC umożliwienia właściwym organom krajowym obniżenia progów, jeżeli jest to uzasadnione rozmiarem rynku danego państwa członkowskiego. W zakresie jednostek, podobnie jak na poprzednim posiedzeniu grupy roboczej wskazano, że po pierwsze wymagają one większej uwagi w zakresie nadzoru i ochrony inwestorów, a po drugie, że objęte są przepisami dotyczącymi przeniesienia ich własności i praw z tego pochodzących, które uniemożliwiają swobodny obrót, tak jak ma to w przypadku zdematerializowanych instrumentów finansowych.

Polska kierunkowo poparła kolejną propozycję kompromisową prezydencji Portugalii, z 27 maja 2021 r., która uwzględniała dotychczasowe komentarze państw członkowskich i opinię EBC. Na obecnym etapie największe zastrzeżenia budzi włączenie do obrotu na MTF DLT jednostek UCITS.

Dodatkowo w czasie prezydencji portugalskiej zakończyły się prace nad post-covidowym pakietem dla rynków kapitałowych, tzw. *Capital Markets Recovery Package*. W skład pakietu wchodzi m.in.:

- dyrektywa PE i Rady (UE) 2021/338 z dnia 16 lutego 2021 r. zmieniająca dyrektywę 2014/65/UE w zakresie wymogów informacyjnych, zarządzania produktami i limitów pozycji oraz dyrektywę 2013/36/UE i (UE) 2019/878 w zakresie ich zastosowania do firm inwestycyjnych w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz. Urz. UE L 68 z 26.2.2021, str. 14);
- rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/337 z dnia 16 lutego 2021 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 w odniesieniu do prospektu UE na rzecz odbudowy i ukierunkowanych zmian dotyczących pośredników finansowych oraz dyrektywę 2004/109/WE w odniesieniu do jednolitego elektronicznego formatu raportowania rocznych raportów finansowych w celu wsparcia odbudowy po kryzysie związanym z COVID-19 (Dz. Urz. UE L 68 z 26.2.2021, str. 1).

Obydwa akty prawne zostały opublikowane 26 lutego 2021 r. Termin na implementację dyrektywy wyznaczono na 28 listopada 2021 r., zaś same przepisy dyrektywy będą stosowane od 28 lutego 2022 r. Z kolei rozporządzenie stosuje się od 18 marca 2021 r.

Sekurytyzacja

Odnośnie do pakietu w sprawie sekurytyzacji, należy zauważyć, że w kwietniu 2021 r. zostały opublikowane:

- *rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/557 z dnia 31 marca 2021 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/2402 w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla sekurytyzacji oraz utworzenia szczególnych ram dla prostych, przejrzystych i standardowych sekurytyzacji w celu wsparcia odbudowy po kryzysie związanym z COVID-19,*
- *rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/558 z dnia 31 marca 2021 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do dostosowań ram sekurytyzacji w celu wsparcia odbudowy gospodarczej w odpowiedzi na kryzys związany z COVID-19.*

Rozporządzenia te wchodzi w skład *Capital Markets Recovery Package*, który powinien przyczynić się do uwolnienia kapitału banków, przy jednoczesnym zapewnianiu właściwych zasad ostrożnościowych.

Wskaźniki referencyjne

Podczas prezydencji Portugalii zakończone zostały prace nad zmianą *rozporządzenia PE i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywę 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (BMR)*. Polska z zadowoleniem przyjęła zmiany, w szczególności możliwość wyznaczenia zamiennika za likwidowany wskaźnik referencyjny o znaczeniu systemowym, co ma na celu zapewnienie ciągłości umów i zminimalizowanie możliwych sporów wynikających z ich realizacji, zwłaszcza w odniesieniu do kredytów hipotecznych opartych na wskaźniku LIBOR CHF. Projekt został przyjęty przez PE podczas sesji plenarnej w dniu 19 stycznia 2021 r.

Rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/168 z dnia 10 lutego 2021 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2016/1011 w odniesieniu do wyłączenia dotyczącego niektórych walutowych wskaźników referencyjnych spot państw trzecich i wyznaczenia zamienników niektórych wskaźników referencyjnych, których opracowywania się zaprzestaje oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 648/2012 zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 12 lutego 2021 r. i weszło w życie dnia następnego.

Polska na spotkaniu grupy roboczej KE w dniu 16 marca 2021 r. zaapelowała do KE o skorzystanie z uprawnień nadanych zgodnie z nowelizacją BMR i wyznaczenie zamiennika za likwidowany wskaźnik LIBOR CHF oraz pilne przeprowadzenie konsultacji publicznych w tym zakresie, co spotkało się z poparciem Austrii, Francji, Niemiec i Słowenii. W rezultacie KE w dniach 23 marca – 18 maja 2021 r. przeprowadziła konsultacje publiczne w sprawie wyznaczenia zamiennika za LIBOR CHF w tenorze 3M.

W ramach konsultacji Polska wskazała *Saron Compound Rate* jako rekomendowany zamiennik i podkreśliła również potrzebę wyznaczenia zamiennika za LIBOR CHF w tenorze 6M.

Przemysł

W czasie prezydencji portugalskiej, 5 maja 2021 KE opublikowała zaktualizowaną (w stosunku do strategii opublikowanej w marcu 2020 r.) strategię przemysłową UE. Na nowy pakiet składają się 4 dokumenty: 1. komunikat - dokument wiodący, będący diagnozą i streszczeniem pakietu oraz załączniki: 2. raport roczny dotyczący jednolitego rynku wraz ze wyszczególnieniem sytuacji w odniesieniu do 14 ekosystemów przemysłowych, 3. dokument dot. strategicznych zależności przemysłu europejskiego oraz 4. dokument ilustrujący sytuację w sektorze stali, jako przykład kierunku i metody przyszłych działań.

KE zwróciła uwagę na główne powody aktualizacji strategii: 1) pandemię COVID-19 i kryzys ekonomiczny, wpływający na poszczególne ekosystemy, 2) podniesienie celów klimatycznych oraz decyzję UE o przyspieszeniu zielonej transformacji, 3) zakłócenia w funkcjonowaniu i słabości jednolitego rynku. KE zwróciła uwagę, że tegoroczna publikacja jest uaktualnieniem dokumentów wydanych w marcu 2020 r. w związku z tym powinny być rozpatrywane łącznie.

Pakiet był przedmiotem obrad (wideokonferencji) grupy roboczej wysokiego szczebla - HLG COMPET w dniu 6 maja 2021 r., a następnie grup roboczych WP COMPET w maju i czerwcu. Polska, podobnie jak inne państwa członkowskie, podkreślała podstawowe wyzwania wynikające z doświadczeń ostatniego roku pandemii oraz główne postulaty związane z kierunkiem dalszego rozwoju przemysłu w UE, m.in. kluczową rolę dobrze funkcjonującego jednolitego rynku bez barier, potrzebę większego zaadresowania kwestii rynku usług i redukcji barier, konieczność wzmocnienia nadzoru rynku i normalizacji oraz potrzebę podjęcia skutecznych działań w zakresie krytycznych zależności.

Polska dołączyła do grupy państw, które – podpisując wspólny list do KE – zaapelowały o wykorzystanie ważnych projektów będących przedmiotem europejskiego zainteresowania (*Important Projects of Common European Interests – IPCEI*), w sposób proporcjonalny, transparenty i inkluzywny, umożliwiający udział w projektach wszystkich zainteresowanych państw członkowskich na równych zasadach. Polska poparła też ideę tworzenia sojuszy przemysłowych oraz potrzebę wzmocnienia produkcji w Europie. W swoich postulatach Polska podnosiła też kwestie taksonomii oraz roli gazu ziemnego jako paliwa przejściowego.

Polska konsekwentnie prezentowała stanowisko, że należy dążyć do zachowania europejskiego przemysłu, który docelowo będzie najbardziej „zielony” na świecie, jednakże przy zachowaniu konkurencyjności unijnej gospodarki wobec partnerów zewnętrznych. Dwojaka (zielona i cyfrowa) transformacja powinna być przeprowadzona w sposób sprawiedliwy, w tym koncentrować się na potrzebach sektorów energochłonnych, zmniejszając nierówności między państwami członkowskimi oraz dostosowując rynek pracy.

Polska również podkreśla, że Europa potrzebuje nowej polityki przemysłowej, której celem będzie:

- dostosowanie reguł handlowych do wymogów regulacyjnych, takich jak gospodarka niskoemisyjna, czy gospodarka o obiegu zamkniętym;
- dostosowanie reguł konkurencji do wymogów wdrażania nowych technologii cyfrowych, telekomunikacyjnych, energetycznych. W ich przypadku kluczowe stają się wspomaganie – badawcze, regulacyjne lub finansowe – firm w przewyżnianiu tzw. zawodności rynkowych;
- ochrona europejskich łańcuchów wartości, a w szczególności: podmiotów zdolnych do tworzenia kluczowych technologii, podmiotów budujących platformy biznesowe, podmiotów integrujących złożone łańcuchy wartości, oraz sieci podmiotów zdolnych do integracji nowych łańcuchów wartości.

Ponadto Polska wskazywała, że istnieje potrzeba spojrzenia na potencjał rozwojowy ekosystemów przemysłowych UE z poziomu MŚP i ich zdolności innowacyjnych, inwestycyjnych oraz umiejętności kwalifikacyjnych pracowników. Sektor MŚP powinien stać się istotnym filarem wspierającym i

aktywizującym rozwój obecnego potencjału ekosystemów we własnych profilach produkcyjnych np. pod kątem skalowania. Ważne jest, aby w dyskusji podkreślać, że ekosystemy przemysłowe to nie tylko domena firm dużych, ale ogromny potencjał rozwojowy i wartość dodana dla MŚP.

Jednolity rynek

Problemy występujące na jednolitym rynku w trakcie kryzysu oraz wnioski wyciągnięte z kryzysu były dyskutowane na posiedzeniach grupy roboczej ds. konkurencyjności i wzrostu (29 marca 2021 r.) oraz grupy wysokiego szczebla HLG (4 lutego, 6 maja). Polska wskazywała, że jednolity rynek przeszedł poważną próbę w związku z ograniczeniem dostaw, zamknięciem granic i fragmentacją w następstwie pandemii COVID-19. Kryzys uwypuklił zasadniczą potrzebę utrzymania swobodnego przepływu, towarów, usług, osób i kapitału na jednolitym rynku oraz konieczność współpracy w celu wzmocnienia jego odporności na zakłócenia.

Aktualizacja strategii przemysłowej, opublikowana 5 maja 2021 r. zawiera kwestie związane z funkcjonowaniem jednolitego rynku, które stanowią część komunikatu (pkt. 3 *Strengthening Single Market Resilience*) oraz dokumentu towarzyszącego *Annual Single Market Report 2021* i jego załącznika I, który odnosi się do stanu implementacji *Single Market Enforcement Action Plan*. Część dotycząca jednolitego rynku stanowi kontynuację Pakietu marcowego z 2020 r. (komunikatów na temat barier i wdrażania prawa UE - SMEAP), który powstawał na bazie danych sprzed pandemii. Tegoroczne dokumenty uwzględniają zmiany na jednolitym rynku i wyzwania związane z następstwami pandemii COVID-19.

Znaczna część aktualizacji strategii przemysłowej została poświęcona ocenie skutków pandemii dla jednolitego rynku oraz wniosków, jakie z kryzysu należy wyciągnąć. Odpowiedzią na te wyzwania mogą być działania i instrumenty zaproponowane ramach UE w aktualizacji polityki przemysłowej. Szczególnie istotny jest nowy instrument określony jako *Single Market Emergency Instrument*, który był dyskutowany na posiedzeniu grupy ds. konkurencyjności i wzrostu (11 czerwca). Jednak znoszenie barier ograniczających działalność przedsiębiorców unijnych na jednolitym rynku nadal pozostaje aktualne. Problem był dyskutowany na posiedzeniu grupy roboczej ds. konkurencyjności i wzrostu (23 kwietnia i 18 maja 2021 r.).

Podczas prezydencji portugalskiej zostały sfinalizowane również prace nad projektem rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich (Program na rzecz jednolitego rynku) oraz uchylającego rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 99/2013, (UE) nr 1287/2013, (UE) nr 254/2014, (UE) nr 258/2014 i (UE) nr 652/2014. Po etapie negocjacji, w których Polska aktywnie brała udział (od czerwca 2018 r.), w kwietniu 2021 r. Rada przyjęła stanowisko w pierwszym czytaniu, natomiast PE w drugim czytaniu. W dniu 3 maja 2021 r. rozporządzenie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE i zaczęło obowiązywać z mocą wsteczną od 1 stycznia 2021 r. Program został zaproponowany w ramach Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027. Celem programu jest poprawa funkcjonowania rynku wewnętrznego poprzez wzmocnienie zarządzania rynkiem wewnętrznym, wspieranie konkurencyjności przemysłu, a w szczególności mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, wspieranie działań na rzecz zdrowia ludzi, ochrony zwierząt i roślin oraz dobrostanu zwierząt oraz ustanowienie ram dla finansowania europejskich statystyk, stanowiących podstawę do opracowywania, monitorowania i oceny wszystkich polityk Unii. Budżet programu na lata 2021-2027 wynosi 4,2 mld EUR.

W I półroczu 2021 r. w grupie Rady UE ds. konkurencji rozpoczęły się prace nad projektem rozporządzenia PE i Rady ws. subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny. Dotychczas odbyły się dwa posiedzenia (20 maja, 18 czerwca). Projekt rozporządzenia dotyczy subsydiów zagranicznych, które zakłócają rynek wewnętrzny i podważają równe szanse dla różnych rodzajów działalności gospodarczej w UE. Może to dotyczyć w szczególności koncentracji pociągających za sobą zmianę kontroli nad przedsiębiorstwami unijnymi, gdy takie koncentracje są w całości lub częściowo finansowane z zagranicznych dotacji lub jeżeli przedsiębiorcom korzystającym z zagranicznych dotacji

udzielane są zamówienia publiczne w UE. W projekcie rozporządzenia KE ustanawia zasady i procedury badania subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny w celu usunięcia tych zakłóceń. Polska popiera wprowadzenie nowych instrumentów i aktywnie uczestniczy w pracach grupy roboczej w celu wypracowania rozwiązań najbardziej optymalnych dla Polski.

Polska konsekwentnie i aktywnie prezentuje stanowisko, zgodnie z którym udoskonalenie i pogłębienie jednolitego rynku stanowi jedną z dróg wyjścia z kryzysu wywołanego pandemią. Zdaniem Polski działanie w tym kierunku wymaga eliminacji zarówno ograniczeń związanych z COVID-19, jak i usunięcia barier od lat zakłócających możliwość korzystania z podstawowych swobód jednolitego rynku. Na forum UE problem barier na rynku wewnętrznym jest obecny, jednak dotychczas, w odbiorze Polski, dyskusja nie jest niestety skupiona na rozwiązywaniu konkretnych trudności napotykanym przez przedsiębiorców. Prace zainicjowanej w kwietniu 2020 r. grupy zadaniowej ds. egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku (Single Market Enforcement Task-Force – tzw. SMET) w rzeczywistości do kwietnia 2021, a zatem przez rok od powstania, koncentrowały się głównie na kwestiach organizacyjnych i związanych z pandemią.

W pierwszej połowie 2021 r. oprócz spotkań SMET (29 stycznia; 19 lutego; 11 maja) odbyły się ogólne spotkania grupy Sherpa (26 lutego; 31 marca; 26 maja; 09 czerwca). Spotkania tematyczne grupy Sherpa do tej pory obejmowały następujące projekty: 1) dotyczący uznawania kwalifikacji w zakresie wymogów dotyczących wstępnego sprawdzenia kwalifikacji (20 kwietnia), 2) dotyczący sektora rolno-spożywczego (10 maja), 3) dotyczący zmniejszenia wymagań w zakresie dokumentów w związku z uznawaniem kwalifikacji zawodowych (9 czerwca). Kolejne zasygnalizowane już tematy obejmują sektor budowlany, delegowanie pracowników, wymagania ubezpieczeniowe dla usługodawców.

Dotychczasową skuteczność tego forum w dostarczaniu rozwiązań dla usuwania barier zgłaszanych przez przedsiębiorców trudno, w opinii Polski, ocenić pozytywnie. Dyskusja na temat delegowania pracowników w ramach świadczenia usług, w którym to obszarze – według Polski – występuje najwięcej utrudnień, ze względu na wrażliwość polityczną i wyraźny podział stanowisk wśród państw członkowskich została odłożona na nieokreślony termin. Tymczasem, zdaniem Polski, to właśnie temu tematowi powinien zostać nadany priorytet w dyskusji dotyczącej eliminacji barier.

Lepsze Regulacje

W trakcie trwania prezydencji portugalskiej Rada UE pracowała nad konkluzjami Rady w sprawie technologii danych służących poprawie „lepszego stanowienia prawa”. Dokument wstępnie był dyskutowany w grupie roboczej Rady UE ds. konkurencyjności i wzrostu (Lepsze Regulacje) a następnie przyjęty przez COREPER I 7 maja i przez Radę UE 27 maja 2021 r.

Tekst konkluzji wskazuje, że lepsze stanowienie prawa jest jednym z głównych czynników stymulujących trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, konkurencyjności i innowacjom, umożliwiającą cyfryzację i tworzenie miejsc pracy. Podkreśla wspólną odpowiedzialność PE, Rady i KE za tworzenie wysokiej jakości prawodawstwa unijnego, do której te trzy instytucje zobowiązały się w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa.

Polska od początku popierała tekst w kształcie zaproponowanym przez prezydencję. Największa dyskusja odbyła się wokół terminu technologii danych. Państwa członkowskie zgłosiły wiele uwag do wymienionych w tekście korzyści nowych technologii dla procesu stanowienia prawa. Dyskutowano na temat powiązania zasad traktatowych, praw podstawowych, wartości UE oraz innych zasad etycznych z nowymi technologiami. Wskazano na konieczność wykorzystania technologii danych w promowaniu jednolitego rynku.

MŚP

W zakresie małych i średnich przedsiębiorstw, krajowy Pełnomocnik ds. MŚP przy KE, wziął udział w spotkaniu Sieci Pełnomocników ds. MŚP (SME Envoy Network). Sieć zorganizowała również spotkanie szeryfów, w którym Polska uczestniczyła.

Polska uczestniczyła również w kolejnym spotkaniu Komitetu COSME (Programu ramowego na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw 2014-2020 – *Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises 2014-2020*). W ramach spotkania prowadzono rozmowy m.in. na temat kolejnej perspektywy finansowej 2021-2027 i realizacji kluczowych działań programu COSME (włączonego do programu *Single Market Programme*), takich jak Europejska Sieć Przedsiębiorczości.

Podczas prac Grupy Roboczej ds. konkurencyjności i wzrostu omówione zostały możliwości finansowania dla MŚP w obecnych i przyszłych ramach programowych oraz omówiony został raport MŚP UE 2021, będący częścią przeglądu SME Performance Review, który ma zostać sfinalizowany w przeciągu najbliższych miesięcy. Prace uległy przesunięciu, aby w większym stopniu powiązać je z Semestrem Europejskim. Przedmiotowy raport obejmował będzie przegląd stanu cyfryzacji MŚP, a także najważniejsze przeszkody i wyzwania polityczne w zakresie MŚP.

Przestrzeń kosmiczna

W trakcie trwania prezydencji portugalskiej Rada UE pracowała nad konkluzjami Rady w sprawie New Space dla wszystkich oraz konkluzjami Rady pn. „Przestrzeń kosmiczna dla ludzi na europejskich obszarach przybrzeżnych”. Oba dokumenty były dyskutowane w grupie roboczej Rady UE ds. przestrzeni kosmicznej (WP Space), a następnie przyjęte przez Radę UE w dniu 28 maja 2021 r.

W trakcie prac nad ww. konkluzjami podczas prezydencji portugalskiej propozycje Polski zostały uwzględnione na etapie prac na forum grupy roboczej WP Space, tj. w zakresie zapewnienia wsparcia dla MŚP, aby mogły uczestniczyć w globalnych łańcuchach dostaw i wzmacniać swoją pozycję konkurencyjną na rynku, a także w zakresie poparcia postulatów państw bałtyckich o dodanie odniesienia do Morza Bałtyckiego, jak również podkreślenie dużego znaczenia i potrzeby rozwoju dla programów Copernicus i Galileo.

W trakcie prezydencji portugalskiej formalnie sfinalizowane zostały prace nad rozporządzeniem PE i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiającym Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylającym rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014 (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 170/69, 12.05.2021).

Rozporządzenie ustanawia Program kosmiczny dla UE w ramach WRF na lata 2021-2027. Rozporządzenie umożliwi pozyskanie aktualnych, bezpiecznych i wysoko jakościowych danych i usług związanych z przestrzenią kosmiczną, szersze korzyści społeczno-ekonomiczne ze stosowania tych danych i usług, np. większy wzrost gospodarczy i nowe miejsca pracy, większe bezpieczeństwo i szerszą autonomię UE, a także silniejszą rolę UE jako wiodącego podmiotu w sektorze kosmicznym.

Rozporządzenie upraszcza unijne ramy prawne i system zarządzania oraz ujednolica ramy bezpieczeństwa. Udoskonala i grupuje unijne programy, takie jak Copernicus, Galileo i EGNOS. Powołuje Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego, która zastępuje Agencję Europejskiego programu GNSS.

W trakcie prac nad projektem rozporządzenia (od II. połowy 2018 r.) Polska postulowała o m.in. zabezpieczenie zapisów dot. utrzymania dotychczasowych kompetencji państw członkowskich w polityce kosmicznej, wspierała zapisy zmierzające do zapewnienia jak największego udziału nowych i mniejszych państw członkowskich oraz MŚP w realizacji programu i korzyściach z tego wynikających, w tym związanych z inicjatywami dostępu do i wykorzystania danych (art. 5, 6, 14, 17), utrzymanie silnej roli ESA we wdrażaniu europejskiego programu kosmicznego, w tym za utrzymaniem międzyrządowego charakteru ESA, zwłaszcza mechanizmów decyzyjnych (rozdział dot. zarządzania – Governance – art. 29, 30, 31, 31a, 32).

Podczas prezydencji Portugalii rozporządzenie weszło w życie i rozpoczęto prace wdrożeniowe związane z m.in. z utworzeniem Komitetu Programu i odpowiednich formacji dla poszczególnych komponentów Programu.

Turystyka

Turystyka jest ważną i stale rozwijającą się - a obecnie – w dużym stopniu dotkniętą przez pandemię COVID-19 dziedziną gospodarki. Wstępnie szacuje się, że poziom europejskiej turystyki nie przekroczy poziomu z 2019 r. co najmniej do 2023 r. Z tego względu prezydencja przeprowadziła dyskusję nt. planów naprawczych sektora, które Polska przyjęła z zadowoleniem.

Polska uczestniczyła w pracach nad konkluzjami Rady: Turystyka w Europie w następnej dekadzie: zrównoważona, odporna, cyfrowa, globalna i społeczna, przyjętych na posiedzeniu Rady UE 27 maja 2021 r. W toku prac nad dokumentem Polska zgłosiła uwagi do zapisów, które w większości zostały uwzględnione. Z konkluzji wynika, że w przyszłości turystyka powinna być przede wszystkim zrównoważona, odporna, cyfrowa, globalna i prospołeczna. Zwrócono również uwagę na konieczność wsparcia, w tym finansowego, sektora turystycznego oraz podkreślono wagę wzajemnej współpracy i koordynacji działań przy odbudowie, a także priorytetyzację pomocy dla małych i mikro-przedsiębiorstw, zwłaszcza w zakresie zdobywania nowych umiejętności.

Polska pozytywnie oceniła rozpoczęte przez prezydencję portugalską prace nad Agendą dla Turystyki 2030/2050, która będzie długoterminową wspólną inicjatywą w celu stworzenia nowego podejścia dla zrównoważonej turystyki. Agenda UE będzie realizowana w oparciu o kwalifikowane prognozowanie i skonstruowana poprzez gromadzenie wspólnych priorytetów, celów i działań, aby napędzać ekologiczną i cyfrową transformację ekosystemu turystycznego oraz wzmacniać jego konkurencyjność, odporność i zrównoważony rozwój, koncentrując się na kluczowych wyzwaniach strategicznych. Prace nad Agendą zainicjowane podczas portugalskiej prezydencji będą kontynuowane przez prezydencję słoweńską.

14 maja 2021 r. Polska uczestniczyła w zorganizowanym przez prezydencję portugalską spotkaniu ministerialnym dotyczącym zrównoważonej turystyki.

2.1.4 Poszanowanie wartości UE

2.1.4.1 Praworządność

Prezydencja Portugalii szczególną wagę przykładła także do promowania podstawowych wartości i zasad UE takich jak praworządność.

W trakcie prezydencji Portugalii Polska:

- popierała inicjatywy w zakresie praworządności podejmowane na forum UE, które są zgodne z literą i duchem Traktatów oraz biorą pod uwagę, że „Unia działa wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych jej przez państwa członkowskie w Traktatach do osiągnięcia określonych w nich celów. Wszelkie kompetencje nieprzyznane Unii w Traktatach należą do Państw Członkowskich.” (art. 5 ust. 2 TUE);
- pozostawała otwarta na dialog z instytucjami UE i państwami członkowskimi, na sprawiedliwych i równych dla wszystkich państw członkowskich zasadach i przy zastosowaniu jednolitych kryteriów w zakresie praworządności.
- sprzeciwiała się stosowaniu podwójnych standardów do oceny przez organy unijne regulacji prawnych poszczególnych państw członkowskich. Jest to widoczne w szczególności w sprawozdaniu KE na temat praworządności w 2020 r. oraz w orzecznictwie TSUE.
- aktywnie uczestniczyła w postępowaniach rozpoznawanych przed TSUE w sprawach dotyczących organizacji wymiaru sprawiedliwości.

Podczas posiedzenia Rady ds. Ogólnych w czerwcu 2021 r. przedstawione zostały informacje dotyczące praworządności w Polsce oraz wartości unijnych na Węgrzech w związku z trwającymi procedurami art. 7 TUE. W odniesieniu do punktu dotyczącego Polski KE poinformowała o stanie prac, aktualnych postępowaniach naruszeniowych i sprawach toczących się przed TSUE. Polska nie podzieliła krytycznej opinii KE o przyjętych przez nią rozwiązaniach i wyjaśniła swoje stanowisko. Polska zaznaczała, że równoległa dyskusja na temat spraw toczących się w TSUE nie ma wartości dodanej i może naruszać

prawa Polski do obrony i uzyskania orzeczenia w ramach obiektywnego procesu. W związku z powyższym przeprowadzenie kolejnego wysłuchania nie ma uzasadnienia, a procedura art. 7 TUE powinna zostać zakończona w sposób pozostawiający kwestie sporne dla TSUE.

2.1.4.2 Prawa człowieka

Promocja praw człowieka należy do priorytetów polskiej polityki zagranicznej. Podczas prezydencji Portugalii prowadzona była na następujących forach multilateralnych: Unia Europejska (zwłaszcza grupa robocza UE ds. praw człowieka - COHOM), Rada Praw Człowieka ONZ (Polska jest jej członkiem na kadencję w latach 2020-2022), Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (w ramach Stałej Rady OBWE), Rada Europy (m.in. w ramach Komitetu Ministrów) i Wspólnota Demokracji (ang. *Community of Democracies*). Istotny był udział w pracach Komisji ds. Statusu Kobiet ONZ (CSW), zwłaszcza podczas 65. sesji CSW w marcu 2021 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ, w tym zwłaszcza Trzeci Komitet, odpowiedzialny za problematykę społeczną, humanitarną oraz praw człowieka, zgodnie z cyklem jego prac, był miejscem do wypracowywania stanowisk niezbędnych do przyjęcia poszczególnych dokumentów w 2. połowie roku.

Głównymi obszarami tematycznymi zaangażowania Polski były promocja demokracji oraz dobrego rządzenia (ang. *good governance*), ochrona i promocja praw najsłabszych grup, w tym praw dzieci, osób z niepełnosprawnościami oraz osób należących do mniejszości religijnych. Polska angażowała się w działania priorytetowe dla UE, m.in. w globalną abolicję kary śmierci, ochronę obrońców praw człowieka oraz przestrzeganie praw człowieka podczas zwalczania pandemii COVID-19. W odniesieniu do obszarów geograficznych przedmiotem szczególnej aktywności Polski była kwestia praw człowieka w Europie Wschodniej i na Kaukazie Południowym (w Białorusi, Federacji Rosyjskiej oraz na okupowanych lub separatystycznych obszarach Gruzji i Ukrainy), a także w innych, priorytetowych z punktu widzenia UE państwach Azji (KRLD, Mjanma), Afryki i Bliskiego Wschodu (Erytrea, Iran, Somalia, Syria).

Do osiągnięć Polski w dziedzinie praw człowieka w 2021 r., realizowanych wspólnie z UE, zaliczyć należy:

- ustanowienie przez Radę Praw Człowieka (24 marca 2021 r.) nowego międzynarodowego mechanizmu ONZ mającego na celu zbadanie naruszeń praw człowieka na Białorusi w kontekście wyborów prezydenckich w sierpniu 2020 r.;
- przygotowanie przez Polskę na forum Rady Praw Człowieka wspólnego oświadczenia państw UE nt. sytuacji praw człowieka w Federacji Rosyjskiej w kontekście sprawy A. Nawalnego (12 marca 2021 r.);

Aktywność na forum UE

Polska angażowała się w prace grupy roboczej UE ds. praw człowieka – COHOM, której głównym zadaniem jest opracowywanie polityki zewnętrznej UE w zakresie praw człowieka i przygotowywanie podstaw do decyzji Rady w tej dziedzinie. Polska angażowała się w prace nad finalizacją konkluzji Rady w sprawie priorytetów UE w zakresie praw człowieka w ONZ (konkluzje te służą do nakreślenia kierunków działań wspólnych UE na forach prawno-człowieczych w 2021 r.) oraz konkluzji Rady w sprawie uwzględniania praw człowieka w reakcji na pandemię COVID-19. Konkluzje te identyfikują obszary problematyczne w kontekście walki z pandemią oraz nakreślają kierunki działań zapobiegawczych, jakie należy podjąć w celu skutecznej odbudowy po pandemii. Zabiegaliśmy o uwzględnianie praw osób z niepełnosprawnościami we wszelkich dokumentach i inicjatywach UE o tematyce antydyskryminacyjnej. Podkreślamy również rolę obrońców praw człowieka w wieloaspektowej działalności na rzecz promocji i ochrony praw człowieka oraz demokratyzacji.

Rada Praw Człowieka (RPCz)

Dzięki intensywnym zabiegom Polski istotnym obszarem aktywności UE na forum RPCz podczas prezydencji portugalskiej pozostawała sytuacja praw człowieka w Rosji i na Białorusi. W związku z eskalacją naruszeń praw człowieka na Białorusi w kontekście wyborów prezydenckich w 2020 r. oraz

w okresie powyborczym, dzięki aktywności Polski, UE przedstawiła w trakcie 46. sesji RPCz (22 lutego – 24 marca 2021 r.) rezolucję ustanawiającą nowy międzynarodowy mechanizm (w ramach Biura Wysokiej Komisarz ONZ ds. Praw Człowieka), który zapewni zbadanie naruszeń praw człowieka na Białorusi w kontekście wyborów prezydenckich w 2020 r. Rezolucja w tej sprawie została przyjęta przez RPCz w drodze głosowania 24 marca 2021 r. (pierwszy, wstępny raport z działań nowego mechanizmu zostanie przedstawiony podczas 48. sesji RPCz we wrześniu 2021 r.). W ramach 46. sesji RPCz Polska przedstawiła międzyregionalne wspólne oświadczenie dot. sytuacji praw człowieka w Rosji w kontekście sprawy A. Nawalnego, podpisane przez 45 państw z czterech grup regionalnych ONZ, w tym przez wszystkie państwa UE. Obie inicjatywy (tj. nowy mechanizm międzynarodowy oraz pierwsze tej rangi oświadczenie o sytuacji praw człowieka w Federacji Rosyjskiej), w których przygotowaniu lub przeprowadzeniu Polska odegrała istotną rolę, stanowiły sukces, zwłaszcza wobec dużej reprezentacji w RPCz państw niechętnych działaniom odnoszącym się do krajowych sytuacji praw człowieka podejmowanych przez UE, w tym samej Rosji.

Podczas 46. sesji RPCz (marzec 2021 r.) Polska współdziałała z innymi państwami członkowskimi na rzecz wypracowania wspólnego stanowiska UE wobec pakietu rezolucji palestyńskich, procedowanych w punkcie 7. porządku obrad Rady. Ponadto Polska uczestniczyła w procesie wypracowywania unijnego stanowiska wobec rezolucji przyjętej podczas sesji specjalnej Rady (27 maja 2021 r.), która poświęcona była sytuacji praw człowieka na Okupowanych Terytoriach Palestyńskich i w Izraelu, w obliczu eskalacji przemocy w kwietniu/maju 2021 r.

W ramach współpracy w UE Polska zajmowała stanowisko wobec rezolucji krajowych dot. sytuacji praw człowieka w Korei Północnej oraz Mjanmie przyjętych przez RPCz podczas 46. sesji w marcu 2021 r. Ostatecznie – wraz z całą UE – była autorem oraz sponsorem ww. rezolucji.

12 lutego 2021 r. odbyła się 29. sesja specjalna RPCz poświęcona implikacjom dla praw człowieka wynikającym z kryzysu w Mjanmie (po zamachu stanu z 1 lutego 2021 r.). Efektem sesji było przyjęcie przez RPCz rezolucji *Human rights implications of the crisis in Myanmar* autorstwa UE oraz Wielkiej Brytanii. Podczas debaty generalnej Polska potępiła przemoc wobec pokojowo protestujących oraz wezwała do przywrócenia demokratycznie wybranych w 2020 r. władz Mjanmy. Polska była również jednym z sygnatariuszy wniosku o zwołanie sesji specjalnej (z wnioskiem do Przewodniczącej RPCz zwróciło się 19 państw–członków RPCz oraz wszystkie państwa UE zasiadające w RPCz – formalny wymóg to 1/3 państw Rady popierająca wniosek).

Podczas 46. sesji RPCz Polska wraz z UE przedstawiła kolejny raz rezolucję *Freedom of Religion or Belief* poświęconą w całości jednemu z tematycznych priorytetów polskiego członkostwa w RPCz. Wzięliśmy również aktywny udział w dialogu interaktywnym ze Specjalnym Sprawozdawcą ds. Wolności Religii lub Przekonań podczas wiosennej sesji RPCz.

Polska poparła przedstawioną 15 lutego 2021 r. z inicjatywy Kanady „Deklarację Przeciwno Wykorzystywaniu Arbitralnych Aresztowań w Relacjach Międzypaństwowych”, wraz z 62 innymi sygnatariuszami (w tym UE). Na kanwie własnych doświadczeń Ottawa podjęła jeszcze w 2020 r. działania promujące globalną inicjatywę, która piętnowała arbitralne aresztowania obywateli innych państw w celu uzyskania korzyści politycznych, w tym osób posiadających podwójne obywatelstwo. Do chwili obecnej Deklaracja cieszy się poparciem 62 sygnatariuszy, w tym 61 państw oraz UE. Do Deklaracji nie przyłączyły się Węgry – jako jedyne państwo członkowskie UE. UE przystąpiła do deklaracji za zgodą państw członkowskich – na podstawie procedury pisemnej rozpisanej przez Radę.

Polska jest członkiem *core group* rezolucji dot. praw kulturalnych, która uchwalona zostanie podczas jesiennej, 48. sesji RPCz. Już teraz jednak aktywnie uczestniczymy w pracach grupy. Jedną z inicjatyw, w której Polska aktywnie uczestniczyła w dniach 14-15 czerwca 2021 r., były warsztaty ds. praw kulturalnych zorganizowane w Genewie.

Komisja ds. Statusu Kobiet

Polska była aktywna na forum Komisji ds. Statusu Kobiet ONZ. Podczas 65. sesji w marcu 2021 r. Polska brała udział w wypracowaniu stanowiska UE w odniesieniu do kwestii udziału kobiet w życiu publicznym, wzmocnienia ich roli społecznej w sferze życia publicznego, wpływu kobiet na podejmowanie decyzji publicznych oraz przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dziewcząt. Na uwagę zasługuje w szczególności prowadzenie przez Polskę uzgodnień stanowiska UE w kwestii końcowych konkluzji dot. udziału kobiet i przywództwa w życiu publicznym oraz eliminacji przemocy z tegorocznej 65. sesji Komisji ds. Statusu Kobiet, które zostały przyjęte 26 marca 2021 r.

Pomimo silnego sprzeciwu m.in. Rosji tekst zawiera ważne zalecenia forsowane przez UE: wzmoczenie wysiłków na rzecz osiągnięcia równowagi płci na wszystkich stanowiskach kierowniczych oraz wyeliminowania wszelkich form przemocy; zwiększenie wrażliwości na płeć i prawa człowieka w ramach odbudowy COVID-19; uwzględnianie problematyki płci w działaniach na rzecz klimatu i środowiska.

Jedność UE została zachowana podczas całego procesu, co pozwoliło zespołowi negocjacyjnemu przyjąć wiodącą rolę zarówno w ramach podobnie myślącej koordynacji, jak i w negocjacjach mających na celu promowanie stanowiska UE.

Podczas tegorocznej sesji Komisji ds. Statusu Kobiet Polska zaangażowała się również we współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego. 18 marca 2021 r. z inicjatywy Polski zorganizowane zostało wirtualne wydarzenie towarzyszące z udziałem kilkunastu panelistów z całego świata poświęcone „Barierom w pełnym i skutecznym udziale kobiet i dziewcząt niepełnosprawnych w życiu publicznym”.

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

Ze względu na priorytetowy charakter zaangażowania Polski w promocję demokracji i praw człowieka w państwach Partnerstwa Wschodniego Polska pozostaje aktywna w tej tematyce również na forum OBWE, która jest w szczególności sposobem ukierunkowana na współpracę w celu zapewnienia bezpieczeństwa, pokoju i wartości demokratycznych „od Vancouver po Władywostok”, tj. również w Europie Wschodniej, Azji Środkowej i na Kaukazie Południowym.

Polska uczestniczyła w przygotowywaniu i uzgadnianiu na forum OBWE wystąpień UE dotyczących praw człowieka i demokratyzacji, m. in. podczas posiedzeń Stałej Rady OBWE. Szczególną uwagę UE poświęcała sytuacji praw człowieka na Białorusi oraz w Federacji Rosyjskiej. W ramach funkcjonujących uzgodnień Polska była odpowiedzialna za przygotowywanie i koordynację inicjatyw UE dot. wolnych wyborów i instytucji demokratycznych oraz współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (*OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, ODIHR*).

Rada Europy

Podczas prezydencji Portugalii Polska konsekwentnie działała na rzecz silnej i wiarygodnej Rady Europy, skutecznej w działaniach na rzecz wzmocnienia praw człowieka, demokracji i praworządności w gronie jej 47 państw członkowskich. Współpracowaliśmy z Niemcami, które w okresie listopad 2020 r. – maj 2021 r. przewodniczyły pracom Komitetu Ministrów Rady Europy.

Polska – jako unijny *chef de file* w gronie przedstawicieli państw członkowskich UE w Strasburgu – mobilizowała UE oraz całą Radę Europy do przeciwdziałania trwającym na Białorusi represjom wobec opozycji, mediów i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym siłowego zawrótca samolotu rejsowego FR 4978 (23 maja 2021 r.)

Na forum Rady Europy Polska kontynuowała swoje szczególne zaangażowanie na rzecz adekwatnej reakcji Organizacji na przypadki naruszania podstawowych zasad statutowych przez Rosję oraz działała na rzecz lepszej współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

2.1.4.3 Walka z dyskryminacją, dezinformacją i mową nienawiści

W ramach prac prezydencji portugalskiej, negocjowane były dwie dyrektywy⁶ oraz omawiano skutki pandemii COVID-19 na równość płci i znaczenie równości dla odbudowy post-pandemicznej.

Na posiedzeniu Grupy Roboczej do Spraw Kwestii Społecznych 22 czerwca 2021 r., omawiane było Sprawozdanie specjalne 10/21 Europejskiego Trybunału Obrachunkowego dotyczące uwzględniania aspektu płci w budżecie UE. Raport Europejskiego Trybunału Obrachunkowego dotyczy oceny działań podejmowanych przez organy Unii Europejskiej w celu zapewnienia równouprawnienia kobiet i mężczyzn w różnych dziedzinach życia, głównie pod kątem ekonomicznym. Sprawozdanie zawiera informacje na temat aktywności organów Unii Europejskiej (głównie KE) podejmowanej w celu realizacji postulatu równości płci, ocenę oraz wnioski i zalecenia Trybunału.

W toku dyskusji nad sprawozdaniem, Polska podkreśliła, że raport komponuje się w działania UE w zakresie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn. Polska zgadza się, że istnieją braki w gromadzeniu danych w podziale na płcie i że ta kwestia stanowi wyzwanie. Sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego będzie stanowiło podstawę dla konkluzji Rady, które będą opracowywane podczas prezydencji Słowenii.

Polska konsekwentnie podtrzymuje swoje stanowisko względem neologizmów stosowanych w dokumentach wypracowywanych przez Radę. Tym samym, Polska regularnie składa oświadczenia interpretacyjne odnośnie do sformułowania *gender* i jego pochodnych (np. *gender equality*, *gender-based violence*). Równość kobiet i mężczyzn została zapisana w traktatach Unii Europejskiej jako podstawowe prawo. Polska zapewnia równość kobiet i mężczyzn w ramach polskiego krajowego systemu prawnego zgodnie z międzynarodowymi traktatami praw człowieka oraz w ramach podstawowych wartości i zasad Unii Europejskiej. Z tych powodów, wyrażenie *gender equality* Polska będzie interpretowała jako równość kobiet i mężczyzn, a wyrażenia zawierające termin *gender* jako płeć (*sex*).

Projekt dyrektywy PE i Rady w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania

KE przedstawiła wniosek ws. dyrektywy PE i Rady w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania 8 marca 2021 r. Projekt dyrektywy opiera się na założeniu, że większa przejrzystość wynagrodzeń rozwiąże problem niedostatecznego egzekwowania podstawowego prawa do równego wynagrodzenia oraz wpłynie na świadomość społeczną nt. strukturalnych różnic w wynagrodzeniach ze względu na płeć. Należy zaznaczyć, że projekt dąży do równości wynagrodzeń nie tylko za tę samą pracę, ale i za „pracę równej wartości”. Jest to istotne wyzwanie i Polska z zadowoleniem przyjmuje fakt, iż projekt pozostawia państwu członkowskiemu wypracowanie narzędzi lub metod oceny i porównywania wartości pracy, co zapewni udział partnerów społecznych oraz umożliwi dostosowanie takich instrumentów do naszej krajowej specyfiki.

W celu omówienia wniosku, prezydencja portugalska zorganizowała pięć posiedzeń Grupy Roboczej do Spraw Kwestii Społecznych w dniach: 22 marca 2021 r, 13 i 20 kwietnia 2021 r. oraz 17 i 21 maja 2021 r. Podczas posiedzenia grupy roboczej dokonano i omówiono analizę skutków regulacji oraz wstępnej analizy wniosku. Prezydencja portugalska poświęciła odpowiednią ilość czasu na omówienie

⁶ 1) Projekt dyrektywy PE i Rady w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania; oraz

2) Projekt dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

poszczególnych artykułów dwóch pierwszych rozdziałów, w celu umożliwienia państwom członkowskim i KE omówienia wszelkich wątpliwości wynikających z tekstu.

Podczas posiedzeń Grupy Roboczej, Polska podnosiła wątpliwości związane z:

- nadmiernymi obciążeniami nakładanymi na mikroprzedsiębiorstwa, a także na małe i średnie przedsiębiorstwa, zwłaszcza ze względu na wpływ pandemii COVID-19 na stan gospodarki i kondycję przedsiębiorstw;
- potencjalną ingerencją w swobodę działalności gospodarczej oraz swobody negocjacji wynagrodzeń stron stosunku pracy
- poszanowaniem autonomii partnerów społecznych
- podziałem kompetencji organów państw członkowskich, których zadaniami będą m.in. upowszechnianie mechanizmów wynikających z dyrektywy, monitorowanie, analizowanie i egzekwowanie wdrażania poszczególnych rozwiązań oraz doradzanie i reprezentowanie pracowników doświadczających dyskryminacji płacowej przed organami sprawiedliwości
- kwestiami ochrony osobowych pracowników i wrażliwych danych pracodawców oraz sposobu ich ujawniania.

Projekt dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną

Podczas prezydencji portugalskiej odbyło się jedno posiedzenie Grupy Roboczej do Spraw Kwestii Społecznych w dniu 28 maja 2021 r. Podczas tego posiedzenia prezydencja przedstawiła zmienioną wersję projektu dyrektywy, w celu znalezienia kompromisu. Prezydencja portugalska przypomniła, iż dyrektywa powinna zostać przyjęta jednomyślnie oraz że prace nad projektem toczą się od 2008 r. Podstawę do prac nad projektem stanowi art. 19(1) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Podczas posiedzenia Przedstawiciel Polski podtrzymał negatywne stanowisko Rządu, między innymi ze względu na wątpliwości dotyczące zgodności projektu dyrektywy z zasadą pomocniczości. Wstępna analiza zmienionej wersji wniosku wskazuje, że propozycje zmian nie usuwają głównych wątpliwości i zastrzeżeń jakie ma Polska wobec projektu. W szczególności dotyczy to zgodności z zasadą subsydiarności oraz wynikających z dyrektywy kosztów dla budżetu państwa oraz podmiotów gospodarczych objętych zakresem regulacji. Aktualne pozostają również wątpliwości Polski w zakresie swobody prowadzenia działalności gospodarczej i swobody zawierania umów.

Równouprawnienie płci w centrum Europejskiego Planu Odbudowy

W ramach nieformalnego posiedzenia Rady UE ds. zatrudnienia i polityki społecznej, które odbyło się 22 lutego 2021 r., tematem dyskusji było „Równouprawnienie płci w centrum Europejskiego Planu Odbudowy”.

Podczas posiedzenia, Przedstawiciel Polski zwrócił uwagę na fakt, że najważniejszym wyzwaniem dla polityki rynku pracy w Polsce w krótkoterminowej perspektywie jest niwelowanie negatywnych skutków pandemii poprzez ochronę miejsc pracy i powrót na ścieżkę wzrostu gospodarczego, w tym poprzez tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości. Konieczne jest również dostosowanie prawodawstwa w taki sposób, aby dostępne były elastyczne formy zatrudnienia i pracy przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i godnej pracy.

W odniesieniu do systemu zabezpieczeń społecznych w Polsce pandemia generalnie nie uwidoczniła jego słabości. Oczywiście nastąpił gwałtowny wzrost zapotrzebowania na świadczenia związane z wystąpieniem pandemii COVID-19, ale wypłata tych świadczeń nie jest zakłócona. W Polsce system zabezpieczenia społecznego, a w szczególności system ubezpieczeń społecznych jest także całkowicie wolny od dyskryminacji ze względu na płeć. Warunki dostępu do i pobierania ściśle określonych świadczeń (np. zasiłków macierzyńskich) uwzględniają biologiczną rolę kobiety jako matki. Mężczyźni, poza okresem pobierania zasiłku dedykowanego wyłącznie matce, mają jednak takie samo prawo do zasiłku macierzyńskiego, w tym za okres urlopu ojcowskiego oraz rodzicielskiego. Warunki przyznania

świadczeń długoterminowych są też takie same dla obu płci, zaś zróżnicowanie wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn stanowi dopuszczalne uprzywilejowanie kobiet, ze względu na ich biologiczną rolę.

Pandemię i jej wpływ na procesy gospodarcze można postrzegać również jako szansę na zastosowanie nowych rozwiązań, które nie tylko pomogą odbudować i naprawić gospodarkę, ale również będą wsparciem dla procesu transformacji naszych społeczeństw. Ograniczenia w życiu społecznym i gospodarczym przyczyniły się do przyspieszania transformacji cyfrowej. W przyszłości nowe technologie, takie jak automatyzacja i robotyka, będą miały wpływ na rynek pracy. Dlatego szczególny nacisk należy położyć na edukację – w całym spektrum nauk ścisłych – w tym na obszar cyfryzacji, wysokich technologii informatycznych i automatyki.

Konkluzje Rady w sprawie społeczno-ekonomicznego wpływu COVID-19 na równość płci

Konkluzje Rady w sprawie społeczno-ekonomicznego wpływu COVID-19 na równość płci zostały przyjęte 14 czerwca 2021 r. podczas posiedzenia Rady ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów. Impulsem do ich przyjęcia był raport Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE).

Konkluzje poruszają przede wszystkim kwestię nierówności społeczno-ekonomicznych między kobietami a mężczyznami, wynikających z pandemii COVID-19. Z inicjatywy Polski, w projekcie konkluzji uwzględniono negatywny wpływ pandemii w środowisku akademickim, który objawia się niższą liczbą publikacji autorstwa kobiet. Z inicjatywy Polski, zaznaczono również, że pandemia negatywnie wpłynęła zarówno na mężczyzn jak i kobiety, gdyż COVID-19 okazał się dużym wstrząsem dla całej gospodarki. Polska podkreślała również, autonomiczną rolę rodzin w organizacji podziału obowiązków, zaznaczając tym samym, że działania państwa członkowskiego powinny dążyć do wspierania wyborów dążących do równowagi życia rodzinnego i zawodowego obu rodziców: matki i ojca. Ostatecznie, Polska wyraziła poparcie dla projektu dokumentu jednocześnie składając oświadczenie interpretacyjne.

Dezinformacja

W trakcie prezydencji portugalskiej kontynuowano prace nad projektem rozporządzenia DSA (akt o usługach cyfrowych). KE dostrzega, iż treści udostępniane w środowisku internetowym mogą mieć negatywny wpływ na społeczeństwo i demokrację, w szczególności poprzez dezinformację lub działania manipulacyjne i nadużycia. Dlatego konieczna jest większa harmonizacja przepisów w zakresie obowiązków nakładanych na dostawców usług pośrednich w zakresie usuwania nielegalnych treści z Internetu i ich odpowiedzialności w tym zakresie.

W toku prac Polska wskazywała, iż duże platformy internetowe powinny podjąć większy wysiłek na rzecz zwalczania szkodliwych treści, w tym dezinformacji. Zarówno państwa członkowskie, jak i organy UE powinny współpracować w celu zwalczania treści szkodliwych online. Wzmocnieniu powinna podlegać także ochrona użytkowników, w szczególności służąca przeciwdziałaniu rozpowszechnianiu dezinformacji i zapewnieniu przejrzystości reklam internetowych. Polska uważa, że DSA powinien zapewnić równowagę pomiędzy blokowaniem treści, a ich odblokowywaniem, tak aby w należyty sposób gwarantować prawo wolności wypowiedzi i informacji również w środowisku internetowym. Ponadto postuluje również, aby w DSA znalazło się zabezpieczenie, które uniemożliwiłoby wydawanie ogólnoeuropejskich nakazów usuwania treści, jeżeli naruszają one prawo krajowe jedynie części państw członkowskich.

2.1.5 Bezpieczeństwo wewnętrzne, w tym walka z terroryzmem

W pierwszym półroczu 2021 r. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach legislacyjnych nad projektem rozporządzenia PE i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2016/794 w odniesieniu do współpracy Europolu z podmiotami prywatnymi, przetwarzania danych osobowych przez Europol w celu wspierania postępowań przygotowawczych oraz roli Europolu w zakresie badań naukowych i innowacji”

(COM(2020) 796). Polska poparła generalny kierunek proponowanych zmian w mandacie Agencji, zwłaszcza w zakresie współpracy z podmiotami prywatnymi, przetwarzania dużych i złożonych zbiorów danych czy też wzmocnienia roli Agencji w obszarze badań i innowacji, które powinny przyczynić się do podniesienia efektywności wsparcia udzielanego krajowym organom ścigania. Polska odpowiada się za zachowaniem wspierającej roli Europolu, przy jednoczesnym poszanowaniu obszarów wyłącznych kompetencji państw członkowskich.

Pracom legislacyjnym dotyczącym zmiany mandatu Europolu towarzyszy również propozycja zmiany w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS). Polska poparła zmianę polegającą na umożliwieniu Europolowi dokonywania wpisów informacyjnych w SIS dotyczących osób podejrzanych i przestępców w ramach nowej kategorii, w konkretnych i odpowiednio zdefiniowanych przypadkach i okolicznościach.

Polska aktywnie uczestniczyła w wirtualnym spotkaniu zorganizowanym przez KE w dniu 10 lutego 2021 r., w trakcie którego delegacje wymieniały poglądy na temat polityki UE w zakresie przestępczości zorganizowanej, z perspektywy strategicznej i z uwzględnieniem potrzeb operacyjnych. Wyniki tej dyskusji stanowiły podstawę opublikowanego przez KE w dniu 14 kwietnia br. „komunikatu Komisji do PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie strategii UE na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej na lata 2021–2025”. Strategia stanowi dokument przewodni, zawierający główne wytyczne w zakresie walki UE z przestępczością zorganizowaną na okres następnego pięciu lat, określający priorytety działań długoterminowych na arenie międzynarodowej oraz konkretne inicjatywy o charakterze legislacyjnym.

W dn. 26 maja 2021 r. zatwierdzone zostały konkluzje Rady w sprawie ustalenia priorytetów UE dla EMPACT na lata 2022–2025 w zakresie zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach ukierunkowanych na wzmocnienie europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami EMPACT, w tym nad ww. dokumentem, popierając m.in. kontynuację EMPACT jako narzędzia stałego w obszarze polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE, multidyscyplinarne podejście obejmujące zaangażowanie w działania wszystkich istotnych aktorów, współpracę międzyagencyjną, kwestie szkoleniowe, sprawne zarządzanie informacjami oraz odpowiedni balans z zewnętrznym wymiarem bezpieczeństwa. Dokument określa priorytetowe obszary prac mających na celu skuteczną ochronę UE przed zorganizowanymi grupami przestępczymi, wyszczególniając priorytety, działania i cele do osiągnięcia w latach 2021–2025.

W trakcie trwania prezydencji portugalskiej Polska brała udział w opracowaniu nowego Planu Działania UE w zakresie narkotyków na lata 2021-2025, w ramach Horyzontalnej Grupy Roboczej ds. Narkotyków, akcentując między innymi potrzebę wykorzystania potencjału Europolu w zakresie możliwości wspierania działań państw członkowskich dot. szeroko pojętych działań antynarkotykowych. Finalna wersja dokumentu, uwzględniająca zarówno działania z zakresu ograniczania podaży narkotyków i wzmocnienia bezpieczeństwa, jak również popytu, w tym profilaktykę i leczenie uzależnień, została zatwierdzona przez Radę w dn. 21 czerwca 2021 r.⁷

Podczas prezydencji portugalskiej kontynuowane były przygotowania do opracowania kodeksu współpracy policyjnej, którego celem ma być usprawnienie i rozwinięcie różnych instrumentów współpracy UE (prawodawstwa UE, wytycznych Rady, dobrych praktyk państw członkowskich wynikających z umów dwustronnych) i ujęcie ich w jeden, spójny i skonsolidowany unijny akt prawny, obejmujący również narzędzia dochodzeniowe. Polska uczestniczy w konsultacjach dotyczących powyższej inicjatywy poprzez udział w warsztatach, debacie w ramach grup roboczych Rady, wypełnianie kwestionariuszy i udział w badaniu zleconym przez KE firmie Ernst & Young/RAND, które ma stanowić podstawę do oceny skutków regulacji.

W dniu 21 kwietnia 2021 r. KE opublikowała wniosek legislacyjny dotyczący rozporządzenia w sprawie zharmonizowanych reguł sztucznej inteligencji i zmiany niektórych aktów prawnych UE, stanowiący

⁷ Z uwzględnieniem polskiego oświadczenia dotyczącego interpretacji słowa „gender”.

propozycję przekrojowego dokumentu regulującego rozwijanie, wprowadzanie do obrotu oraz stosowanie narzędzi sztucznej inteligencji we wszystkich obszarach, w tym w obszarze działania organów w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, migracji i azylu. Polska uczestniczyła dotychczas we wstępnej wymianie poglądów na poziomie polityczno-strategicznym, akcentując z jednej strony potrzebę zagwarantowania wysokiego poziomu ochrony praw podstawowych, a z drugiej warunków do korzystania przez organy ścigania z rozwiązań analitycznych i statystycznych, które efektywnie wspierają realizację celu, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa obywateli.

Istotnym wątkiem na forum UE podczas prezydencji portugalskiej była także problematyka cyberprzestępczości, wykorzystania nowych technologii i obszar szyfrowania. Polska uczestniczyła w tych dyskusjach podkreślając m.in. takie aspekty jak bezpieczeństwo dzięki szyfrowaniu i bezpieczeństwo pomimo szyfrowania, kwestie dotyczące innowacyjnych zdolności śledczych dla organów ścigania, czy konieczność pełnego zaangażowania w walkę z udostępnianiem w sieci materiałów związanych z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych.

Należy również wspomnieć o intensywnych pracach toczących się w trakcie prezydencji portugalskiej nad systemem Prüm następnej generacji, który w obecnym kształcie służy do operacyjnej wymiany informacji o profilach DNA, danych daktyloskopijnych czy też danych rejestracyjnych pojazdów. Przy aktywnym udziale Polski dyskutowano jak usprawnić i rozszerzyć prowadzoną wymianę.

W kwestii zapobiegania i zwalczania terroryzmu ważnym obszarem aktywności prezydencji portugalskiej było kompleksowe zapobieganie i zwalczanie terroryzmu, radykalizacji oraz brutalnego ekstremizmu, które wciąż pozostają istotnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa i wymagają stałego wzmacniania zdolności w obszarze współpracy na poziomie Unii Europejskiej. Ponadto zagrożenia te podlegają adaptacji do szczególnych warunków związanych z pandemią COVID-19. Polska uczestniczyła w pracach oraz dyskusjach na poziomie UE dotyczących tej problematyki, w szczególności w zakresie konsekwentnego wzmacniania europejskiego partnerstwa policyjnego w celu dalszej optymalizacji współpracy organów ścigania w tym obszarze, usprawniania wymiany informacji oraz współpracy z państwami trzecimi. Realizowane działania są zgodne z Nową Europejską Agendą Walki z Terroryzmem oraz wpisują się w paradygmat nowej strategii UE w zakresie Unii Bezpieczeństwa na lata 2020–2025, z uwzględnieniem istniejących polityk i instrumentów.

W ramach Grupy Roboczej Rady UE ds. Współpracy Celnej (*Customs Cooperation Working Party*) opracowano dokument pn. *Situational Awareness Paper* (SAP), który określa ryzyka i zagrożenia w obszarze działalności Służby Celno-Skarbowej. Dokument został przygotowany w oparciu o informacje uzyskane z państw członkowskich (w tym z Polski) i instytucji UE. Ww. dokument będzie podstawą opracowania kolejnego Planu Działania ww. grupy roboczej. Przedmiotowy plan określi priorytety dot. zwalczania przestępczości przez unijne Służby Celne. Poza tym dokument SAP stanowi kolejny przykład zwiększającego się zaangażowania administracji celnej w bezpieczeństwo wewnętrzne UE.

2.1.6 Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania strefy Schengen

Strefa Schengen stanowi podstawę sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego towarów i usług UE oraz umożliwia Europejczykom nieskrępowane podróżowanie po UE w celu realizacji ich potrzeb wynikających z życia prywatnego i zawodowego. Jednocześnie, pojawiające się wyzwania w funkcjonowaniu UE powodują, że przepisy regulujące działanie Schengen wymagają aktualizacji. Pandemia, obawy dotyczące bezpieczeństwa i problemy z zarządzaniem migracją skłoniły szereg państw członkowskich do ponownego wprowadzenia kontroli na granicach wewnętrznych. Aby stawić czoła tym wyzwaniom i zbudować bardziej odporną strefę Schengen wskazano na konieczność reformy obszaru Schengen, m.in. przedstawienie nowej strategii Schengen, zmiany mechanizmu ewaluacji i monitoringu Schengen (SEMM) oraz zmian w Kodeksie Granicznym Schengen.

Publikacja strategii poprzedzona została dyskusjami politycznymi, w tym m.in. w ramach Forum Schengen (17 maja 2021 r.). KE zorganizowała także konsultacje dotyczące dwóch głównych obszarów

strategii, tj. reformy mechanizmu oceny i monitorowania dorobku Schengen (SEMM) oraz współpracy w ramach Schengen.

Po opublikowaniu wstępnej oceny wpływu (ang. *inception impact assessment*) w dniu 4 stycznia 2021 r. w ramach reformy SEMM, KE zorganizowała serię spotkań konsultacyjnych dotyczących jej kierunków: w dniu 8 stycznia 2021 r. z udziałem NGO, a 11 stycznia spotkanie z przedstawicielami PE. Następnie prezydencja portugalska przedstawiła projekt konkluzji Rady w sprawie SEMM, które zostały przyjęte w dniu 16 kwietnia 2021 r.

W ramach prac nad koncepcją wzmocnienia współpracy w ramach strefy Schengen, KE zorganizowała spotkanie konsultacyjne z udziałem państw członkowskich (14 stycznia br.) oraz spotkanie z udziałem NGO, przedstawicieli portów i linii lotniczych, przedstawicieli innych przewoźników i przedstawicieli PE (22 stycznia 2021 r.).

Nowa strategia Schengen została opublikowana w dniu 2 czerwca 2021 r. w formie komunikatu do PE oraz Rady w sprawie Strategii Schengen "Strategia na rzecz w pełni działającej i szczelnej strefy Schengen". Wraz z ww. Strategią KE przedstawiła projekt rozporządzenia w sprawie ustanowienia i funkcjonowania mechanizmu oceny i monitorowania w celu weryfikacji stosowania dorobku Schengen uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1053/2013.

Strategia ma wzmocnić trzy kluczowe filary, na których opiera się Strefa Schengen: 1) skuteczne zarządzanie granicami zewnętrznymi; 2) środki kompensujące brak kontroli na granicach wewnętrznych (wspólna polityka wizowa, polityka powrotowa, odpowiednia współpraca policyjna, instrumenty i systemy informatyczne oraz związane z ich użyciem wymogi w zakresie ochrony danych); oraz 3) solidne zarządzanie, w tym skuteczny mechanizm oceny i monitorowania oraz zwiększona gotowość.

Celem propozycji zmian w zakresie reformy mechanizmu ewaluacji SEMM jest usprawnienie mechanizmu tak, aby był bardziej wydajny, strategiczny i lepiej przystosowany do radzenia sobie z nową rzeczywistością i wyzwaniem. Projekt wprowadza przyspieszony proces oceny w celu identyfikacji i rozwiązania nieprawidłowości. Koncentruje się również na uprawnieniach Rady w najistotniejszych politycznie sprawach i zwiększeniu kontrolnej roli PE i Rady w całym procesie.

Pierwsza wymiana poglądów po jej publikacji nastąpiła w trakcie Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (8 czerwca 2021 r.).

Kolejnym etapem reformy strefy Schengen będzie propozycja zmian w Kodeksie Granicznym Schengen, które mają zostać przedstawione już za prezydencji słoweńskiej.

Polska wspiera działania ukierunkowane na przywrócenie w pełni funkcjonującej strefy Schengen. Polska podczas prezydencji portugalskiej aktywnie uczestniczyła w działaniach na rzecz wzmocnienia ochrony granic zewnętrznych i usprawnienia koordynacji działań między państwami członkowskimi (wzmocnienie współpracy między organami związanymi z bezpieczeństwem, ochroną granic i zarządzaniem migracją) w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania strefy Schengen.

W trakcie prezydencji portugalskiej Rada UE przyjęła w pierwszym czytaniu projekt rozporządzeń PE i Rady UE ws. zmiany rozporządzeń PE (WE) nr 767/2008, (WE) nr 810/2009, (UE) 2016/399, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240, (UE) 2018/1860, (UE) 2018/1861, (UE) 2019/817 i (UE) 2019/1986 oraz uchylecia decyzji Rady 2004/512/WE i (WE) nr 2008/633/WSiSW w celu zreformowania Wizowego Systemu Informacyjnego oraz w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) nr 603/2013, (UE) 2016/794, (UE) 2018/1862, (UE) 2019/816 i (UE) 2019/818 w odniesieniu do ustanowienia warunków dostępu do innych systemów informacyjnych UE do celów Wizowego Systemu Informacyjnego tworzące pakiet *VIS recast*. Przyjęcie ww. pakietu przez PE jest oczekiwane do końca lipca 2021 r. Powyższy pakiet legislacyjny umożliwi umieszczanie w Wizowym Systemie Informacyjnym (VIS) informacji o wnioskach i o wydaniu krajowych wiz długoterminowych oraz dokumentów pobytowych, a także umożliwi dokonywanie automatycznych sprawdzeń związanych z ramami interoperacyjności – uruchomienie produkcyjne przewidywanych zmian w VIS przewidziane jest na II poł. 2023 r.

Rada UE i PE ponadto osiągnęły w trakcie prezydencji portugalskiej porozumienie w sprawie pakietu przystosowującego europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) do ram interoperacyjności, zawierający następujące projekty rozporządzeń PE i Rady UE: w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2018/1862 oraz (UE) 2019/818 w odniesieniu do ustanowienia warunków dostępu do innych systemów informacyjnych UE do celów europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż, w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2019/816 oraz rozporządzeń (UE) 2019/818 w odniesieniu do ustanowienia warunków dostępu do innych systemów informacyjnych UE do celów europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż, w sprawie zmiany rozporządzeń (WE) nr 767/2008, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240, (UE) 2018/1860, (UE) 2018/1861 oraz (UE) 2019/817 w odniesieniu do ustanowienia warunków dostępu do innych systemów informacyjnych UE do celów europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż. Przyjęcie ww. pakietu rozporządzeń przez Radę UE i PE jest spodziewane do końca III kwartału br. Powyższe zmiany umożliwią stosowanie w pełni ram interoperacyjności w procesie wydawania zezwoleń na podróż. Wdrożenie produkcyjne ETIAS przewidywane jest na IV kw. 2022 r.

2.1.6.1 Wzmocnienie granic zewnętrznych UE

W trakcie prezydencji portugalskiej wciąż obowiązywały obostrzenia na granicy zewnętrznej UE, w tym ograniczenia dotyczące wjazdu cudzoziemców do UE. Działania związane z czasowym zawieszeniem ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych na granicy zewnętrznej podyktowane były przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się pandemii COVID-19. W związku z występującą sytuacją epidemiczną kontrole graniczne odbywały się w specjalnym reżimie sanitarnym, przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa funkcjonariuszy oraz bezpieczeństwa i ochrony osób przekraczających granice. Polska Straż Graniczna na bieżąco monitorowała sytuację w przejściach granicznych na polskim odcinku granicy zewnętrznej UE i dokładała wszelkich starań, aby wprowadzane ograniczenia były jak najmniej uciążliwe dla podróżnych.

W kontekście dyskusji na forum UE w zakresie zarządzania granicami zewnętrznymi prace podczas prezydencji portugalskiej koncentrowały się wokół nowego rozporządzenia PE i Rady, wprowadzającego kontrolę przesiewową obywateli państw trzecich na granicach zewnętrznych⁸. Nadrzędnym celem przedmiotowego rozporządzenia jest wzmocnienie granic zewnętrznych i uszczelnienie procedur azylowych poprzez wprowadzenie kontroli przesiewowej dla wszystkich obywateli państw trzecich nielegalnie przekraczających granicę zewnętrzną lub zatrzymanych w związku z nielegalnym pobylem.

W trakcie prac nad przedmiotowym wnioskiem KE Polska podkreślała, że podczas dyskusji nad nowym paktem o migracji i azylu w obszarze odpowiedzialności działania UE powinny koncentrować się na wzmocnieniu granic zewnętrznych. Silna ochrona granic zewnętrznych UE i ustanowienie nowych procedur poprzedzających wjazd przyczyni się bowiem do znacznego ograniczenia potrzeby stosowania środków solidarnościowych. Podstawą bezpieczeństwa UE jest prowadzenie odpowiednich kontroli na granicach zewnętrznych, uznając wjazd do UE jako najważniejszy moment, w którym dokonuje się kontroli bezpieczeństwa. Ponadto podstawą sprawnego zarządzania granicami jest solidna infrastruktura informatyczna, która nie tylko ułatwia utrzymanie bezpieczeństwa strefy Schengen, ale również wspomaga szybkość dokonywania kontroli granicznej. Szczególnie ważne są działania mające na celu poprawę wykorzystania dostępnych informacji.

Mając na uwadze powyższe, Polska poparła nowe środki zaproponowane w przedmiotowym wniosku, takie jak wprowadzenie jednolitych zasad dotyczących procedur, których należy przestrzegać na etapie oceny indywidualnych potrzeb obywateli państw trzecich przed wjazdem, które pozwolą na szybkie rozróżnienie potencjalnych uchodźców od nielegalnych migrantów zarobkowych oraz jednolitych zasad regulujących długość procesu gromadzenia odpowiednich informacji w celu określenia procedur, które należy zastosować w odniesieniu do takich osób.

⁸ COM(2020) 612

Natomiast w odniesieniu do innych elementów wniosku, które w ocenie Polski wymagają usprawnienia lub doprecyzowania, delegacja Polski dążyła, aby ich założenia zostały lepiej dopasowane do obecnych wyzwań, w tym celu prowadziła wymianę stanowisk i poglądów zwracając się do KE o bardziej precyzyjną interpretację lub zmianę zapisów. Na spotkaniu ostatniej grupy roboczej ds. granic poświęconej rozporządzeniu w sprawie kontroli przesiewowej prezydencja portugalska skonkludowała, iż dalszą dyskusję należy przenieść na poziom polityczny, gdyż pozostałych kwestii problematycznych nie można już rozwiązać na poziomie technicznym. Dalsze procedowanie rozporządzenia będzie miało zatem miejsce na poziomie Rady.

W trakcie półrocznego sprawowania prezydencji przez Portugalię trwały także prace implementacyjne mające na celu pełne wdrożenie wzmocnionego mandatu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex). Główne wyzwania związane były z zapewnieniem w pełni przeszkolonego i operacyjnego personelu kat 1 (personel statutowy Agencji). Polska oraz inne państwa członkowskie apelowały do Agencji o podjęcie zwiększonych wysiłków w celu umożliwienia rozmieszczenia zespołów agencji, co znacznie odciąży państwa członkowskie, które zmagają się ze skutkami kryzysu wywołanego pandemią. Do 7 czerwca 2021 r. we wspólnych operacjach koordynowanych przez Agencję Frontex wzięło udział 117 funkcjonariuszy Straży Granicznej Flexible Operational Activities 2021, Focal Point Land 2021, Focal Point Air 2021, Poseidon 2021, Themis 2021, Indalo 2021, Cyprus 2021. Misje odbywały się w Grecji, w Hiszpanii, Rumunii, Bułgarii, na Węgrzech, ale też w Chorwacji, we Włoszech, na Cyprze, na Łotwie, w Estonii.

Polska konsekwentnie podkreślała, że bez odpowiedniego wsparcia finansowego z poziomu UE państwa członkowskie mogą napotkać trudności z realizacją ambitnych planów w obszarze zarządzania granicami oraz wykorzystywania nowoczesnych technologii w procesie kontroli granicznej.

Podczas prezydencji portugalskiej na posiedzeniu w dniu 10 marca 2021 r. Komitet Stałych Przedstawicieli potwierdził porozumienie polityczne dla projektu rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami instrument wsparcia finansowego na rzecz zarządzania granicami i wiz. W najbliższym czasie oczekiwane jest jego przyjęcie.

26 maja 2021 r., na posiedzeniu COREPER I, bez dyskusji przyjęte zostało w pierwszym czytaniu stanowisko Rady w sprawie rozporządzenia o ustanowieniu instrumentu finansowania sprzętu do kontroli celnej. Rozporządzenie poparte zostało przez PE i wkrótce należy się spodziewać jego publikacji. Rozporządzenie wychodzi naprzeciw wieloletnim, konsekwentnie formułowanym przez Polskę i szereg państw członkowskich (głównie odpowiedzialnych za zewnętrzną granicę UE) postulatów o wsparcie finansowe na wyposażenie służb celnych w sprzęt kontrolny. Służby celne odgrywają kluczową rolę w kontroli przepływu towarów na granicy zewnętrznej UE oraz w ochronie interesów gospodarczych i bezpieczeństwa obywateli. W pełnieniu tych odpowiedzialnych zadań uzyskują finansowe wsparcie podobne do tego, jakie od lat otrzymują inne służby graniczne i policyjne.

2.1.6.2 Polityka migracyjno-azyłowa

W okresie prezydencji portugalskiej kontynuowane były prace nad nowym Paktem w sprawie Migracji i Azyłu. Prezydencja portugalska prowadziła dyskusje na poziomie politycznym i technicznym, w celu wypracowania propozycji kompromisowych oraz osiągnięcia pozytywnego i konstruktywnego podejścia w głównych obszarach, w tym w wymiarze zewnętrznym polityki migracyjnej, ochronie granic zewnętrznych UE i solidarności.

W trakcie prezydencji sfinalizowano pierwsze czytanie wniosku rozporządzenia w sprawie zarządzania azyłem i migracją (AMMR) oraz przeprowadzono drugie czytanie rozporządzenia proceduralnego. Polska poparła te propozycje z zakresu zarządzania migracjami, które zmierzają do ograniczenia niekontrolowanego napływu migrantów, zwalczania ruchów wtórnych poprzez uszczelnienie procedur azyłowych, wzmocnienia sankcji wobec migrantów oraz są powiązane z zarządzaniem ochroną granic, w tym z polityką powrotową. Polska nie sprzeciwiła się stworzeniu jednolitej procedury przesiedleń w UE, jednakże pod warunkiem dobrowolnego udziału państw członkowskich w zaproponowanych

działaniach. Polska podtrzymała sprzeciw w odniesieniu do propozycji zarządzania migracjami, które opierałyby się na mechanizmie obowiązkowej relokacji migrantów. W ocenie Polski, kluczem do stworzenia trwałych rozwiązań zapewniających stabilizację sytuacji migracyjnej i odporność na ewentualne przyszłe sytuacje kryzysowe jest przede wszystkim wzmocnienie ochrony granic zewnętrznych i działania prowadzone poza Unią, w państwach pochodzenia i tranzytu migrantów.

W trakcie prezydencji portugalskiej toczyły się dyskusje m.in. na temat ewentualnych wykluczeń z procedury granicznej. Polska, która jest żywo zainteresowana wprowadzeniem procedur granicznych, sprzeciwiała się wykluczeniu z procedury granicznej poszczególnych grup osób, bowiem biorąc pod uwagę kategorie osób wnioskujących o ochronę międzynarodową na granicy w wielu przypadkach wykluczyłoby to możliwość zastosowania procedury granicznej w warunkach polskich. Kolejne zagadnienia, które wymagają wciąż pogłębionej dyskusji, w tym na poziomie politycznym, to kwestia odpowiedzialności (kwestia obowiązkowości procedury granicznej, kwestii non-entry, zakresu procedury granicznej oraz elementów systemu dublińskiego), jak i solidarności (elastyczność mechanizmu solidarności, katalog środków wsparcia, odrębny mechanizm SAR, czy koncepcja powrotów sponsorowanych). Polska konsekwentnie podkreślała w Radzie potrzebę wypracowania równowagi między odpowiedzialnością i solidarnością oraz wyrażała zaniepokojenie strukturą klucza solidarności, która nie uwzględnia zdolności państw członkowskich ani ich wysiłków w zakresie zarządzania granicami, migracją i azylem, a także nieproporcjonalną rolę KE w całym mechanizmie. Polska wielokrotnie sygnalizowała, że odejście od paradygmatu przymusowej relokacji jest warunkiem koniecznym, by osiągnąć konsensus względem Nowego Paktu w sprawie Migracji i Azylu. Domagała się także ustosunkowania KE do publikacji opinii Służb Prawnych Rady dotyczącej Paktu, a także wynikającego z niej prawno-proceduralnego sporu pomiędzy Służbami Prawnymi Rady a KE.

Polska na różnych forach Rady postulowała, by skupić się na zabiegach przeciwdziałających pierwotnym przyczynom migracji oraz wspieraniu zdolności systemów migracyjnych i azylowych w kluczowych krajach pochodzenia i tranzytu migrantów, w tym poprzez rozwijane ich możliwości poszukiwawczo-ratowniczych, a także poprzez wspólne przeciwdziałanie przemytowi migrantów i handlowi ludźmi.

Wspólne stanowisko państw V4 oraz Estonii i Słowenii w sprawie Paktu podpisane w grudniu 2020 r. z inicjatywy Polski, było istotnym elementem strategicznym, w oparciu o który strona polska czerpała informacje na temat zagadnień, które uzyskują poparcie sygnatariuszy.

W kontekście negocjacji Paktu w trakcie prezydencji portugalskiej Polska wyrażała swoje pozytywne stanowisko wobec inicjatyw zmierzających do zwiększenia efektywności powrotów i wspomagania w ramach solidarności z państwami członkowskimi innych państw, które w danym momencie znajdują się pod presją migracyjną, w realizacji powrotów cudzoziemców przebywających nielegalnie. Jednocześnie Polska konsekwentnie sprzeciwiała się koncepcji obowiązkowego przyjmowania na swoje terytorium tych nielegalnych migrantów, których powrotu nie udało się przeprowadzić w ciągu 8 miesięcy, w ramach tzw. powrotów sponsorowanych. Polska wskazywała, że w konsekwencji może to prowadzić do konieczności ostatecznej legalizacji pobytu nielegalnych migrantów na terytorium kolejnych państw członkowskich UE, co nie tylko nie zwiększy efektywności powrotów, ale także może stać się czynnikiem przyciągającym dla nielegalnej migracji.

Podczas trwania prezydencji portugalskiej odbyły się również dwa spotkania dotyczące komunikatu Komisji dla PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów nt. Planu działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027 oraz w temacie przyszłych ram finansowych dla integracji. Odbyło się jedno spotkanie Europejskiej Sieci Integracji, które dotyczyło m.in. działań integracyjnych w czasie pandemii Sars-COV-2. Polska kładła nacisk na poszanowanie kompetencji państw członkowskich w zakresie kształtowania polityki i programów legalnej migracji.

W odniesieniu do rozporządzenia Eurodac prezydencja portugalska nie otwierała dyskusji z uwagi na podejście pakietowe preferowane przez część państw członkowskich.

W kwestii wymiaru zewnętrznego, Polska konsekwentnie podkreślała, że poprawa współpracy z krajami trzecimi, w tym w obszarze powrotów i readmisji, przy wykorzystaniu mechanizmu dźwigni, jest warunkiem koniecznym do funkcjonowania unijnego systemu zarządzania azylem i migracją. Polska wyrażała poparcie dla strategii wypracowywania obustronnie korzystnych, szytych na miarę, całościowych partnerstw z państwami trzecimi. Wśród priorytetowych regionów, z którymi UE powinna zintensyfikować współpracę, umieszczono Afrykę Północną, Sahel, Afrykę Subsaharyjską, Bałkany Zachodnie, Jedwabny Szlak oraz wskazano na konieczność powrotu do pełnego wdrożenia oświadczenia UE-Turcja. Polska konsekwentnie podkreślała znaczenie Partnerstwa Wschodniego i kładła nacisk, by ten region również był traktowany priorytetowo na poziomie UE.

Podczas prezydencji portugalskiej KE opublikowała pierwszy raport na podstawie art. 25a kodeksu wizowego (zastosowanie środków nacisku wobec państw trzecich w oparciu o przepisy kodeksu wizowego) oraz towarzyszący mu komunikat w sprawie wzmacniania współpracy w zakresie powrotów i readmisji. Raport ten został omówiony zarówno na poziomie technicznym, podczas nieformalnego spotkania Ministrów Spraw Wewnętrznych w dniu 12 marca 2021 r., a także podczas nieformalnego spotkania Ministrów Spraw Wewnętrznych i Ministrów Spraw Zagranicznych w dniu 15 marca 2021 r. Ministrowie ponownie zwrócili uwagę na znaczenie skutecznej współpracy w dziedzinie powrotów i readmisji jako elementu szerszych kontaktów z państwami trzecimi w dziedzinie migracji. Zgodzili się, że potrzeba pilnych działań polegających m.in. na wypracowaniu listy państw trzecich, z którymi współpraca w zakresie powrotów i readmisji jest wyjątkowo nieefektywna, przygotowaniu harmonogramu dalszych kroków i kontynuacji dialogu z państwami trzecimi przez KE oraz ESDZ celem poprawy wyników. Ustalono, że tam, gdzie postęp nie zostanie osiągnięty KE ma zaproponować środki nacisku w oparciu o przepisy kodeksu wizowego. Polska apelowała o podjęcie szybkich działań i o efektywne wykorzystanie tej dźwigni, a w przypadku braku postępów postulowała uruchomienie nieformalnego mechanizmu COREPER, który pozwala na wykorzystywanie narzędzi w innych politykach w celu wywierania większej presji na kraje, które nie współpracują w zakresie readmisji.

Polska odniosła się pozytywnie do pierwszego komunikatu KE „Wzmocnienie współpracy w zakresie powrotów i readmisji w ramach uczciwej, skutecznej i kompleksowej polityki migracyjnej UE”, w którym przedstawiono strategię mającą na celu zwiększenie liczby dobrowolnych powrotów oraz poprawy skuteczności i trwałości środków reintegracji w krajach spoza UE.

W ramach prac w Radzie powróciła kwestia Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu (EUAA). Polska wyraziła zrozumienie dla potrzeby wzmocnienia roli Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) i przekształcenia tej instytucji w Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu, podkreśliła jednak potrzebę, by odbywało się to zgodnie z zasadą proporcjonalności i poszanowania kompetencji narodowych. Polska sceptycznie odniosła się do przyznania Agencji uprawnień do interwencji na terytorium państwa członkowskiego bez zgody tego państwa oraz odejścia od podejścia pakietowego w kontekście Agencji. Prezydencja portugalska zaproponowała kompromisowy tekst rozporządzenia. Pomimo sprzeciwu państw V4, COREPER II potwierdził mandat prezydencji do negocjacji rozporządzenia ws. EUAA z PE w dniu 16 czerwca 2021 r.

Polska brała aktywnie udział w prowadzonych od 2018 r. pracach nad projektem rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego Fundusz Azylu Migracji i Integracji (FAMI) na lata 2021-2027. W trakcie prezydencji portugalskiej Komitet Stałych Przedstawicieli potwierdził porozumienie polityczne ws. ww. rozporządzenia na posiedzeniu 10 marca 2021 r. W najbliższym czasie oczekiwane jest przyjęcie rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego FAMI.

W trakcie prezydencji portugalskiej, po niemal 5 latach negocjacji, w dniu 17 maja udało się osiągnąć wstępne porozumienie z PE w zakresie zmiany dyrektywy ws. Niebieskiej Karty, która dotyczy warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji. COREPER II w dniu 21 maja 2021 r. potwierdził tekst kompromisowy nowej dyrektywy, a tym samym prezydencja została upoważniona do rozpoczęcia procedur mających na celu przekazanie tekstu kompromisowego dyrektywy do PE w celu jego formalnego przyjęcia. Polska

opowiedziała się w drodze kompromisu za przyjęciem tekstu. Istotnym osiągnięciem w negocjacjach z PE było zachowanie przez państwa członkowskie możliwości udzielania pracownikom wysoko wykwalifikowanym zezwoleń krajowych, równoległe do zezwoleń w ramach unijnego systemu Niebieskiej Karty. W zamian państwa członkowskie zaakceptowały projekt głębokiej przebudowy tego systemu, obejmujący m.in. uproszczenie procedur i skrócenie terminów rozpatrywania wniosków oraz zwiększenie uprawnień beneficjentów Niebieskiej Karty i członków ich rodzin, w tym w zakresie mobilności.

Prezydencja portugalska aktywnie promowała Partnerstwa na rzecz Talentów, aby wzmocnić zaangażowanie państw członkowskich w przedmiotową inicjatywę, której celem jest wspieranie rozwoju legalnej migracji zwłaszcza dla celów pracy, studiów i szkoleń. W dniu 11 czerwca 2021 r. odbyło się pierwsze spotkanie wysokiego szczebla w zakresie Partnerstwa na rzecz Talentów, Polska poparła przedmiotową inicjatywę, deklarując otwarcie i zaangażowanie w dalsze ustalenia i etapy wdrażania założeń tej inicjatywy.

Zdaniem Polski, tworzenie legalnych kanałów migracji przyczynia się do zmniejszania ryzyka migracji nieregularnych. Polska od kilku lat (zgodnie z danymi EUROSTAT) przyjmuje największą w UE liczbę nowych migrantów (pierwsze zezwolenia), co wymaga wysiłku organizacyjnego i ponoszenia związanych z tym kosztów, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w proponowanych w ramach Paktu mechanizmach solidarnościowych.

2.1.7 Ochrona ludności

W zakresie obszaru ochrony ludności podczas prezydencji portugalskiej prace skoncentrowane były na przystosowaniu i zapewnieniu podmiotów ochrony ludności do funkcjonowania w warunkach pandemii COVID-19 tj.: zachowania ciągłości działań, adaptacji i budowania zdolności do działań ratowniczych i humanitarnych.

Pandemia COVID-19 spowodowała bezprecedensową liczbę aktywacji Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności oraz ich różnorodny charakter. Od początku pandemii w ramach Mechanizmu wpłynęło ponad 70 wniosków o pomoc, w tym 22 od początku 2021 r. (z czego 19 zostało zrealizowanych w części lub pełni). Wnioski obejmowały przede wszystkim prośby o środki ochrony osobistej, sprzęt medyczny, testy, szczepionki, a także zespoły medyczne. O wsparcie zwracały się kraje UE, inne państwa Mechanizmu Ochrony Ludności, państwa trzecie oraz organizacje międzynarodowe (WFP, OCHA). Należy podkreślić, że tylko na 72% aktywacji wpłynęły oferty pomocowe. Według stanu na 11 maja 2021 r. otwartych pozostawało 19 wniosków o pomoc, z czego 1 z państwa członkowskiego UE, 3 z krajów Mechanizmu oraz 15 z państw trzecich.

Jednocześnie od 2020 r. trwały prace nad rewizją Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, które zakończyły się w I połowie 2021 r. (rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/836 z dnia 20 maja 2021 r. zmieniające decyzję 1313/2013/UE w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności). Celem zmian było usprawnienie mechanizmów reagowania kryzysowego UE, w szczególności w przypadku reagowania na sytuacje kryzysowe o charakterze globalnym, kiedy wszystkie lub większość państw członkowskich jest dotkniętych ich skutkami równocześnie. Polska poparła przyjęte rozwiązania, w szczególności umożliwienie KE bezpośredniego pozyskiwania, w szczególnych przypadkach, niektórych kategorii zasobów *rescEU* (dodatkowej strategicznej rezerwy zasobów na poziomie UE). W rozporządzeniu, zgodnie z postulatem Polski, uwzględniono również odniesienia do wzmacniania zbierania informacji na temat strat po katastrofach w obliczu zobowiązań międzynarodowych. Kluczowym dla Polski było także utrzymanie jedynie rekomendacyjnego (*non-binding*) charakteru unijnych celów odporności dla obszaru ochrony ludności, a także pozostawienie dotychczas obowiązujących przepisów dotyczących dysponowania *rescEU* poza granice UE tylko w przypadku katastrofy znacząco wpływającej na państwo członkowskie lub większą ich liczbę, lub na ich obywateli. Istotnym dla Polski było także potwierdzenie woli KE do inwestowania w trzy fazy cyklu zarządzania kryzysowego (prewencja, przygotowanie i reagowanie), zwiększanie elastyczności działań, a także takie

gospodarowanie budżetem Mechanizmu, by zagwarantować jego ciągłość operacyjną. Rozporządzenie weszło w życie w dniu 26 maja 2021 r.

Przedstawiciele Polski prowadzili również dalsze działania w kontekście rozwoju Unijnej Sieci Wiedzy Ochrony Ludności, biorąc udział w pracach Przygotowawczej Grupy Roboczej Sieci Wiedzy.

2.2 Europa Zielona

2.2.1 Polityka klimatyczna i środowiskowa

Priorytety prezydencji portugalskiej w zakresie polityki klimatycznej i środowiskowej stanowią kontynuację działań prezydencji niemieckiej. Prace w minionym półroczu związane były w dużej mierze z publikacją kolejnych inicjatyw z Europejskiego Zielonego Ładu – najważniejszego dokumentu opisującego cele i ambicje polityki klimatycznej i środowiskowej UE.

KE przedstawiła 24 lutego 2021 r. nową strategię UE w zakresie przystosowania się do zmian klimatu, w której nakreślono, jak przygotować się na nieuniknione skutki tych zmian. Rada przygotowała projekt konkluzji do strategii, który podlegał negocjacjom w toku prac grupy roboczej ds. środowiska (WPE) od marca do maja 2021 r. Konkluzje ostatecznie zostały przyjęte na posiedzeniu Rady UE ds. Środowiska w dniu 10 czerwca 2021 r. W konkluzjach Rady podkreślono, że UE powinna wspierać i uzupełniać działania państw członkowskich na rzecz ochrony swoich obywateli oraz zintensyfikować działania przystosowawcze do zmiany klimatu. Konkluzje uwzględniają najważniejsze kwestie poruszane przez Polskę podczas negocjacji, tj. doprecyzowanie, zgodnie z porozumieniem paryskim, zapisu dotyczącego monitorowania i ewaluacji działań adaptacyjnych, uwzględnienie zapisu dotyczącego wsparcia przez KE regionalnych i lokalnych władz w uzyskaniu dostępu do danych i technologii dotyczących ryzyk związanych ze zmianami klimatu, przedstawienie przez KE przykładów dobrych praktyk i rozwiązań w kontekście finansowania działań adaptacyjnych przez sektor publiczny i prywatny, uwzględnienie potrzeby wsparcia przez KE państw członkowskich w promowaniu ubezpieczeń od klęsk żywiołowych, podkreślenie potrzeby kontynuacji działań adaptacyjnych realizowanych w ramach zrównoważonej gospodarki leśnej.

Ponadto podczas posiedzenia Rady UE ds. Środowiska w dniu 10 czerwca 2021 r. odbyła się dyskusja dotycząca planu działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń, przedstawionego przez KE 12 maja 2021 r. Polska zadeklarowała poparcie dla większości zawartych w nim działań, zaznaczając jednocześnie, że realna implementacja tych rozwiązań będzie dużym wyzwaniem dla państw członkowskich. Najważniejsze jest, aby skoordynować działania na wszystkich forach i włączyć wszystkie zainteresowane strony w ich realizację, zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym.

Rada UE 15 marca 2021 r. przyjęła w procedurze pisemnej konkluzje ws. unijnej strategii w zakresie zrównoważonych chemikaliów. Strategia jest pierwszym krokiem na drodze do osiągnięcia wizji zerowego zanieczyszczenia. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach w przygotowaniu konkluzji, tym samym w osiągnięciu dobrego kompromisu. Jednocześnie Polska wniosła o przevalizowanie dodatkowych możliwości włączenia państw członkowskich w prace okrągłego stołu wysokiego szczebla na rzecz realizacji celów *Strategii* w zakresie chemikaliów. Podczas spotkań Polska podkreśla, że każda zmiana legislacyjna wymaga szczegółowej i dogłębnej analizy wpływu na konkurencyjność podmiotów gospodarczych. Wspierając i doceniając europejską inicjatywę w zakresie ochrony zdrowia, Polska wskazywała, że wszystkie inicjatywy przedstawiane przez KE powinny uwzględniać w sposób znaczący adekwatną analizę społeczno-gospodarczego wpływu proponowanego rozwiązania na konkurencyjność gospodarki, ale także na zwiększanie niezależności gospodarki UE od zaburzeń w światowych łańcuchach dostaw.

W zakresie zagadnień horyzontalnych podczas minionego półrocza prezydencja portugalska na posiedzeniu Rady UE ds. Środowiska dwukrotnie podnosiła temat opublikowanego przez KE w dniu 14 października 2020 r. projektu decyzji w sprawie 8. unijnego programu działań w zakresie środowiska. Podczas Rady UE ds. Środowiska 18 marca 2021 r. oraz 10 czerwca 2021 r. prezydencja przedstawiała stan prac nad tym dossier, po intensywnych pracach nad tekstem decyzji na forum grupy

roboczej Rady UE ds. Środowiska (WPE). Polska z zadowoleniem przyjmuje decyzję w sprawie unijnego programu, a w toku prac uwzględniono i doprecyzowano najistotniejsze dla Polski kwestie. W dniu 17 marca 2021 r. COREPER przyjął mandat do negocjacji z PE. Zgodnie z nim państwa członkowskie chcą, aby 8EAP stanowił ambitne ramy polityczne dla działań do 2030 r., przynosił efekty i pozwalał monitorować osiągnięcia w budowaniu neutralnej klimatycznie, ekologicznej, sprawiedliwej i społecznej Europy.

Podczas posiedzenia Rady UE ds. Środowiska w dniu 10 czerwca 2021 r. prezydencja przedstawiła informacje na temat stanu prac również w zakresie rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Aarhus (WE) nr 1367/2006 w sprawie konwencji z Aarhus. Zmiana jest związana z koniecznością dostosowania prawa UE do wymogów Konwencji w zakresie w jakim prawo to dotyczy dostępu do informacji o środowisku znajdujących się w posiadaniu instytucji UE oraz dostępu społeczeństwa do sprawiedliwości w ramach wspomnianego dostępu do informacji. Polska opowiada się za przyjęciem takiego rozwiązania, które będzie stało w zgodzie z Traktatami oraz nie narazi procesu decyzyjnego w ramach Unii Europejskiej na bardzo wysokie koszty i przewlekłą procedurę. W szczególności w przypadku dostępu do wymiaru sprawiedliwości w odniesieniu do aktów wymagających krajowych środków wykonawczych oraz w przypadku dostępu podmiotów innych niż organizacje pozarządowe do wewnętrznej procedury odwoławczej. Obecnie trwają trilogi. PE 20 maja 2021 r. przegłosował propozycję poprawek do przedmiotowego rozporządzenia. Grupa robocza Rady UE ds. Środowiska (WPE) pracuje nad ostatecznym stanowiskiem Rady w sprawie zgłoszonych przez PE poprawek.

W związku z komunikatem KE do PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Odporność w zakresie surowców krytycznych: wytyczanie drogi do większego bezpieczeństwa i bardziej zrównoważonego rozwoju” KE powołała Europejski Sojusz na Rzecz Surowców (ERMA). Działania sojuszu mają na celu: zmniejszenie uzależnienia Europy od dostaw surowców, dywersyfikację dostaw oraz poprawę efektywności wykorzystania zasobów w Europie. Polska przyjęła zaproszenie od przedstawicieli ERMA do udziału w Sojuszu i w maju br. stała się jego członkiem. Obecnie trwają prace przygotowawcze związane z uczestnictwem w Sojuszu.

Należy zaznaczyć również, iż w czerwcu 2021 r. Polska zgłosiła uwagi do projektu wystąpień UE i państw członkowskich podczas 31. posiedzenia Państw-Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, w części dotyczącej działalności Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego (MODM). Polska zaproponowała uwzględnienie kwestii związanych z znaczeniem strategicznego i zdwersyfikowanego dostępu do surowców krytycznych, dalszej poprawy efektywności wykorzystania zasobów i zapewnienia bezpieczeństwa dostaw, uznając znaczenie sprawiedliwej transformacji energetycznej przy jednoczesnej ochronie środowiska oceanów i dna morskiego.

Podczas prezydencji portugalskiej w dniu 16 marca 2021 r. Rada UE przyjęła w procedurze pisemnej rozporządzenie PE i Rady ustanawiające Program na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (UE) nr 1293/2013. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach legislacyjnych zapoczątkowanych przez KE w 2018 r. Program LIFE wchodzący w zakres WRF na lata 2021-2027 zastąpi i będzie kontynuował Program LIFE 2014-2020 ustanowiony na mocy Rozporządzenia 1293/2013/EU.

2.2.1.1 Neutralność klimatyczna UE

Kwestie związane z osiągnięciem neutralności klimatycznej UE w perspektywie 2050 r. należały do priorytetów prezydencji portugalskiej. Ambicją prezydencji było doprowadzenie do przyjęcia przez PE rozporządzenia ECL. W związku z powyższym pierwsza połowa 2021 r. to okres intensywnych prac nad ECL, którego celem jest ustanowienie w prawodawstwie celu neutralności klimatycznej UE do 2050 r. ECL stanowi fundament dla dalszej polityki klimatycznej UE oraz podstawę do wypracowania legislacji sektorowej do realizacji celu 55% netto. W dniu 20 kwietnia 2021 r. osiągnięto porozumienie w zakresie ECL pomiędzy Radą, KE oraz PE. Rada przyjęła rozporządzenie ws. ECL podczas posiedzenia Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa 28 czerwca 2021 r., a PE podczas sesji plenarnej 24 czerwca 2021 r. Polska od początku bardzo aktywnie uczestniczyła w negocjacjach ECL, inicjowała wiele spotkań

dwustronnych z przedstawicielami PE, Rady, KE i innych państw członkowskich, przedstawiając argumenty dla swoich postulatów. Ostatecznie tekst kompromisowy odzwierciedla kluczowe postulaty Polski:

- cel neutralności klimatycznej do 2050 r. jako kolektywny cel UE (cel przyjęty także jedomyślnie przez Radę Europejską);
- utrzymanie unijnego celu redukcji na poziomie 55% netto na 2030 r., w porównywaniu z rokiem 1990;
- cel uwzględnia pochłanianie do poziomu 225 mln ton dwutlenku węgla pochłoniętego (zgodnie z oceną oddziaływania dla celu 55%, która stanowiła bazę do decyzji Rady Europejskiej);
- 10-letnie cykle celów pośrednich, wyznaczających drogę do osiągnięcia kolektywnej neutralności klimatycznej w 2050 r. Utrwała to dotychczasową praktykę, zapewnia większą przewidywalność legislacyjną oraz inwestycyjną, oraz jest zgodne z Porozumieniem paryskim.

Pewnym wyzwaniem dla Polski będzie natomiast powołanie dodatkowego ciała zajmującego się klimatem, Europejskiej Naukowej Rady Doradczej ds. zmian klimatu, gdyż należy unikać duplikacji pracy nowej instytucji z pracami Europejskiej Agencji Środowiska oraz Międzyrządowego Panelu do spraw Zmian Klimatycznych (IPCC). Ważne jest więc śledzenie zakresu prac Rady Doradczej oraz sposobie wyłonienia ekspertów dla tego ciała. Kluczowe jest, aby nasz region nie został zmarginalizowany w dyskusjach o polityce klimatycznej.

ECL stanowi fundament dla dalszej polityki klimatycznej UE oraz podstawę do wypracowania legislacji sektorowej do realizacji celu 55% netto. Polska będzie nadal aktywnym uczestnikiem tych negocjacji. Ze względu na zachowanie kluczowych elementów dla Polski (neutralności na poziomie UE oraz wysokości celu na 2030 r.) w ostatecznym tekście rozporządzenia, Polska poparła ECL.

Dzięki staraniom m.in. Polski podczas prezydencji portugalskiej zwołane zostało nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej w dniach 24-25 maja 2021 r. poświęcone polityce klimatycznej. W toku przygotowań do tego posiedzenia Polska zainicjowała następujące działania na poziomie liderów państw: 1) list Polski, Bułgarii, Czech i Węgier z 24 marca 2021 r. w sprawie zachowania dotychczasowego zakresu sektorów nieobjętych ETS oraz zasad uwzględniających PKB państw członkowskich, służących do określania krajowych celów redukcji emisji; 2) przedstawiła własną propozycję rozwiązania problemu nierównowag w ramach ETS, o których mowa w para 18 konkluzji Rady Europejskiej z grudnia 2020 r.

Dzięki intensywnym wysiłkom Polski, w ramach ww. posiedzenia, udało się zabezpieczyć wiodącą rolę Rady Europejskiej w pracach nad pakietem legislacyjnym *fit for 55*, który ma za zadanie implementację unijnego celu redukcji emisji gazów cieplarnianych. Ponadto w zakresie zmian w ETS udało się uniknąć nieproporcjonalnego obciążenia biedniejszych państw członkowskich w sektorach nieobjętych ETS, co było nie do zaakceptowania przez grupę państw Europy Środkowej i Południowej.

W kontekście ETS starania Polski były skierowane na uzyskanie odpowiedniej ilości środków na przeprowadzenie niezbędnej transformacji sektorów objętych ETS. Polska wskazywała na potrzebę poszanowania zasady neutralności technologicznej i ważnej roli gazu jako paliwa przejściowego. Polska dążyła do zachowania obecnego zakresu sektorowego ETS. Polska nie popiera wprowadzenia do ETS sektorów transportu i budownictwa. Dopuszcza jednak możliwość ewentualnego włączenia do ETS transportu morskiego, co zostanie jednak poddane analizie po przedstawieniu szczegółowej propozycji KE oraz przy założeniu, iż preferowanym rozwiązaniem jest wprowadzeniem mechanizmu na poziomie globalnym tj. Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO). W odniesieniu do możliwości podwyższenia celów dla wspólnego wysiłku redukcyjnego (*Effort Sharing Regulation – ESR*), Polska wskazywała na kluczową rolę unijnych standardów we wdrażaniu redukcji emisji oraz konieczność zachowania dotychczasowej metodologii wyznaczania celów. Polska szczególnie akcentowała ryzyko powiększenia ubóstwa energetycznego i konieczność podjęcia środków zaradczych w tym zakresie oraz wskazuje na zasadność unikania nadmiernego obciążenia regionu Europy Środkowo-Wschodniej. W wyniku działań Polski, KE zgodnie z wytycznymi Rady Europejskiej z maja 2021 r. zaproponuje pakiet

legislacyjny *fit for 55*, który będzie poprzedzony dogłębną analizą skutków środowiskowych, gospodarczych i społecznych na poziomie państw członkowskich. Ta analiza pozwoli liderom na adekwatną ocenę kosztów i korzyści przed kolejną dyskusją.

Pakiet *fit for 55* jest bardzo ważną kwestią dla interesów Polski. Będzie on stanowił architekturę wdrożeń dla nowego celu unijnego 55% netto do 2030 r.

Polska również aktywnie włączyła się w prace grupy państw „like-minded” (Austria, Szwecja, Finlandia, Polska, Estonia, Czechy, Chorwacja, Litwa, Łotwa, Słowenia, Słowacja) mające na celu wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawie zmiany rozporządzenia dotyczącego emisji i pochłaniania w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów i leśnictwem w ramach polityki klimatyczno-energetycznej (LULUCF).

2.2.1.2 Bioróżnorodność i leśnictwo

Rok 2021 w ochronie przyrody upływa pod znakiem toczących się na forum międzynarodowym prac nad nowymi globalnymi ramami dla różnorodności biologicznej po 2020 r., a na forum unijnym – prac przygotowujących wdrożenie unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, przyjętej w 2020 r.

Na forum Konwencji o różnorodności biologicznej CBD trwają prace nad wypracowaniem nowych globalnych ram dla różnorodności biologicznej po 2020 r. (*Global Biodiversity Framework post-2020* – GBF), które zostaną przyjęte na Konferencji Stron CBD COP15 w Chinach, planowanej na październik 2021 r. Polscy eksperci brali udział w przygotowaniu stanowiska UE, prezentowanego na spotkaniach ciał doradczych CBD.

Jeśli chodzi o unijną strategię na rzecz bioróżnorodności, w trakcie prezydencji portugalskiej prowadzona była współpraca KE z państwami członkowskimi w odniesieniu do zapowiedzianego w Strategii prawnie wiążącego narzędzia, dotyczącego unijnego planu odbudowy zasobów przyrodniczych, tzw. cele odbudowy zasobów przyrodniczych (*restoration targets*) i przyjęła formę systematycznie odbywających się warsztatów (*Workshop on developing EU restoration targets*). Do tej pory odbyły się cztery spotkania warsztatowe, z których wyłoniła się wizja realizacji celów odbudowy poprzez krajowe programy odbudowy, niemniej sam prawnie wiążący instrument nie został określony.

Zasadniczą kwestią dla Polski przy wdrażaniu unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 jest uzgodnienie definicji (w tym m.in. definicji ochrony ścisłej), którą zajmuje się Grupa Ekspertów UE ds. Dyrektywy Ptasiej i Habitatowej (NADEG). Polscy eksperci aktywnie biorą udział w pracach tej grupy, tworząc „grupę poparcia” razem w państwami V4.

W zakresie leśnictwa kluczowa jest zapowiedziana w Europejskim Zielonym Ładzie publikacja Strategii leśnej po 2020 r. W trakcie prezydencji portugalskiej w dniu 19 kwietnia 2021 r. zakończyły się konsultacje publiczne dotyczące Strategii, w których Polska wzięła udział. Z perspektywy Polski kluczowe jest, aby zapisy Strategii leśnej umożliwiały zachowanie zasady subsydiarności i kompetencji państw członkowskich w zarządzaniu lasami oraz promowały wielofunkcyjną i zrównoważoną gospodarkę leśną. Kwestie te są podnoszone nie tylko przez Polskę, ale także przez wiele innych państw członkowskich i zostały ujęte m.in. we wspólnej nocie w sprawie nowej Strategii leśnej, podpisanej przez 12 krajów (Austrię, Bułgarię, Chorwację, Czechy, Estonię, Finlandię, Litwę, Łotwę, Malte, Polskę, Słowację i Węgry) i przedstawionej na Radzie ds. Rolnictwa i Rybołówstwa) w marcu 2021 r.

2.2.1.3 Gospodarka o obiegu zamkniętym

Program prezydencji portugalskiej w Radzie UE na I półrocze 2021 r. w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) obejmował przegląd ram prawnych dotyczących baterii w celu poprawy zrównoważonego charakteru łańcucha wartości, mając na uwadze jego wpływ na przemysł oraz strategiczną autonomię UE.

W trakcie prac nad projektem rozporządzenia w sprawie baterii i zużytych baterii, uchylającego dyrektywę 2006/66/WE i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/1020 (opublikowane 10 grudnia

2020 r.) Polska wskazywała główne kwestie wymagające dalszych dyskusji tj.: 1) podstawa prawna, 2) podejście, jakie należy przyjąć w odniesieniu do akumulatorów lekkich środków transportu, 3) procedura zmiany ograniczeń dotyczących substancji niebezpiecznych, 4) proponowane terminy spełnienia wymogów w zakresie zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa związane z koniecznością przeprowadzenia szeroko zakrojonych prac w zakresie prawodawstwa wtórnego, 5) powiązanie z istniejącym prawodawstwem dotyczącym odpadów oraz poziom elastyczności dla państw członkowskich w odniesieniu do rozszerzonej odpowiedzialności producenta za baterie, 6) poziom ambicji celów w zakresie zbierania, 7) przepisy dotyczące należytej staranności w świetle przyszłego wniosku legislacyjnego w sprawie zrównoważonego ładu korporacyjnego i należytej staranności.

2.2.1.4 Polityka energetyczna

Prezydencja portugalska była zaangażowana w dalszą realizację celów ustanowionych w Europejskim Zielonym Ładzie, uznanych za niezbędne do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Potraktowała priorytetowo maksymalizację wykorzystania odnawialnych źródeł energii i promowanie efektywności energetycznej we wszystkich sektorach, dlatego właśnie tym tematom poświęciła wideokonferencję Ministrów UE ds. Energii 22 kwietnia 2021 r. W trakcie spotkania ministrowie omówili istniejące bariery napotymane przez prosumentów i inwestorów, a także podzielili się najlepszymi praktykami i doświadczeniami w zakresie tworzenia ram regulacyjnych dotyczących energetyki rozproszonej. Polska przedstawiła doświadczenia związane z wdrożeniem koncepcji klastra energii i tworzenia społeczności energetycznych.

Ponadto dyskutowano o „Fali Renowacji”, projekcie KE w ramach Europejskiego Zielonego Ładu na rzecz modernizacji budownictwa. Polska podkreśliła, że w zakresie renowacji budynków przed Unią Europejską stoi wiele wyzwań związanych z wymiarem społecznym, w tym eliminowaniem ubóstwa energetycznego i obniżeniem kosztów dla gospodarstw domowych i zwróciła uwagę na potrzebę zapewnienia finansowania z UE na łagodzenie społecznych skutków transformacji. W tym kontekście, Polska aktywnie uczestniczyła w dyskusjach na forum UE o zmianach w sektorze budownictwa i konstruktywnie brała udział w negocjacjach konkluzji w sprawie „Fali renowacji”. Celem konkluzji pn. "A renovation wave that repairs the economy now, and creates green buildings for the future" jest holistyczne ustosunkowanie się Rady UE do najnowszych celów i kierunków polityki klimatycznej wyznaczonych w ostatnim czasie przez KE w kontekście sektora budowlanego, w oparciu o trzy główne filary: socjalny, ekonomiczny i energetyczny. Kolejne propozycje tekstu konkluzji na każdym następnym etapie były na poziomie ogólnym oceniane pozytywnie. Największa dyskusja odbyła się wokół tematu definicji i sposobu ujęcia w tekście konkluzji kwestii ubóstwa energetycznego, a także zapisów konkluzji w zakresie podwojenia tempa renowacji (m.in. czy jest to cel określony dla UE czy na poziomie krajowym - kwestia pozostała bez doprecyzowania). W toku prac nad dokumentem Polska zgłaszała szereg uwag dotyczących m.in. konieczności uwzględnienia w tekście wpływu renowacji budynków na aspekt społeczny, w tym na zjawisko ubóstwa energetycznego, czy wskazania, że renowacja budynków powinna na pierwszym miejscu skupić się na wymianie źródeł ciepła i chłodu, które wykorzystują paliwa kopalne na rozwiązania energooszczędne opierające się na nisko- lub zeroemisyjnych źródłach. Powyższe konkluzje zostały przyjęte przez Radę UE ds. Energii 11 czerwca 2021 r. i w znaczącym stopniu uwzględniają uwagi Polski.

W trakcie posiedzenia Rady ds. Energii 11 czerwca 2021 r., po trudnych negocjacjach, przyjęto także podejście ogólne Rady wobec projektu rozporządzenia PE i Rady w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylającego rozporządzenie (UE) nr 347/2013 (tzw. rozporządzenie TEN-E). Negocjacje ww. projektu stanowiły legislacyjny priorytet prezydencji Portugalii w trakcie pierwszego półrocza 2021 r. jako istotny komponent budowy Europejskiego Zielonego Ładu. Zgodnie z przyjętym stanowiskiem, Polska popierała kierunkowo prace nad zmianą rozporządzenia i zgłaszała uwagi w toku prac w ramach Rady UE. Polska sprzeciwiła się propozycji KE dotyczącej ustanowienia instytucji tzw. *one-stop shop* dla infrastruktury *offshore*, która miałaby koordynować proces inwestycyjno-budowlany oraz zawiązywania umów pisemnych między członkami danej grupy regionalnej determinującymi częściowo moce instalowane w morskiej energetyce

wiatrowej do 2050 r. W toku negocjacji udało się doprowadzić do usunięcia tej propozycji. W zakresie kategorii inteligentnych sieci gazowych Polska zgłaszała, aby obejmowała ona szerokie spektrum rozwiązań umożliwiających i ułatwiających włączenie do sieci mieszanin gazu ziemnego z gazami zdekarbonizowanymi i odnawialnymi, takimi jak biometan i wodór (*blending*), a także możliwość przebudowy (*repurposing, retrofitting*) istniejącej sieci gazowej. Istotna część postulatów w zakresie tej kategorii również została uwzględniona. W zakresie kategorii inteligentnych sieci elektrycznych również uwzględniono część postulatów zgłaszanych przez Polskę – m.in. dot. kryteriów szczegółowych dla projektów wspólnego zainteresowania (PCI).

W trakcie prezydencji portugalskiej kontynuowane były prace nad aktami delegowanymi do rozporządzenia ws. unijnej taksonomii tj. zrównoważonego finansowania. Głównym punktem spornym było wyłączenie z aktu delegowanego gazu ziemnego oraz energii jądrowej. W toku negocjacji Polska wraz z państwami o podobnych poglądach postulowała uwzględnienie w taksonomii obu technologii jako niezbędnych do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Ww. technologie nie zostały ujęte w pierwszym akcie delegowanym dotyczącym celów klimatycznych z kwietnia br., natomiast zgodnie z komunikatem KE z 21 kwietnia 2021 r. mają one być przedmiotem uzupełniającego aktu delegowanego, nad którym prace nadal trwają. Jednocześnie KE zapowiedziała, że rozważy zaproponowanie odrębnego wniosku ustawodawczego dotyczącego m.in. działań w zakresie gazu ziemnego, które są ważne dla ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i w związku z tym nie powinny być pozbawione odpowiedniego finansowania w obecnej dekadzie.

Prezydencja portugalska kontynuowała dialog w zakresie strategii wodorowej UE, zapoczątkowany przez prezydencję niemiecką. Kwestia operacjonalizacji zapisów strategii i przełożenia ich na planowane akty legislacyjne była przedmiotem dyskusji podczas spotkania Dyrektorów Generalnych ds. Energii w dniu 17 maja 2021 r. oraz podczas posiedzenia Rady UE ds. Energii 11 czerwca 2021 r. Polska co do zasady popiera plany KE, które zmierzają do zapewnienia przejrzystych ram prawnych dla rozwoju sektora gazów odnawialnych i zdekarbonizowanych w Unii Europejskiej i postulowała, aby przyszłe regulacje w zakresie wodoru i innych gazów odnawialnych i niskoemisyjnych bazowały na głównych zasadach obowiązujących obecnie na rynku gazu ziemnego. Prowadzone dyskusje miały charakter poglądowy, nie opracowano konkluzji w tym zakresie ani nie opublikowano propozycji aktów prawnych.

2.2.1.5 Dyplomacja klimatyczna

W okresie prezydencji portugalskiej nastąpiła intensyfikacja działań na polu dyplomacji klimatycznej. 25 stycznia 2021 r. Rada UE ds. Zagranicznych przyjęła konkluzje „Dyplomacja klimatyczna i energetyczna – realizacja zewnętrznego wymiaru Europejskiego Zielonego Ładu”, wyznaczając wspólne stanowisko w dialogu z państwami trzecimi nt. zmian klimatycznych. UE przypomina w nich o konieczności prowadzenia globalnej polityki klimatycznej, w tym zwiększania ambicji działań przez wszystkie państwa oraz współpracy międzynarodowej (zarówno bilateralnej jak i multilateralnej) na rzecz ochrony klimatu. Wśród konkretnych rozwiązań do których UE zachęca inne kraje jest wezwanie do natychmiastowego zaprzestania finansowania nowej infrastruktury węglowej w krajach trzecich, a także stopniowego wycofywania nieograniczonego wykorzystania węgla w produkcji energii. W trakcie negocjacji konkluzji Polska podkreślała, iż dążąc do realizacji ambitnych celów klimatycznych, UE musi jednocześnie utrzymać swoją konkurencyjność, zachęcając innych emitentów do wyznaczenia ambitnych celów redukcyjnych.

Rada UE ds. Zagranicznych powróci do kwestii dyplomacji klimatycznej w II połowie br. W ramach dalszej aktywności Polski również w tym obszarze, jak również rozwijania kontaktów bilateralnych w zakresie międzynarodowej agendy klimatyczno-energetycznej oraz kształtowania pozytywnego wizerunku transformacji energetycznej Polski, podjęto decyzję, we współpracy z MSZ i KPRM, o konieczności powołania Pełnomocnika Ministra Klimatu i Środowiska do spraw międzynarodowej współpracy klimatycznej i energetycznej.

W ślad za konkluzjami Rady UE ds. Zagranicznych Unia Europejska aktywnie promowała kwestie zmian klimatu, zgodnie z uzgodnionym stanowiskiem, w licznych wspólnych deklaracjach ze szczytów dwustronnych i wielostronnych. W okresie prezydencji portugalskiej odniesienia do klimatu znalazły się wśród wyników szczytów UE z Indiami, Japonią, Kanadą, USA oraz ASEM. Z Japonią i Indonezją zawarto ponadto strategiczne sojusze na rzecz klimatu i środowiska.

Polska pozostawała aktywna na arenie międzynarodowej, w tym w ramach „nowego otwarcia” w stosunkach UE ze Stanami Zjednoczonymi (w warunkach nowej administracji Prezydenta Joe Bidena). M.in. uczestniczyła w spotkaniach ministrów spraw zagranicznych UE oraz przedstawicieli ESDZ i KE z wysłannikiem ds. klimatu Prezydenta USA Johnem Kerry, które świadczą o nadaniu najwyższej rangi polityce klimatycznej w dialogu transatlantyckim.

2.2.2 Polityka rolna

W ramach polityki rolnej prezydencja portugalska koncentrowała się na kontynuacji rozpoczętych przez prezydenturę niemiecką w listopadzie 2020 r. negocjacji trójstronnych w sprawie pakietu trzech projektów rozporządzeń dotyczących reformy Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Polska wspierała prezydenturę w realizacji jej ambicji związanych z doprowadzeniem do osiągnięcia kompromisu pomiędzy Radą a PE i KE.

Prezydencja portugalska podjęła intensywne wysiłki na rzecz osiągnięcia ww. porozumienia: przeprowadziła łącznie 17 trilogów poświęconych poszczególnym projektom rozporządzeń a dodatkowo zorganizowane zostały trzykrotnie tzw. super trilogi, podczas których omawiano łącznie wszystkie projekty i budzące największe rozbieżności elementy reformy. Na sesjach negocjacyjnych organizowanych w tej formule wszystkie instytucje reprezentowane były na najwyższym szczeblu politycznym (w tym minister ds. rolnictwa Portugalii reprezentująca Radę, komisarz ds. rolnictwa po stronie KE). Dopiero ostatni super trilog zorganizowany przez prezydenturę Portugalii w dniach 24-25 czerwca 2021 r. przyniósł pozytywne rozstrzygnięcie negocjacji w postaci międzyinstytucjonalnego kompromisu, co zostało potwierdzone na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 28-29 czerwca br.

W negocjacjach Polska kierowała się zasadą, że „nic nie jest ustalone, dopóki wszystko nie jest ustalone”. Zwracała również uwagę, że jakość przyszłych rozwiązań jest istotniejsza niż tempo negocjacji. Przypominała o jednym z ważnych celów reformy, jakim jest uproszczenie WPR – w tym kontekście odrzucała propozycje PE, które mogły prowadzić do większego skomplikowania przyszłej WPR i zwiększenia obciążeń dla rolników czy administracji. Takie trudne do zaakceptowania elementy stanowiska PE dotyczyły np. minimalnego poziomu wydatków na eko-schematy, niektórych definicji (jak aktywny rolnik czy młody rolnik), zaostrzenia warunkowości czy wprowadzenia warunkowości społecznej, zwiększenia zakresu zadań dla doradztwa rolniczego oraz obowiązkowego limitu wydatków na doradztwo dotyczące celów środowiskowo-klimatycznych. Polska odrzucała też rozwiązania PE dotyczące mechanizmu redukcji dostaw na rynkach rolnych w sytuacjach kryzysowych, propozycje, które osłabiają lub utrudniają wdrażanie mechanizmów wspierających zorganizowanie rolników, obowiązek uwzględniania kosztów produkcji w umowach w sektorze mleczarskim, a także propozycje zmian w „programie dla szkół”. Z drugiej strony Polska popierała część rozwiązań PE w zakresie wspólnej organizacji rynków rolnych związanych z interwencją publiczną czy ochronę unijnego rynku przed importem, który nie spełnia unijnych standardów w zakresie ochrony dobrostanu roślin i zwierząt. Na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 28-29 czerwca 2021 r. osiągnięto kompromis w zakresie pakietu legislacyjnego, reformującego WPR. Kompromis był poprzedzony intensywnymi pracami w ramach negocjacji trójstronnych.

Uzgodnienia trójstronne przyniosły szereg rozstrzygnięć postulowanych przez Polskę w ramach negocjacji, np.:

- nowy model wdrażania WPR – przyjęto korzystne rozstrzygnięcia, które zapewniają państwom członkowskim elastyczne zasady planowania i rozliczania realizacji planów strategicznych WPR. Dzięki temu programowanie planów strategicznych będzie obarczone mniejszym ryzykiem błędów;

zmniejszone zostanie też ryzyko utraty środków przy rozliczaniu wydatków. PE odstąpił od pozostawienia elementów starego systemu opartego na badaniu przez KE zgodności wydatków z przepisami UE;

- transfer środków między filarami WPR – przyjęte ustalenia są zgodne z ustaleniami przyjętymi w ramach Wieloletnich Ram Finansowych, co w przypadku Polski oznacza możliwość transferu do 30% budżetu II filara na płatności bezpośrednio od kampanii 2023 r.;
- definicja aktywnego rolnika – definicja ma być stosowana obowiązkowo, ale zgodnie z wnioskami Polski, rolnicy otrzymujący wsparcie do wysokości 5 tys. EUR będą mogli zostać automatycznie uznani za aktywnych;
- limit wydatków na płatności związane z produkcją – pozytywnie należy ocenić ustalenia w sprawie poziomu finansowania płatności związanych z produkcją, (13% +2%), choć powiązanie tego wsparcia z ramową dyrektywą wodną jest nieuzasadnione;
- płatność redystrybucyjna i płatność dla młodego rolnika – pozytywnie należy ocenić kompromis dotyczący płatności redystrybucyjnej i płatności dla młodego rolnika. Zaproponowane przepisy pozostawiają państwu członkowskiemu wystarczającą elastyczność, co umożliwi zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla gospodarstw rodzinnych i zmian pokoleniowych z uwzględnieniem lokalnych potrzeb i specyfiki;
- przejściowe wsparcie krajowe – będzie utrzymane na kolejne lata i możliwa będzie aktualizacja okresu referencyjnego dla przyznawania tego wsparcia;
- Limit wydatków środowiskowych w II filarze – poziom wydatków środowiskowych II filara WPR był dla Polski istotną kwestią. Wstępne propozycje PE wskazywały na limit na poziomie 37%. Ostatecznie nie przekroczy 35%. Dodatkowo do limitu wydatków na środowisko w 50% będzie wliczane wsparcie dla gospodarstw położonych na obszarach ONW. Procent ten został podwyższony w stosunku do wyjściowej propozycji KE o 10 %;
- Normy GAEC - pozytywnie oceniamy stosowanie derogacji od stosowania normy GAEC 9 oraz GAEC 8 w gospodarstwach do 10 ha gruntów ornych;
- handel rolno-spożywczy z krajami trzecimi i sektor cukru - częścią kompromisu są wspólne oświadczenia Rady, PE i KE w sprawach handlowych i w sprawie sektora cukru. Polska opowiadała się za wzmocnieniem siatki bezpieczeństwa i ochrony przed importem z krajów trzecich, i te oświadczenia wychodzą naprzeciw naszym oczekiwaniom.

Końcowe ustalenia dotyczące reformy WPR na lata 2023-2027, które Polska ocenia krytycznie:

- Dostosowanie planów strategicznych do Zielonego Ładu – zapisy dotyczące uwzględniania w planach strategicznych Zielonego Ładu co prawda nie odwołują się do skwantyfikowanych celów strategii „Od pola do stołu” oraz Bioróżnorodności, ale będą wymagały dostosowania już przyjętych planów strategicznych do celów ww. strategii po 2025 r.;
- GAEC 9 – kompromis nie zadawała nas odnośnie wdrożenia tej normy. Ustalenie obowiązkowego odsetka gruntów ornych tylko na obszary nieprodukcyjne będzie utrudniał gospodarstwom rolnym realizację tej normy i może prowadzić do konieczności wyłączenia części gruntów rolnych z produkcji, co w konsekwencji może wpłynąć na pogorszenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw;
- Warunkowość społeczna – Polska była przeciwna bardzo ambitnym propozycjom PE w zakresie powiązania wsparcia WPR z przestrzeganiem prawa pracy w ramach warunkowości społecznej. Kompromis wprowadza uproszczone podejście, które wdrożone będzie od 2025 r. i będzie w dużej mierze oparte o istniejące rozwiązania krajowe.

2.2.2.1 Przygotowania do Szczytu Systemów Żywnościowych ONZ

Rada UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 26 maja 2021 r. przyjęła konkluzje Rady wyznaczające priorytety UE związane ze Szczytem Systemów Żywnościowych ONZ 2021. Dokument został opracowany przez grupę roboczą ds. Koordynacji FAO przy szerokim zaangażowaniu innych grup roboczych Rady. Konkluzje stanowią narzędzie polityczne do przygotowania Szczytu. Dokument wskazuje zasady przekształcania systemów żywnościowych, w tym zasady: sprawiedliwości, współpracy i uwzględniania potrzeb różnych środowisk, równości szans, odpowiedzialności, pomocy

humanitarnej etc. Określa również priorytety UE: wzmocnienie zrównoważoności i odporności systemów żywnościowych – poprzez m.in. porozumienia handlowe, nowe rozwiązania finansowe i modele biznesowe – promowanie zdrowego odżywiania, poprawa bezpieczeństwa żywności i zdrowia publicznego, poprawa wiedzy naukowej i wzmocnienie powiązań między nauką a politykami.

2.2.3 Polityka rybołówstwa

Podczas przewodnictwa Portugalii w Radzie UE kontynuowane były prace nad projektem rozporządzenia o Europejskim Funduszu Morskim, Rybackim i Akwakultury (EFMR) na lata 2021-2027. Przyjęcie stanowiska Rady w pierwszym czytaniu odbyło się na posiedzeniu COREPER I w dniu 9 czerwca 2021 r.

Przyjęcie ww. stanowiska pozwoli przyspieszyć proces zakończenia prac nad zatwierdzeniem rozporządzenia ustanawiającego EFMR na perspektywę finansową UE 2021-2027. Rozporządzenie to ustanawia reguły wsparcia podmiotów działających w sektorze rybactwa (tj. podmioty działające w branży rybołówstwa morskiego i śródlądowego, akwakultury, przetwórstwa czy rynku produktów rybołówstwa i akwakultury) oraz przewiduje możliwość pomocy finansowej dla realizacji inwestycji (również publicznych) w zakresie rybołówstwa i akwakultury. Wsparcie będzie obejmować m. in. wzmocnienie działalności połowowej zrównoważonej pod względem ekonomicznym, społecznym i środowiskowym oraz zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂ poprzez wymianę lub modernizację silników na statkach rybackich. Pomoc będzie również dotyczyć m. in. wzmocnienia konkurencyjności produkcji w sektorze akwakultury, promowania wprowadzania produktów rybołówstwa i akwakultury do obrotu, oraz promowania jakości i wartości dodanej produktów rybołówstwa i akwakultury.

W zakresie realizacji polityki rybołówstwa poza obszarem Morza Bałtyckiego w trakcie prezydencji portugalskiej, w trakcie Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa, która odbyła się w dniach 22-23 marca 2021 r., ministrowie podsumowali dwustronne konsultacje UE-Zjednoczone Królestwo w sprawie ustalenia uprawnień do połowów na 2021 r. oraz stad głębinowych na 2021 i 2022 r. Biorąc pod uwagę możliwość, że obie strony nie osiągną porozumienia do końca marca (do kiedy obowiązywały tymczasowe uprawnienia do połowów), ministrowie zgodzili się na ustanowienie planu awaryjnego, aby przedłużyć obowiązujące tymczasowe kwoty połowowe do dnia 31 lipca 2021 r. Polska wyraziła zadowolenie, że działanie takie umożliwi flotom unijnym dalsze prowadzenie połowów bez zakłóceń.

Podczas przewodnictwa Portugalii Polska kontynuowała współpracę z KE i państwami członkowskimi UE w celu osiągnięcia porozumienia z Wielką Brytanią, dotyczącego kwot połowowych dla stad wspólne zarządzanych z Wielką Brytanią na pozostałą część 2021 r. W dniu 2 czerwca br. UE i Wielka Brytania zakończyły negocjacje w sprawie porozumienia określającego kwoty połowowe dla wspólnie zarządzanych zasobów do końca 2021 r. Porozumienie to zamyka pierwsze w historii coroczne konsultacje w sprawie uprawnień do połowów między UE a Wielką Brytanią na podstawie umowy o handlu i współpracy między UE a Wielką Brytanią (TCA). Porozumienie w sprawie zarządzania kluczowymi wspólnymi stadami zabezpiecza prawa do połowów, zarówno floty UE, jak i Wielkiej Brytanii, zarówno na wodach UE, jak i Wielkiej Brytanii do końca 2021 r., jak przewidziano w TCA. Określa całkowite dopuszczalne połowy (TAC) dla 75 wspólnych stad ryb na 2021 r., a także dla niektórych stad głębinowych na lata 2021 i 2022.

Podczas prezydencji portugalskiej Polska brała aktywny udział w przygotowywaniu mandatu dla KE, upoważniającego do rozpoczęcia negocjacji nowej umowy rybackiej między UE a Królestwem Norwegii. Polska wskazała na konieczność uwzględnienia interesów wszystkich państw członkowskich UE i wyraziła chęć włączenia się w prace nad nową umową rybacką z Norwegią, mając nadzieję na współpracę z KE i innymi państwami członkowskimi w tym zakresie. Polska nie jest w chwili obecnej bezpośrednim beneficjentem umowy. Jest to szczególnie ważne dla Polski ze względu na fakt, że obecna umowa nie uwzględnia polskich interesów, gdyż umowa ta obowiązywała w momencie wejścia Polski do UE. W związku z powyższym Polska postulowała, aby wziąć pod uwagę polskie połowy

historyczne na obszarze Norwegii oraz uwzględnić w umowie Polskę jako ważnego partnera handlowego dla Norwegii.

W trakcie prezydencji portugalskiej Polska aktywnie uczestniczyła również w siódmej rundzie negocjacji nowego protokołu do umowy rybackiej UE-Mauretania. W trakcie spotkań koordynacyjnych z KE Polska przedstawiała konstruktywne stanowisko, tak, aby znaleźć satysfakcjonujące rozwiązania dla floty UE, w tym polskiej, zaangażowanej w połowy w tym rejonie.

2.3 Europa Cyfrowa

2.3.1 Rozwijanie cyfrowej i technologicznej suwerenności UE

2.3.1.1 Bezpieczna, wiarygodna i niezależna infrastruktura danych

Polska wzięła aktywny udział w pracach nad projektem rozporządzenia PE i Rady UE ws. europejskiego zarządzania danymi, który będzie stanowić podstawę prawną dla tworzenia europejskich zaufanych przestrzeni danych w poszczególnych sektorach. Podczas dyskusji Polska podkreślała zwłaszcza potrzebę zagwarantowania:

- wysokiego poziomu ochrony prywatności i bezpieczeństwa danych, które będą podlegały udostępnianiu na podstawie nowych ram zarządzania danymi;
- prostoty projektowanych rozwiązań, a zwłaszcza- jasnego określenia ról, praw i obowiązków podmiotów, na które będzie oddziaływać nowa regulacja;
- zaangażowania wszystkich grup interesariuszy w tworzenie ram dzielenia się danymi, w tym uzgadnianie standardów dzielenia się danymi;
- zaufania i kontroli osób nad należącymi do nich danymi, które podlegają udostępnianiu.

Podczas posiedzenia Rady UE ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii 4 czerwca 2021 r. Polska poparła przyjęcie raportu z postępu prac.

Czwarta wersja tekstu kompromisowego wypracowana w czerwcu odzwierciedla kierunek stanowiska Polski, jednakże kluczowe uwagi zgłoszone przez Polskę, zwłaszcza w rozdziale II, nie zostały uwzględnione. Polska będzie kontynuować udział w pracach nad tekstem podczas prezydencji Słowenii.

Polska uczestniczyła także aktywnie w ostatniej fazie prac nad projektem rozporządzenia wprowadzającego tymczasowe i wąskie odstępstwa od stosowania przepisów chroniących poufność komunikacji i danych o ruchu zawartych w art. 5 ust. 1 i art. 6 dyrektywy 2002/58/WE (dyrektywy o prywatności i łączności elektronicznej), która zakończyła się wypracowaniem kompromisu Rady UE z PE. Rozporządzenie ma tymczasowy charakter i będzie obowiązywać przez trzy lata od wejścia w życie. Będzie stanowić ono podstawę prawną dla stosowania przez dostawców usług łączności elektronicznej technologii przetwarzania danych osobowych w celu wykrywania praktyk niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych. Umożliwi im także usuwanie materiałów przedstawiających niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych w Internecie oraz ich zgłaszanie właściwym organom ścigania i organizacjom społecznym.

Podczas pierwszej fazy prac nad projektem nowej dyrektywy ws. bezpieczeństwa sieci i informacji (NIS2) Polska wyrażała poparcie dla podstawowych celów wniosku, podkreślając, że dyrektywa NIS2 powinna być podstawową regulacją horyzontalną, ustanawiającą wspólne, podstawowe i zasadniczo niezmiennie ramy funkcjonowania systemu cyberbezpieczeństwa w UE. Regulacje dyrektywy NIS2 mogą być uzupełniane i doprecyzowywane w regulacjach sektorowych z uwagi na konieczność uwzględnienia specyfiki danego sektora oraz dojrzałości w budowaniu zdolności w zakresie cyberbezpieczeństwa. Równocześnie jednak należy unikać fragmentaryzacji regulacji w obszarze cyberbezpieczeństwa, co oznacza, że regulacje sektorowe nie powinny zmieniać istoty i podstawowych zasad funkcjonowania systemu cyberbezpieczeństwa przewidzianych w NIS2. Polska akcentowała zwłaszcza wprowadzenie następujących rozwiązań:

- spójny system zgłaszania incydentów na poziomie europejskim. Regulacje sektorowe nie powinny wprowadzać odmiennych procedur i definicji;
- rozszerzenie zakresu dyrektywy NIS2 na nowe sektory;
- objęcie regulacją administracji publicznej;
- modyfikacja mechanizmu wyznaczania podmiotów kluczowych i ważnych;
- spójne powiązanie zarządzania kryzysowego z systemem cyberbezpieczeństwa;
- zmianę filozofii kar wymierzanych podmiotom objętym zakresem dyrektywy za niewypełnienie nałożonych obowiązków w zakresie cyberbezpieczeństwa – zgodnie z nową filozofią, kary powinny być odstrasżające, ale równocześnie motywujące i proporcjonalne;
- wprowadzenie europejskiego rejestru podatności;
- zmian zasad regulacji i nadzoru nad dostawcami usług cyfrowych;
- wzmocnienie kompetencji organów właściwych oraz rozszerzenie zadań CSIRT;
- przyjęcia ujednoczonych informacji o incydentach i zagrożeniach w państwach członkowskich, tak aby możliwe było przedstawienie wiarygodnego obrazu cyberbezpieczeństwa w UE.

Polska podkreślała też potrzebę unikania powielania zadań już istniejących struktur (Sieć CSIRT i Grupa Współpracy NIS), oraz zapewnienia spójności rozwiązań z proponowanymi przez KE w projekcie dyrektywy o odporności podmiotów krytycznych czy rozporządzenia w sprawie cyfrowej odporności operacyjnej sektora finansowego (DORA).

Podczas posiedzenia Rady UE ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii 4 czerwca 2021 r. Polska poparła przyjęcie raportu z postępu prac.

2.3.1.2 Cyfryzacja gospodarki i Jednolity Rynek Cyfrowy

W okresie prezydencji Portugalii rozpoczęły się prace nad projektem aktu o usługach cyfrowych (DSA). Ma to być kluczowa regulacja UE w obszarze usług cyfrowych i Polska wzięła aktywny udział w pracach nad DSA w Radzie UE, toczących się na forum Grupy roboczej ds. konkurencyjności i wzrostu. Ambicją Polski jest, aby DSA stał się rozwiązaniem przyszłościowym, neutralnym technologicznie i na tyle elastycznym, aby mógł reagować na szybkie tempo zmian obserwowanych w sektorze cyfrowym. Podczas prac Polska podkreślała, że:

- w Internecie najważniejszy jest użytkownik i ochrona jego praw, dlatego niezbędne jest wzmocnienie jego pozycji względem dużych platform internetowych;
- należy zapewnić mniejszym dostawcom usług cyfrowych możliwość rozwoju działalności w ramach jednolitego rynku wewnętrznego UE, dlatego trzeba stopniować obowiązki nakładane na dostawców w zależności od ich typu i wielkości.

W odniesieniu do projektu DSA Polska forsowała w szczególności następujące postulaty:

- przyznanie większych kompetencji regulatorom krajowym w celu zapewnienia odpowiedniego nadzoru nad działalnością platform internetowych;
- uwzględnianie w jak największym stopniu kontekstu społeczno-kulturowego kraju użytkownika w ramach zarządzania treścią przez bardzo duże platformy internetowe;
- stosowanie przez platformy internetowe zrozumiałych, czytelnych i przyjaznych użytkownikowi regulaminów świadczenia usługi;
- dostarczanie użytkownikom pełnej informacji o przyczynach usunięcia konta lub zablokowania nielegalnej lub niezgodnej z regulaminem treści;
- konieczność podjęcia bardziej zdecydowanych kroków na rzecz zwalczania szkodliwych treści, w tym dezinformacji przez bardzo duże platformy internetowe;
- zapewnienie poszanowania prawa krajowego poprzez uniemożliwienie wydawania ogólnoeuropejskich nakazów usuwania treści w przypadku naruszenia prawa krajowego części państw członkowskich;
- nałożenie na platformy internetowe obowiązków w zakresie sprawozdawczości oraz współpracy z organami ścigania.

Wypracowana ostatnia propozycja kompromisowa odzwierciedla większość polskich postulatów.

Prezydencja Portugalii zainicjowała też prace nad rewizją rozporządzenia o roamingu międzynarodowym. Zastąpi ono obowiązujące obecnie przepisy UE ws. roamingu międzynarodowego, które wygasną 30 czerwca 2022 r. Podczas prac Polska wyraziła poparcie dla przedłużenia funkcjonowania regulacji i jego usprawnienia, wskazując na potrzebę dalszych obniżek stawek hurtowych oraz przeprowadzenia pełnego przeglądu rozporządzenia w drodze pełnej procedury legislacyjnej w miejsce ograniczonego przeglądu stawek hurtowych przeprowadzonego w drodze aktu delegowanego. Polska poparła też przyjęcie mandatu do rozmów prezydencji z PE.

Rozporządzenie ws. rynków cyfrowych (DMA)

Celem DMA jest zapewnienie sprawiedliwych relacji pomiędzy platformą i korzystającymi z jej usług firmami oraz zagwarantowanie otwartości i konkurencji na rynku cyfrowym. Zakres podmiotów objętych obowiązkami ma być bardzo wąski – obejmuje tylko kluczowe platformy internetowe nazywane „strażnikami dostępu”⁹.

Prace w Radzie, na forum Grupy roboczej ds. konkurencji, rozpoczęły się w dniu 16 grudnia 2020 r. W ciągu 18 spotkań, Grupa przeanalizowała cały tekst projektu. Podczas posiedzenia Rady ds. Konkurencyjności w dniu 27 maja 2021 r., prezydencja portugalska przedstawiła sprawozdanie z postępu prac. Szczególna uwaga w trakcie prac była poświęcona: potrzebie znalezienia odpowiedniej równowagi między szybkością i elastycznością proponowanych środków zaradczych, zachowania równowagi pomiędzy wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi, na których opiera się wyznaczanie strażników dostępu, gdzie priorytetem jest zapewnienie pewności i przewidywalności prawa oraz skutecznemu egzekwowaniu zapisów rozporządzenia przy zapewnieniu odpowiedniej roli i udziału państw członkowskich.

W trakcie prac na forum Grupy, Polska prezentowała stanowisko zgodne ze stanowiskiem Rządu, przyjętym przez Komitet do Spraw Europejskich w trybie obiegowym w dniu 31 marca 2021 r. Główne postulaty Polsko dotyczą zwiększenia roli państw członkowskich w procesie wyznaczania strażników dostępu, precyzowania sposobu wypełnienia przez nich obowiązków określonych w art. 6 projektu oraz aktualizacji stawianych im wymogów przy zachowaniu wiodącej roli KE w nadzorze nad działalnością platform i egzekwowaniu zapisów rozporządzenia. Polska postuluje ponadto, aby obowiązki strażników dostępu, określone w art. 6 projektu, były określone indywidualnie dla każdej platformy, w drodze dialogu regulacyjnego z KE.

2.3.1.3 Sztuczna inteligencja i tożsamość elektroniczna

Polska wzięła udział w pierwszych dyskusjach dotyczących opublikowanego pod koniec kwietnia projektu rozporządzenia o sztucznej inteligencji. Z uwagi na złożoność projektu Polska zgłosiła zastrzeżenie analityczne do całego tekstu, ograniczając się do zadawania pytań oraz wyrażając ogólne poparcie dla stworzenia unijnych ram prawnych dla rozwoju bezpiecznej, godnej zaufania i etycznej sztucznej inteligencji.

Z uwagi na późną publikację projektu rewizji rozporządzenia o identyfikacji elektronicznej i usługach zaufania Polska wysłuchała jedynie prezentacji projektu.

Polska planuje aktywny udział w pracach nad obiema inicjatywami podczas nadchodzącej prezydencji Słowenii zgodnie ze stanowiskami Rządu, które są aktualnie wypracowywane.

⁹ W uzasadnieniu dla podjęcia inicjatywy legislacyjnej w zakresie DMA, KE wskazuje, że duże platformy internetowe kontrolują coraz większe sektory gospodarki. Tradycyjne przedsiębiorstwa są coraz bardziej zależne od ograniczonej liczby dużych platform internetowych, co prowadzi do zachwiania równowagi w sile przetargowej. Ogranicza też rozwój innowacyjnych firm i poprzez to powoduje mniejszy wybór dla konsumentów.

2.4 Europa Socjalna

2.4.1 Implementacja Europejskiego Filaru Praw Socjalnych

4 marca 2021 r. KE przedstawiła komunikat pn. Plan działania na rzecz EFPS. W dokumencie określono szereg działań, które KE zobowiązała się podjąć w nawiązaniu do ogłoszonego w Göteborgu w 2017 r. Europejskiego Filaru Praw Socjalnych. Komunikat ma charakter programowy. Obejmuje dekadę do 2030 r. Dokument stanowi kontynuację strategii Europa 2020 w obszarze społecznym, która również zawierała podobne sformułowane cele i założenia głównych inicjatyw.

W komunikacie przedstawiono trzy nowe główne cele UE w zakresie zatrudnienia, umiejętności i ochrony socjalnej, które mają zostać osiągnięte do 2030 r. tj.: co najmniej 78% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć zatrudnienie, co najmniej 60% wszystkich osób dorosłych powinno każdego roku uczestniczyć w szkoleniu, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym powinna zmaleć o co najmniej 15 mln.

Realizacja ww. celów przez Unię wymaga określenia przez państwa członkowskie odnośnych celów krajowych. Cele krajowe powinny zostać wykorzystane w procesie Semestru Europejskiego do monitorowania postępów w ich realizacji.

W stanowisku Rządu Polska wyraziła poparcie dla Planu działania na rzecz wdrażania EFPS. Podkreślono również, że jego skuteczne wprowadzenie w życie jest obecnie ważniejsze niż kiedykolwiek i w dużym stopniu zależy od determinacji i działań państw członkowskich, które są w głównej mierze odpowiedzialne za zatrudnienie, rozwój umiejętności i politykę społeczną. Zaznaczono, iż inicjatywy podejmowane na poziomie UE powinny być realizowane z poszanowaniem traktatowego podziału kompetencji i zasad dialogu społecznego. Zauważono, że zaproponowane w dokumencie cele społeczne wydają się dobrze odpowiadać na obecne wyzwania.

W odniesieniu do osiągnięcia przez Polskę zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata na poziomie 78% do 2030 r., stwierdzono, że jest to realne pod warunkiem podjęcia odpowiednich działań, tj. przede wszystkim nakierowanych na zwiększenie poziomu zatrudnienia kobiet, zarówno tych w wieku produkcyjnym oraz stworzenia warunków do dobrowolnego wydłużenia aktywności zawodowej kobiet po 59 r. życia.

W stanowisku Rządu zauważono, że cel drugi jest niespójny z dotychczasowymi uzgodnieniami Rady UE, która w rezolucji w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021-2030) wskazała, że na poziomie UE do 2025 r. odsetek osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyły w uczeniu się (kształceniu i szkoleniu), powinien wynosić co najmniej 47%.

Cel trzeci uznano za ambitny, ale też realny do osiągnięcia. Wyrażono poparcie dla ograniczania ubóstwa oraz drogę do jego osiągnięcia.

Równocześnie z Planem działania, 4 marca 2021 r. opublikowano zalecenie KE w sprawie skutecznego aktywnego wspierania zatrudnienia w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (EASE). Zalecenie wskazuje na działania wpisujące się w cele EFPS.

W odpowiedzi na ww. zalecenie Polska przygotowała stanowisko Rządu popierające przedstawione w nim kierunki działań. Podkreślono, że w związku z wyzwaniami na rynku pracy wynikającymi z pandemii COVID-19, ale i z pogłębiającymi się trendami strukturalnymi, niezbędne jest podjęcie dodatkowych działań. KE powinna w szczególności zwrócić uwagę na skutki jego wdrożenia dla państw członkowskich oraz na konkretne wsparcie, w tym finansowe, na realizację poszczególnych inicjatyw.

Podkreślono, iż już obecnie znaczna część postulatów zawartych w zaleceniu jest realizowana przez Polskę np. działania w zakresie wzmocnienia potencjału publicznych służ zatrudnienia oraz rozwoju kształcenia ustawicznego.

2.4.2 Szczyt Społeczny w Porto

Szczyt Społeczny w Porto został zorganizowany z inicjatywy Portugalii w celu nadania politycznego impulsu do dalszego wdrażania EFPS proklamowanego przez UE i jej państwa członkowskie podczas Szczytu w Göteborgu w 2017 r.

Szefowie państw i rządów UE, przedstawiciele instytucji UE oraz partnerzy społeczni uczestniczący w Szczycie przedyskutowali dotychczasowe postępy w realizacji zasad EFPS oraz możliwości wdrożenia nowych celów dla UE do 2030 r. wskazanych w Planie działania na rzecz EFPS przedstawionym przez KE w marcu 2021 r. W ramach trzech paneli tematycznych poruszono kwestie dot. zatrudnienia i pracy, umiejętności i innowacji oraz zabezpieczenia społecznego.

Premier M. Morawiecki, zabierając głos w panelu dot. zatrudnienia i pracy, wskazał na główne wyzwania dla rynku pracy w perspektywie krótkoterminowej, tj. ograniczenie negatywnych skutków pandemii COVID-19 i ochrona miejsc pracy, oraz w perspektywie długoterminowej, tj. dostosowanie pracowników do głębokich zmian wynikających z transformacji cyfrowej i klimatycznej.

Premier przedstawił doświadczenia Polski we wdrażaniu kompleksowej Tarczy Antykryzysowej obejmującej pożyczki dla przedsiębiorstw, współfinansowanie wynagrodzeń w okresie przestoju gospodarczego oraz uelastycznienie organizacji pracy. W rezultacie podjętych działań sytuacja na rynku pracy w Polsce pozostaje stabilna. Zabezpieczonych zostało ok. 7 mln miejsc pracy, a stopa bezrobocia w Polsce wyniosła w ostatnich miesiącach 3,1%. Jest to obecnie najniższa stopa bezrobocia w UE¹⁰.

W kontekście wyzwań długofalowych kluczowe będzie dalsze wspieranie dynamicznego wzrostu gospodarczego, który jest najlepszym narzędziem służącym tworzeniu nowych miejsc pracy. Ważną kwestią jest także wyeliminowanie różnicy płacy między kobietami a mężczyznami. Płaca powinna być identyczna na tych samych stanowiskach.

Polska zamierza wdrażać kolejne ambitne reformy w obszarze rynku pracy, polityki społecznej i edukacji w ramach Krajowego Planu Odbudowy. Szczególny nacisk zostanie położony na proces uczenia się przez całe życie, podnoszenia kwalifikacji i nabywania nowych umiejętności niezbędnych na zmieniającym się rynku pracy. Premier M. Morawiecki podkreślił również rolę dialogu społecznego.

Szefowie państw i rządów UE przyjęli Deklarację z Porto, która wskazuje na znaczenie wdrażania EFPS w procesie odbudowy po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i dążeniu do cyfrowej, zielonej i sprawiedliwej transformacji. Priorytetem dla UE i państw członkowskich będzie przejście od ochrony miejsc pracy do ich tworzenia, rozwój edukacji i umiejętności, walka z wykluczeniem społecznym i ubóstwem.

Polska poparła przyjęcie Deklaracji podkreślając jednocześnie, że polityka społeczna i zatrudnienia realizowana jest przede wszystkim przez państwa członkowskie, które są odpowiedzialne za prowadzenia działań dostosowanych do ich rzeczywistych potrzeb i możliwości. Inicjatywy podejmowane na poziomie UE mają charakter wspierający i powinny być realizowane z poszanowaniem traktatowego podziału kompetencji i zasad pomocniczości i proporcjonalności. Wzmacnianie wymiaru społecznego UE nie może być pretekstem dla działań protekcyjnych i nie może prowadzić do zaburzeń na rynku wewnętrznym UE.

Premier M. Morawiecki przedstawił także osiągnięcia Polski w stopniowym podnoszeniu standardów socjalnych. Realizowane w ostatnich latach programy wsparcia rodzin i konsekwentne podnoszenie poziomu wynagrodzenia minimalnego pozwoliły na znaczące ograniczenie zjawiska ubóstwa w Polsce.

¹⁰ 1 lipca 2021 r. Eurostat dokonał rewizji zharmonizowanej stopy bezrobocia w krajach UE. W Polsce, wg najbardziej aktualnych estymacji wskaźnik ten wyniósł odpowiednio: 3,6% w I.2021, 3,9% w II.2021, 4,0% w III.2021 i 3,9% w IV.2021 (wobec 3,1% w poprzednich komunikatach Eurostatu). Zharmonizowana stopa bezrobocia w Polsce wyniosła w maju br. 3,8%, co daje Polsce 5. miejsce w UE pod względem najniższej stopy bezrobocia w UE.

2.4.3 Adekwatne wynagrodzenie minimalne

Prezydencja portugalska kontynuowała prace nad projektem dyrektywy PE i Rady ws. adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w UE. W trakcie siedmiu posiedzeń grupy roboczej ds. społecznych omówiono ocenę wpływu projektowanej dyrektywy (w oparciu o odpowiedzi państw członkowskich na kwestionariusz prezydencji), poszczególne regulacje dyrektywy oraz opinię Służby Prawnej Rady w sprawie podstawy prawnej projektu dyrektywy. W ramach negocjacji na forum Rady UE Polska podkreślała, aby rozwiązania przyjęte na szczeblu unijnym były proporcjonalne, odznaczały się odpowiednią elastycznością i uwzględniały uwarunkowania krajowe. Strona polska podczas negocjacji w Radzie UE proponowała modyfikację niektórych zapisów dyrektywy wskazując na potrzebę zapewnienia uelastycznienia mechanizmów kształtowania minimalnych wynagrodzeń i uwzględnienia kompetencji państw członkowskich w tym zakresie oraz złagodzenia wymagań dotyczących monitorowania i gromadzenia danych. Z punktu widzenia interesów Polski najbardziej problematyczne są regulacje dot. art. 4 i 5 oraz art. 10 projektu dyrektywy. Zaproponowany przez prezydencję portugalską kompromisowy projekt dyrektywy nie uzyskał wystarczającego poparcia ze strony państw członkowskich dlatego Rada ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Spraw Konsumenckich (EPSCO) w dniu 14 czerwca 2021 r. przyjęła raport z postępu prac nad dyrektywą i zorganizowała debatę polityczną.

2.4.4 Wzmocnienie bezpieczeństwa zdrowotnego w UE

Europejska Unia Zdrowotna

Pandemia COVID-19 podkreśliła wagę ściślejszej koordynacji na szczeblu UE. W trakcie prezydencji Portugalii kontynuowano prace nad pakietem legislacyjnym, mającym doprowadzić do zmiany istniejących ram prawnych dotyczących poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia, a także na wzmocnieniu gotowości na sytuacje kryzysowe i roli w zakresie reagowania najważniejszych agencji UE, a mianowicie Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) i Europejskiej Agencji Leków (EMA).

Rozporządzenie w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia

Rozporządzenie ws. poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia to nowe ramy prawne, które:

- zwiększą gotowość: opracowany zostanie unijny plan i zalecenia na wypadek kryzysu zdrowotnego i gotowości na wypadek pandemii w celu przyjęcia planów na szczeblu krajowym, w połączeniu z kompleksowymi i przejrzystymi ramami sprawozdawczości i audytu. Przygotowanie planów krajowych wspierać będzie Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób oraz inne agencje UE. Plany będą kontrolowane i poddawane testom warunków skrajnych przez Komisję i agencje UE;
- wzmocnią nadzór: na szczeblu UE utworzony zostanie wzmocniony zintegrowany system nadzoru, wykorzystujący sztuczną inteligencję i inne zaawansowane środki technologiczne;
- poprawią sprawozdawczość w zakresie danych: państwa członkowskie będą zobowiązane do częstszego zgłaszania wskaźników dotyczących systemów opieki zdrowotnej (np. dostępności łóżek szpitalnych, możliwości w zakresie specjalistycznego leczenia i intensywnej opieki medycznej, liczby pracowników medycznych itp.);
- w razie ogłoszenia sytuacji nadzwyczajnej w UE umożliwią zwiększoną koordynację i pozwolą na opracowanie, gromadzenie zapasów i zamawianie produktów istotnych w kontekście kryzysu.

Mandat ECDC

Mandat ECDC ulegnie wzmocnieniu, tak aby Centrum mogło wspierać KE i państwa członkowskie w następujących obszarach:

- nadzór epidemiologiczny za pośrednictwem zintegrowanych systemów umożliwiających nadzór w czasie rzeczywistym;
- planowanie gotowości i reagowania, sprawozdawczość i audyt;
- dostarczanie niewiążących zaleceń i wariantów zarządzania ryzykiem;

- zdolność do mobilizowania i uruchomienia unijnej grupy zadaniowej ds. zdrowia w celu wspierania lokalnych działań w państwach członkowskich;
- budowa sieci laboratoriów referencyjnych UE i sieci dotyczącej substancji pochodzenia ludzkiego.

Mandat EMA

Mandat EMA ulegnie wzmocnieniu, aby ułatwić skoordynowaną reakcję Unii na kryzysy zdrowotne poprzez:

- monitorowanie i ograniczanie ryzyka niedoboru leków i wyrobów medycznych o krytycznym znaczeniu;
- udzielanie doradztwa naukowego na temat leków, które mogą mieć potencjał leczenia chorób powodujących te kryzysy, zapobiegania im lub ich diagnozowania;
- koordynację badań w celu monitorowania skuteczności i bezpieczeństwa szczepionek;
- koordynację badań klinicznych.

Na posiedzeniu Rady EPSCO w dniu 15 czerwca 2021 r. przyjęto podejście ogólne do projektu rozporządzenia ws. mandatu EMA; w przypadku dwóch pozostałych projektów prezydencja przedstawiła raport z postępu prac wskazując, że cały pakiet powinien zostać przyjęty do końca 2021 r.

Polska bierze aktywny udział w pracach nad projektami zawartymi w pakiecie. W przypadku projektu rozporządzenia ws. mandatu EMA uwagi Polski, w szczególności dotyczące finansowania nowych obowiązków, zostały uwzględnione, co pozwoliło na akceptację wersji kompromisowej.

W przypadku mandatu ECDC Polska zwraca szczególną uwagę na kwestie dotyczące wdrażania nowych obowiązków sprawozdawczych i wprowadzania nowych narzędzi teleinformatycznych do gromadzenia i przesyłania danych. Polska uważa, że należałoby korzystać z już istniejących systemów, lub też ECDC powinno zapewnić odpowiednie narzędzia do oceny ryzyka. Państwa członkowskie nie powinny ponosić kosztów budowy i dostosowania wszelkiego rodzaju platform internetowych.

W kwestii transgranicznych zagrożeń zdrowia toczy się dyskusja w celu wypracowania optymalnych rozwiązań umożliwiających zwiększenie zaangażowania UE w działania prewencyjno-planistyczne z zachowaniem przestrzeni do elastycznej reakcji państw członkowskich na ww. zagrożenia. Najważniejsze wątpliwości budzą tu:

- Audyty oraz monitoring, które kojarzą się z mechanizmami kontrolnymi, tym samym nie budując przestrzeni do współpracy. Należy dążyć do wzajemnej współpracy w formie wymiany doświadczeń, ćwiczeń oraz mechanizmów wspólnotowych, pozostawiając kwestie organizacji systemów ochrony zdrowia państwom członkowskim.
- Rekomendacje i zalecenia, które powinny być niewiążące z uwagi na kompetencje państw członkowskich oraz kwestie pozostawienia przestrzeni do działania z uwagi na specyfikę systemów ochrony zdrowia w poszczególnych państwach członkowskich.
- Współpraca w ramach systemów, która jest wyrazem solidarności i świadomości w sprawie zapobiegania zagrożeniom transgranicznym. Powinna być rzetelnie przygotowana i uwzględniać możliwości państw członkowskich. Założenia dokumentów planistycznych powinny odzwierciedlać poziomy i podział zadań wobec ew. zagrożeń a nowe zadania wobec instytucji wypracowywać wartość dodaną w postaci wparcia eksperckiego oraz użyteczności funkcjonalności mechanizmów UE w sposób transparentny i przydatny.

Ocena Technologii Medycznych (HTA)

Prezydencja portugalska przedstawiła nowy kompromisowy tekst rozporządzenia, który w ocenie Polski był dużym krokiem na przód, jednak co do kluczowych kwestii stanowisko Polski jest niezmiennie.

Polska sprzeciwiała się udzieleniu mandatu na przeprowadzenie trilogów, ponieważ w naszej opinii, mimo iż kompromisowy projekt jest dużym krokiem na przód, nadal istnieją kwestie budzące nasze wątpliwości, w szczególności w zakresie zobowiązań dla p.cz. wynikających z przyjęcia rozporządzenia oraz wpływu rozporządzenia na krajową politykę lekową i refundacyjną.

Podczas trilogu, który odbył się 21 czerwca 2021 r. osiągnięto wstępne porozumienie z PE, wobec którego Polska wstrzymała się od głosu.

W ramach porozumienia: w odniesieniu do art. 8 – utrzymano brzmienie art. 8(1a) zgodnie ze stanowiskiem Rady odnoszące się do *shall give due consideration*, na wniosek PE dodano: do art. 6d odniesienie do włączania uzasadnienia przy umieszczaniu różnych opinii naukowych dot. JCA, w art. 8 obowiązek załączania wspólnych raportów do krajowych raportów HTA oraz dostarczania informacji o tym, jak wspólne raporty zostały przez p.cz. *considered* w trakcie prowadzenia krajowych ocen. Polska opowiadała się przeciwko dodawaniu odniesienia do obowiązku załączania raportów w art. 8.

W odniesieniu do głosowania w art. 3(4) – proponowany podział jest dla Polski akceptowalny, niemniej preferowaną opcją dla podejmowania decyzji „eksperckich” jest opcja głosowania większością 2/3 zamiast zwykłą większością.

2.4.5 Ochrona konsumentów

Konkluzje Rady dotyczące Nowego programu na rzecz konsumentów

W pierwszej połowie 2021 r. trwały prace nad Konkluzjami Rady dotyczącymi Nowego programu na rzecz konsumentów, który został przyjęty przez KE 13 listopada 2020 r. W dokumencie przedstawiono wizję unijnej polityki konsumenckiej na lata 2020–2025 bazującej na programie na rzecz konsumentów z 2012 r. (który wygasa w 2020 r.) oraz na Nowym ładzie dla konsumentów z 2018 r. Jego celem jest również odniesienie się do pilnych potrzeb konsumentów w kontekście trwającej pandemii COVID-19.

Program obejmuje pięć kluczowych obszarów priorytetowych:

- 1) transformację ekologiczną;
- 2) transformację cyfrową;
- 3) możliwość dochodzenia roszczeń i egzekwowanie praw konsumentów;
- 4) specyficzne potrzeby określonych grup konsumentów oraz
- 5) współpracę międzynarodową.

Prezydencja portugalska przygotowała projekt konkluzji Rady dotyczących Nowego programu na rzecz konsumentów i przedstawiła go 11 stycznia 2021 r. W dokumencie odniesiono się do wszystkich obszarów priorytetowych programu. Konkluzje mają na celu zaprezentowanie wskazówek politycznych dotyczących szerokiego zakresu działań przewidzianych przez KE w agendzie. Konkluzje podkreślają potrzebę integracji polityki ochrony interesów konsumentów z sektorowymi politykami UE m.in. związanymi z zieloną i cyfrową transformacją. Konkluzje odnoszą się również do znaczenia zaufania konsumentów dla stymulowania ożywienia gospodarczego w czasie wychodzenia z kryzysu COVID-19. Rada przyjęła konkluzje dotyczące dokumentu w dniu 22 lutego 2021 r.

2.4.6. Edukacja cyfrowa i umiejętności

Wiodącym priorytetem dla portugalskiej prezydencji w obszarze kształcenia i szkolenia było wypracowanie i przyjęcie nowych strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na lata 2021-2030 (tzw. ET 2030). Nowe ramy przyjęte przez Radę UE w procedurze pisemnej 18 lutego 2021 r. mają - przy pełnym poszanowaniu różnorodności krajowych systemów edukacyjnych państw członkowskich i ich wyłącznych kompetencjach w tym obszarze, a także w oparciu o osiągnięcia poprzednich ram (tzw. ET 2020) - usprawnić tę współpracę w obszarach, takich jak wzmocniona koordynacja, w tym na szczeblu politycznym, wzmocnione synergie polityczne oraz wzmocniona komunikacja i rozpowszechnianie wyników, w bardziej innowacyjnej i przyszłościowej perspektywie wsparcia reform kształcenia i szkolenia.

W toku negocjacji uzgodniono, że europejska współpraca będzie dotyczyć 5 priorytetów strategicznych: podnoszenie jakości, sprawiedliwości, włączenia i sukcesu dla wszystkich w kształceniu i szkoleniu; urzeczywistnienie uczenia się przez całe życie i mobilności dla wszystkich; podnoszenie

kompetencji i motywacji w zawodzie pedagoga; wzmocnienie europejskiego szkolnictwa wyższego; wspieranie ekologicznej i cyfrowej transformacji w ramach oraz poprzez kształcenie i szkolenie.

Wskazany okres współpracy europejskiej do 2030 r. został podzielony na dwa cykle: pierwszy cykl obejmie 5 lat od 2021 do 2025 r., zgodnie z harmonogramem zaproponowanym przez KE w jej komunikacie w sprawie osiągnięcia europejskiego obszaru edukacji, drugi cykl do 2030 r. Pierwszy cykl powinien umożliwić osiągnięcie europejskiego obszaru edukacji do 2025 r.

W trakcie prac nad ET 2030 szereg kwestii wymagał wyjaśnienia i uzgodnienia. Zgodnie z wyjściową propozycją prezydencji, KE – we współpracy z państwami członkowskimi – miała do końca czerwca 2021 r. ustanowić specjalne forum, które powinno koordynować prace prowadzone w ramach strategicznych. Jednak Polska i szereg państw członkowskich (Litwa, Czechy, Estonia, Austria, Irlandia, Finlandia, Rumunia, Łotwa, Belgia, Dania, Słowacja i Holandia) zgłosiły wątpliwości w zakresie racjonalności utworzenia nowego gremium odpowiedzialnego za koordynowanie prac realizowanych w ramach ET 2030, w szczególności mając na uwadze brak jakichkolwiek informacji na temat zadań i składu nowego gremium oraz wpływ jego utworzenia na inne, podobne gremia UE. W rezultacie prowadzonych dyskusji uzgodniono zapis, że KE będzie współpracować z państwami członkowskimi w celu uzgodnienia do końca 2021 r. odpowiedniej struktury zarządzania koordynowaniem prac i kierowaniem rozwojem ram strategicznych. W ramach prowadzonych dyskusji podnoszona była również kwestia zapewnienia stosownych danych dla monitorowania postępów osiągania szczegółowych celów, np. ze względu na brak udziału wszystkich państw członkowskich w poszczególnych badaniach edukacyjnych, czy brak możliwości osiągnięcia wystarczających postępów ze względu na uwarunkowania krajowe czy rozwiązania prawne. W rezultacie prowadzonych dyskusji obniżono wartość poszczególnych wskaźników, co wychodziło naprzeciw postulatam zgłaszanym przez Polskę. Dodatkowo zapisano w dokumencie, że cele powinny opierać się wyłącznie na porównywalnych i wiarygodnych danych oraz uwzględniać różne sytuacje w poszczególnych państwach członkowskich. Cele te powinny również uwzględniać różne konteksty państw członkowskich oraz fakt, że zgodnie z prognozami międzynarodowymi może nastąpić zmiana w danych wyjściowych za lata 2020 i 2021, ze względu na poważny wpływ pandemii COVID-19 na unijne systemy edukacyjne i szkoleniowe. Prezydencja w wyjściowym dokumencie zaproponowała także, aby w ramach poszczególnych priorytetów strategicznych wśród konkretnych działań do realizacji w latach 2021-2025 ująć nowe europejskie inicjatywy. W trakcie dyskusji Polska, poparta przez Słowenię, Francję i Niemcy, podnosiła, że nowe inicjatywy europejskie muszą zostać najpierw odpowiednio przedyskutowane z państwami członkowskimi, aby miały one możliwość podjęcia decyzji, co do ich dalszej realizacji. Polska oraz Belgia, Niemcy i Hiszpania wyraziły wątpliwości w zakresie ujęcia w dokumencie mikro-kwalifikacji. Ponadto Polska oraz Niemcy, Łotwa, Litwa, Irlandia i Austria wyraziły sprzeciw wobec uwzględniania zapisu odnoszącego się do europejskiego stopnia. W ostatecznej wersji dokumentu zapisy dotyczące nowych inicjatyw europejskich przyjęły charakter niewiążących działań.

Kolejnym kluczowym obszarem prac prezydencji portugalskiej była inicjatywa „Uniwersytety Europejskie”. Jest to rodzaj ponadnarodowych sojuszy instytucji szkolnictwa wyższego z całej UE. Utworzą one sieci uczelni na terytorium UE umożliwiające studentom uzyskiwanie stopni poprzez łączenie studiów w kilku krajach i przyczyniające się do rozwoju międzynarodowej konkurencyjności uczelni europejskich. Łączy je długoterminowa strategia w obszarze kształcenia, promocja europejskich wartości oraz wzmocnianie europejskiej tożsamości. Ich powstanie ma na celu zwiększenie mobilności studentów, kadry akademickiej i środowiska naukowego, a także wspieranie jakości, integracji i konkurencyjności europejskiego szkolnictwa wyższego. Inicjatywa ta jest traktowana jako priorytet w zakresie rozwoju szkolnictwa wyższego w Europie pod hasłem „uniwersytety przyszłości”.

Prezydencja portugalska prowadziła prace nad konkluzjami w sprawie inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” – łączenie szkolnictwa wyższego, badań, innowacji i społeczeństwa: ku nowemu wymiarowi europejskiego szkolnictwa wyższego, które zostały zatwierdzone przez Radę UE 17 maja 2021 r.

Podczas prac nad konkluzjami początkowo wątpliwości Polski budziły zapisy dotyczące inicjatyw KE, które nie zostały przedyskutowane i przyjęte przez państwa członkowskie np. mikro-kwalifikacje, europejski stopień i europejski status prawny. Strona polska zabiegała z sukcesem o wzmocnienie roli państw członkowskich w kształtowaniu Inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” i zachowanie zasady subsydiarności oraz pomocniczości wobec odpowiedzialności państw członkowskich za szkolnictwo wyższe.

W kontekście wymiaru społecznego prezydencja portugalska prowadziła prace nad konkluzjami w sprawie sprawiedliwość i włączenia w kształceniu i szkoleniu jako czynniki sprzyjające osiągnięciu sukcesu edukacyjnego przez wszystkich, które zostały zatwierdzone przez Radę UE 17 maja 2021 r. W dokumencie podkreśla się, że równość w dostępie, włączeniu i sukcesie dla wszystkich w kształceniu i szkoleniu jest podstawową zasadą, ale osiągnięcie tego jest nadal wyzwaniem dla systemów kształcenia i szkolenia w UE, przy znacznych różnicach występujących pomiędzy państwami członkowskimi i wewnątrz nich. Ponieważ różnorodność i nierówności w dzisiejszym społeczeństwie wciąż rosną, polityka edukacyjna ma do odegrania pierwszoplanową rolę w zapobieganiu dyskryminacji i wspieraniu włączenia, integracji i poszanowania różnorodności w Unii Europejskiej. Dlatego należy kształtować systemy kształcenia i szkolenia, tak aby skutecznie zapewnić wszystkim grupom i osobom równy dostęp do wysokiej jakości możliwości uczenia się i umożliwienie im pomyślnego ukończenia ścieżki edukacyjnej lub szkoleniowej.

W trakcie prac Polska zabiegała, aby dokument zawierał bardziej ogólne zapisy dotyczące grup, które są zagrożone wykluczeniem, tak aby żadna z grup nie została pominięta, a jednocześnie respektowane było zróżnicowanie sytuacji pomiędzy państwami członkowskimi, co jest bezpośrednio powiązane ze specyfiką społeczno-gospodarczą i strukturą społeczną w danym kraju. W trakcie prac nad dokumentem pojawiały się próby uwzględnienia kategorii „tożsamość płciowa” (ang. *gender identity*), ale ze względu na stanowisko Polski, a także Węgier oraz Bułgarii, w finalnej wersji dokumentu ten zapis nie został uwzględniony. Ponadto Polska z sukcesem dążyła, aby zapisy odnoszące się do nowych inicjatyw unijnych, które nie zostały uzgodnione z państwami członkowskim, miały charakter otwarty i niewiążący, np. w zakresie mikro-kwalifikacji.

2.5 Europa Globalna

2.5.1. Wspólna odpowiedź na kryzysy humanitarne i sytuacje nadzwyczajne w wymiarze globalnym

W zakresie wspólnej odpowiedzi UE na kryzysy humanitarne i sytuacje nadzwyczajne szczególnie ważne były działania podjęte na rzecz międzynarodowej solidarności szczepionkowej w odniesieniu do inicjatywy COVAX (globalna inicjatywa, zrzeszająca rządy i wytwórców farmaceutycznych, działająca w celu zapewnienia szczepionek przeciw COVID-19 dla najbardziej potrzebujących) i *Team Europe*, w szczególności w odniesieniu do sąsiedztwa UE (Bałkany i Afryka) oraz Ameryki Łacińskiej.

W ramach COVAX, od 1 września 2020 r., aktywnie działa KE. UE na początku 2021 r. przeznaczyła na COVAX dodatkowe 500 mln EUR, co przełożyło się łącznie na 1 mld EUR (do końca 2020 r. UE przeznaczyła 500 mln EUR).

Na posiedzeniu Rady Europejskiej w czerwcu 2021 r. potwierdzono zaangażowanie UE na rzecz międzynarodowej solidarności w odpowiedzi na pandemię COVID-19. Rada Europejska podkreśliła konieczność osiągnięcia postępów w zintensyfikowaniu globalnej produkcji szczepionek i zapewnieniu powszechnego dostępu do nich, w szczególności za pośrednictwem programu COVAX. W maju 2021 r. Polska dokonała wpłaty dobrowolnej w wys. 750 000 EUR na rzecz inicjatywy COVAX, dołączając do grona 16 państw UE, które wsparły tę inicjatywę środkami dodatkowymi wobec przekazanych na jej rzecz przez KE w imieniu UE i jej państw członkowskich. Wpłata do COVAX stanowi część środków w łącznej wysokości ponad 135 mln EUR, przeznaczonych przez Polskę na działania przeciwdziałające negatywnym skutkom pandemii COVID-19 na świecie. Obejmują one zarówno przeorientowanie części działań w ramach polskiej pomocy dwustronnej, jak również wsparcie mechanizmów wielostronnych,

a także pomoc humanitarną i finansowanie badań i rozwoju w sektorze zdrowia oraz inne działania mające na celu zapewnienie powszechnego dostępu do leków, testów i szczepionek na COVID-19 w przystępnej cenie dla wszystkich krajów i osób potrzebujących.

Oprócz pomocy finansowej UE zapewnia dostawy szczepionek (zobowiązała się do przekazania co najmniej 100 milionów dawek do końca 2021 r.), angażując w te działania sektor prywatny. W czerwcu 2021 r. podjęła rozmowy ze Światową Organizacją Handlu (WTO), chcąc skłonić członków WTO do opracowania wielostronnego planu działań na rzecz zwiększenia produkcji szczepionek i leków przeciwko COVID-19 oraz zapewnienia powszechnego i sprawiedliwego dostępu do nich.

W 2021 r. Polska była zaangażowana w udzielanie pomocy międzynarodowej. W styczniu 2021 r. na oficjalny wniosek rządu Republiki Słowacji o pomoc Polska wysłała ok. 200-osobową grupę (lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni i diagnosty laboratoryjni) do wsparcia w przeprowadzaniu testów na obecność COVID-19 wśród mieszkańców regionów przygranicznych i w stolicy kraju. W akcji tej wzięło również udział 66 strażaków Państwowej Straży Pożarnej, którzy decyzją nr 2 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 stycznia 2021 r. weszli w skład utworzonej w tym celu grupy ratowniczej. Instytucją koordynującą udzielanie pomocy Słowacji było Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

Podczas prezydencji portugalskiej zakończony został proces włączania do Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (Europejskiej Puli Ochrony Ludności) modułu EMT-1 – Medycznego Zespołu Ratunkowego Polskiego Centrum Pomocy Międzynarodowej (PCPM), który będzie mógł być wykorzystywany do działań międzynarodowych w przypadku zróżnicowanych zagrożeń dla zdrowia.

Europejska Pula Ochrony Ludności, oparta na zasobach dobrowolnie zgłoszonych przez państwa Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, stanowi kluczowy komponent zasobów reagowania na katastrofy i kryzysy. Poza EMT-1 PCPM, w Puli funkcjonują już zasoby Państwowej Straży Pożarnej (grupa poszukiwawczo-ratownicza, 2 moduły pomp wysokiej wydajności), a kolejne zgłoszone grupy ratownicze (3 moduły gaszenia pożarów lasów z ziemi z użyciem pojazdów) przechodzą proces rejestracji i certyfikacji.

Ponadto w I półroczu 2021 r. dla Polski ogromnym wyzwaniem było udzielanie pomocy konsularnej obywatelom w obliczu wprowadzanych obostrzeń związanych z pandemią COVID-19 i dynamicznie zmieniających się przepisów dot. wjazdu i pobytu w innych krajach. Wiązało się to z postępującym ograniczaniem możliwości podróżowania i oznaczało utrudnione przemieszczanie się obywateli Polski, co miało przełożenie na zwiększenie obciążenia dla służby konsularnej. Polska pozostawała w kontakcie oficjalnym i na poziomie roboczym z państwami członkowskimi UE w różnych formatach (unijny COCON, V4 Information Exchange Center), aby w jak najlepszym stopniu odpowiadać na wyzwania, jakie stworzyła dynamicznie rozwijająca się sytuacja epidemiczna na świecie.

2.5.2 Wzmocnienie pozycji geopolitycznej UE

Pozycja geopolityczna UE zależy od umiejętności sprostania wyzwaniom współczesnej gospodarki światowej. Dlatego też istotną rolę w budowy pozycji geopolitycznej UE będzie miało wzmocnienie jednolitego rynku wspólnotowego i działania w celu utrzymania konkurencyjności przemysłu UE. Odpowiedzią UE na obecne wyzwania ma być budowa autonomii strategicznej UE i działania prowadzone w ramach Rady ds. Konkurencyjności. Polska popiera działania zapewniające m.in. budowę bezpieczeństwa dostaw strategicznych produktów medycznych. Priorytetem dla UE powinno być budowanie własnego potencjału przemysłowego w strategicznych sektorach, takich jak farmaceutyka (w tym odporne i stabilne łańcuchy dostaw), fotowoltaika, wodór i akumulatory. Niezwykle ważne jest budowanie szans na zieloną i cyfrową transformację w oparciu o rodzime technologie i produkcję oraz rozwój produkcji lokalnej.

Podczas dyskusji nt. autonomii strategicznej UE Polska wielokrotnie zwracała uwagę na kwestię wiarygodności i spójności europejskiej polityki w kontekście praktycznej realizacji uzgodnionych priorytetów i deklaracji politycznych jej liderów. Autonomia strategiczna ma na celu zwiększenie

niezależności UE od zewnętrznych podmiotów, w szczególności tych, które prowadzą polityki wrogie wobec UE i nieoparte o wartości demokratyczne. W tym zakresie szczególnie podkreślane jest znaczenie zdwersyfikowanych dostaw energii. Jednoczesna realizacja projektów infrastrukturalnych pogłębiających zależność UE od krajów takich jak Rosja, w szczególności poprzez budowę rurociągu Nord Stream 2, w sposób zasadniczy podważa w oczach obywateli deklaracje i ustalenia przywódców w sprawie budowania odporności i zmniejszenia strategicznych zależności. Rosyjska polityka w odniesieniu do państw europejskich (wobec Ukrainy, Białorusi, krajów bałtyckich, Nord Stream 2 itd.) wymaga wspólnej i pilnej odpowiedzi ze strony UE. UE nie powinna angażować się w żadne projekty zwiększające zależność jej państw członkowskich od rosyjskich zasobów naturalnych.

Kolejnym wyzwaniem z jakim mierzy się UE w polityce geopolitycznej jest pozycjonowanie Unii w sporze politycznym i gospodarczym USA i Chiny i właściwe wywarzenie naszych wartości w relacjach z oboma partnerami. Polska wypowiada się za budową pozytywnej agendy z USA, w tym w ramach koordynacji relacji z Chinami, ale jednocześnie przy postrzeganiu Chin jako przyszłościowego partnera gospodarczego. Taka strategia nie oznacza jednak, iż UE nie powinna zdecydowanie reagować na naruszenie zasad międzynarodowej współpracy gospodarczej przez Pekin.

W oparciu o stanowisko ramowe ws. polskiego podejścia do unijnej strategii wobec Indo-Pacyfiku, Polska aktywnie uczestniczyła w pracach nad konkluzjami Rady przyjętymi w kwietniu 2021 r. Dokument ten, wyznaczający ramowe kierunki działania UE w regionie Indo-Pacyfiku, zawiera elementy ważne z punktu widzenia Polski, w tym podkreślenie znaczenia współpracy z państwami podobnie myślącymi oraz konieczności uznania globalnego charakteru zaangażowania UE w strategiczne projekty infrastrukturalne (konektywność).

W czasie prezydencji Portugalii Polska poparła decyzje UE o otwarciu osobnego przedstawicielstwa dyplomatycznego przy ASEAN. Aktywnie uczestniczyła w przygotowaniach unijnych spotkań z państwami ASEAN, m.in. 9 rundy Dialogu UE-Indonezja nt. Praw Człowieka (27 maja 2021 r.), piątego spotkania Wspólnego Komitetu UE – Indonezja (22 czerwca 2021 r.) oraz spotkania Dialogu UE-Laos nt. Praw Człowieka (16 czerwca 2021 r.). Dialog UE-Indonezja nt. Praw Człowieka został wykorzystany do podniesienia kwestii konsularnej związanej z przebywającym w więzieniu polskim obywatelem.

W reakcji na zamach stanu w Mjanmie (1 lutego 2021 r.), Polska uczestniczyła w opracowywaniu analiz dot. sytuacji w regionie i poparła wprowadzenie unijnych sankcji wobec Mjanmy.

Ponadto, w okresie prezydencji Portugalii wzmocnieniu pozycji geopolitycznej UE służyły także (poza inicjatywą COVAX (vide rozdział 2.5.1)): udział przedstawicieli UE w Globalnym Szczycie Zdrowotnym G20 w Rzymie oraz zapowiedź przedstawienia WHO propozycji w sprawie patentów na szczepionki; udział w Szczycie G7 w Kornwalii; spotkanie z Prezydentem USA Joe Bidemem w Brukseli, pokazujące m.in. odnowienie sojuszu transatlantyckiego, sprzyjające rozwojowi stosunków handlowych oraz inwestycyjnych dla wsparcia ekologicznej i cyfrowej transformacji gospodarek.

Dla wzmocnienia pozycji geopolitycznej UE wraz z partnerami międzynarodowymi promuje działania służące osiągnięciu neutralności klimatycznej w celu osiągnięcia jak najbardziej ambitnego wyniku szczytu COP 26 w Glasgow i COP15 w sprawie bioróżnorodności w Kunming.

2.5.3 Wzmocnienie międzynarodowych relacji handlowych

Nowa strategia handlowa UE

Po długim procesie konsultacji (Polska przekazała swój wkład do dyskusji) KE opublikowała założenia nowej strategii handlowej UE w dniu 18 lutego 2021 r. Dokument KE był podstawą prac nad opracowaniem konkluzji Rady ws. polityki handlowej UE w trakcie prezydencji portugalskiej. Polska aktywnie uczestniczyła w tych pracach wskazując na potrzebę zmiany zapisów m.in. w odniesieniu do umowy z Mercosur czy wymiany danych osobowych. Ostateczna wersja projektu Konkluzji przedstawiona przez prezydentkę portugalską odpowiadała naszym oczekiwaniom, jednak pomimo intensywnych konsultacji prowadzonych na forum Komitetu Handlu (TPC) i w trakcie Rady

ds. Zagranicznych w formacie Handel nie udało się przyjąć ostatecznego tekstu Konkluzji Rady. Jako główny powód braku konsensusu można wskazać na rozbieżności między krajami członkowskimi w odniesieniu do Otwartej Autonomii Strategicznej (OSA), traktowanie Porozumienia Paryskiego jako zasadniczej klauzuli umów handlowych oraz umowy z Mercosurem.

Światowa Organizacja Handlu (WTO)

W ramach prezydencji portugalskiej na forum WTO kontynuowane były prace przygotowawcze do 12. Konferencji Ministerialnej (MC12), która miała się odbyć w czerwcu 2021 r., ale w związku z pandemią jej termin został przesunięty na 29.11-3.12.2021 r. Mianowanie nowej Dyrektora Generalnego WTO Ngozi Okonjo-Iweala w dniu 21.03.2021 r. nadało dodatkową dynamikę tych rozmów.

W obecnych pracach nacisk położono na tematy, które mogą zostać przyjęte w trakcie MC12, jak m.in. eliminacja niektórych subsydiów w rybołówstwie, zgłoszone przez UE propozycje oraz inicjatywy takie jak Handel i Zdrowie oraz Handel i Klimat. Stan zaangażowania rozmów w Genewie nie daje podstaw do optymizmu i wiele wskazuje na to, że MC12 może mieć wyłącznie charakter techniczny. Decydujące znaczenie dla przebiegu MC12 będzie miała postawa nowej administracji w Waszyngtonie, która wciąż nie zdefiniowała swojego stanowiska w wielu kluczowych sprawach.

Drugim ważnym wątkiem dyskusji w WTO obecnie jest kwestia zniesienia ochrony patentowej na szczepionki na COVID-19 i sprzęt niezbędny do walki z pandemią. Polska popiera stanowisko KE, że przeszkodą nie są kwestie praw patentowych, gdyż w obecnych uregulowaniach istnieją elastyczności, które można wykorzystać, a rozwiązania należy szukać w mechanizmach stymulujących produkcje szczepionek.

Trzecim istotnym wątkiem dyskusji w Genewie jest kwestia reformy WTO, w tym ustanowienia równych warunków handlu i przywrócenia normalnego systemu rozstrzygania sporów funkcjonującego w ramach tej organizacji. Jest to temat szczególnie istotny dla Polski dlatego nasz kraj aktywnie wspiera działania KE w tym względzie.

Polska podkreśla także, że UE powinna inicjować i stymulować prace w ramach trilogu UE-USA-JAP umożliwiające przygotowanie rozwiązań zorientowanych na faktyczną eliminację nieuczciwych praktyk w politykach handlowych i przemysłowych krajów WTO. Byłaby to także podstawa do rozpoczęcia budowy szerszego konsensusu w gronie pozostałych państw WTO w zakresie tworzenia dyscyplin dot. działalności przedsiębiorstw państwowych (SOEs).

Równolegle toczyły się negocjacje nad umowami plurilateralnymi ds. regulacji krajowych w usługach, handlu elektronicznego, czy wsparcia udziału MŚP w handlu międzynarodowym.

Porozumienie ws handlu elektronicznego WTO

Podczas prezydencji portugalskiej nastąpił pewien postęp w plurilateralnych negocjacjach dotyczących handlu elektronicznego prowadzonych na forum WTO. Sesje plenarne odbywały się co miesiąc. Prowadzone były także prace w małych grupach, dzięki którym dwa artykuły zostały uzgodnione: jeden dotyczący spamu, a drugi podpisu elektronicznego/autoryzacji elektronicznej. Celem jest uzgodnienie 10 artykułów porozumienia do Konferencji Ministerialnej WTO w listopadzie/grudniu 2021 r., w tym postanowień dotyczących otwartych danych rządowych, kontraktów elektronicznych i ochrony konsumenta. Inicjatywa ma charakter otwarty, transparentny i inkluzywny.

Polska silnie wspiera te negocjacje, wskazując, że handel elektroniczny w okresie pandemii był ważnym elementem utrzymania aktywności w handlu międzynarodowym.

Porozumienie ws regulacji wewnętrznych w handlu usługami WTO

W 2017 r. w Buenos Aires 59 członków WTO rozpoczęło inicjatywę ws budowania lepszych regulacji wewnętrznych w handlu usługami. Inicjatywa rozrosła się do ¾ światowego handlu i 63 uczestniczących członków WTO (w tym UE jako 27). Inicjatywa ma być odpowiedzią na potrzeby biznesu, który ma kłopoty z uzyskaniem informacji dot. m.in. procedur uzyskania licencji, kompletowania aplikacji,

wniosków i dokumentacji, sposobu ich składania, czasu rozpatrywania, opłat oraz metod odwoławczych. W podczas prezydencji portugalskiej nastąpiła finalizacja prac nad porozumieniem. Formalne zakończenie negocjacji ma nastąpić podczas Konferencji Ministerialnej WTO w listopadzie/grudniu 2021 r.

Polska przez cały okres negocjowania porozumienia prezentowała stanowisko o tym jak jest ono ważne w procesie wychodzenia z kryzysu pandemicznego, gdyż wzmacnia przewidywalność i efektywność dostarczania usług. Firmy potrzebują pewności prawnej w kraju eksportu usług, pewności dot. koniecznego czasu i kosztów potrzebnych do otwarcia działalności gospodarczej i informacji z wiarygodnych źródeł internetowych tworzonych przez rządy. Dzięki porozumieniu ws. regulacji wewnętrznych w handlu usługami firmy będą mogły konkurować na bardziej wyrównanych zasadach, będą mieć równy dostęp do informacji i reguł handlu.

Porozumienie ws. wsparcia dla udziału MŚP w handlu międzynarodowym

W grudniu 2020 r. sfinalizowano pakiet rekomendacji ws. MŚP, który zatwierdziło dotychczas łącznie już 96 krajów. Ostatnia wersja tego pakietu pochodzi z dn. 18 marca 2021 r. i zawiera propozycję szeregu konkretnych zasad wsparcia dla tych przedsiębiorstw. Priorytetem na ten rok jest zatem wdrożenie w/w pakietu rekomendacji, które są silnie wspierane przez UE, w tym Polskę.

Handel cyfrowy i przepływ danych

Podczas prezydencji portugalskiej, Polska niezmiennie prezentowała stanowisko o tym jak ważne dla gospodarki cyfrowej jest uwzględnienie w obecnie negocjowanym Porozumieniu ws. handlu elektronicznego WTO oraz w dwustronnych umowach handlowych UE z krajami trzecimi (FTA), w rozdziałach dot. handlu elektronicznego, postanowień o transgranicznym przepływie danych, zakazie lokalizacji danych oraz ochronie danych osobowych.

W celu lepszej koordynacji państw członkowskich UE i wzmocnienia przekazu w/w stanowiska do KE, podzielanego przez ponad 15-cie *like-minded* państw członkowskich UE, Polska aktywnie uczestniczyła w nieformalnych spotkaniach *like-minded*, organizowanych także przez Polskę, z uwagi na pandemię w formie wideokonferencji. Dzięki pracy w/w nieformalnej grupy, KE rozpoczęła na razie wewnętrzne konsultacje, których wynikiem może być wzmocnienie ambicji w stanowisku UE dotyczącym wolnego przepływu danych nie-osobowych i ochrony danych osobowych.

Relacje UE-USA

W pierwszym półroczu 2021 r. nastąpiła poprawa w relacjach handlowych między UE i USA. Dzięki większej otwartości administracji Prezydenta J. Bidena na sojusze i współpracę międzynarodową 11 marca 2021 r. udało się osiągnąć wzajemne zawieszenie na cztery miesiące dodatkowych ceł wprowadzonych w związku ze sporem dotyczącym subsydiów w sektorze lotnictwa cywilnego. Po stronie USA dotyczyło to środków na import z UE w wysokości 7,5 mld USD, a po stronie UE na import z USA w wysokości 4 mld USD. Od tego czasu prowadzone były rozmowy na temat wypracowania trwałego rozwiązania, które miałyby zastosowanie zarówno w relacjach dwustronnych, jak i do subsydiów stosowanych przez Chiny. Drugim pozytywnym gestem był wspólny komunikat z 17 maja 2021 r., w którym UE i USA poinformowały o rozpoczęciu rozmów mających na celu znalezienie rozwiązania problemu globalnej nadprodukcji stali i aluminium. Jednocześnie strony zadeklarowały powstrzymanie się od wprowadzania dalszych ceł. Na tej podstawie UE wstrzymała na sześć miesięcy wejście w życie drugiej transzy unijnych ceł wyrównawczych, które miały zacząć obowiązywać od 1 czerwca 2021 r. Potwierdzeniem poprawy stosunków był także szczyt UE-USA z 15 czerwca 2021 r., podczas którego obie strony potwierdziły chęć wzmocnienia partnerstwa transatlantyckiego i zdecydowały o ustanowieniu Rady ds. Handlu i Technologii. Ciało to stanowić ma efektywną platformę dialogu nt. kluczowych kwestii w zakresie handlu, inwestycji i technologii, co pozwoli na uniknięcie w przyszłości jednostronnych rozstrzygnięć i regulacji.

W tym okresie Polska opowiadała się za pozytywną agendą transatlantycką oraz ustanowieniem Rady UE-USA ds. Handlu i Technologii. Polska wskazywała na potrzebę porozumienia w zakresie takich

kwestii jak mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (CBAM), modernizacja WTO, odblokowanie funkcjonowania mechanizmu rozstrzygania sporów WTO, ułatwienia dla swobodnego przepływu danych, czy sprawiedliwe opodatkowanie w gospodarce cyfrowej. Polska popierała linię działań KE odnośnie do zawieszenia ceł w związku ze sporami dot. lotnictwa cywilnego oraz stali i aluminium, a także wniosowała o podejmowanie starań znalezienia trwałego rozwiązania w obu kwestiach. W związku z potrzebą aktualizacji kontyngentów taryfowych po wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE, Polska poparła propozycję KE włączenia państw członkowskich, które przystąpiły do UE od 2004 r. i po tym roku, do amerykańskiej kwoty taryfowej dla UE na tytoń. Polska przyjęła tę informację z zadowoleniem, jako że był to postulat podnoszony przez nas od wielu lat. Polska wskazywała również na brak postępów w zakresie otwarcia rynku USA dla unijnych jabłek i gruszek oraz potrzebę likwidacji nierównego traktowania krajów UE w dostępie do amerykańskiego kontyngentu na tytoń.

Relacje UE-Chiny

W trakcie prezydencji portugalskiej kontynuowane były rozmowy dotyczące podpisania Umowy Inwestycyjnej UE-Chiny (*Comprehensive Agreement on Investment – CAI*), po jej politycznym zatwierdzeniu w dniu 30 grudnia 2020 r. Porozumienie polityczne w sprawie CAI zakończyło negocjacje, ale prace techniczne nadal trwają. KE opublikowała w dniu 22 stycznia 2021 r. skonsolidowany tekst roboczy umowy, a w marcu br. oferty UE i jej państw członkowskich oraz Chin. Następnie rozpoczął się proces *legal scrubbing* tekstu porozumienia i ofert, a następnie odbywać się będzie tłumaczenie CAI na języki urzędowe UE.

Przedstawienie przez KE Radzie UE projektów decyzji ws. podpisania i zawarcia CAI było planowane na przełomie 2021/2022 r. Następnie umowa miała zostać przekazana do PE w celu uzyskania zgody na zawarcie CAI, a następnie Rada miała podjąć decyzję ws. zawarcia CAI (do wejścia w życie potrzebna będzie też ratyfikacja umowy po stronie Chin). Proces ten stoi obecnie pod znakiem zapytania w związku z przyjęciem przez UE sankcji wobec Chin w dn. 22.03.2021 za łamanie praw człowieka w tym kraju i natychmiastowymi chińskimi kontrsankcjami wobec UE.

20 maja 2021 r. PE przyjął rezolucję, w której zapowiedział zamrożenie procesu zatwierdzania CAI do czasu, aż chińskie sankcje przeciwko pięciu europarlamentarzystom nie zostaną zniesione. Ponadto wezwano KE do uprzedniego konsultowania z PE wszelkich działań związanych z zatwierdzeniem CAI.

Polska na forum Komitetu Polityki Handlowej Rady UE opowiadała się za zawarciem ambitnej, kompleksowej i zrównoważonej CAI. Podkreślała, że jakość umowy jest ważniejsza niż data zakończenia negocjacji, a zasady równej konkurencji oraz postanowienia dot. zrównoważonego rozwoju powinny zostać w niej uwzględnione. Prezentowaliśmy interesy ofensywne dotyczące dostępu do rynku chińskiego: w sektorach usługowych (wspomagające transport, logistyczne, telekomunikacyjne powiązane z handlem elektronicznym, profesjonalne takie jak architektoniczne, inżynieryjne i prawne, usługi dla biznesu, doradcze w zakresie zarządzania, usługi IT i turystyczne) oraz w sektorach nie usługowych (produkcja żywności, sektor kosmetyczny, farmaceutyczny i meblarski). Polska postulowała usunięcie barier na rynku chińskim związanych z ograniczeniami udziału kapitału zagranicznego, dyskryminacyjnymi praktykami stosowanymi względem firm zagranicznych oraz koniecznością ujawniania tajemnic firmowych. Zabiegała również m.in. o zapewnienie przejrzystości w regulacjach krajowych dot. procedur w otrzymywaniu zezwoleń i licencji na świadczenie usług w Chinach, usunięcie protekcjonistycznych barier w handlu cyfrowym, zwłaszcza tych związanych z przymusowym transferem technologii i obowiązkiem lokalizacji danych i restrykcyjnymi regulacjami sektora IT.

Jedną z kluczowych kwestii postulowanych przez Polskę było zawarcie w umowie systemu rozstrzygania sporów inwestor-państwo, przewidującego stały sąd inwestycyjny (Investment Court System – ICS). W CAI nie uzgodniono jednak kwestii ochrony inwestycji i mechanizmu rozstrzygania sporów inwestor-państwo. Zgodnie z wynikiem negocjacji ta kwestia powinna być wynegocjowana w ciągu 2 lat od podpisania CAI. Dla Polski istotne jest jednak to, że nadal będzie obowiązywała

dwustronna umowa o ochronie inwestycji Polska-Chiny z 1988 r. (BIT). Obowiązująca umowa BIT, nawet jeżeli nie zawiera wszystkich elementów nowego unijnego podejścia, które miałyby się znaleźć w CAI (np. prawo do regulacji, ograniczona i sprecyzowana klauzula FET), zawiera korzystny dla państwa polskiego mechanizm rozstrzygania sporów (ISDS) zarówno w zakresie ograniczonej jurysdykcji, jak i prawa strony sporu do nominowania arbitra.

Relacje UE-Indie

Ożywienie dialogu gospodarczego z Indiami było jednym z priorytetów prezydencji portugalskiej. Doprowadziło to do spotkania liderów obu stron (w formie wideokonferencji) i przyjęcia w dniu 8 maja 2021 r. Deklaracji UE – Indie podczas szczytu w Porto. Zawarto w niej wiele propozycji dotyczących m.in. wznowienia negocjacji umowy handlowej i inwestycyjnej, porozumienia ws. oznaczeń geograficznych (GI) i powołania Grupy Roboczej wysokiego szczebla ws. reformy WTO. Kalendarz przyszłych prac i konkretny zakres negocjacji dopiero będzie się kształtował w konsultacjach eksperckich. Polska wspierała działania podejmowane przez prezydencję.

UE-Ukraina

W dn. 11 lutego 2021 r. odbyło się w Brukseli 7. posiedzenie Rady Stowarzyszenia UE–Ukraina, któremu przewodniczyli: Josep Borrell, wysoki przedstawiciel UE ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Denys Szmyhal, premier Ukrainy. W trakcie spotkania omówione zostały m.in. kwestie realizacji układu stowarzyszeniowego UE–Ukraina, ze szczególnym uwzględnieniem reform politycznych i praworządności, a także współpracy gospodarczej i handlu.

W trakcie spotkania ponowiono zobowiązania wynikające z art. 29 układu o stowarzyszeniu, dot. rozpoczęcia konsultacji w sprawie przeglądu liberalizacji handlu towarami w ramach umowy o strefie wolnego handlu (*Deep and Comprehensive Free Trade Agreement, DCFTA*) po upływie 5 lat stosowania. Podkreślono również potrzebę intensyfikacji wspólnych prac nad dalszymi ułatwieniami w handlu.

Strony spotkania były zgodne co do potrzeby skutecznego i terminowego wdrożenia DCFTA, co pozwoli na optymalne relacje handlowe, podkreślając przy tym konieczność przestrzegania zobowiązań wynikających z DCFTA. W tym kontekście warto wskazać, że w grudniu 2020 r. zapadł wyrok ws. zakazu eksportu tarcicy z Ukrainy do UE, jaki utrzymywany był od 2015 r. W ostatecznym orzeczeniu Komisji ds. Rozstrzygania sporów powołanej na mocy układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina stwierdzono, że ukraiński zakaz eksportu całego nieprzetworzonego drewna jest niezgodny z układem stowarzyszeniowym, w świetle czego Ukraina została zmuszona do zniesienia wskazanego zakazu.

UE-Turcja

W I połowie br. napięte stosunki EU z Turcją nie uległy znacznej poprawie, tym niemniej odnotowane zostały pozytywne sygnały stron do złagodzenia konfliktów. Po ubiegłorocznej ofensywie francuskiej, postulującej likwidację unii celnej w ramach sankcji wobec Turcji za jej systemowe, jednostronne naruszenia przepisów tejże unii, na początku br. z pomocą przyszła administracja niemiecka, proponująca koncyliacyjne podejście i poszukiwanie rozwiązań drogą dyplomacji. UE zadeklarowała gotowość do współpracy w sposób stopniowy, proporcjonalny i odwracalny (ew. decyzje do podjęcia na szczeblu Rady Europejskiej) przy założeniu dalszego wypełniania przez Turcję warunków określonych w poprzednich konkluzjach Rady i konstruktywnego jej zaangażowania w deeskalację konfliktów.

W trakcie nielicznych dyskusji nad relacjami UE-Turcja, Polska opowiadała się za prowadzeniem rozmów nad modernizacją Unii Celnej UE-Turcją i jej pogłębieniem, ze względu na interesy gospodarcze Polski.

UE-Afryka i Kraje Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP)

Pod koniec 2020 r. UE wraz z Organizacją Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (OACPS) osiągnęły porozumienie polityczne w sprawie nowej umowy, mającej zastąpić aktualnie obowiązujące

porozumienie o partnerstwie z Kotonu (pierwotnie przyjęte na okres 20 lat). Po pomyślnym zakończeniu negocjacji, nową umowę parafowano 15 kwietnia 2021 r.; w świetle przesunięć czasowych wynikających z pandemii, stosowanie wygasającej umowy przedłużono jednak do 30 listopada 2021 r.

Na przestrzeni I półrocza br. UE prowadziła szereg prac w obszarze negocjacji ws. pogłębiania i rozszerzenia współpracy o partnerstwach gospodarczych z poszczególnymi państwami grupy AKP (*EU - Africa, Caribbean and Pacific Economic Partnership Agreements, EPA*). W toku rozmów UE z pięcioma państwami Afryki Wschodniej i Południowej: Komory, Madagaskar, Mauritius, Seszele i Zimbabwe (tzw. ESA5) o pogłębieniu tymczasowo stosowanej umowy o partnerstwie gospodarczym odbyły się już 4 rundy negocjacyjne.

Kontynuowano dyskusję nad przystąpieniem Angoli (na jej wniosek) do unijnego porozumienia o współpracy gospodarczej *Southern African Development Community EPA*. KE przygotowuje analizę pod kątem ocen wpływu stosowania umowy o partnerstwie gospodarczym na gospodarkę Stron porozumienia (wyniki będą prawdopodobnie znane po upływie 10 miesięcy).

Równoległe do tych rozmów Rada zatwierdziła mandat negocjacyjny do rozpoczęcia rozmów o umowie o ułatwieniach inwestycyjnych z Angolą. Jej celem jest m.in. poprawa klimatu inwestycyjnego z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów, odpowiadających współczesnym wyzwaniom handlu międzynarodowego. Umowa wesprze również dążenia Angoli do zwiększenia dywersyfikacji tamtejszej gospodarki, która pozostaje jedną z najmniej zdywersyfikowanych gospodarek w regionie oraz na kontynencie afrykańskim.

Negocjacje umów o wolnym handlu

W trakcie prezydencji portugalskiej kontynuowane były negocjacje umów o wolnym handlu UE z krajami trzecimi.

Chile

W trakcie prezydencji Portugalii w Radzie UE odbyły się dwie rundy negocjacyjne dot. modernizacji części handlowej Umowy Stowarzyszeniowej UE-Chile, podczas których odnotowano istotny postęp pozwalający KE na rozpoczęcie rozmów nt. ofert taryfowych. Unijna oferta przed przekazaniem stronie chilijskiej została skonsultowana z państwami członkowskimi. Znalazł się w niej m.in. postulat pełnej liberalizacji importu z UE wszystkich linii taryfowych dotyczących produktów rolnych, towarów rolnych przetworzonych i niektórych produktów rybołówstwa, których chilijskie stawki celne dotychczas nie były w pełni zliberalizowane. Istotnym elementem drugiej oferty unijnej jest likwidacja automatycznego, nieograniczonego w czasie wzrostu kontyngentów taryfowych w dostępie do rynku UE na mięso i inne produkty rolne, co jest spełnieniem postulatu Polski.

Meksyk

W I półroczu 2021 r. KE nie udało się zaawansować prac związanych z przyjęciem zmodernizowanej Umowy o partnerstwie gospodarczym, koordynacji politycznej i współpracy – tzw. umowy globalnej między UE i Meksykiem. Porozumienie polityczne co do głównych zasad jej części handlowej osiągnięto w kwietniu 2018 r., a uzgodnienia szczegółowe zakończono w kwietniu 2020 r. W tym okresie Polska zwracała uwagę KE na oczekiwania przemysłu, który jest bardzo zainteresowany szybkim wejściem ww. umowy w życie.

Mercosur

W trakcie prezydencji Portugalii w Radzie UE Komisja Europejska przystąpiła do prac nad instrumentami, które pozwolą stworzyć warunki do zawarcia umowy z Mercosur - Wspólnym Rynkiem Południa (Brazylia, Argentyna, Urugwaj, Paragwaj). Działania te zostały podjęte w związku z obawami wielu państw członkowskich UE odnośnie podejścia krajów Mercosur, a w szczególności Brazylii, do kwestii zrównoważonego rozwoju i wylesiania. KE zależy zarówno na wypracowaniu mechanizmów wewnętrznych, jak i na wzmocnieniu zobowiązań krajów Mercosur wynikających z przyszłej umowy. W tym okresie Polska zwracała uwagę KE na potrzebę zapewnienia odpowiednich instrumentów

ochrony unijnych sektorów wrażliwych i zbilansowania korzyści i ryzyk związanych z nową umową, a szczególnie w sektorach rolnych.

Australia

W trakcie prezydencji portugalskiej odbyły się dwie rundy negocjacji umowy o wolnym handlu między UE a Australią. Pomimo dość szybkiego tempa negocjacji i uzgodnienia części tekstu umowy wciąż pozostają obszary wymagające dalszych rozmów. W toku negocjacji Polska zabiegała m.in. o uwzględnienie wrażliwości unijnego sektora rolno-spożywczego oraz szczególne jego traktowanie podczas negocjacji, a także o większą elastyczność KE w negocjacjach z Australią nt. transgranicznego przepływu danych nieosobowych.

Nowa Zelandia

W trakcie prezydencji portugalskiej odbyły się dwie rundy negocjacji umowy o wolnym handlu między UE a Nową Zelandią. Pomimo dość szybkiego tempa negocjacji i uzgodnienia części tekstu umowy wciąż pozostają obszary wymagające dalszych rozmów. W ramach negocjacji Polska zabiegała m.in. o uwzględnienie wrażliwości unijnego sektora rolno-spożywczego oraz szczególne jego traktowanie podczas negocjacji (chodzi m.in. o sektor mleczny). Polska podkreśla także potrzebę większej elastyczności KE w negocjacjach z Nową Zelandią nt. transgranicznego przepływu danych nieosobowych (usługi).

Zamówienia publiczne

W trakcie prezydencji portugalskiej po prawie 10 latach od pierwszego projektu rozporządzenia ws. instrumentu dot. dostępu do zamówień publicznych (IPI), udało się osiągnąć kompromis w Radzie. Propozycja kompromisowa została zatwierdzona na posiedzeniu Coreper w dniu 2 czerwca 2021 r. Jest to duży sukces prezydencji Portugalii. Dyskusje w ramach trilogu rozpoczną się po wakacjach i będą prowadzone przez prezydencję słoweńską.

Postępowania ochronne (subsydia i antydumping)

W okresie prezydencji portugalskiej, dzięki ścisłej współpracy z polskimi producentami, Polska podejmowała działania mające na celu przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom handlowym ze strony dostawców pozaunijnych, poprzez doprowadzenie do ustanowienia ceł antydumpingowych lub antysubsydyjnych.

Z punktu widzenia interesów polskiego przemysłu, szczególnie istotne są aktualnie obowiązujące cła antydumpingowe lub antysubsydyjne na import następujących towarów: rowerów i części rowerowych z Chin, kół aluminiowych z Chin, zastawy stołowej i kuchennej z porcelany z Chin, rur bez szwu z Chin, stali powlekanej organicznie z Chin, płaskich wyrobów ze stali walcowanych na zimno z Chin, płytek ceramicznych z Chin, saletry amonowej z Rosji, rur spawanych z Rosji, Białorusi i Chin, prętów zbrojeniowych z Białorusi.

Obniżenie unijnych ceł ze względów gospodarczych

W okresie prezydencji portugalskiej Polska, dzięki ścisłej współpracy z polskimi producentami, podejmowała na forum UE działania mające na celu obniżenie kosztów importu zaopatrzeniowego surowców i komponentów (poprzez zawieszenie ceł albo wprowadzenie preferencyjnych kontyngentów taryfowych) z krajów pozaunijnych do dalszego przerobu i produkcji wyrobów gotowych. W tym czasie finalizowane były prace nad tzw. rundą 1 lipiec 2021. W ramach tej rundy Polska złożyła 20 wniosków o uzyskanie zawieszonych poboru ceł. 13 wniosków zostało zaakceptowanych, co oznacza objęcie wnioskowanych towarów od 1 lipca 2021r. zawieszeniami poboru cła. Towary te dot. surowców i komponentów importowanych na potrzeby przemysłu motoryzacyjnego, chemicznego i produkcji sprzętu AGD.

W ramach innych działań chroniących polskich producentów istnieje możliwość złożenia sprzeciwu do wniosków innych państw członkowskich UE w zakresie zawieszenia poboru ceł lub ustanowienia

preferencyjnego kontyngentu taryfowego w sytuacji, w której istnieje w Polsce produkcja danego towaru. W okresie prezydencji portugalskiej Polska złożyła 2 sprzeciwy do propozycji Niemiec w sprawie ustanowienia zawieszonych poborów ceł na materiały katodowe i prekursory wykorzystywane w produkcji baterii litowych do pojazdów elektrycznych. Ostatecznie sprzeciwy te, przy poparciu innych producentów, zostały uznane, a wnioski niemieckie odrzucone. Pozostałe wnioski, złożone przez kraje członkowskie UE, nie budziły zastrzeżeń polskich producentów. Oznacza to, że będą mogli oni również korzystać z bezcłowego importu towarów, które zostaną objęte preferencjami celnymi, na równi z innymi producentami unijnymi.

Eliminacja barier w handlu dla polskiego eksportu

Na forum UE i WTO Polska, we współpracy z KE oraz Delegaturami UE w krajach trzecich, kontynuowała aktywne wysiłki dla znoszenia przez poszczególne kraje pozaunijne nieuzasadnionych barier w handlu i inwestycjach dla polskich eksporterów.

Dotyczyło to min.:

- Indii – licencje w imporcie opon, standardy w imporcie napojów alkoholowych, certyfikacja non-GMO na towary rolno-spożywcze (bariery te także zostały włączone do listy kluczowych dla UE barier w dostępie do Indii),
- USA – spory handlowe UE-USA dot. stali i aluminium oraz Airbus-Boeing, zakazu importu jabłek i gruszek, Jones Act (dostęp dla produkcji stoczniowej, w tym statków specjalistycznych i remontowanych), brak dostępu do preferencyjnego kontyngentu UE na tytoń (bariery te także zostały włączone do listy kluczowych dla UE barier w dostępie do USA),
- Chin – liczne restrykcje sektora SPS (dopuszczanie zakładów mięsnych, produktów rolno-spożywczych), zakaz importu mięsa wieprzowego, wołowego, drobiowego, brak uznawania regionalizacji (ptasia grypa, ASF), dodatkowe wymogi certyfikacji w imporcie towarów rolno-spożywczych, wymogi i standardy dotyczące kosmetyków, mebli, ochrony własności intelektualnej, dostęp do zamówień publicznych, sektora ICT (bariery te także zostały włączone do listy kluczowych dla UE barier w dostępie do Chin),
- Wielkiej Brytanii (nowa Umowa TCA) – problemy celne, podatkowe (VAT - podwójne opodatkowanie), procedury importowe (faktury, deklaracje), dopuszczanie do obrotu kosmetyków, chemikaliów, problemy z wizami pracowniczymi,
- Rosji – dostęp do zakupów podmiotów państwowych i zamówień publicznych/rządowych, w tym dla sektora ICT, liczne restrykcje SPS (embargo Rosji), certyfikacja cementu, dostęp na napoje alkoholowe i wina, etykietowania i śledzenia produktów, opłaty utylizacyjne na pojazdy i mechanikę rolniczą, zakaz eksportu drewna iglastego, sektor farmaceutyczny/urządzeń medycznych (bariery te także zostały włączone do listy kluczowych dla UE barier w dostępie do Rosji),
- Indonezji – restrykcyjne wymogi Halal na towary rolno-spożywcze i inne,
- Turcji – procedury rejestracji kosmetyków przed importem,
- Brazylii – konieczność stosowania języka portugalskiego w opisie składników chemicznych na etykietach kosmetyków.

Na wniosek Polski, UE podnosiła szereg problemów w handlu i inwestycjach w relacjach bilateralnych z Japonią, Egiptem, Urugwajem, Wietnamem, Marokiem.

W okresie sprawozdawczym doprowadzono do wycofania się przez Indie z zakazu importu skór futerkowych. UE i USA zawiesiły w marcu 2021 r. na 6 miesięcy dodatkowe cła we wzajemnym imporcie szeregu towarów w związku ze sporem handlowym WTO dot. Airbus-Boeing. W maju 2021 r. UE podpisała Porozumienie z USA w sprawie znalezienia stałego rozwiązania dla wzajemnego wygaszenia spraw spornych oraz podjęcia prac w zakresie eliminacji nadmiernych mocy produkcyjnych stali na świecie – głównie dot. to Chin. Z tego tytułu w czerwcu 2021 r. KE rozpoczęła pracę na przyjęciem regulacji UE zawieszającej dodatkowe cła w imporcie szeregu produktów z USA na 6 miesięcy, w związku ze sporem z USA dot. stali i aluminium – cła te miały wejść w życie 1 czerwca 2021r.

Promocja portalu *Access2Markets*

Polska kontynuowała szeroką akcję promocyjną wśród polskiej administracji i polskiego biznesu dot. unijnego portalu: *Access2Markets*, pomocnego zwłaszcza dla unijnych, w tym polskich małych i średnich przedsiębiorstw w ekspansji eksportowej na rynkach krajów trzecich, w tym eliminacji barier w handlu (informacje m.in. na temat ceł i taryf, procedur celnych i importowych, reguł pochodzenia towarów – narzędzie ROSA, barier w handlu, umów preferencyjnych UE-kraje trzecie, usług, inwestycji, Brexitu, statystyk w handlu).

2.5.4 Relacje pomiędzy UE a Wielką Brytanią

Na okres prezydencji Portugalii przypadło zakończenie procedur ratyfikacyjnych Umowy o handlu i współpracy zawartej pomiędzy Unią Europejską a Wielką Brytanią oraz rozpoczęcie jej implementacji. Po wyrażeniu zgody przez PE Umowa została zawarta przez UE i jest w pełni stosowana od 1 maja br. Podjęto również działania związane z operacjonalizacją jej przepisów i ustanowieniem organów zarządzających przewidzianych Umową (Rada Partnerstwa i komitety wyspecjalizowane). Pierwsze spotkanie Rady Partnerstwa zorganizowano 9 czerwca br. Jednocześnie prowadzono działania w ramach drugiego elementu relacji UE-Wielka Brytania, czyli Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE a w szczególności tzw. protokołu irlandzkiego będącego jej częścią. Intensywne dyskusje pomiędzy UE a Wielką Brytanią w tym obszarze wynikały z kontrowersji politycznych związanych ze stosowaniem Protokołu i jednostronnych decyzji brytyjskich o odejściu od niektórych rozwiązań zawartych w nim.

Należy zaznaczyć, że od stycznia br. w miejsce Sekretariatu Generalnego Rady przewodnictwo w Grupie Roboczej ds. Zjednoczonego Królestwa zostało powierzone rotacyjnej prezydencji.

Polska podkreślała potrzebę prawidłowej i szybkiej implementacji Umowy o handlu i współpracy celem zmniejszenia negatywnych konsekwencji zakończenia okresu przejściowego w relacjach UE-Wielka Brytania. Sygnalizowaliśmy, że wszelkie spory wynikające zarówno z tej umowy jak i Umowy o wystąpieniu powinny być rozwiązywane na forum przeznaczonych do tego organów umownych w duchu konstruktywnej współpracy. Zwracaliśmy uwagę na potrzebę elastyczności UE biorącej pod uwagę szerszy kontekst polityczny a jednocześnie konieczność przestrzegania zawartych przez Wielką Brytanię porozumień i potrzebę ochrony jednolitego rynku oraz unii celnej.

2.5.5 Proces rozszerzenia UE, w tym relacje z państwami Bałkanów Zachodnich

Polska wspierała prezydencję portugalską w realizacji agendy polityki rozszerzenia UE. W pierwszym półroczu 2021 r. udało się zakończyć prace nad adaptacją zasad nowej metodologii rozszerzenia UE (przyjętej w marcu 2020 r.) do trwającego procesu negocjacji akcesyjnych z Serbią i Czarnogórą. W połowie marca 2021 r. KE opublikowała non-paper w sprawie zasad zaadaptowania nowej metodologii rozszerzenia do istniejących już ram negocjacyjnych. Polska aktywnie wspierała proponowane w non-paperze wytyczne, które były zgodne z polskim stanowiskiem i zakładały m.in. zachowanie elastyczności w zastosowaniu szczegółowych rozwiązań technicznych oraz intensyfikację dialogu politycznego z państwami kandydującymi. Prezydencja portugalska przygotowała dokument zawierający uszczegółowienie zasad zaproponowanych przez KE, który pomimo początkowych problemów uzyskał akceptację wszystkich państw członkowskich (28 kwietnia 2021 r.). Polska wspierała propozycję prezydencji, mając na uwadze, że dokument ten pozwoli na organizację konferencji międzyrządowych z Serbią i Czarnogórą, co było jednym z priorytetów Polski i innych państw sprzyjających procesowi rozszerzenia UE.

Polska wykazywała także konstruktywne podejście w toku negocjacji pomiędzy PE i Radą nad projektem rozporządzenia PE i Rady ws. Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej na lata 2021-2027 (ang. *Instrument for Pre-Accession Assistance, IPA III*), adresowanego do państw Bałkanów Zachodnich i Turcji. Podczas prezydencji portugalskiej udało się doprowadzić do wstępnego zaakceptowania tekstu na szczelbu COREPER II. Około 9 mld z 14,15 mld euro łącznego planowanego budżetu IPA III ma zostać

przeznaczone na implementację Planu Gospodarczego i Inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich, którego celem jest pobudzenie odbudowy i rozwoju regionu oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej.

Bałkany Zachodnie

Prezydencji portugalskiej nie udało się doprowadzić do zakończenia prac Rady nad ramami negocjacyjnymi dla Albanii i Macedonii Północnej, opublikowanymi przez KE 1 lipca 2020 r. w oparciu o nową metodologię rozszerzenia. Sfinalizowanie uzgodnień w tej sprawie zostało zablokowane w listopadzie 2020 r. przez Bułgarię przedstawiającą zastrzeżenia o charakterze politycznym, na tle sporów tożsamościowo-historycznych z Macedonią Północną. Ze względu na sytuację polityczną w Bułgarii (wybory parlamentarne w kwietniu, problemy z utworzeniem rządu, rozwiązanie parlamentu i ogłoszenie przedterminowych wyborów 11 lipca 2021 r.), nie osiągnięto konsensu w tej sprawie mimo intensywnych wysiłków dyplomatycznych prezydencji portugalskiej jeszcze w drugiej połowie czerwca. Polska na forum Rady postulowała konieczność jak najszybszego przyjęcia ram negocjacyjnych dla Albanii i Macedonii Północnej oraz wyrażała oczekiwanie, że dalsze prace będą prowadzone równoległe w odniesieniu do obu państw kandydujących.

Na marginesie Rady ds. Ogólnych (GAC) 22 czerwca 2021 r. prezydencja portugalska zorganizowała konferencje międzyrządowe z Serbią i Czarnogórą na szczeblu ministerialnym. Zostały one poświęcone jedynie kwestiom związanym z zastosowaniem nowej metodologii rozszerzenia do obowiązujących ram negocjacyjnych - bez otwierania nowego rozdziału lub klastra w ramach negocjacji z Serbią (Czarnogóra ma już otwarte wszystkie rozdziały negocjacyjne). Polska brała aktywny udział w przygotowaniach do obu konferencji.

Turcja

Podczas prezydencji portugalskiej nie były prowadzone negocjacje akcesyjne z Turcją – pozostają one faktycznie zamrożone od 2016 r. Należy jednak odnotować, że od początku 2021 r. Ankara zasadniczo nie zadrażnia sytuacji we wsch. części Morza Śródziemnego (co powtarzało się przez cały 2020 r.), wyraża także wolę wznowienia dialogu z UE. Poprawiają się również relacje Turcji z poszczególnymi państwami członkowskimi, w tym z Grecją. Wznowione zostały rozmowy delegacji wojskowych obu państw w SG NATO w Brukseli. W oświadczeniu z 25 marca 2021 r. Rada Europejska zaproponowała wdrożenie pozytywnej agendy wobec Turcji, utrzymując jednocześnie dwutorowe podejście do wzajemnych relacji. Pod warunkiem utrzymania konstruktywnego zaangażowania Turcji RE podkreśliła gotowość do zacieśniania współpracy, w sposób proporcjonalny i odwracalny, w szeregu obszarów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, jak prawidłowe wdrożenie i modernizacja unii celnej, podjęcie dialogu na wysokim szczeblu, wzmocnienie współpracy w zakresie kontaktów międzyludzkich (co w praktyce oznacza ułatwienia wizowe). Ponadto UE zobowiązała się do dalszego wspierania uchodźców syryjskich oraz zacieśniania współpracy z Turcją w kwestiach migracyjnych. W konkluzjach z 25 czerwca 2021 r. Rada Europejska potwierdziła gotowość UE do zaangażowania się wraz z Turcją w stopniowy, proporcjonalny i odwracalny sposób w działania mające na celu zacieśnienie współpracy w niektórych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Wezwała KE do przedstawienia formalnych wniosków dotyczących dalszego finansowania syryjskich uchodźców i społeczności ich przyjmujących w Turcji, Jordanii, Libanie i innych częściach regionu, w kontekście ogólnej polityki migracyjnej UE, co należy uznać w pewnym stopniu za wyście naprzeciw oczekiwaniom Turcji. W oświadczeniu zostało także wyrażone zaniepokojenie państw członkowskich związane ze stanem praworządności i przestrzeganiem praw podstawowych w Turcji.

2.5.6 Polityka sąsiedztwa

Finansowanie działań zewnętrznych UE

W trakcie prezydencji portugalskiej zakończono trwające blisko trzy lata negocjacje ws. rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (*Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument, NDICI*). Instrument wszedł w życie 14 czerwca 2021 r. z mocą wsteczną od 1 stycznia 2021 r. Ostatecznie program geograficzny

„sąsiedztwo” opiewa na wyższą kwotę w porównaniu do środków na ten cel w latach 2014-20 w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (19,3 mld EUR w cenach bieżących vs. 15,4 mld EUR w cenach z 2014 r.). Rozporządzenie uwzględnia postulaty Polski odnośnie do zapewnienia odpowiedniego finansowania dla wschodnich sąsiadów, utrzymania programów regionalnych w sąsiedztwie UE (wspierają one spójność takich inicjatyw politycznych jak Partnerstwo Wschodnie) oraz podwyższenia do 5% koperty na współpracę transgraniczną (korzysta z niej m.in. program Polska-Białoruś-Ukraina).

Partnerstwo Wschodnie

W okresie prezydencji portugalskiej w Radzie UE Polska podejmowała działania związane z przygotowaniem do Szczytu Partnerstwa Wschodniego (PW), kilkakrotnie przekładanego z pierwotnej daty 18 czerwca 2020 r. (kolejne planowane daty to marzec 2021 r., następnie październik 2021 r., ostatecznie 16 lub 17 grudnia 2021 r. wg stanu wiedzy na czerwiec 2021 r.). W kontekście pandemii COVID-19 oraz zmieniającej się daty Szczytu, Polska inicjowała na forum unijnym dyskusję na temat przyszłości tej polityki obejmującą postulat włączenia bezpieczeństwa do nowej perspektywy PW.

Głównymi kwestiami podnoszonymi przez Polskę były: konieczność włączenia tematyki bezpieczeństwa do nowej perspektywy PW po 2020 r., jak również konieczność opublikowania *Joint Staff Working Document* podsumowującego przygotowania do Szczytu oraz konieczność podjęcia negocjacji Deklaracji Szczytu PW. Polska promowała również zgłoszone przez siebie w ramach konsultacji publicznych propozycje dot. przyszłości PW takie, jak utworzenie sieci centrów wsparcia dla biznesu, sieci współpracy młodzieżowej, utworzenia obszaru ujednoczonych stawek roamingowych na obszarze PW, zbliżania gospodarek państw stowarzyszonych do Jednolitego Rynku UE, zbliżanie ich ustawodawstw do ustawodawstwa UE, współpraca sektorowa, integracja polityczna i instytucjonalna.

W związku z polskim przewodnictwem w Grupie Wyszehradzkiej (V4) Polska była gospodarzem spotkania ministerialnego V4-PW (w formule VTC, w celu przygotowań do Szczytu PW) z udziałem Portugalii, Szwecji, Finlandii, Sekretarza Generalnego ESDZ i Komisarza ds. Sąsiedztwa i Rozszerzenia (29 kwietnia 2021 r.). Głównym tematem spotkania były kwestie bezpieczeństwa oraz przyszłość polityki PW. W ramach przygotowań do tego spotkania Polska zorganizowała spotkanie Grupy Refleksyjnej nt. Przyszłości PW (w formule VTC, 2 marca 2021 r.) z udziałem przedstawicieli MSZ oraz think-tanków państw V4, Niemiec i Szwecji, poświęcone refleksji nad kwestiami bezpieczeństwa w państwach PW.

W lutym 2021 r. Pełnomocnik Ministra ds. PW wraz ze szwedzką odpowiedniczką wzięli udział w szeregu spotkań online z przedstawicielami gabinetów Przewodniczącego Rady Europejskiej Ch. Michela, Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa J. Borrella, Przewodniczącej KE U. von der Leyen, Komisarza ds. Sąsiedztwa i Rozszerzenia oraz DG NEAR i ESDZ poświęconym omówieniu przygotowań do Szczytu oraz priorytetów państw podobnie myślących (ang. *like-minded*) w obszarze PW.

Białoruś

W konsekwencji kryzysu politycznego na Białorusi będącego następstwem sfałszowanych wyborów prezydenckich oraz brutalnego tłumienia pokojowych demonstracji przez siły bezpieczeństwa, Polska aktywnie włączyła się w proces przyjęcia kolejnego pakietu sankcji wobec osób odpowiedzialnych za łamanie praw człowieka. Dzięki naszym zabiegom czwarty pakiet sankcji objął kolejnych 78 osób oraz 8 podmiotów. Co więcej, w rezultacie zmuszenia do lądowania samolotu Ryanair oraz aresztowania R. Protasiewicza, przyjęte zostały konkluzje Rady Europejskiej rozszerzające zakres sankcji. Na ich podstawie uzupełniono decyzję sankcyjną o zakaz lotów samolotów białoruskich nad terytorium UE, a także rozpoczęto prace nad nowym pakietem sankcji gospodarczych. Dzięki zabiegom Polski udało się doprowadzić do prezentacji przez KE (28 maja 2021 r.) Planu gospodarczego dla demokratycznej Białorusi zainicjowanego przez Polskę i Grupę Wyszehradzką. Jego celem jest wskazanie społeczeństwu białoruskiemu pozytywnej alternatywy i przygotowanie całościowego programu wsparcia

transformacji systemowej Białorusi w momencie, gdy do niej dojdzie. Pakiet inwestycyjny przeznaczony na pomoc Białorusi ma wynosić 3 mld euro i służyć reformom strukturalnym (rządy prawa, reforma systemu sprawiedliwości), poprawie zarządzania gospodarką, aby umożliwić jej stabilną odbudowę, budowie kapitału ludzkiego, modernizacji infrastruktury oraz transformacji cyfrowej i „zielonej”.

W obliczu represji, które dotknęły polską mniejszość na Białorusi (m.in. aresztowanie pięciorga jej przedstawicieli), uruchomiliśmy w ramach UE akcję solidarności, której egemplifikacją było podniesienie tematu na Radzie Europejskiej i Radzie do Spraw Zagranicznych w marcu 2021 r. oraz wydanie oświadczenia w sprawie prześladowania Polaków przez Wysokiego Przedstawiciela UE do spraw zagranicznych i bezpieczeństwa, Josepa Borrellę; również KE wezwała białoruskie władze do natychmiastowego uwolnienia Andżeliki Borys i Andrzeja Poczobuta.

Południowe sąsiedztwo

W okresie prezydencji Portugalii Polska aktywnie uczestniczyła w pracach nad przyjęciem w lutym 2021 r. wspólnego komunikatu KE i ESDZ nt. odnowionego partnerstwa UE z południowym sąsiedztwem. Komunikat jest ważnym elementem trwającego od czerwca 2020 r. procesu refleksji UE nad przyszłością stosunków z państwami Południa. W lutym 2021 r. podczas nadzwyczajnej Rady Europejskiej dyskusję strategiczną na ten temat przeprowadzili szefowie państw i rządów UE.

Publikacja wspólnego komunikatu została potwierdzona przyjęciem przez Radę do Spraw Zagranicznych (w kwietniu 2021 r.), przy poparciu Polski, konkluzji ws. nowego partnerstwa z południowym sąsiedztwem – „Nowej Agendy dla Śródziemnomorza”.

2.5.7 Relacje transatlantyckie

Relacje z USA i Kanadą

Podczas prezydencji portugalskiej Polska pozostawała aktywnie zaangażowana w prace na forum UE dot. kwestii transatlantyckich. Postulowaliśmy konieczność proaktywnego podejścia do USA oraz szybkiego rozpoczęcia dialogu strategicznego z Waszyngtonem. Polska wniosowała o wzmocnienie partnerstwa UE-USA, dalszy rozwój współpracy gospodarczej oraz w zakresie zwiększania bezpieczeństwa energetycznego, podkreślając, że leży to we wspólnym interesie państw członkowskich UE. Polska zwracała uwagę, że bliska współpraca UE-USA jest szczególnie istotna w kontekście przewyciężenia pandemii COVID-19, odbudowania gospodarek i stworzenia dodatkowych miejsc pracy. Istotne znaczenie w osiągnięciu tych celów ma Inicjatywa Trójmorza, dla której poparcie ponowił Sekretarz Stanu USA, A. Blinken, podczas posiedzenia Rady do Spraw Zagranicznych UE (FAC) 22 lutego 2021 r. Wspólnie musimy również stawić czoło takim wyzwaniom jak zmiana klimatu, czy degradacja środowiska. W tym kontekście Polska z zadowoleniem przyjęła organizację przez USA Szczytu Klimatycznego Przywódców w dniach 22-23 kwietnia 2021 r., w którym uczestniczył Prezydent Andrzej Duda. Polska podkreślała konieczność deeskalacji sporów handlowych: porozumienie handlowe i zniesienie niektórych z istniejących barier przyczyni się do pogłębienia wzajemnego zaufania i zapewni lepszy klimat dla wzajemnych inwestycji. W ocenie Polski zgoda USA na zawieszenie stosowania taryf w sporze Airbus-Boeing oraz zawieszenie wprowadzania dalszych ceł i poszukiwanie wspólnego rozwiązania problemu nadpodaży stali i aluminium na światowych rynkach, świadczy o zahamowaniu negatywnego trendu w sferze sporów handlowych UE-USA. Polska z dużym zadowoleniem przyjęła rozpoczęcie rozmów dotyczących handlu i technologii postulując przedstawienie konkretnych propozycji i rozwiązań podczas czerwcowego szczytu UE-USA. W tym kontekście ze szczególnym zadowoleniem przyjmujemy powołanie Rady UE-USA ds. Handlu i Technologii (TTC).

Polska wyrażała stanowisko, by pojęcie autonomii strategicznej (nie do końca jasno sformułowane) nie było forsowane w definiowaniu relacji sojuszniczej z USA. Argumentowaliśmy, że naszym celem jest potwierdzenie woli zacieśnienia współpracy z USA, a wprowadzanie tego dwuznacznego pojęcia temu celowi nie służy. Polska podkreślała, że współpraca transatlantycka jest podstawą

bezpieczeństwa dla wszystkich państw UE. Podtrzymywaliśmy wątpliwości dot. autonomii strategicznej Europy. Nie może ona prowadzić do rozłamu NATO, ani osłabienia jego potencjału. Zdolności obronne państw europejskich powinny służyć wzmocnieniu zdolności NATO. Budowanie siły UE jest słuszne i powinno być realizowane, ale nie powinno się to odbywać w opozycji do naszych relacji z USA.

W lutym 2021 Polska poparła inicjatywę kanadyjską i podpisała się pod Deklaracją przeciwko arbitralnym aresztowaniom w relacjach międzypaństwowych. Inicjatywa ma na celu piętnowanie arbitralnych aresztowań obywateli innych państw w celu uzyskania korzyści politycznych, w tym osób posiadających podwójne obywatelstwo. Do chwili obecnej ma ona poparcia 62 sygnatariuszy, w tym Unii Europejskiej i jej wszystkich państw członkowskich, z wyjątkiem Węgier. Polska aktywnie uczestniczyła w przygotowaniach do kolejnego szczytu UE-Kanada, który odbył się 14 czerwca 2021 r.

Kraje Ameryki Łacińskiej i Karaibów

Podczas prezydencji portugalskiej Polska zabiegała o wzmocnienie relacji UE z regionem Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Uwarunkowania polityczne w regionie sprawiły, że głównym przedmiotem zainteresowania UE były Wenezuela, Nikaragua i Kuba. W odniesieniu do Wenezueli Polska z powodzeniem zabiegała o utrzymywanie dwutorowości działań UE, akcentując konieczność utrzymania presji politycznej, w tym sankcyjnej, przy jednoczesnym wspieraniu prób negocjacyjnych. Polska uczestniczyła w wypracowaniu wspólnego stanowiska UE na forum Rady Praw Człowieka (RPCz) i Międzynarodowej Organizacji Pracy w kwestii nieprzestrzegania praw człowieka w Wenezueli. W przypadku Nikaragui zabiegaliśmy o wydanie oświadczenia UE-27 w zw. z aresztowaniami i represjami wobec opozycji i o zaostrezenie posunięć wobec reżimu D. Ortegi, z uwzględnieniem pełnego wachlarza opcji, w tym sankcji. Włączyliśmy się do prac nad wspólnym stanowiskiem UE ws. praw człowieka w Nikaragui na forum RPCz. Naciskaliśmy na bardziej proaktywną postawę UE w odniesieniu do kwestii przestrzegania praw człowieka na Kubie, również podczas kolejnej sesji dialogu ws. praw człowieka UE –Kuba w ramach Umowy o dialogu politycznym i współpracy UE-Kuba PDCA (*Political Dialogue and Cooperation Agreement*, podpisanej w grudniu 2016 r.); po raz pierwszy uczestniczyliśmy w niej, podobnie jak w przypadku dialogu nt. środków zaostrzających jako obserwatorzy. Kształtowaliśmy ocenę unijną procesów wyborczych w Ekwadorze, Chile, Salwadorze i Peru, prawyborów w Hondurasie oraz sytuacji w Kolumbii. W związku z dryfowaniem Haiti i Salwadoru w kierunku autorytarnych rządów, Polska domagała się zwiększenia nacisków UE na te państwa, a w przypadku Haiti - zapewnienia warunków do przeprowadzenia wyborów oraz powrotu na ścieżkę reform. Śledziliśmy sytuację w Gwatemali i Hondurasie, zabiegając o zwiększenie presji UE na te kraje w kontekście walki z korupcją, zorganizowaną przestępczością i przestrzeganiem zasad praworządności.

Polska wspierała prezydencję portugalską w działaniach na rzecz bardziej zdecydowanych i widocznych działań UE wobec regionu. Nadal prowadzone były prace nad modernizacją umów stowarzyszeniowych UE z Chile i Meksykiem oraz negocjacje umowy z Mercosur, a także negocjacje podstaw przyszłego partnerstwa UE z państwami karaibskimi, powiązanymi traktatowo z UE w grupie z krajami Afryki i Pacyfiku (Grupa AKP). Ze względu na interesy polskiego przemysłu w Meksyku, Polska wsparła działania prezydencji portugalskiej na rzecz przyspieszania prac nad nową umową UE-Meksyk, popierając propozycję rozdzielenia umowy (części handlowej od pozostałej). Mimo zainteresowania prezydencji portugalskiej finalizacją prac nad Umową Stowarzyszeniową UE-Mercosur, Polska wsparła postulaty części państw członkowskich (gł. Francji) dot. zabezpieczenia przestrzegania przez sygnatariuszy umowy zasad zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania wylesianiu, jednocześnie sukcesywnie podnosząc kwestię potrzeby zwiększenia ochrony unijnego sektora rolnego w kontekście spodziewanego importu produktów żywnościowych z państw południowoamerykańskich.

2.5.8 Rozwój partnerstwa z Indiami

Indie

Podczas prezydencji portugalskiej w Radzie UE odbył się, po raz pierwszy w historii w tej formule, Szczyt UE-27 – Indie (Porto, 8 maja 2021 r.). Polskę reprezentował premier Mateusz Morawiecki. Ze względu na pandemię premier Indii uczestniczył w wydarzeniu online. Głównym rezultatem Szczytu było osiągnięcie porozumienia ws. wznowienia negocjacji umowy o wolnym handlu, a także rozpoczęcie rozmów nt. odrębnej umowy o ochronie inwestycji oraz porozumienia o oznaczeniach geograficznych. Innym istotnym rezultatem było zainicjowanie partnerstwa UE-Indie na rzecz konektywności. W ramach przygotowań do Szczytu oraz w negocjacjach dokumentów końcowych Polska zwracała uwagę na potrzebę lepszego wykorzystania w kontaktach Bruksela – Nowe Delhi roli UE jako jednego z najważniejszych partnerów handlowych Indii. W trakcie negocjacji dokumentów Szczytu postulowała m.in. utrzymanie wysokiego poziomu ambicji, nakreślenie perspektyw wznowienia negocjacji umowy o wolnym handlu i rozpoczęcia rozmów nt. umowy inwestycyjnej UE-Indie. Polska proponowała również uwagi związane m.in. z kwestiami energetycznymi (w tym zwłaszcza zapisy dot. wodoru), klimatycznymi, ochrony danych w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, wolności religijnych, zagadnień równościowych i kwestii regionalnych (Ukraina oraz odniesienia do Azji Centralnej w zakresie konektywności). Podczas Szczytu Polska informowała o przekazaniu Indiom pomocy humanitarnej w postaci sprzętu medycznego oraz podkreślała potrzebę zacieśniania współpracy gospodarczej i zmniejszenia barier administracyjnych w dostępie do indyjskiego rynku, wyrażając poparcie dla zawarcia umów o wolnym handlu i ochronie inwestycji między UE a Indiami. Polska wykorzystwała spotkanie do podniesienia kwestii wznowienia regularnych połączeń lotniczych z Indiami.

2.5.9 Partnerstwo UE-Afryka

Afryka Północna

Prezydencja portugalska w UE przygotowała *discussion paper* dotyczący zacieśnienia współpracy UE – Afryka Północna poprzez ustanowienie dialogu w dziedzinie Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych. Współpraca dotyczyć ma czterech głównych obszarów: 1. migracji i zarządzania granicami; 2. obrony cywilnej i przeciwdziałania kryzysom humanitarnym; 3. zagrożeń hybrydowych i cyberbezpieczeństwa; 4. wzmocnienia współpracy służb.

Libia

W I połowie 2021 r. w Libii utrzymywało się zawieszenie broni. W wyniku uruchomionego pod egidą ONZ w listopadzie 2020 r. nowego etapu dialogu pokojowego – Libijskiego Forum Dialogu Politycznego (LPDF), uzgodniono termin przeprowadzenia wyborów prezydenckich i parlamentarnych, wyznaczając ich termin na 24 grudnia 2021 r.

Poważnym problemem w okresie prezydencji Portugalii pozostawała obecność obcych sił zbrojnych na terenie Libii – jednostek regularnych (Turcja) i najemników (Rosja i Turcja). Do ich niezwłocznego wycofania wzywa zarówno ONZ, UE, jak i państwa regionu.

Polska w I półroczu 2021 r. utrzymywała zaangażowanie w morską operację wojskową UE: EUNAVFOR „IRINI”, której mandat obejmuje kontrolę przestrzegania embarga na dostawy broni do Libii, nałożonego wyżej wymienionymi Rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ (Polski Kontyngent Wojskowy IRINI). Aktywnie uczestniczyliśmy również w dyskusjach mających na celu wypracowanie wspólnego stanowiska UE wobec Libii.

Afryka Subsaharyjska

Podczas prezydencji Portugalii nie doszło do szczytu UE-Unia Afrykańska (UA) – pierwotnie planowanego na 2. połowę 2020 r. i przesuniętego głównie z powodu pandemii COVID-19, ale również ze względu na niedostateczne postępy w przygotowaniach – na którym miała zostać przyjęta strategia współpracy UE z Afryką.

Działania prezydencji portugalskiej obejmowały koordynację aktywności państw członkowskich UE związanych z przeciwdziałaniem rozwojowi i skutkom pandemii COVID-19 w Afryce Subsaharyjskiej, także w ramach inicjatywy *Team Europe*. Z racji członkostwa w Radzie Praw Człowieka ONZ Polska była

szczególnie wyczulona na wyzwania związane z kwestią praw mniejszości religijnych oraz wpływem pandemii COVID-19 na przestrzeganie praw człowieka. Istotne znaczenie miało także śledzenie oraz reagowanie na pojawiające się w przestrzeni publicznej działania dezinformacyjne zmierzające do podważania zasad solidarności europejskiej i tworzenia w Afryce niekorzystnego wizerunku UE oraz państw członkowskich UE.

Polska uczestniczyła w dyskusjach i pracach nad przyjętymi w trakcie prezydencji portugalskiej dokumentami określającymi ramy strategiczne współpracy UE z państwami Rogu Afryki oraz Sahelu. Na forum UE monitorowano także przebieg i analizowano konsekwencje procesów wyborczych trwających w tym okresie na kontynencie afrykańskim. Szczególną uwagę poświęcono konfliktowi w etiopskiej prowincji Tigray, który trwa od 4 listopada 2020 r.

Kontynuowano prace nad wsparciem wdrażania podpisanej przez państwa członkowskie UA umowy o utworzeniu Afrykańskiej Kontynentalnej Strefy Wolnego Handlu (AfCFTA), która będzie miała znaczący wpływ na relacje handlowe UE z państwami afrykańskimi.

2.5.10 Współpraca z kluczowymi aktorami globalnymi

Rosja

W związku z konfrontacyjną postawą Rosji wobec Zachodu w czasie prezydencji portugalskiej Polska kontynuowała swoje działania polegające m.in. na wspieraniu uszczelniania unijnych reżimów sankcyjnych nałożonych na Rosję w wyniku jej agresji na Ukrainę. Kontynuowana była dyskusja nad przyszłością polityki Brukseli wobec Moskwy w ramach przeglądu tzw. pięciu zasad (ang. *five guiding principles*). W trakcie przeglądu oraz podczas posiedzeń Rady Europejskiej w maju i czerwcu 2021 r. Polska opowiadała się za utrzymaniem w mocy wszystkich 5 zasad, domagając się zwiększenia wsparcia dla rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego oraz podjęcia kroków na rzecz wzmocnienia odporności na zagrożenia płynące z Rosji. Polska przygotowała także non-paper prezentujący polskie postulaty dot. przyszłości polityki UE wobec Rosji w kontekście Rady Europejskiej poświęconej tej kwestii. Opowiadaliśmy się za solidarną odpowiedzią państw członkowskich UE na ujawnienie odpowiedzialności rosyjskich służb specjalnych za wybuchy składów amunicji na terytorium UE. Jednocześnie Polska kontynuowała wsparcie dla ambitnej polityki sankcyjnej UE w odpowiedzi na działania Rosji podważające lub narażające na szwank integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy oraz na przypadki łamania przez Rosję praw człowieka i ataki cybernetyczne.

Wobec koncentracji przez Rosję sił wojskowych wokół granic Ukrainy i na okupowanym Krymie Polska zabiegała o wyrażenie przez UE zdecydowanego poparcia politycznego dla Ukrainy oraz opracowanie przez ESDZ dokumentu proponującego konkretne działania UE na rzecz wsparcia odporności Ukrainy i „odstraszenia” Rosji. Zabiegaliśmy o wzmocnienie działań UE na rzecz nierozwiązanych konfliktów w jej wschodnim sąsiedztwie. Popieraliśmy koordynację działań unijnych na forum OBWE w Wiedniu, których istotnym elementem było zaangażowanie UE w trakcie specjalnego posiedzenia Forum współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa – Stała Rada w związku z uruchomieniem przez Ukrainę mechanizmu redukcji ryzyka w ramach Dokumentu Wiedeńskiego. Polska zachęcała również do jak najwyższego szczebla reprezentacji UE i jej państw członkowskich na sierpniowym szczycie inauguracyjnym Platformy Krymskiej.

Azja Centralna

Stosunki UE z państwami Azji Centralnej (AC) podczas prezydencji portugalskiej pozostawały zdominowane przez zagadnienia dot. realizacji nowej Strategii UE dla AC (z 2019 r.) w zmienionych uwarunkowaniach, wynikających z pandemii COVID-19. Polska aktywnie uczestniczyła w wypracowywaniu rozwiązań w tej kwestii.

Polska stała na stanowisku, że finansowe i materialne wsparcie UE oraz jej państw członkowskich to praktyczna realizacja zapisów nowej Strategii UE dla AC o wzmacnianiu odporności i wspieraniu rozwoju gospodarczego krajów AC, jak też budowania pozytywnego wizerunku i rozpoznawalności

(ang. *visibility*) UE w AC w świetle aktualnych oraz przyszłych inicjatyw (w tym pomocy w walce z pandemią COVID-19) podejmowanych przez Rosję i Chiny. Powyższe stanowisko zostało zaprezentowane podczas konsultacji politycznych (w formule wideokonferencji) wiceministrów SZ krajów Grupy Wyszehradzkiej (V4) i AC, zorganizowanych 15 kwietnia 2021 r. z inicjatywy Polski, poprzedzających planowane II spotkanie ministrów SZ V4-AC (jesienią br. w Budapeszcie, podczas prezydencji Węgier w V4).

Miały miejsce posiedzenia Rady Współpracy UE-Tadżykistan (19 lutego 2021 r.), UE-Kazachstan (10 maja 2021 r.) i UE-Kirgistan (4 czerwca 2021 r.). Trwały także przygotowania do I Forum Ekonomicznego UE-AC, planowanego jesienią 2021 r. w Biszkeku.

Wiodącym obszarem zainteresowania UE w relacjach z krajami AC pozostaje edukacja. Polska oczekuje na propozycję KE ws. możliwości i form dalszej realizacji Europejskiej Inicjatywy Edukacyjnej dla AC (CAEP) – jednego z priorytetowych projektów w relacjach UE-AC, w którym Polska wraz z Łotwą pełniła w latach 2015-2019 funkcję państwa-koordynatora. Polska deklaruje chęć aktywnego uczestnictwa w kolejnych projektach edukacyjnych UE-AC.

Przedstawicielka polskiej Straży Granicznej kontynuowała misję w charakterze europejskiego oficera łącznikowego ds. powrotów (EURLO) w Uzbekistanie, z zakresem działania również w Tadżykistanie i Kirgistanie (rozpoczętą 1 listopada 2020 r. i finansowaną przez Agencję Frontex).

Iran/JCPoA

I połowa 2021 r. upłynęła pod znakiem oczekiwania na zmianę sytuacji wokół JCPoA (ang. *Joint Comprehensive Plan of Action*) i obniżenia poziomu antagonizmu amerykańsko-irańskiego, po zmianie administracji USA. Jednocześnie Iran realizował ryzykowną strategię kontrolowanej eskalacji (naruszanie postanowień JCPoA, ograniczanie współpracy z MAEA, incydenty zbrojne na wodach Zatoki Perskiej, wspieranie sił destabilizujących sytuację w Jemenie i Iraku) wywierając presję na rzecz zniesienia sankcji i powrotu do JCPoA. Prowadzone obecnie w Genewie rokowania dają nadzieję na stopniową normalizację sytuacji wokół Iranu a w konsekwencji na zwiększenie regionalnej stabilności. Polska udzielała poparcia działaniom mającym na celu zachowanie JCPoA, w tym rokowaniom genewskim; zachęcała ESDZ oraz portugalską prezydencję do odgrywania aktywnej roli w tym procesie.

W wyniku zaprzestania przez Teheran 23 lutego 2021 r. implementacji Protokołu Dodatkowego do Porozumienia o Zabezpieczeniach oraz zapisów JCPoA dot. przejrzystości procesu wzbogacania uranu oraz produkcji wirówek wzbogacających, Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (MAEA) zawarła z Iranem tzw. czasowe porozumienie techniczne, umożliwiające kontynuację koniecznych działań weryfikacyjnych, choć w ograniczonym zakresie.

6 kwietnia 2021 r. w Wiedniu rozpoczęły się rozmowy stron JCPoA poświęcone powrotowi Iranu i USA do zobowiązań w ramach umowy jądrowej, którym przewodniczy UE. Już w trakcie toczących się negocjacji, Iran poinformował o podniesieniu poziomu wzbogacania uranu do 60%, znacząco przybliżając go do uzyskania materiału potrzebnego do produkcji broni jądrowej, a także podejmował inne działania niezgodne z JCPoA. Podczas posiedzeń Rady Gubernatorów MAEA, której jesteśmy członkiem w kadencji w latach 2020-2022, Polska przedstawiała swoje stanowisko ws. irańskiego programu nuklearnego w oświadczeniach narodowych, a także brała aktywny udział w przygotowywaniu oświadczeń UE. Wspólnie z pozostałymi państwami UE wyrażaliśmy poparcie dla zachowania porozumienia JCPoA, licząc na pozytywne zakończenie negocjacji ws. jego rewitalizacji. Jednocześnie wzywaliśmy Iran do zaprzestania działań łamiących postanowienia JCPoA oraz do powrotu do implementacji Protokołu Dodatkowego i zapisów JCPoA dot. przejrzystości, umożliwiających MAEA podejmowanie niezbędnych działań weryfikacyjnych w odniesieniu do irańskiego programu nuklearnego.

Irak

Podczas prezydencji portugalskiej sytuacja bezpieczeństwa w Iraku pozostawała niestabilna. Wpływała na nią w dalszym ciągu rywalizacja irańsko-amerykańska, co objawiało się licznymi incydentami w

zakresie bezpieczeństwa. Integralność terytorialna kraju była naruszana zarówno przez siły tureckie, jak i walczące z nimi oddziały Partii Pracujących Kurdystanu. Rząd iracki prowadził działania na rzecz organizacji przedterminowych wyborów parlamentarnych, musiał jednak podjąć decyzję o ich przełożeniu z czerwca na październik 2021 r. Polska na forach UE podkreślała wsparcie dla irackiej suwerenności i reformatorskich wysiłków rządu Mustafy al-Kazimiego, jak również dla nienaruszalności irackiego terytorium i współpracy z władzami w Bagdadzie na rzecz rozwiązywania problemów związanych z obecnością PKK w północnym Iraku. Popierała także zorganizowanie przez UE misji obserwacyjnej wyborów parlamentarnych.

Syria

W okresie prezydencji portugalskiej Polska kontynuowała poparcie dla wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz wypracowania porozumienia politycznego w oparciu o proces nakreślony przez rezolucję ONZ nr 2254, którego filarem pozostają prace tzw. Komitetu Konstytucyjnego. Polska aktywnie włączyła się w prace nad oświadczeniem w związku z 10. rocznicą wybuchu konfliktu syryjskiego, opublikowanym w marcu 2021 r., powtarzającym najważniejsze elementy wspólnego stanowiska UE.

Proces pokojowy na Bliskim Wschodzie (MEPP)

W okresie prezydencji portugalskiej doszło do najpoważniejszej od 2014 r. eskalacji przemocy między kontrolującą strefę Gazy palestyńską organizacją Hamas a siłami zbrojnymi Izraela (10-20 maja 2021 r.). Dzięki mediacji międzynarodowej doszło do zawieszenia broni (weszło w życie 21 maja 2021 r.). Polska aktywnie włączyła się w dyskusję państw członkowskich UE, podkreślając potrzebę aktywizacji działań UE na rzecz wznowienia bliskowschodniego procesu pokojowego.

Chiny

Ograniczenia związane z pandemią nie pozwalały na zorganizowanie w I połowie 2021 r. szczytu UE-Chiny, a także planowanego pierwotnie na okres prezydencji Niemiec spotkania UE-27+Chiny. Trwała jednak wewnątrzunijna dyskusja dotycząca wypracowania odpowiedniego podejścia wobec wyzwań związanych z rosnącą i asertywną rolą Pekinu. Głównymi tematami były kwestia praw Ujgurów oraz sytuacja w Hongkongu. Pogarszająca się sytuacja praw człowieka w Xinjiangu doprowadziła w marcu 2021 r. do nałożenia przez UE sankcji (w ramach nowego globalnego systemu sankcji UE w zakresie praw człowieka), co spotkało się z nieproporcjonalną odpowiedzią ze strony Pekinu (kontr-sankcje). Polska aktywnie uczestniczyła w wewnątrzunijnych debatach, m.in. aktywnie współtworzyliśmy stanowisko UE w odniesieniu do sytuacji w Hongkongu. Polska podnosiła kwestie praw człowieka również w kontaktach dwustronnych (m.in. podczas rozmowy min. Z. Raua z jego chińskim odpowiednikiem w maju 2021 r.). Wykorzystano również kontakty w ramach formatu 17+1 do podnoszenia kwestii ważnych z punktu widzenia UE, w tym równego dostępu do rynku. Okazją do tego był szczyt 17+1 w lutym 2021 r.

Afganistan

W okresie prezydencji portugalskiej, w związku z decyzją administracji USA o zakończeniu misji wojskowej, przyszłość Afganistanu oraz dalsze relacje UE-Afganistan były przedmiotem dyskusji na poziomie roboczym i politycznym. Polska aktywnie uczestniczyła w pracach UE nad dokumentami dotyczącymi sytuacji w Afganistanie, zgłaszając m.in. postulat konieczności utrzymania pluralistycznego charakteru procesu pokojowego, angażującego wszystkie afgańskie siły polityczne. Opowiadała się za podtrzymaniem zaangażowania UE w kwestie stabilizacji Afganistanu. Przedstawiciel Polski wziął udział w Konferencji *Istanbul Proces – Heart of Asia* w Duszanbe w marcu 2021 r., mającej na celu omówienie regionalnego wymiaru procesu pokojowego. W odniesieniu do praw człowieka Polska podkreślała na forach UE konieczność utrzymania osiągnięć Afganistanu z okresu minionych 20 lat, zwłaszcza co do kwestii praw kobiet, dzieci i mniejszości. Polska brała aktywny udział w negocjacjach wspólnej deklaracji dot. współpracy w obszarze migracji (*EU-Afghanistan Joint Declaration on Migration Cooperation*) podpisanej w kwietniu 2021 r.

Japonia i Półwysep Koreański

Polska brała udział w przygotowaniu stanowiska UE na szczyt UE-Japonia w maju 2021 r. oraz w procesie uzgadniania dwóch dokumentów przyjętych na Szczycie (*Green Alliance* oraz Wspólne Oświadczenie). Zorganizowała spotkanie ministrów spraw zagranicznych Grupy Wyszehradzkiej i Japonii w maju 2021 r., podczas którego jednym z tematów rozmów były relacje UE-Japonia. Była zaangażowana w wypracowywanie stanowiska UE ws. ewentualnej modernizacji Umowy o Wolnym Handlu z Republiką Korei oraz barier handlowych stosowanych przez to państwo na import z UE. Uczestniczyliśmy także w dyskusji na forum UE nt. problemów związanych w utrudnieniami w podróżowaniu obywateli państw UE do Japonii i Republiki Korei.

Polska uczestniczyła w dyskusjach dotyczących Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej na forum UE, zwracając uwagę na konieczność dążenia do pełnej denuklearyzacji Półwyspu i utrzymywania presji na reżim w Pjongjangu, i podkreślając zasadność utrzymania otwartych kanałów komunikacji. W związku z nałożeniem przez władze KRLD restrykcji z powodu COVID ograniczających możliwość funkcjonowania misji dyplomatycznych obecnych w Pjongjangu, Polska w ścisłej koordynacji z pozostałymi państwami członkowskimi UE posiadającymi placówki dyplomatyczne w stolicy (Bułgaria, Czechy, Niemcy, Rumunia, Szwecja), poparła inicjatywę ESDZ wystosowania *demarche* celem zaprotestowania przeciwko łamaniu Konwencji Wiedeńskiej przez władze Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej.

Australia, Nowa Zelandia, Pacyfik

W trakcie prezydencji portugalskiej Polska monitorowała negocjacje umów o wolnym handlu (FTA) z Australią i Nową Zelandią. Uczestniczyła także w przygotowaniu stanowiska UE na dialog polityczny UE-Vanuatu.

III. Pozostałe obszary funkcjonowania UE

3.1 Konferencja ws. przyszłości Europy

Prezydencja Portugalii kontynuowała działania prezydencji niemieckiej na rzecz osiągnięcia porozumienia w sprawie wspólnego stanowiska Rady, PE i KE, jak i określenia metod organizacji Konferencji w sprawie przyszłości Europy w warunkach pandemii COVID-19. W czasie trwania prezydencji portugalskiej udało się osiągnąć porozumienie w sprawie wspólnej deklaracji trzech instytucji UE, co było warunkiem rozpoczęcia Konferencji. W dniu 10 marca 2021 r. Współprzewodniczący Konferencji – Przewodnicząca KE, Przewodniczący PE oraz Premier Portugalii – podpisali wspólną deklarację międzyinstytucjonalną rozpoczynającą Konferencję.

Inauguracja Konferencji odbyła się w dniu 9 maja 2021 r., w tzw. Dzień Europy. Zatem otwarcie Konferencji opóźniło się ponad rok, co było wynikiem wybuchu pandemii COVID-19 (pierwotnie miała się rozpocząć wiosną 2020 r.). Konferencja ma być okazją do otwartej i szerokiej debaty z udziałem instytucji i obywateli na temat kierunków rozwoju UE i jej polityk, co Polska od początku popierała. Polska podkreśla, że kluczem do sukcesu Konferencji jest jak najszerszy w niej udział społeczeństwa obywatelskiego, przy czym rządy powinny pełnić jedynie rolę pomocniczą. W opinii Polski Konferencja powinna mieć charakter inkluzywny, przejrzysty i umożliwiać wyrażenie wszelkich opinii, w tym krytycznych. Dla Polski istotne jest, aby jasno zostało wskazane, że to Rada Europejska – organ odpowiedzialny za określenie ogólnego kierunku politycznego i priorytetów UE – będzie mieć głos decydujący dla wyników Konferencji. Polska podkreślała, że Konferencja musi się koncentrować na sprawach istotnych dla obywateli, związanych ze sferą publiczną i dobrobytem Europejczyków. Dla Polski szczególnie ważne będą tematy transformacji klimatycznej, transformacji cyfrowej oraz rozwoju rynku wewnętrznego i jego konkurencyjności.

Podstawowym narzędziem Konferencji jest wielojęzyczna platforma cyfrowa, uruchomiona w dniu 19 kwietnia 2021 r. pod adresem internetowym: <https://futureu.europa.eu/>. Będzie ona dostarczać informacji o pracach prowadzonych w ramach Konferencji, a także służyć jako repozytorium

najważniejszych kwestii podnoszonych w trakcie dyskusji. Platforma oferuje również narzędzia informatyczne dla organizatorów wydarzeń krajowych, dzięki którym będą mogli promować swoje inicjatywy na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Dodatkowo umożliwi obywatelom i innym interesariuszom wyszukiwanie wydarzeń, w których chcieliby uczestniczyć. Obszary tematyczne, w ramach których prowadzone będą dyskusje na platformie, to: 1) zmiany klimatu i środowisko; 2) zdrowie; 3) zatrudnienie i gospodarka; 4) transformacja cyfrowa; 5) wolności i prawa, praworządność, bezpieczeństwo; 6) migracje; 7) edukacja, kultura, młodzież i sport; 8) międzynarodowa rola UE; 9) demokracja europejska; 10) inne.

Stanowiska i opinie prezentowane za pomocą platformy oraz podczas wydarzeń paneuropejskich takich jak sesje plenarne Konferencji oraz tzw. dialogi obywatelskie, będą podstawą do przygotowania raportu podsumowującego dyskusję o przyszłości Unii Europejskiej, który ma zostać przedstawiony przez Współprzewodniczących Konferencji wiosną 2022 r. Raport będzie podstawą dyskusji instytucji unijnych, w tym Rady Europejskiej, pod kątem ewentualnych działań następczych na forum UE.

Warto nadmienić, że formami wydarzeń, które mogą być organizowane w ramach Konferencji są panele obywatelskie – europejskie lub krajowe. W odróżnieniu od innych wydarzeń, organizacja paneli obywatelskich została w wielu aspektach szczegółowo określona przez władze Konferencji, przy czym organizacja europejskich paneli obywatelskich – w odróżnieniu od paneli krajowych – jest obligatoryjna i należy do kompetencji władz Konferencji. W dniu 26 maja 2021 r. Rada Wykonawcza zatwierdziła ostateczną wersję wytycznych dla organizacji europejskich i krajowych paneli obywatelskich. Wytyczne bazują na opublikowanym w 2020 r. dokumencie OECD pt. *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions. Catching the Deliberative Wave*.¹¹

Zgodnie ze wstępnym harmonogramem wydarzeń w ramach Konferencji, w okresie wrzesień 2021r. – kwiecień 2022 r. odbędą się cztery, trwające po kilka dni (z wyjątkiem ostatniego, jednodniowego), europejskie panele obywatelskie (we Florencji, Maastricht, Dublinie i Natolinie). Będą dotyczyły następujących obszarów: 1) Demokracja europejska/wartości europejskie, prawa, praworządność, bezpieczeństwo; 2) zmiana klimatu, środowisko/zdrowie; 3) Silniejsza gospodarka, sprawiedliwość społeczna, zatrudnienie/edukacja, młodzież, kultura, sport/transformacja cyfrowa; 4) UE na świecie/migracja.

Przedstawiciele obywateli będą wybierani losowo (KE podpisała umowę z zewnętrzną firmą – KANTAR – na przeprowadzenie losowego wyboru obywateli, zewnętrzną firmą będzie również zaangażowana w wypracowanie metodologii paneli, moderowanie ich oraz zapewnienie logistyki, w tym tłumaczeń), z zachowaniem równowagi płci i różnorodności społecznej; 1/3 składu paneli obywatelskich powinna być reprezentowana przez osoby poniżej 25 roku życia; tematyka paneli będzie dotyczyła obszarów określonych w Regulaminie COFE i na podstawie wkładów obywateli na Wielojęzycznej Platformie Cyfrowej; celem Paneli jest zapewnienie wkładu do raportu końcowego z CoFE, w formie rekomendacji dla przyszłości UE.

3.2 Budżet UE

Prace nad budżetem UE w cyklu rocznym podzielone są na powtarzalne bloki tematyczne:

1. prace implementacyjne dotyczące budżetu roku bieżącego (KE, przedstawia m.in. transfery i budżety korygujące);
2. procedura przyjmowania budżetu na kolejny rok;
3. praca nad absolutorium z wykonania budżetu za rok n-2.

Ad. 1) Do najważniejszych tematów w pierwszej połowie 2021 r. dotyczących budżetu roku obecnego należały prace nad projektami budżetów korygujących (ang. *Draft Amending Budget – DAB*). Korekty te pozwalają dostosowywać budżet UE do potrzeb pojawiających się w trakcie roku, np. gdy potrzeba

¹¹ <https://www.oecd.org/gov/open-government/innovative-citizen-participation-new-democratic-institutions-catching-the-deliberative-wave-highlights.pdf>

środków na pokrycie skutków klęsk żywiołowych w państwach członkowskich lub innych nieprzewidzianych wydatków. Korekta może być także konieczna, by zwiększyć lub zmniejszyć środki budżetowe i w ten sposób uwzględnić fakt, że wykonanie budżetu jest wyższe lub niższe, niż zakładano. Projekty budżetów korygujących przyjmowane są, na wniosek KE, przez Radę UE i PE.

Podczas prezydencji portugalskiej trwały prace nad trzema budżetami korygującymi, których uruchomienie było związane z koniecznością zapewnienia odpowiedniej reakcji i pomocy UE na przeciwdziałanie negatywnym skutkom brexitu oraz pandemii COVID-19 w niektórych państwach członkowskich, a także z rozliczeniem nadwyżki budżetowej za 2020 r.:

- Budżet korygujący nr 1 – został ogłoszony przez KE w dniu 21 stycznia. Jest on technicznym przełożeniem zapisów rozporządzenia Brexit Adjustment Reserve¹² (BAR) na budżet UE w 2021 r. Jego celem jest wpisanie do rocznego budżetu Unii na 2021 r. kwoty 4,245 mld EUR w cenach bieżących, zarówno w środkach na zobowiązania, jak i środkach na płatności w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie prefinansowania wynikających z wdrożenia pobrexitowej rezerwy dostosowawczej BAR w 2021 r.

Maksymalne środki na wdrożenie rezerwy wynoszą 5,371 mld EUR w cenach bieżących. Środki te mają zostać zapisane w rezerwie. Aby można je było uruchomić, konieczne będzie przyjęcie implementing act (decyzji finansowej) zgodnie z art. 8.2 rozporządzenia BAR. Kolejnym krokiem będzie transfer budżetowy, po którym nastąpi przekazanie środków do państw członkowskich. Instrument ma pokryć wydatki na przeciwdziałanie niekorzystnym konsekwencjom brexitu we wszystkich państwach członkowskich przez okres 30 miesięcy. Zdecydowana większość środków zostanie przydzielona w ramach prefinansowania już w 2021 r. Wsparcie ma pokryć straty z tytułu handlu oraz negatywnych konsekwencji dla sektora rybołówstwa UE. Pozostała kwota 1 mld EUR w cenach z 2018 r. ma zostać wypłacona w 2024 r., po poinformowaniu Komisji przez państwa członkowskie o faktycznie poniesionych wydatkach.

Dokument nie został jeszcze przyjęty ani przez Radę UE, ani przez PE z uwagi na przedłużające się prace nad rozporządzeniem ustanawiającym BAR – COM(2020) 854, które jeszcze finalnie nie zostało przyjęte.

Ww. uregulowania w DAB 1/2021 będą podlegały ewentualnym modyfikacjom i będzie mógł on być zmieniony po uzgodnieniu przez PE i RUE ostatecznego kształtu rozporządzenia BAR.

- Budżet korygujący nr 2 – został ogłoszony przez KE w dniu 25 marca 2021 r. Jego celem jest zapewnienie dodatkowych środków na zapobieganie i walkę z pandemią COVID-19, zgodnie z inicjatywami KE z lutego i marca 2021 r.¹³ oraz podniesienie poziomu środków Instrumentu Wsparcia w Sytuacjach Nadzwyczajnych (ang. *Emergency Support Instrument* - ESI) w celu umożliwienia szybkiego reagowania na kolejne, potencjalne wyzwania związane z pandemią na łączną kwotę 216,2 mln EUR w środkach na zobowiązania (CA) i 208,1 mln EUR środkach na płatności (PA). DAB2/2021 wprowadza też korekty techniczne do budżetu UE na 2021 r. wynikające z przyjęcia aktów sektorowych w związku z przyjęciem Wieloletnich Ram Finansowych UE na lata 2021-27 oraz dostosowania w finansowaniu gwarancji budżetowych na rzecz działań zewnętrznych. Uwzględniając wyżej wymienione elementy, finansowy wpływ netto DAB2/2020 wynosi 260,68 mln EUR w środkach na zobowiązania i 252,58 mln EUR w środkach na płatności.

Projekt budżetu został przyjęty przez Radę UE w procedurze pisemnej w dniu 23 kwietnia oraz przez PE na sesji plenarnej w dniu 18 maja. Wobec wcześniejszego uzgodnienia DAB 2/2021, przed

¹² Rozporządzenie PE i Rady ustanawiające pobrexitową rezerwę dostosowawczą (COM(2020)854).

¹³ Mowa o tym w dokumentach: komunikat KE do PE, Rady Europejskiej i Rady Inkubator HERA: wspólne antycypowanie zagrożeń związanych z wariantami COVID-19 COM(2021)78, komunikat KE do PE, Rady Europejskiej i Rady Wspólna droga do bezpiecznego i trwałego ponownego otwarcia COM(2021)129 oraz wniosek rozporządzenie PE i Rady w sprawie ram wydawania, weryfikowania i uznawania interoperacyjnych zaświadczeń o szczepieniu, o wyniku testu i o powrocie do zdrowia w celu ułatwienia swobodnego przepływu w czasie pandemii COVID-19 (zielone zaświadczenie cyfrowe) COM(2021)130.

uzgodnieniem DAB 1/2021, opublikowany zostanie jako budżet korygujący nr 1 (AB 1/2021). Do dnia 2 lipca dokument nie został opublikowany.

- Budżet korygujący nr 3 – został ogłoszony przez KE w dniu 15 kwietnia 2021 r. Dotyczył standardowego, corocznego ujęcia w budżecie UE rozliczenia finansowego za rok poprzedni (tzw. surplus). Nadwyżka z wykonania budżetu za 2020 r. wyniosła łącznie 1 768 mln EUR, z czego po stronie dochodowej wyniosła 1 647 mln EUR, a wydatki były niższe od planowanych o 121 mln EUR. Nadwyżka po stronie dochodowej wynika przede wszystkim z wyższego niż oczekiwano poboru ceł oraz wpływów z tytułu kar i grzywien oraz odsetek z nimi związanych, natomiast nadwyżka w zakresie wydatków budżetu UE związana jest z niewykonaniem zaplanowanych wydatków w Komisji i innych instytucjach, głównie administracyjnych, z powodu ograniczenia wyjazdów i spotkań w efekcie pandemii. Nadwyżka ograniczy odpowiednio składkę państw do UE w br. Przyjęcie dokumentu przez Radę UE jest zaplanowane na posiedzeniu Rady FAC w dniu 21 czerwca, natomiast przez PE w ramach agendy sesji lipcowej (głosowanie w dniu 22 lipca).

Ad. 2) Prezydencja słoweńska rozpoczęła zasadnicze prace nad projektem budżetu UE na 2022 r. w dniu 8 czerwca, po publikacji projektu budżetu UE przez KE w tym samym dniu (SEC 2021) 250.

Na forum Komitetu Budżetowego Rady UE w dniu 8 czerwca omówiono wstępnie projekt budżetu Rady UE. Zakłada on całościowe wydatki na poziomie 167,8 mld EUR w środkach na zobowiązania, co stanowi ich wzrost o 2 % w porównaniu do 2021 r. oraz 169,4 mld EUR w środkach na płatności, co stanowi ich wzrost o 1,9% w porównaniu do 2021 r. Środki te stanowią 1,12% DNB UE-27 w zobowiązaniach i 1,14% DNB UE-27 w płatnościach. Jest to drugi budżet Wieloletnich Ram Finansowych (WRF) na lata 2021- 2027. Priorytetami wydatków w 2022 r. mają być działania związane ze wspieraniem zielonej i cyfrowej transformacji, aby gospodarka europejska była bardziej sprawiedliwa, odporniejsza i bardziej zrównoważona.

Podział środków na poszczególne działy budżetowe (bez tematycznych instrumentów specjalnych) wygląda następująco:

mln EUR

Dział budżetowy	Projekt budżetu 2022		Budżet 2021		Różnica		Margines CA 2021
	CA	PA	CA	PA	CA	PA	
1. Jednolity rynek, innowacje i cyfryzacja	21 644,1	21 729,3	20 818,6	17 191,9	4,0%	26,4%	233,9
2a. Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	49 706,1	56 349,5	48 190,5	61 867,9	3,1%	-8,9%	32,9
2b. Inwestowanie w konkurencyjność, ludzi i wartości	6 392,5	5 869,9	4 887,4	4 493,6	30,8%	30,6%	68,5
3. Zasoby naturalne i środowisko	56 097,4	56 508,1	58 570,5	56 806,2	-4,2%	-0,5%	421,6
4. Migracje i zarządzanie granicami	3 124,0	3 121,0	2 278,8	2 686,2	37,1%	16,2%	67

5. Odporność, bezpieczeństwo i obrona	1 785,3	1 237,9	1 709,3	670,6	4,4%	84,6%	82,7
6. Sąsiedztwo i świat	16 698,4	12 407,1	16 097,4	10 811,0	3,7%	14,8%	103,6
7. Europejska administracja publiczna	10 845,3	10 845,4	10 442,8	10 444,1	3,9%	3,8%	212,7
łącznie	166 293,1	168 068,0	162 993,3	164 971,6	2%	1,9%	1 222,9

Aby w pełni wykorzystać potencjał budżetu UE w celu zmobilizowania inwestycji i pobudzenia gospodarki w kluczowych pierwszych latach ożywienia, projekt budżetu został wzmocniony dodatkowymi środkami pochodzącymi z Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU) które w 2022 r. mają wynieść (bez pożyczek) 143,5 mld EUR w zobowiązaniach oraz 78 mld EUR w płatnościach.

Aktualnie, na forum Komitetu Budżetowego nad projektem budżetu toczą się zasadnicze prace na poziomie technicznym. Następnie stanowisko RUE może zostać przyjęte na posiedzeniu COREPER II w lipcu 2021 r. Formalne głosowanie nastąpi najprawdopodobniej na początku września 2021 r. (po upływie 8 tygodni przeznaczonych na opiniowanie przez parlamenty narodowe; czas będzie biegł od daty publikacji budżetu UE w językach narodowych, która wstępnie planowana jest na 6 lipca – COM (2021) 300).

Tradycyjnie PE zamierza przyjąć swoje stanowisko do projektu budżetu, ustosunkowując się też do poprawek RUE podczas sesji plenarnej w październiku.

W przypadku różnicy zdań obu instytucji kolejnym krokiem będą rozmowy pojednawcze (trwające do 21 dni).

W przypadku porozumienia na Komitecie pojednawczym RUE i PE będą miały 2 tygodnie na formalne przyjęcie budżetu UE na kolejny rok. Powinno to nastąpić na przełomie listopada i grudnia.

W przypadku braku porozumienia na Komitecie pojednawczym, KE będzie musiała przedłożyć nowy projekt budżetu (najprawdopodobniej pod koniec listopada) i procedura (mocno skrócona) rozpocznie się od nowa.

3.3. Polityka transportowa

Transport drogowy

Podczas prezydencji portugalskiej odbywały się trilogi, które doprowadziły do wstępnego porozumienia z PE ws. projektu dyrektywy ws. pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Eurowiniety). Tekst wstępnego porozumienia został zatwierdzony, przy poparciu Polski, podczas posiedzenia COREPER I w dniu 30 czerwca 2021 r.

Polska aktywnie uczestniczyła w wypracowywaniu porozumienia z PE. Dzięki temu porozumienie to uwzględniła stanowisko Polski w najważniejszych kwestiach tj. poszanowanie obowiązujących umów koncesyjnych, brak znakowania przychodów (earmarking), wygaszenie systemu winiet opartych na czasie jedynie dla pojazdów ciężarowych (dla innych pojazdów pozostawienie państwom członkowskim wyboru pomiędzy systemem opartym na czasie lub na odległości), fakultatywny pobór opłat od pojazdów lekkich powinien w odniesieniu do wszystkich typów opłat, opcjonalny charakter dopłat do opłaty infrastrukturalnej, zakres opłaty z tytułu kosztów zewnętrznych. Polska, która posiada obowiązujący, nowoczesny system elektroniczny, oparty na przejechanym dystansie (viaTOLL) projektuje nowy system poboru opłat, oparty na tym samym modelu (eTOLL).

W trakcie prezydencji portugalskiej Polska, wraz z innymi państwami like-minded (Bułgaria, Cypr, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Rumunia, Węgry), podejmowała działania mające na celu zmianę niektórych rozwiązań przyjętych w ramach części socjalno-rynkowej Pakietu Mobilności. W wyniku działań Polski i innych państw członkowskich KE jeszcze w grudniu 2019 r. zobowiązała się do przeprowadzenia dokładnej oceny wpływu dwóch przepisów aktów prawnych Pakietu Mobilności (obowiązkowego powrotu pojazdu do państwa członkowskiego siedziby co osiem tygodni oraz stosowania ograniczeń wykonywania kabotażu w ramach drogowych odcinków transportu kombinowanego) na klimat, środowisko i jednolity rynek.

Studia Komisji zostały opublikowane w dniu 19 lutego 2021 r. i dowiodły, że stosowanie ww. dwóch przepisów będzie skutkowało emisją do 3,3 miliona dodatkowych ton CO₂, 700 ton tlenków azotu (NO_x) i 250 ton pyłów zawieszonych (PM 2.5) rocznie w Unii Europejskiej. Należy podkreślić, że skutki ocenionych przepisów są wyraźnie niezgodne z ambicjami Europejskiego Zielonego Ładu oraz Strategii Zrównoważonej i Inteligentnej Mobilności (SZIM), polegającymi na znacznym ograniczeniu emisji w sektorze transportu i zapewnieniu zrównoważonego charakteru całego systemu transportowego.

W związku z tym, ministrowie ds. transportu 9 państw like-minded (Bułgarii, Cypru, Estonii, Litwy, Łotwy, Malty, Polski, Rumunii, Węgier) w swoim piśmie do komisarzy ds. transportu, przekazanym w dniu 6 kwietnia 2021 r., wyrazili przekonanie, że potrzebne są debaty w Radzie i w PE w celu zmiany i naprawy obecnych przepisów UE. Ponadto minister Andrzej Adamczyk w swoim piśmie, przekazanym do Klubu Polskiego w Parlamencie Europejskim w dniu 6 kwietnia 2021 r., zwrócił się z prośbą do polskich posłów z PE o rozważenie złożenia wniosku o zorganizowanie debaty publicznej na posiedzeniu plenarnym PE ws. szerokiego omówienia wyników analiz KE. Pan Minister wyraził nadzieję na udzielenie przez posłów wsparcia dla KE w opublikowaniu korygującego wniosku legislacyjnego i przeprowadzeniu stosownych rewizji Pakietu Mobilności I przed stosowaniem jego przepisów, co ma nastąpić w lutym 2022 r.

W celu uzyskania szerokiego poparcia dla polskich postulatów i przekonania KE do przygotowania ukierunkowanego korygującego wniosku legislacyjnego, Pan Minister Andrzej Adamczyk rozmawiał z ministrami ds. transportu innych państw członkowskich UE (Czech, Słowacji, Węgier, Słowenii, Hiszpanii) oraz z Panem Marianem-Jean Marinescu, posłem i koordynatorem w Komisji TRAN PE.

Podczas posiedzenia Rady ds. Transportu (Luksemburg, 3 czerwca 2021 r.), w trakcie wymiany poglądów dot. Strategii Zrównoważonej i Inteligentnej Mobilności, grupa państw like-minded (Polska, Rumunia, Litwa, Cypr, Malta, Łotwa, Estonia) zwróciła uwagę na konieczność usunięcia zawartych w Pakiecie Mobilności I przepisów niezgodnych z celami klimatycznymi.

Polska poparła przyjęcie w dniu 3 czerwca 2021 r. na posiedzeniu Rady UE ds. Transportu podejścia ogólnego do dyrektywy ws. użytkowania pojazdów najmowanych bez kierowców w celu przewozu drogowego rzeczy. Przygotowana przez prezydencję Portugalii propozycja bazuje w głównej mierze na tekście wypracowanym przez prezydencję chorwacką w czerwcu 2020 r. Zaproponowane rozwiązania uwzględniają stanowisko Polski, gdyż przewidują, że państwa członkowskie nie będą mogły wprowadzać zakazów stosowania pojazdów najmowanych na swoich terytoriach. Przewidziane zostały również zapisy dotyczące równego uznawania dokumentów w formie elektronicznej – mechanizmu ułatwiającego firmom transportowym procedowanie dokumentacji i pozwalającego na zmniejszenie biurokracji, zwłaszcza w obliczu wdrażania równoległych elektronicznych systemów wymiany dokumentów w transporcie drogowym, takich jak eFTI i IMI. Innym istotnym rozwiązaniem jest możliwość ograniczania przez państwa członkowskie czasu, w jakim przedsiębiorstwa mające siedzibę na ich odpowiednich terytoriach mogą używać wynajętego pojazdu zarejestrowanego lub wprowadzonego do ruchu w innym państwie członkowskim (30 dni w roku). Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami, państwa członkowskie powinny także mieć możliwość ograniczenia liczby takich pojazdów wynajmowanych przez przedsiębiorstwo (25% floty pojazdów). Z punktu widzenia opodatkowania, Polska będzie monitorować podczas dalszych prac okres wynajmu pojazdów, aby przyjmowane rozwiązania nie wiązały się z jego wydłużeniem, co mogłoby oznaczać negatywne skutki

podatkowe w postaci zmniejszenia wpływów z podatków od środków transportowych. Słowenia, która obejmuje przewodnictwo w Radzie UE z dniem 1 lipca 2021 r., wyraziła gotowość do rozpoczęcia trilogów z PE.

Harmonizacja techniczna pojazdów

Polska aktywnie uczestniczyła w pracach nad projektem rozporządzenia PE i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 715/2007 w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z lekkich pojazdów pasażerskich i użytkowych (Euro 5 i Euro 6) oraz w sprawie dostępu do informacji dotyczących naprawy i utrzymania pojazdów. Jednak negocjacje pomiędzy Radą a PE nad projektem nie posunęły się do przodu z uwagi na bardzo rozbieżne stanowiska obu instytucji co do możliwości określenia daty wyzerowania wartości współczynnika zgodności. Polska konsekwentnie prezentowała stanowisko podkreślające potrzebę uwzględnienia dowodów naukowych w przypadku weryfikacji wartości współczynnika zgodności.

Polska poparła także przyjęcie w dniu 18 czerwca 2021 r. na posiedzeniu Rady UE ds. Gospodarczych i Finansowych (ECOFIN) projektu rozporządzenia PE i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2016/1628 w odniesieniu do przepisów przejściowych dotyczących niektórych maszyn wyposażonych w silniki o zakresie mocy 56–130 kW i powyżej 300 kW w celu zaradzenia skutkom kryzysu związanego z COVID-19. Przewiduje ono wydłużenie okresu przejściowego względem wymagania odnoszącego się do emisji spalin na poziomie Stage V dla silników stosowanych zarówno w niedrogowych maszynach mobilnych, jak i w ciągnikach rolniczych.

Wydłużenie tego terminu zapewni krajowym producentom oraz ich sieciom dystrybucyjnym dodatkowy czas na wprowadzenie już wyprodukowanych pojazdów wyposażonych w silniki przejściowe i uniknięcie dodatkowych strat finansowych.

Transport kolejowy

Polska poparła przyjęcie projektu rozporządzenia PE i Rady dotyczącego praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym.

Przedstawiony przez prezydencję portugalską dokument, wypracowany w 2020 r. w negocjacjach z PE, uwzględnia najważniejsze polskie postulaty zgłoszone w trakcie prac nad projektem rozporządzenia. Zaproponowany kształt regulacji zapewnia zachowanie równowagi między wzmocnieniem praw pasażerów w ruchu kolejowym, a ograniczeniem obciążeń dla przedsiębiorstw kolejowych.

W obszarze transportu kolejowego Polska aktywnie uczestniczyła ponadto w posiedzeniach grupy roboczej Rady UE ds. transportu lądowego, podczas których wypracowywano m.in. skoordynowane stanowiska państw członkowskich UE na posiedzenia Komitetu Ekspertów Technicznych Międzypaństwowej Organizacji Międzynarodowych Przewozów Kolejami (OTIF).

Polska podpisała *List intencyjny* w sprawie wdrożenia koncepcji TEE 2.0 (Transeuropejski Ekspres 2.0), który był niejako wynikiem podpisania w trakcie prezydencji niemieckiej Deklaracji berlińskiej dotyczącej wzmocnienia transgranicznego dalekobieżnego kolejowego transportu pasażerskiego kolejami dużych prędkości i uruchomienia pociągów nocnych.

W związku z obchodami Europejskiego Roku Kolei w 2021 prezydencja portugalska postanowiła o poświęceniu nieformalnej Rady ministrów ds. transportu UE w dniu 30 marca 2021 r. w całości kwestiom kolejowym, ze szczególnym uwzględnieniem sposobów przyspieszenia przesunięcia przewozów na kolej. Polska zachęcała pozostałe państwa członkowskie UE do dalszej elektryfikacji linii kolejowych oraz wskazała na konieczność uwzględnienia różnych punktów wyjścia państw i kontynuowania wsparcia dla rozwoju infrastruktury. Ponadto Polska wyraziła poparcie dla rozwoju sieci kolejowej, w tym kolei dużych prędkości, wskazując na projekt rozwoju linii kolejowych dużych prędkości w regionie państw V4 oraz budowę Centralnego Portu Komunikacyjnego. Podkreśliła potrzebę modernizacji najważniejszych fragmentów podstawowych szlaków transportowych, przede

wszystkim w zakresie sieci bazowej i kompleksowej TEN-T, jak również stanowiących kolejowe korytarze transportowe oraz usunięcia wąskich gardeł.

W trakcie prezydencji portugalskiej na posiedzeniu Rady ds. Transportu w dniu 3 czerwca 2021 r. Polska poparła przyjęcie konkluzji Rady *Kolej jako wiodący element inteligentnej i zrównoważonej mobilności*, przedstawiających diagnozę dotyczącą poszczególnych segmentów rynku kolejowego odnośnie do przesunięcia modalnego, odporności, europejskiego kolejowego transportu pasażerskiego oraz towarowego, a także sieci, inwestycji i połączeń. Wskazują one spójność podejścia Rady i KE w zakresie rozwoju transportu kolejowego i jego roli w osiągnięciu celów klimatycznych zawartych w Europejskim Zielonym Ładzie.

Ponadto ustosunkowując się do wyników studiów KE z 19 lutego 2021 r. ws. przepisów Pakietu Mobilności I, Polska, wraz z grupą państw like-minded, zwracała uwagę, że w wyniku nałożenia restrykcji na wykonywanie operacji drogowych w ramach transportu kombinowanego może dojść do ograniczenia połączeń kolejowych, zagrażając ogólnemu dostępowi do usług kolejowych w niektórych korytarzach sieci TEN-T, a tym samym konkurencyjności tej pro-ekologicznej gałęzi transportu.

Transport lotniczy

W trakcie prezydencji Portugalii Polska poparła przyjęcie podejścia ogólnego Rady do projektów aktów legislacyjnych reformujących Jednolitą Europejską Przestrzeń Powietrzną (Pakiet SES2+ - Single European Sky 2+).

Podczas dyskusji Polska zgłaszała zastrzeżenia, które w dużej mierze podzielane są przez liczną grupę państw członkowskich. Między innymi dzięki inicjatywom i działaniom Polski udało się w tekście podejścia ogólnego, przyjętego przez Radę ds. transportu w dniu 3 czerwca 2021 r., wypracować zapisy zabezpieczające suwerenność państw członkowskich, ich decyzyjność i odpowiedzialność w zakresie zwierzchnictwa w przestrzeni powietrznej wynikające wprost z konwencji chicagowskiej. Polska była również inicjatorem wspólnego oświadczenia państwa V4 ws. SES. Prace nad Pakietem SES2+ będą kontynuowane przez kolejną prezydencję, która rozpocznie z PE negocjacje międzyinstytucjonalne.

Podczas prezydencji portugalskiej przyjęto także wniosek dotyczący rozporządzenia PE i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w zakresie tymczasowego zwolnienia z zasad wykorzystania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty w związku z pandemią COVID-19.

W czasie prac Polska zgłaszała między innymi uwagi dotyczące: braku uwzględnienia rekomendacji wspólnego forum portów lotniczych, linii lotniczych i organizatorów/koordynatorów przydziałów czasu na start lub lądowanie (Worldwide Airport Slot Board - WASB) w zakresie wyłączenia zasady „use-it-or-lose-it” dla serii slotów oddanych przed rozpoczęciem sezonu (zgodnie z rekomendacją WASB w okresie 31 stycznia – 8 lutego 2021 r.); katalogu sytuacji uznawanych za „siłę wyższą”, przy których wystąpieniu nie jest stosowana zasada use-it-or-lose-it; konieczności precyzyjnego formułowania zapisów, aby uniknąć odmiennych interpretacji; obniżenia poziomu niezbędnego wykorzystania serii slotów w celu zachowania praw historycznych do serii z 80/20 na 40/60 w sezonie rozkładowym Lato 2021.

W rezultacie zgłaszanych przez Polskę uwag, przyjęty w lutym 2021 r. tekst w znacznym stopniu wyjaśnia powyższe wątpliwości.

Transport morski

Polska poparła przyjęcie przez Radę ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 26 maja 2021 r. konkluzji Rady w sprawie zrównoważonej, niebieskiej gospodarki: zdrowie, wiedza, dobrobyt, sprawiedliwość społeczna. Polska aktywnie uczestniczyła w ich wypracowaniu, m.in. wnosząc o: uwypuklenie oraz zrównanie w treść konkluzji mórz i oceanów, uwzględnienie Zrewidowanego Planu Działań Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego oraz potrzeby właściwego ujęcia i podkreślenia znaczenia Morskiego

Planowania Przestrzennego (MSP) jako jednego z trzech instrumentów przekrojowych Zintegrowanej Polityki Morskiej UE.

Polska poparła także przyjęcie przez Radę ds. Ogólnych (GAC) w dniu 22 czerwca 2021 r. konkluzji w sprawie bezpieczeństwa morskiego. Polska aktywnie uczestniczyła w ich wypracowaniu, wnioskując m.in. o uwzględnienie zapisów dotyczących procedur wydobywania i utylizacji zatopionej broni chemicznej oraz możliwych źródeł unijnego finansowania w celu rozwiązania tego problemu. Ponadto uwagi Polski odnosiły się do zawarcia w treści konkluzji odniesienia do trwającej pandemii COVID-19 oraz do kwestii możliwości przyszłego finansowania działań z zakresu bezpieczeństwa morskiego ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EMFAF).

Żegluga śródlądowa

Polska poparła przyjęcie przez Radę ds. Transportu (TTE) w dniu 3 czerwca 2021 r. podejścia ogólnego do projektu dyrektywy PE i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/2397 w odniesieniu do środków przejściowych dotyczących uznawania świadectw wydanych przez państwa trzecie.

Akt ten będzie miał pozytywny wpływ na przeciwdziałanie zaburzeniom na rynku pracy w sektorze żegluga śródlądowej, zagwarantowanie jasności i pewności prawa dla wykwalifikowanych pracowników oraz armatorów, jak i zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa.

Kwestie horyzontalne

Polska poparła przyjęcie rozporządzenia ustanawiającego szczególne środki tymczasowe w związku z pandemią COVID-19 dotyczące odnawiania lub przedłużania ważności niektórych certyfikatów i świadectw, licencji i zezwoleń oraz przesunięcia niektórych okresowych kontroli i okresowych szkoleń w niektórych obszarach prawodawstwa w dziedzinie transportu, w okresach odniesienia następujących po okresach, o których mowa w rozporządzeniu (UE) 2020/698 (tzw. Omnibus II). Wniosek jest kontynuacją działań zaradczych podjętych na poziomie europejskim poprzez przyjęcie rozporządzenia tzw. Omnibus I. Utrzymująca się nadal trudna sytuacja związana z pandemią COVID-19 spowodowała konieczność przyjęcia dalszych środków w celu zaradzenia problemom przewoźników i innych zainteresowanych stron, które mogą nie być w stanie dopełnić niezbędnych formalności lub procedur w celu spełnienia wymogów niektórych przepisów prawa Unii, związanych z odnawianiem lub przedłużaniem ważności certyfikatów i świadectw, licencji lub zezwoleń lub z ukończeniem okresowych kontroli lub okresowych szkoleń oraz zagwarantowania pewności prawa w UE.

Zgodnie z zapisami przedmiotowego aktu legislacyjnego przedłużono o 10 miesięcy od daty ich wygaśnięcia ważność wskazanych dokumentów transportowych, w przypadku gdy upływ terminu ważności tych dokumentów nastąpił w okresie pomiędzy dniem 1 września 2020 r. i dniem 30 czerwca 2021 r. (tzw. "okres odniesienia").

Polska poparła konkluzje Rady w sprawie Strategii Zrównoważonej i Inteligentnej Mobilności (SZIM), uznając że tekst dokumentu odnosi się do najważniejszych kwestii przedstawionych przez KE w dniu 9 grudnia 2020 r. w *komunikacie Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości*.

W konkluzjach Rady, zgodnie z postulatami zgłaszanymi przez Polskę, znalazło się odwołanie wskazujące na potrzebę dokonywania przez KE oceny skutków regulacji odnośnie do środków proponowanych w SZIM, co pozwoli przyjmować legislację UE po dokonaniu dogłębnej analizy skutków środowiskowych, gospodarczych i społecznych w państwach członkowskich.

Podczas prac Polska zwracała uwagę, że transformując system transportowy w UE, nie należy zapominać o jego podstawowej funkcji, jaką jest umożliwienie dostępności oraz swobodnego przepływu osób i rzeczy. Polska zwracała również uwagę, że podejmowane działania nie mogą prowadzić do dalszego pogłębienia dysproporcji między państwami członkowskimi, lecz muszą służyć wyrównaniu ich poziomów rozwoju, dlatego w odniesieniu do mobilności Polska podkreślała przede

wszystkim kwestie kompletności multimodalnego systemu transportowego oraz dostępności i bezpieczeństwa usług transportowych.

Polska podejmowała także działania mające na celu włączenie priorytetowych elementów polskiej infrastruktury transportowej do sieci TEN-T w ramach procesu jej rewizji, która, zgodnie z planami KE, rozpocznie się w trzecim kwartale 2021 r. poprzez przedstawienie przez KE formalnej propozycji aktualizacji rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 1315/2013 ws. unijnych wytycznych dotyczących rozwoju TEN-T.

Ponadto Polska poparła wynegocjowany z PE przez prezydencję portugalską kompromis do projektu rozporządzenia PE i Rady ustanawiającego instrument „łącząc Europę” oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1316/2013 i (UE) nr 283/2014 (projekt rozporządzenia CEF). Zgodnie ze interesami Polski w rozporządzeniu utrzymano podział środków wynikający z konkluzji szczytu Rady Europejskiej z lipca 2020 r., natomiast w wyniku osiągnięcia kompromisu z PE w rozporządzeniu wprowadzono następujące główne zmiany dotyczące:

- kwoty 1 559 mld EUR z puli ogólnej na rzecz brakujących połączeń kolejowych pomiędzy państwami korzystającymi z Funduszu Spójności – Polska aktywnie popierała utrzymanie zapisów rozporządzenia w odniesieniu do ww. środków wbrew stanowisku PE. Ostatecznie szczegółowe zapisy odnoszące się do ww. środków znalazły odzwierciedlenie w załączniku, część II, zgodnie z którym środki te powinny zostać rozdysponowane w pierwszej kolejności na ww. cel, na konkurencyjnych zasadach. Dodatkowo Rada UE i KE dołączyły do rozporządzenia oświadczenie wskazujące na pierwotne intencje Rady Europejskiej i sposób interpretowania zapisów rozporządzenia;
- środków w puli FS - umożliwiono uzyskanie środków przewyższających kopertę narodową (ustalono górny pułap kwoty alokacji dla danego państwa (170%) w ramach środków FS w CEF, który ma obowiązywać do końca 2025 r.

Ostatecznie pula środków finansowych na wdrażanie CEF na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. wynosi 33 710 000 000 EUR. Podział środków na poszczególne sektory:

- transport – 25,807 mld EUR (w tym 11 286 mld EUR przeniesionych z Funduszu Spójności przeznaczonych dla krajów kohezyjnych oraz 1 559 mld EUR transferowanych z klastra Europejskich Inwestycji Strategicznych na finansowanie brakujących transgranicznych połączeń kolejowych między państwami kohezyjnymi);
- energia – 5,838 mld EUR;
- cyfryzacja – 2,065 mld EUR;
- mobilność wojskowa – 1,691 mld EUR.

W przypadku sektorów energii i cyfryzacji w 2021 r. nie odnotowano z perspektywy Polski tematów, które wymagały interwencji podczas procesu negocjacji. Kluczowe kwestie takie jak: wprowadzenie zapisów, które uwzględniałyby gaz jako paliwo niskoemisyjne i umożliwiałyby finansowanie inwestycji w sektorze gazowym (CEF energia) oraz pozostawienie bez zmian zapisów dotyczących indykatywnej listy korytarzy transportowych dla projektów wdrażających sieci 5G oraz uwzględnienie nowego korytarza Via Carpathia w zakresie wdrażania cyfrowych sieci 5G (CEF cyfryzacja) zostały utrzymane. PE przyjmie rozporządzenie w drugim tygodniu lipca 2021 r.

3.3 Polityka rozwojowa

W okresie sprawowania przewodnictwa w Radzie UE przez Portugalię Polska brała aktywny udział w pracach poświęconych współpracy na rzecz rozwoju. W ramach grupy roboczej ds. współpracy rozwojowej (CODEV) do najważniejszych obszarów należało wypracowanie konkluzji Rady dot. partnerstwa z państwami o średnim dochodzie i dot. rozwoju społecznego, a także dot. operacjonalizacji globalnej reakcji UE na pandemię koronawirusa w ramach podejścia „Team Europe” oraz dot. raportu z realizacji instrumentów finansowania działań zewnętrznych UE. W trakcie negocjacji Polska zabiegała o stosowanie w dokumentach przyjmowanych pod auspicjami UE sformułowań zgodnych z traktatami.

Polska aktywnie uczestniczyła w pracach grupy roboczej Rady ds. Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), która monitorowała toczące się negocjacje nt. przyszłego porozumienia o partnerstwie między UE i jej państwami członkowskimi a Organizacją Państw AKP (tzw. Umowa post-Kotonu). Po trwających ponad 2 lata dyskusjach udało się zakończyć prace nad treścią umowy oraz jej trzech protokołów regionalnych (UE-Karaiby, UE-Pacyfik, UE - Afryka). Parafowanie umowy przez głównych negocjatorów odbyło się 15 kwietnia 2021 r. Jedne z najważniejszych kwestii ujętych w umowie to kwestia migracji i readmisji, a przede wszystkim kluczowe z punktu widzenia Polski zapisy dotyczące efektywnego i odpowiedzialnego zarządzania migracją, w tym walki z nielegalnym napływem, pomocy na miejscu (w krajach pochodzenia migrantów oraz krajach ich goszczących), ochrony granic, walki z przemytem i wzmocnienia procedur dot. powrotów. Kwestia charakteru prawnego umowy będzie przedmiotem dalszych prac na szczeblu politycznym w Radzie, już po rozpoczęciu prezydencji słoweńskiej. Podpisanie umowy planowane jest na początek 2022 r.

Polska aktywnie uczestniczyła w pracach UE w obszarze pomocy humanitarnej między innymi poprzez uczestnictwo w grupie roboczej Rady UE do spraw pomocy humanitarnej i pomocy żywnościowej (COHAFA). Prezydencja portugalska kontynuowała program trio prezydencji (Niemcy-Portugalia-Słowenia). Trzy główne priorytety, na których skupiała się prezydencja portugalska to: 1) *triple nexus*; 2) wpływ zmian klimatu na działania humanitarne; 3) wyłączenia społeczne i ochrona osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. W ramach ostatniego z powyższych priorytetów prezydencja portugalska skupiała się głównie na prawach, bezpieczeństwie i godności kobiet i dziewcząt w kryzysach humanitarnych, jak również sytuacji dzieci oraz edukacji w sytuacjach kryzysowych. Uwaga prezydencji portugalskiej w grupie COHAFA poświęcona była pomocy humanitarnej w kontekście pandemii COVID-19, międzynarodowemu prawu humanitarnemu oraz zasadom humanitarnym, jak również pomocy żywnościowej oraz bezpieczeństwu żywnościowemu. Prezydencja portugalska prowadziła dyskusje na temat sytuacji w Etiopii w związku z ostatnim konfliktem w rejonie Tigraj, jak również sytuacji humanitarnej w Jemenie, Demokratycznej Republice Konga, Wenezueli oraz Mjanmie. Prezydencja portugalska poświęciła sporo uwagi wyburzeniom w Strefie Gazy, a także sytuacji humanitarnej w Palestynie w związku z ostatnimi walkami z Izraelem. Prezydencja portugalska poruszała także tematy dotyczące kryzysów zapomnianych i przedłużających się, takich jak kryzys dotyczący uchodźców saharyjskich czy kryzys w Afganistanie. Istotnym elementem prac w okresie prezydencji portugalskiej było opracowanie dokumentu *Common messages on the humanitarian crisis in the Democratic Republic of the Congo*, jak również dwóch konkluzji Rady dotyczących: 1) Sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 2/2021 pt. „Unijna pomoc humanitarna na rzecz edukacji – zapewniono wsparcie dla dzieci w potrzebie, ale pomoc powinna mieć charakter długoterminowy i trafiać do większej liczby dziewcząt”; 2) Komunikatu KE do PE i Rady w sprawie operacji humanitarnych UE: nowe wyzwania, te same zasady.

W okresie prezydencji Portugalii Polska uczestniczyła w pracach grupy roboczej Rady ds. Agendy 2030, w ramach których wypracowano konkluzje Rady w ramach których zaadresowano kwestię kompleksowego podejścia do przyspieszenia wdrażania Agendy 2030 w warunkach post-covidowej odbudowy (tytuł dokumentu „A comprehensive approach to accelerate the implementation of the UN 2030 Agenda for sustainable development – Building back better from the COVID-19 crisis”). Konkluzje zostały przyjęte przez Radę ds. Ogólnych w dn. 22 czerwca 2021 r. W ramach konkluzji Rada uznaje, że pandemia COVID-19 zagraża postępom w realizacji SDG i wzywa do pogłębienia dialogu i podjęcia konkretnych działań operacyjnych, aby przyspieszyć realizację Agendy 2030 i celów zrównoważonego rozwoju. Ponadto wzywa KE i państwa członkowskie UE do prowadzenia kampanii informacyjnych i uświadamiających na temat Agendy 2030, tak aby zwiększyć współodpowiedzialność obywateli, sektora prywatnego i innych zainteresowanych stron. Jednocześnie, Rada będzie w dalszym ciągu zaangażowana w przegląd postępów w realizacji Agendy 2030 i zintensyfikuje wysiłki na rzecz włączenia SDG do głównego nurtu swoich prac we wszystkich sektorach polityki.

Ponadto prezydencja portugalska poświęciła uwagę przygotowaniom do tegorocznego Forum Politycznego Wysokiego Szczebla ONZ (High Level Political Forum) ds. zrównoważonego rozwoju, oraz

koordynowała prace nad przygotowaniem dokumentu tezewego do wykorzystania przez delegacje państw UE podczas sesji tematycznych HLPF 2021, tak aby umożliwić prezentowanie na forum ONZ spójnego stanowiska, w ramach którego podkreślana jest gotowość i wysokie ambicje do wdrażania polityk zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z realizacji Agendy 2030.

3.4. Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony, zapobieganie konfliktom międzynarodowym, przemysł obronny, współpraca z NATO

Podczas prezydencji Portugalii w Radzie UE Polska kontynuowała pragmatyczne podejście do rozwoju inicjatyw obronnych UE. Zależało nam, aby udział w unijnych projektach w sferze obronnej z jednej strony wzmacniał efektywność rozwoju zdolności UE, z drugiej pozostawał spójny z wymogami NATO.

Kompas Strategiczny

W trakcie prezydencji portugalskiej państwa członkowskie UE kontynuowały proces refleksji w ramach Kompas Strategicznego, którego celem jest określenie strategicznych kierunków rozwoju WPBiO w perspektywie 5-10 lat. Państwa członkowskie organizowały seminaria, warsztaty i konferencje oraz prezentowały dokumenty refleksyjne, których celem było przedstawienie konkretnych propozycji działań w czterech koszykach Kompas Strategicznego (zdolności, zarządzanie kryzysowe, odporność, partnerstwa).

Polska dąży do tego, by wytyczanie strategicznych kierunków rozwoju WPBiO nie prowadziło do podważania roli NATO lub osłabiania zobowiązań, jakie część państw UE ma wobec Sojuszu. Podkreślamy również wiodącą rolę państw członkowskich w przygotowywaniu dokumentu końcowego oraz konieczność uwzględnienia podejścia 360 stopni do zagrożeń. W podejmowanych działaniach Polska skoncentrowała się na temacie odporności oraz partnerstw z elementami przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym i zwalczania dezinformacji oraz zagrożeń w cyberprzestrzeni.

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM) we współpracy z MSZ zorganizował konferencję nt. Kompas Strategicznego i roli UE w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego (21 maja 2021 r.). Polska do tej pory współsygnowała 6 non-paperów (na 17 opublikowanych): nt. cyberodporności (autorstwa Litwy), nt. współpracy UE-NATO (autorstwa Królestwa Niderlandów i Niemiec), nt. mobilności wojskowej (autorstwa Królestwa Niderlandów i Niemiec), nt. ochrony dziedzictwa kulturowego (autorstwa Węgier), nt. ochrony dziedzictwa kulturowego w kontekście przeciwdziałania zorganizowanej przestępczości (autorstwa Cypru i Włoch), nt. narzędzi hybrydowych UE (autorstwa Danii, Finlandii i Królestwa Niderlandów). Polska przygotowała dokument refleksyjny nt. odporności społecznej i cybernetycznej (jest on negocjowany z zainteresowanymi państwami członkowskimi UE).

Cywilny Kompakt WPBiO

Podczas prezydencji Portugalii w Radzie UE państwa członkowskie oraz instytucje unijne (ESDZ, KE) kontynuowały wdrażanie zobowiązań wynikających z Cywilnego Kompaktu WPBiO, którego celem jest zwiększenie efektywności, szybkości działania oraz spójności cywilnego wymiaru WPBiO, głównie w kontekście cywilnych misji UE. Polska wdraża Cywilny Kompakt WPBiO w oparciu o Narodowy Plan Implementacyjny Cywilnego Kompaktu WPBiO (NIP – Polska) przyjęty przez Radę Ministrów w lipcu 2020 r. NIP – Polska określa rodzaj planowanych działań wraz z harmonogramem, a w jego wdrożenie zaangażowane są resorty i instytucje delegujące cywilnych ekspertów do misji UE (MSWiA wraz z podległą Policją i Strażą Graniczną; MS wraz z podległą Służbą Więzienną; MF wraz z podległą Służbą Celno-Skarbową działającą w ramach Krajowej Administracji Skarbowej; MSZ; jak również MKiDN w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego).

Stała Współpraca Strukturalna (PESCO)

W czasie prezydencji portugalskiej Polska utrzymała zaangażowanie w projekty Stałej Współpracy Strukturalnej na dotychczasowym poziomie: bierzemy udział w 24 z 46 projektów PESCO, w tym w 1 jako koordynator, w 11 jako uczestnik oraz w 12 jako obserwator. Polska z zadowoleniem przyjęła

decyzję Rady z 6 maja 2021 r. o zaproszeniu Kanady, Norwegii i USA do udziału w projekcie PESCO pn. Mobilność Wojskowa (ang. *Military Mobility*).

Europejski Instrument na rzecz Pokoju (EPF)

22 marca 2021 r. Rada UE przyjęła decyzję ws. utworzenia Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju (EPF). Ma on na celu zapobieganie konfliktom, zachowanie pokoju i wzmacnianie bezpieczeństwa. EPF jest finansowany ze składek państw członkowskich, a jego siedmioletni budżet wynosi 5 mld EUR. Instrument jest kierowany przez Komitet EPF złożony z przedstawicieli wszystkich państw i będzie operacyjny od 1 lipca 2021 r. Dla Polski kwestią żywotną pozostał globalny wymiar EPF z zachowaniem równowagi pomiędzy projektami we wschodnim oraz południowym sąsiedztwie UE. Na początku marca 2021 r. Polska wraz z Litwą, Łotwą, Estonią, Słowacją i Rumunią współsygnowała dokument refleksyjny nt. potencjalnych obszarów wykorzystania EPF w krajach Partnerstwa Wschodniego tj. w Gruzji, Ukrainie oraz Mołdawii. Propozycje dotyczą m.in. realizacji projektów w zakresie modernizacji obiektów szkoleniowych, wzmocnienia zdolności w zakresie cybernetycznym, rozwoju sił specjalnych, rozwoju wojskowych zdolności medycznych, wzmocnienia środków przeciwdziałającym zagrożeniom hybrydowym. Będą musiały one uzyskać poparcie pozostałych państw członkowskich. Polska poparła również dokument refleksyjny przygotowany przez Węgry ws. wsparcia Bośni i Hercegowiny w zakresie rozminowywania. Należy mieć na uwadze, że dla państw zachodnioeuropejskich, także dla prezydencji portugalskiej priorytetem pozostawało wsparcie dla Afryki; potrzebę realizacji projektów w Sahelu uzasadniały one „większą pilnością”.

Zagrożenia hybrydowe

Zagrożenia hybrydowe, zwłaszcza cyberataki oraz dezinformacja, stanowiły rosnące wyzwanie dla państw członkowskich UE. Polska popierała działania na rzecz skuteczniejszego przeciwstawienia się przez UE atakom hybrydowym; opowiadała się za potrzebą wypracowania mechanizmów przypisania autorstwa ataków oraz wyciągnięcia konsekwencji wobec sprawców.

Na forum Horyzontalnej Grupy ds. Odporności i Zagrożeń Hybrydowych (*Horizontal Working Party on Enhancing Resilience and Countering Hybrid Threats, HWP ERCHT*) Polska podnosiła sprawy dotyczące zagrożeń hybrydowych występujących we wschodnim sąsiedztwie UE, współpracy UE-NATO, misji i operacji WPBiO, cyberbezpieczeństwa, regulacji platform internetowych. Polska brała także aktywny udział w pracach nad drugą edycją unijnego kwestionariusza nt. zagrożeń hybrydowych.

Polska popierała inicjatywy legislacyjne i regulacyjne, które przyczynią się do zwiększenia odporności UE na zagrożenia hybrydowe: DSA, Europejski plan działania na rzecz demokracji (*European Democracy Action Plan, EDAP*), a także dyrektywy ws. odporności infrastruktury krytycznej.

Wspólnie z Litwą Polska przedstawiła non-paper ws. wzmocnienia unijnego Kodeksu postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji (*Code of Conduct on Disinformation*). W kontekście prac nad Kompasem Strategicznym UE przystąpiła także do non-paper ws. stworzenia katalogu możliwych odpowiedzi na ataki hybrydowe (*hybrid toolbox*).

Pandemia COVID-19 uniemożliwiła realizację stacjonarnych spotkań dot. zagrożeń hybrydowych i wymusiła ich organizację wyłącznie w formule on-line. Z uwagi na brak właściwych narzędzi spotkania te miały charakter jawny, a co za tym idzie nie mogły obejmować kwestii wrażliwych, szczególnie istotnych w czasach kryzysowych. W efekcie wpłynęło to na osłabienie ich wartości dodanej, przepływu informacji i możliwości stosownej reakcji państw członkowskich i UE na zagrożenia poniżej progu wojny.

Operacje wojskowe i misje cywilne WPBiO

W czasie prezydencji portugalskiej Polska utrzymała zaangażowanie w operacjach wojskowych i misjach cywilnych WPBiO na podobnym poziomie jak poprzednio. Polskie Siły Zbrojne brały udział w następujących operacjach wojskowych: EUFOR Althea w Bośni i Hercegowinie (do 50 os.), EUNAVFOR Irini na Morzu Śródziemnym (do 80 osób oraz samolot rozpoznawczo-patrolowy),

EUNAVFOR Atalanta (4 oficerów w dowództwie) oraz w EUTM CAR w Republice Środkowoafrykańskiej (2 żołnierzy). W ramach misji cywilnych Polska kontynuowała zaangażowanie w EULEX Kosovo, gdzie posiada największy kontyngent policyjny ze wszystkich państw członkowskich (ponad 100 os.), w misję w Gruzji (EUMM Gruzja, 17 os.) i na Ukrainie (EUAM Ukraina, 4-8 os.).

Jednym z kluczowych obszarów zainteresowania prezydencji portugalskiej w kontekście zaangażowania operacyjnego była Afryka. Z inicjatywy Lizbony uruchomiono prace planistyczne do ustanowienia nowej wojskowej misji szkoleniowej w Mozambiku, która ma wesprzeć lokalne władze w walce z ugrupowaniami terrorystycznymi na północy kraju. Polska wyraziła poparcie polityczne dla tej inicjatywy, nie deklarując jednak woli zaangażowania wojskowego. Kontynuowano dyskusję nad poprawą skuteczności misji UE w Sahelu i rozpoczęto debatę nad możliwymi opcjami zwiększenia wsparcia dla budowy bezpieczeństwa w Libii.

W I półroczu 2021 r. przeprowadzono dwa strategiczne przeglądy misji WPBiO w Kosowie i na Ukrainie, które są istotne z punktu widzenia polskiej polityki zagranicznej. W ich wyniku Rada UE podjęła decyzję o przedłużeniu ich działalności EULEX Kosovo i EUAM Ukraine odpowiednio o dwa i trzy lata. W przypadku EULEX Kosovo Polsce udało się zahamować działania zmierzające do drastycznego zmniejszenia liczebności misji, postrzeganej jako skuteczne narzędzie do wsparcia budowy porządku i bezpieczeństwa wewnętrznego, natomiast w odniesieniu do EUAM Ukraine doprowadziliśmy do rozszerzenia zakresu realizowanych działań i zwiększenia liczby personelu. W kontekście działań na wschodzie priorytetem PL było także zadbanie o wzmocnienie zdolności analitycznych misji w zakresie zagrożeń hybrydowych w celu lepszego ich przygotowania do wyzwań tego typu, w tym kampanii dezinformacyjnych wymierzonych w UE.

Europejski Fundusz Obronny

Podczas prezydencji portugalskiej weszło w życie (12 maja 2021 r.) rozporządzenie PE i Rady UE ustanawiające Europejski Fundusz Obronny (*European Defence Fund – EDF*). Fundusz ma pełnić funkcję bodźca do zacieśniania współpracy przemysłowo-obronnej w UE i wzmocnienia zdolności wojskowych w Europie. EDF przewiduje środki na ten cel w wysokości 7,953 mld EUR (w ramach siedmioletniej perspektywy finansowej), w tym odpowiednio 2,651 mld EUR na projekty badawcze i 5,302 mld EUR na projekty rozwojowe.

W trakcie prezydencji portugalskiej przedstawiciel Ministerstwa Obrony Narodowej brał udział w posiedzeniach grupy ekspertów, która zajęła się opracowaniem programu prac EDF na 2021 r. Po wejściu w życie rozporządzenia ustanawiającego EDF grupa została przekształcona w formalny Komitet Programowy EDF. Prace nad programem prac EDF na 2021 r. są bliskie finalizacji. Pierwsze konkursy mają zostać ogłoszone na przełomie czerwca i lipca 2021 r. W trakcie ww. prac Polska wyraziła zainteresowanie realizacją projektów z szeregu obszarów tematycznych. Podkreślała też potrzebę definiowania EDF w oparciu o priorytety rozwoju zdolności uzgodnione wspólnie przez państwa członkowskie w dokumentach strategicznych, które służyłyby również wzmocnieniu europejskiego filaru NATO.

Na poziomie krajowym, w maju 2021 r. zainauguował swoją działalność Zespół do spraw wsparcia udziału polskiego przemysłu obronnego w EDF, powołany na mocy zarządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dn. 18 marca 2021 r. Uczestniczą w nim przedstawiciele kilkunastu resortów i instytucji państwowych.

Współpraca UE z NATO

W czasie prezydencji portugalskiej kontynuowano realizację przyjętych w 2016 i 2018 r. deklaracji o współpracy UE z NATO. Polska zabiegała o zacieśnienie relacji, zwracając uwagę na potrzebę pragmatycznego podejścia poprzez wskazywanie konkretnych projektów możliwości współpracy. W maju 2021 r. Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) przedstawiła „Szósty Raport nt. postępów we współpracy UE-NATO”. Wskazane w Raporcie postępy dotyczą obszarów takich jak: przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym, współpraca w zakresie problematyki morskiej,

cyberbezpieczeństwo, zdolności obronne, przemysł obronny i badania, ćwiczenia, wsparcie partnerów (ang. *capacity building*), wzmacnianie dialogu pomiędzy organizacjami. Dokument uwidacznia ograniczenia w kontaktach spowodowane warunkami pandemicznymi.

W maju 2021 r. Polska wraz z 27 innymi państwami sygnowała non-paper *EU-NATO Cooperation: Time to achieve full complementarity*, który wskazuje następujące priorytety współpracy: wzmocnienie konsultacji politycznych, zacieśnienie współpracy w zakresie wymiany informacji – w tym wywiadowczych, celem budowania świadomości sytuacyjnej – odporność, powiązanie bezpieczeństwa z klimatem, wschodzące i przełomowe technologie, bezpieczeństwo w przestrzeni kosmicznej, mobilność wojskowa, planowanie, rozwój zdolności, partnerstwa.

Polska podkreślała na różnych forach, że rozwój wymiaru obronnego UE powinien przebiegać w synergii z NATO w kontekście zagrożeń dla bezpieczeństwa wspólnoty transatlantyckiej, wynikających m.in. z działań Rosji i Chin. Zwracaliśmy uwagę na konieczność zachowania spójności między Kompasem Strategicznym UE a NATO 2030 i harmonizacji planowania obronnego oraz wymagań obu organizacji, z przestrzeganiem zasady jednolitego zestawu sił. Akcentowaliśmy, że zdolności planistyczne i dowodzenia powinny być obszarem współpracy UE i NATO, a nie ich rywalizacji.

Polska popierała ściślejszą współpracę UE-ONZ w obszarze zapobiegania konfliktom oraz utrzymywania i budowania pokoju. Podkreślała konieczność wypracowania konkretnych mechanizmów współpracy UE-ONZ w terenie, w celu zwiększenia synergii i komplementarności działań prowadzonych przez obie organizacje. Popierała wzmocnienie koordynacji między misjami UE oraz misjami i operacjami pokojowymi ONZ, opowiadając się za współpracą w obszarze szkoleń, budowania zdolności, wymiany informacji i analiz sytuacyjnych oraz planowania operacyjnego.

Ponadto Polska popierała wspólne działania UE na rzecz reformy architektury budowania pokoju zainicjowanej przez Sekretarza Generalnego ONZ.

3.5 Wymiar sprawiedliwości

Współpraca sądowa w sprawach karnych

Negocjacje rozporządzenia oraz dyrektywy w sprawie dostępu do elektronicznego materiału dowodowego w sprawach karnych (e-dowodów)

W styczniu 2021 r., po przyjęciu stanowiska PE, rozpoczęto prace w ramach trilogu nad projektem rozporządzenia w sprawie elektronicznego nakazu wydania i zabezpieczenia dowodów dotyczącego elektronicznego materiału dowodowego w sprawach karnych oraz dyrektywy ustanawiającej zharmonizowane przepisy dotyczące mianowania przedstawicieli prawnych w celu gromadzenia dowodów na potrzeby postępowań karnych.

Stanowiska PE i Rady różnią się znacząco i ostateczny kształt propozycji nie jest jeszcze znany. W związku z tym, w ramach prac grupy roboczej przeprowadzono szereg dyskusji w celu wypracowania możliwego kompromisu. Polska pozostaje aktywnie zaangażowana w te prace.

Międzynarodowe negocjacje dotyczące dostępu do e-dowodów: umowa UE-USA dotycząca transgranicznego dostępu do dowodów elektronicznych oraz drugi protokół dodatkowy do Konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości (tzw. Konwencji budapesztańskiej)

Unia Europejska jest zaangażowana w negocjacje międzynarodowe w obszarze dostępu do e-dowodów. W dniu 6 czerwca 2019 r. Rada ds. WSiSW przyjęła dwie decyzje upoważniające KE do udziału w negocjacjach dot. drugiego protokołu dodatkowego do Konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości (Konwencja budapesztańska) oraz do rozpoczęcia negocjacji UE-USA w zakresie wypracowania umowy o transgranicznym dostępie do dowodów elektronicznych na potrzeby współpracy w sprawach karnych. Dążenie do zawarcia obu umów ma na celu podniesienie na wyższy poziom międzynarodowych standardów współpracy w zakresie zwalczania cyberprzestępczości.

Negocjacje z USA, choć formalnie rozpoczęte, nie posuwają się do przodu z uwagi na fakt, że kształt ewentualnej umowy jest ściśle związany z legislacją unijną, tj. pakietem e-evidence, który oczekuje na wypracowanie kompromisowego tekstu. Negocjacje z USA będą mogły zostać wznowione po przyjęciu dyrektywy i rozporządzenia e-evidence.

Prace nad drugim protokołem dodatkowym na forum Rady Europy zostały w znacznej mierze sfinalizowane pod koniec maja 2021 r. Obecnie trwają procedury wewnętrzne Rady Europy zmierzające do jego formalnego przyjęcia i otwarcia do podpisu, co prawdopodobnie nastąpi wiosną 2022 r.

Konkluzje Rady UE w sprawie ochrony osób pełnoletnich szczególnej troski w całej Europie

W dniu 7 czerwca 2021 r. Rada przyjęła konkluzje w sprawie ochrony osób pełnoletnich szczególnej troski w całej Europie. Konkluzje nie budzą wątpliwości Polski, poruszają tematy istotne w kontekście zapewnienia pełni praw proceduralnych w postępowaniu karnym. W związku z powyższym Polska poparła przyjęcie przedmiotowych Konkluzji Rady.

W odniesieniu do prawa karnego projekt konkluzji Rady podkreśla, że osoby dorosłe ze szczególnymi potrzebami jako podejrzani lub oskarżeni mogą doświadczyć szeregu trudności, które mogą utrudniać im pełne korzystanie z praw procesowych. W związku z powyższym, Rada zobowiązuje się do zapewnienia prawidłowego i pełnego wdrożenia dyrektyw dotyczących praw proceduralnych oraz ochrony ofiar przestępstw oraz dzielenia się najlepszymi praktykami.

Konkluzje przewidują również przeprowadzenie analizy na temat potrzeby kompleksowego wzmocnienia zabezpieczeń proceduralnych dla osób dorosłych wymagających szczególnej ochrony, które są podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, oraz ustalenie na podstawie analizy ewentualnych dalszych kroków.

Dostosowanie do przepisów o ochronie danych osobowych

Zgodnie z art. 62 ust. 6 dyrektywy (UE) 2016/6801 KE ma dokonać przeglądu innych aktów prawa Unii, które regulują przetwarzanie danych osobowych przez właściwe organy do celów określonych w art. 1 ust. 1 tej dyrektywy, oraz przedstawić, w stosownych przypadkach, niezbędne wnioski w sprawie ich zmiany. Przegląd ten doprowadził do wskazania decyzji ramowej 2002/465/WSISW ws. wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych oraz dyrektywy 2014/41/UE w sprawie Europejskiego Nakazu Dochodzeniowego jako aktów, w których należy wprowadzić zmiany. Stanowisko Rządu w odniesieniu do wskazanych wniosków przyjęto w dniu 3 lutego 2021 r. Następnie po szeregu dyskusji w ramach grupy roboczej oraz przedstawieniu opinii przez Europejskiego Inspektora Ochrony Danych Osobowych Polska poparła przyjęcie podejścia ogólnego Rady. Najbardziej istotne zmiany wprowadzone przez Radę dotyczą dodania materialnej podstawy prawnej zapewnienia, że tekst nie będzie wprowadzał możliwych ograniczeń w stosunku do przewidzianych ww. aktami prawnymi kompetencji organów krajowych.

Korupcja

UE jest stroną Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji (*UNCAC*) od 2008 r. i w związku z tym jest zobowiązana do poddania się przeglądowi wdrażania przewidzianemu w Konwencji. Decyzja o podjęciu działań w celu rozpoczęcia procesu przeglądu była skorelowana ze zwołaniem sesji nadzwyczajnej Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, która odbyła się w dniach 2–4 czerwca 2021 r. Polska od lat wyrażała poparcie dla pełnego zaangażowania UE w działania antykorupcyjne i poddanie się przeglądowi przez instytucje unijne zgodnie z Konwencją, dlatego z zadowoleniem poparła przyjęcie wspólnego oświadczenia UE, zaprezentowanego na sesji nadzwyczajnej, o gotowości do poddania się procesowi przeglądu. Tekst oświadczenia wraz z towarzyszącym dokumentem doprecyzowującym wewnętrzną procedurę zostały przyjęte przez Radę.

Zatrzymywanie danych telekomunikacyjnych

W trakcie prezydencji portugalskiej na poziomie Rady ds. WSiSW odbyła się debata merytoryczna o kwestii zatrzymywania danych telekomunikacyjnych w związku z najnowszym orzecnictwem TSUE. W konkluzjach Rady Europejskiej z grudnia 2020 r. podkreślono znaczenie możliwości korzystania przez organy ścigania i sądy z przysługujących im uprawnień służących zwalczaniu przestępczości również w przestrzeni wirtualnej (Internecie). W związku z tym, podkreślono potrzebę przyśpieszenia prac nad uregulowaniem kwestii retencji danych telekomunikacyjnych w zakresie niezbędnym do zwalczania poważnej przestępczości, zgodnie z orzecnictwem Trybunału oraz przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych. Państwa członkowskie prezentują zróżnicowane podejście do dotychczasowego orzecnictwa TSUE oraz zasadności przyjmowania wspólnych regulacji w zakresie retencji na poziomie unijnym. Polska aktywnie uczestniczy w tych pracach, popierając propozycje zakładające zapewnienie uprawnionym służbom ukierunkowanego dostępu do danych telekomunikacyjnych, natomiast sprzeciwia się koncepcji ukierunkowanego zatrzymywania określonej kategorii danych (w oparciu o kryterium kategorii osób lub kryterium geograficzne). Retencja danych telekomunikacyjnych jedynie w oparciu o przynależność do danej kategorii osób może być bowiem problematyczna i prowadzić do oskarżeń o nadużycia oraz dyskryminację. Na charakter proponowanych rozwiązań (w tym możliwość opracowania przez KE propozycji legislacyjnej i kierunek zawartych w niej rozwiązań) wpłyną orzeczenia TSUE w kolejnych sprawach, których przedmiotem jest dopuszczalność i zakres gromadzenia danych telekomunikacyjnych oraz okoliczności i warunki dostępu organów ścigania do tych danych. Zakończenie tych postępowań powinno nastąpić na początku drugiej połowy 2021 r.

Nieformalna grupa ekspercka UE-USA

W odniesieniu do współpracy w sprawach karnych w obecnym półroczu toczyły się prace nad ustanowieniem osobnej grupy eksperckiej UE-USA umożliwiającej wymianę informacji o wyzwaniach i problemach w stosowaniu umowy UE-USA o ekstradycji oraz umowy o wzajemnej pomocy prawnej. Ostateczny projekt wytycznych został przyjęty w procedurze pisemnej przez Radę 8 kwietnia 2021 r. i w związku z tym zezwolono na przystąpienie do negocjacji z USA na temat zakresu zadań ww. grupy.

Kwestia współpracy z USA pojawia się cyklicznie na forum UE i wynika to z faktu, że niektóre z państw członkowskich mają problemy ze współpracą z USA w zakresie pomocy prawnej i ekstradycji, przy braku kontaktów bezpośrednich ze stroną amerykańską i dlatego forum unijne jest dla nich cenne. Polska z uwagi na regularne kontakty w formie stałych dwustronnych konsultacji z Departamentem Sprawiedliwości USA nie wymaga szczególnego pośrednictwa organów UE do oceny stanu współpracy i egzekwowania realizacji wniosków.

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych

Rozporządzenie PE i Rady ustanawiające program „Wymiar Sprawiedliwości” na lata 2021–2027

Podczas przewodnictwa Portugalii w Radzie UE zostało przyjęte rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/693 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Sprawiedliwość” oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1382/2013. Rozporządzenie to ustanawia program finansowy na obecnie obowiązującą perspektywę budżetową (lata 2021–2027), tak jak wcześniej realizowany na tymże obszarze program, zapewniając środki finansowe na wspieranie współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych, takie jak szkolenia dla sędziów i innych przedstawicieli zawodów prawniczych oraz skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości dla obywateli. Jego założeniem jest przyczynienie się do dalszego rozwoju europejskiej przestrzeni sprawiedliwości opartej na praworządności, w tym niezależności i bezstronności sądownictwa, oraz wzajemnym uznawaniu, wzajemnym zaufaniu i współpracy sądowej.

Zważając na sprzeciw wyrażony względem przyjęcia rozporządzenia ustanawiającego Program „Sprawiedliwość” w kształcie nadanym mu dokumentem 6834/20, w trakcie głosowania pisemnego w Radzie względem tekstu przyjętego przez PE w pierwszym czytaniu, Polska także zagłosowała przeciwko przyjęciu tego aktu prawnego. Kontynuując dotychczasowe stanowisko w sprawie (uwagi, wyrażone m. in. w pisemnym oświadczeniu Polski załączonym do protokołu posiedzenia COREPER II w dniu 2 grudnia 2020 r.), podczas głosowania w Radzie Polska przedstawiła nadto oświadczenie,

w którym wyrażono sprzeciw wobec brzmienia motywu nr 10 rozporządzenia, w zakresie, w jakim zawiera on niespójne i niepełne wyliczenie grup społecznych szczególnie narażonych na dyskryminację. Podkreślono w nim także brak akceptacji dla niedostatecznego sprecyzowania warunków działania organizacji pozarządowych, których finansowanie przewiduje rozporządzenie, wskazano, że zawarty w motywie nr 30 rozporządzenia mechanizm warunkowości jest przedmiotem skargi Polski do TSUE jako dublujący procedurę z art. 7 TUE i naruszający tym samym ustanowioną w tym przepisie kompetencję Rady Europejskiej, a także sprzeciwiono się używaniu w rozporządzeniu określenia „gender”, które to sformułowanie jest nieznanym prawu pierwotnemu i niejednoznacznie rozumiane przez poszczególne państwa członkowskie.

W dniu 19 kwietnia 2021 r., przy w/w sprzeciwie Polski i Węgier (które przedstawiły argumentację zbliżoną do stanowiska polskiego), Rada poparła tekst przyjęty przez PE w pierwszym czytaniu. W dniu 27 kwietnia 2021 r. PE przyjął przedmiotowe rozporządzenie w drugim czytaniu. Przyjęty akt został opublikowany w dniu 5 maja 2021 r. (Dz. Urz. UE L 156).

Projekt rozporządzenia w sprawie prawa właściwego dla skutków przelewu wierzytelności wobec osób trzecich

Obejmując prezydencję w Radzie UE Portugalia zapowiadała, że jej celem jest uzyskanie podejścia ogólnego do projektu rozporządzenia w sprawie prawa właściwego dla skutków przelewu wierzytelności wobec osób trzecich. Podczas prac nad dokumentem prowadzonych na forum grupy roboczej uzgadniano kwestie związane z prawem właściwym dla roszczeń zabezpieczonych rzeczowo (*secured claims*) oraz szczegóły dotyczące zagadnień związanych z cesją instrumentów finansowych, jak i zagadnienia związane z e-pieniędźmi, kryptowalutami. Wypracowane w toku licznych spotkań grup roboczych oraz spotkań z udziałem radców państw członkowskich, wspólne przepisy kolizyjne stanowią, że zgodnie z zasadą ogólną prawem właściwym dla skutków przelewu wierzytelności wobec osób trzecich będzie prawo państwa miejsca zwykłego pobytu zbywcy wierzytelności. W zakresie wierzytelności zabezpieczonych (roszczenia zabezpieczone hipotecznie, roszczenia zabezpieczone zastawem wpisanym do rejestru zastawów) Polska popierała stanowiska państw członkowskich (tzw. państwa silnego rejestru) dążących do zagwarantowania szerokiego poszanowania reguł dotyczących funkcjonowania rejestrów sądowych i reguł dotyczących zabezpieczonych wierzytelności, a wynikających z prawodawstwa krajowego. Wypracowany w toku prac obecnej prezydencji tekst w zakresie *secured claims* stanowi wyraz kompromisowych ustaleń między delegacjami krajowymi a KE i prezydencją Rady UE (art. 1 ust. 1aa rozporządzenia oraz korelujące z nim motywy 16aa–16ab). W szczególności istotnym pozostaje, że rozporządzenie celem uzyskania uprawnienia do prawa zabezpieczającego (hipoteka, zastaw rejestrowy), a w dalszej kolejności do zaspokojenia z niego, wymaga stosowania przepisów wynikających z prawa krajowego, przewidzianych dla nabycia tego prawa zabezpieczającego.

W dniu 2 czerwca 2021 r. podczas posiedzenia COREPER II, prezydencja portugalska przedstawiła pod głosowanie tekst rozporządzenia. Polska poparła obecnie wypracowane, kompromisowe brzmienie aktu, a w wyniku przeprowadzonego podczas COREPER II głosowania zostało przyjęte podejście ogólne do dokumentu. Projekt skierowano do dalszych negocjacji z PE. Podczas posiedzenia Rady (formacja Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne) w dniu 7 czerwca 2021 r., Polska wyraziła poparcie dla osiągniętego kompromisu i przyjętego tekstu ogólnego podejścia.

Projekt rozporządzenia PE i Rady zastępującego załączniki A i B do rozporządzenia (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego

W październiku 2020 r. Holandia powiadomiła KE o ostatnich zmianach w przepisach krajowych dotyczących niewypłacalności, w których wprowadzono nowy system zapobiegawczy dotyczący niewypłacalności, a także nowe kategorie zarządców. W grudniu 2020 r. o zmianach w krajowych przepisach dotyczących niewypłacalności poinformowały dodatkowo: Włochy, Litwa, Cypr i Polska.

Załączniki A i B do rozporządzenia 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego mają decydujące znaczenie dla określenia zakresu stosowania tego rozporządzenia.

Wymieniono w nich wyczerpująco, odpowiednio, te postępowania upadłościowe lub tych zarządców, przewidziane/przewidzianych w prawie krajowym państw członkowskich, do których rozporządzenie to ma zastosowanie. W związku z tym niezwykle ważne jest, aby załączniki te były regularnie aktualizowane w celu odzwierciedlenia rzeczywistej sytuacji prawnej w państwach członkowskich.

W dniu 11 maja 2021 r. KE przekazała Polsce projekt rozporządzenia, uwzględniający postulat Polski, dotyczący dodania do załącznika A do rozporządzenia, postępowania o zatwierdzenie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej, uregulowanego w art. 491²⁵–491³⁸ ustawy – *Prawo upadłościowe*.

Postępowanie o zatwierdzenie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej wprowadzone zostało *ustawą z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1802), która weszła w życie z dniem 24 marca 2020 r. Jest ono odrębnym postępowaniem związanym z niewypłacalnością, dzięki któremu osoba fizyczna, która nie prowadzi działalności gospodarczej, może zawrzeć układ z wierzycielami, unikając w ten sposób ogłoszenia upadłości.

W dniu 17 czerwca 2021 r. prezydencja portugalska zwróciła się do delegacji państw członkowskich o ewentualne zgłoszenie dalszych zmian w załącznikach A i B do rozporządzenia 2015/848.

Projekt Rozporządzenia w sprawie skomputeryzowanego systemu łączności w zakresie transgranicznych postępowań cywilnych i karnych (system e-CODEX) oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1726

W okresie sprawozdawczym Polska uczestniczyła w wypracowaniu ogólnego podejścia Rady do projektu rozporządzenia e-codex. Jednocześnie rozpoczęły się w UE prace nad założeniami dla systemu informatycznego dla ponadgranicznego doręczania pism sądowych oraz pomocy w przeprowadzeniu dowodu w sprawach cywilnych.

3.6 Nauka, badania i innowacje

W okresie prezydencji Portugalii zakończyły się prace nad:

- opublikowaniem aktów prawnych konstytuujących program ramowy dla badań i innowacji na lata 2021-2027 Horyzont Europa. Uruchomione zostały już pierwsze konkursy ww. programu, w ramach których o finansowanie mogą ubiegać się polscy naukowcy;
- opublikowaniem aktów prawnych (rozporządzenie dot. funkcjonowania Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii oraz strategicznej agendy innowacyjnej EIT) konstytuujących działalność Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii w latach 2021-2027;
- opublikowaniem rozporządzenia dot. programu badawczego i szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (EURATOM) na lata 2021-2025, które wspiera realizację programu Horyzont Europa.

Trwały w dalszym ciągu prace nad instrumentami wspierającymi realizację programu Horyzont Europa:

- projektem rozporządzenia dotyczącego ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Obliczeń Wielkiej Skali, które zakończyły się akceptacją podejścia ogólnego do rozporządzenia przez Radę COMPET (formalne przyjęcie rozporządzenia jest planowane w dniu 13 lipca br. podczas Rady ECOFIN). W trakcie negocjacji zapewniono rozszerzenie kryteriów dostępu do finansowania w ramach przedsięwzięcia, które umożliwia udział jednostek z Polski;
- projektem rozporządzenia do warunków realizacji w ramach programu Horyzont Europa partnerstw europejskich w formule wspólnych przedsięwzięć (ang. *Single Basic Act*) – prezydencja Portugalii zainicjowała prace na podstawie propozycji KE przedstawionej w lutym 2021 r.;
- przyjęciem decyzji PE i Rady dot. partnerstwa metrologicznego – podczas prezydencji portugalskiej przyjęty został mandat do negocjacji z PE, które rozpoczną się podczas prezydencji słoweńskiej.

Polska aktywnie angażowała się w negocjacje ww. aktów prawnych, podkreślając potrzebę otwartości inicjatyw na nowych partnerów. Podczas prezydencji Portugalii bardzo ważnym tematem dyskusji były

także kariery naukowców oraz nowe ramy funkcjonowania i zarządzania europejską przestrzenią badawczą. W każdym z tych tematów Polska wykazywała się zaangażowaniem w dyskusję stawiając jako cel m.in. zwiększenie cyrkulacji talentów w UE, w tym tworzenie odpowiednich warunków ramowych sprzyjających mobilności w jej różnych wymiarach. W trakcie prezydencji Portugalii kontynuowano także dyskusję nad umowami stowarzyszeniowymi z programem Horyzont Europa, w które to rozmowy Polska nadal była zaangażowana, podkreślając rolę państw członkowskich w procesie umów stowarzyszeniowych.

3.7 Kultura

Posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu w części dot. kultury i kwestii audiowizualnych 18 maja 2021 r.

18 maja 2021 r. odbyło się posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu w sesji dot. kultury i kwestii audiowizualnych. Jednym z punktów agendy posiedzenia była debata na temat dywersyfikacji źródeł i mechanizmów finansowania służących ochronie europejskiego dziedzictwa kulturowego. Polska odnosząc się do pytań kierunkowych zaznaczyła, że podczas pandemii COVID-19 duże znaczenie ma zapewnienie szerokiego spektrum źródeł finansowania dziedzictwa kulturowego. Przychylnie odniosła się do pomysłu utworzenia przez Komisję ogólnodostępnej bazy wiedzy na temat istniejących mechanizmów finansowania ochrony zabytków w państwach UE, która mogłaby być podstawą prac nad innymi inicjatywami w celu dywersyfikacji źródeł finansowania dziedzictwa kulturowego. Przedstawiciel Polski zwrócił również uwagę, że w kolejnych latach istotną rolę w finansowaniu dziedzictwa kulturowego w UE powinny pełnić fundusze strukturalne. W kontekście pomysłu stworzenia strategicznego organu doradczego, np. agencji, obserwatorium lub innego podmiotu, który miałby opracować, zgodnie z zasadą pomocniczości, długoterminową wizję dotyczącą promowania i ochrony europejskiego dziedzictwa kulturowego, Polska poinformowała, że pozytywnie odnosi się do inicjatyw, które mogą zwiększyć rolę dziedzictwa kulturowego. Taki podmiot powinien mieć charakter doradczo-ekspertski i gwarantować prawa państw członkowskich do własnego stanowienia prawa w obszarze ochrony dziedzictwa, zgodnie z zapisami Traktatów i zasadą pomocniczości. Mając na uwadze zwiększanie roli dziedzictwa kulturowego Przedstawiciel Polski wskazał, że konieczne jest zdynamizowanie inicjatyw europejskich, takich jak Europejskie Dni Dziedzictwa, Znak Dziedzictwa Europejskiego i Europejskie Szlaki Kulturowe oraz umożliwienie dialogu między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w ochronę europejskiego dziedzictwa kulturowego, wymiany wiedzy i najlepszych praktyk. W sprawie doradztwa dotyczącego dziedzictwa kulturowego w UE, Polska poinformowała, że oczekuje na dyskusję nad jego formułą.

Ponadto podczas posiedzenia Rada przyjęła konkluzje w sprawie odbudowy, odporności i zrównoważonego charakteru sektora kultury i sektora kreatywnego oraz konkluzje „Europejskie media w dekadzie cyfrowej: plan działania na rzecz wsparcia odbudowy i transformacji”.

Konkluzje Rady w sprawie odbudowy, odporności i zrównoważonego charakteru sektora kultury i sektora kreatywnego

Dokument jest odpowiedzią na sytuację, w której znalazły się te sektory w wyniku pandemii COVID-19. W pierwszej części dokumentu potwierdzono kluczową rolę kultury dla spraw gospodarczych i społecznych w Europie. Wskazano, że sektor kultury i sektor kreatywny są jednymi z podstawowych ekosystemów gospodarki europejskiej i mają potencjał do napędzania rozwoju gospodarczego UE. Konieczna jest zatem ich odbudowa i uodpornienie na przyszłe kryzysy. Istotne jest także ich wzmocnienie w sposób sprawiedliwy i równy dla wszystkich, w szczególności uwzględniając sytuację artystek i innych kobiet pracujących w tych sektorach. Wezwano także państwa członkowskie i KE do wymiany dobrych praktyk oraz podsumowania rezultatów tych konkluzji w 2023 r.

Polska w trakcie prac nad dokumentem na forum Komitetu ds. Kultury opowiedziała się m.in. za prowadzeniem badań i opracowań przez Komisję nt. sytuacji sektorów kultury i kreatywnych w celu lepszej oceny wpływu kryzysu na te sektory, wykorzystaniem Instrumentu na Rzecz Odbudowy

i Odporności na projekty z sektora kultury i sektora kreatywnego, zachęceniem w konkluzjach do wykorzystania również innych programów i funduszy dla kultury, uwzględnieniem zapisu dotyczącego profesjonalizacji zawodu artysty. Uwzględniono także sugestię Polski o odniesienie się w dokumencie do grup zmarginalizowanych i wrażliwych, w kontekście aktywnego uczestnictwa w kulturze i równego dostępu do niej.

Konkluzje Rady „Europejskie media w dekadzie cyfrowej: plan działania na rzecz wsparcia odbudowy i transformacji”

Konkluzje te wskazują na podstawowe problemy i wyzwania stojące przed sektorem mediów. Szczególnie istotne jest wskazanie wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie tego sektora oraz na szczególną rolę mediów w czasie pandemii. Konkluzje podkreślają istotne znaczenie mediów profesjonalnych, w tym mediów publicznych dla przekazywania rzetelnych, sprawdzonych i wiarygodnych informacji dla społeczeństwa. Wskazuje się także na konieczność przeprowadzenia przez KE analiz dotyczących możliwości wsparcia finansowego sektora mediów oraz przeglądu regulacji dotyczących pomocy publicznej dla tego sektora. Pod rozważę państw zostawia się możliwość wsparcia finansowego sektora mediów.

Mandat Grupy otwartej metody koordynacji (OMK) złożonej z ekspertów państw członkowskich ds. statusu i warunków pracy artystów oraz osób zawodowo związanych z sektorem kultury i sektorem kreatywnym

8 czerwca 2021 r. Komitet ds. Kultury sfinalizował prace nad mandatem dla Grupy OMK ds. statusu i warunków pracy artystów oraz osób zawodowo związanych z sektorem kultury i sektorem kreatywnym. Powstanie Grupy warunkuje Plan pracy w dziedzinie kultury na lata 2019-2022 przyjęty przez Radę (Priorytet C „Otoczenie wspierające artystów, osoby zawodowo związane z sektorem kultury i sektorem kreatywnym oraz treści europejskie”). Grupa skupi się m.in. na zbadaniu dobrych praktyk w zakresie dostępu do finansowania, zabezpieczenie społecznego i mobilności transgranicznej. Zbada ścieżki kariery w sektorach, przedsiębiorczość, charakter dochodów oraz warunki na rynku dla przedsiębiorców. Biorąc pod uwagę różnice w systemach społecznych i gospodarczych państw członkowskich, eksperci zajmą się zagadnieniami: statusu i uprawnień artystów i pracowników, dostępu do zawodów artystycznych, systemów zabezpieczenia społecznego i emerytalnego, organizacji państwowych systemu wsparcia finansowego na różnych szczeblach, systemów kształcenia/rozwoju umiejętności i przekwalifikowania zawodowego, przepisów dotyczących wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wolności przemieszczania i świadczenia usług. Ponadto Grupa przyjrzy się tematami, takim jak: wolność artystyczna, grupy defaworyzowane, młodzież, artystki i inne kobiety pracujące w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, ukryte bezrobocie, miejsca i warunki pracy oraz zjawiska *night-time economy* i *gig economy*. Ważnym elementem analizy będą także konsekwencje pandemii COVID-19. Efektem prac ekspertów będzie raport na temat roli polityk publicznych dotyczących statusu i warunków pracy artystów oraz osób zawodowo związanych z sektorem kultury i sektorem kreatywnym, uwzględniający także szerszy ekosystem wspierający pracowników tych sektorów oraz treści europejskie. W opracowaniu znajdują się także przykłady dobrych praktyk, innowacyjnych rozwiązań oraz wnioski i rekomendacje.

Niektóre państwa członkowskie wniosowały o niewłączenie do mandatu Grupy kwestii dotyczących praw autorskich. Polska zasugerowała, żeby nie była to kwestia dominująca prace Grupy, argumentując m.in. że kwestiami prawa autorskiego zajmuje się już Grupa Robocza ds. Własności Intelktualnej. W obecnym projekcie mandatu znalazł się zapis, że Grupa nie będzie omawiać zagadnienia prawa autorskiego. Państwa członkowskie, w tym Polska, wniosły także o uwzględnienie zapisów dotyczących m.in. kompetencji państw członkowskie i zasady subsydiarności, ze względu na zagadnienia prawa i rynku pracy, zabezpieczenia społecznego, co Komisja uwzględniła. Polska w kontekście omówienia doświadczeń z kryzysu wywołanego COVID-19 w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, poprosiła o uwzględnienie sytuacji artystów i osób zawodowo związanych z sektorami, którzy doświadczają wykluczenia społecznego i cyfrowego.

3.8 Sport

Posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu w części dot. sportu 18 maja 2021 r.

18 maja 2021 r. odbyło się posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu w części dotyczącej sportu. Jednym z punktów agendy posiedzenia była debata ministerialna na temat dyplomacji sportowej w kontekście promowania interesów i wartości europejskich na świecie. Polska odnosząc się do pytań kierunkowych zaznaczyła, że w relacjach międzynarodowych bardzo ważne jest szukanie rozwiązań umożliwiających kontakty dyplomatyczne poprzez sport. Polska od wielu lat wykorzystuje sport jako narzędzie prowadzenia polityki zagranicznej państwa. Współpraca międzynarodowa realizowana przez resort odpowiedzialny za sport nie służy jedynie osiągnięciu konkretnych korzyści dla polskiego środowiska sportowego, ale przede wszystkim ma na celu wspieranie relacji dwustronnych i kreowanie pozytywnego wizerunku Polski na forum międzynarodowym. Polska poparła dotychczasowe działania podejmowane na forum UE w obszarze dyplomacji sportowej. Zaznaczyła, że ważny jest dalszy rozwój współpracy w tym zakresie, czego dobrym przykładem może być współpraca Polskiej Agencji Antydopingowej (POLADA) z krajami sąsiadującymi UE. Polska wskazała, że obecnie jest stroną ponad trzydziestu umów i porozumień dwustronnych w obszarze sportu, a kolejnych kilkanaście dokumentów (najczęściej w formie memorandumów o porozumieniu) jest w trakcie negocjowania. Zaznaczyła również, że ważnym krokiem do dalszego rozwinięcia dyplomacji sportowej na poziomie europejskim byłaby również możliwość uruchomienia akcji zapewniającej mobilność w sporcie w ramach nowego programu Erasmus+, otwartej dla państw Partnerstwa Wschodniego czy Bałkanów Zachodnich.

Ponadto podczas posiedzenia Rada przyjęła konkluzje w sprawie innowacji w sporcie.

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie innowacji w sporcie.

Dokument odnosi się do innowacji jako jednego z kluczowych priorytetów rozwoju sektora sportowego. Do rozwoju innowacyjności konieczna jest zacieśniona współpraca pomiędzy instytucjami publicznymi i prywatnymi, co umożliwi zrównoważony rozwój i sprostanie wielu wyzwań jakie stoją przed sektorem. Zwłaszcza w okresie wychodzenia z kryzysu spowodowanego przez pandemię COVID-19 rozwój nowoczesnych projektów w sporcie jest kluczowy dla odbudowy sportu. W projekcie wzywa się również państwa członkowskie, by promowały i wspierały inicjatywy oraz projekty badawczo-rozwojowe w dziedzinie innowacji w sporcie.

Rada zwróciła się również do KE, by ta podjęła się rozpowszechniania informacji na temat dostępnych możliwości wsparcia finansowego dla inicjatyw związanych z innowacjami w sporcie, tj. wsparcia z unijnych programów takich jak Erasmus+, Life, „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” i Program UE dla zdrowia, a także z funduszy polityki spójności (głównie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz z unijnych inicjatyw na rzecz odbudowy, takich jak Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz REACT-EU, jednocześnie by zostały wprowadzone ułatwienia w zakresie sposobów korzystania z tego wsparcia przez ruch sportowy i inne odpowiednie organizacje, a także w ramach realizacji projektów związanych ze sportem.

Wezwano także państwa członkowskie i KE do wymiany dobrych praktyk oraz dalszego rozwoju współpracy w tym zakresie.

Polska w trakcie prac nad dokumentem w Grupie Roboczej ds. Sportu opowiedziała się m.in. za rozwojem innowacyjnych rozwiązań w sporcie. Poparła także zmianę zapisów w zakresie skutków pandemii COVID-19 na sektor sportu. Uwzględniono także sugestię Polski o uwzględnieniu w dokumencie zapisów odnoszących się do zachowania neutralności klimatycznej infrastruktury sportowej i usług.

Lista załączników

1. Rozliczenia finansowe pomiędzy RP a UE
2. Informacja o wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz funduszy pozaunijnych
3. Plan prac nad projektami ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej (przygotowany na podstawie ust. 1a art. 125a Regulaminu Sejmu)
4. Wykaz stanowisk do aktów prawnych UE, przygotowanych przez Rząd zgodnie z ustawą z 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem RP w UE, przekazanych do Sejmu i Senatu RP w I poł. 2021 r.
5. Wykaz stanowisk do dokumentów pozalegisłacyjnych UE, przygotowanych przez Rząd zgodnie z ustawą z 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem RP w UE, przekazanych do Sejmu i Senatu RP w I poł. 2021 r.

ROZLICZENIA FINANSOWE POMIĘDZY POLSKĄ A UNIĄ EUROPEJSKĄ W OKRESIE STYCZEŃ – CZERWIEC 2021 R.

1. Saldo

W ciągu 5 miesięcy (styczeń-maj) prezydencji portugalskiej¹ odnotowano pozytywne saldo rozliczeń pomiędzy Unią Europejską a Rzeczpospolitą Polską, która osiągnęła pozycję beneficjenta netto w wysokości **+ 6,1 mld EUR**.

Tabela 1. Transfery finansowe Rzeczpospolita Polska – budżet Unii Europejskiej w okresie 1 I – 31 V 2021 (w EUR).

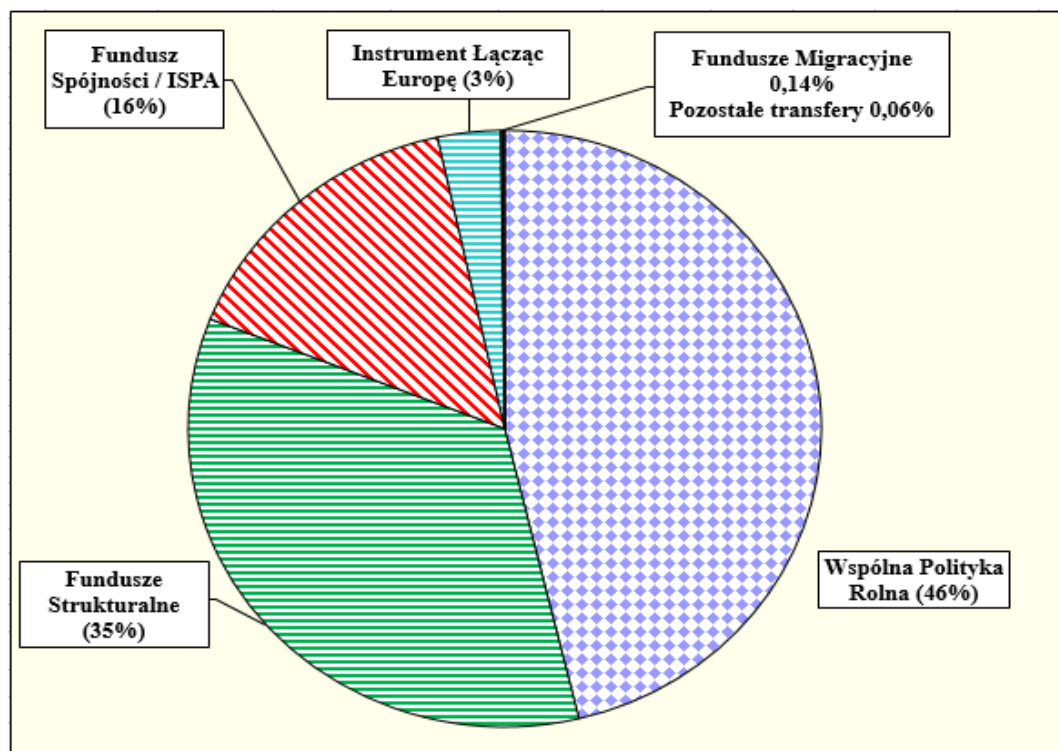
Wspólna Polityka Rolna	4 168 489 779
Fundusze Strukturalne	3 133 934 624
Fundusz Spójności / ISPA	1 406 442 887
Instrument Łącząc Europę (CEF)	289 305 387
Fundusze Migracyjne	12 600 327
Pozostałe transfery	5 503 492
Transfery razem	9 016 276 497
Składka członkowska	2 911 955 627
Zwrot środków do budżetu UE	927 601
Saldo	6 103 393 269

* W pozycji „Pozostałe transfery” dane na koniec kwietnia 2021 r.

2. Transfery do Polski

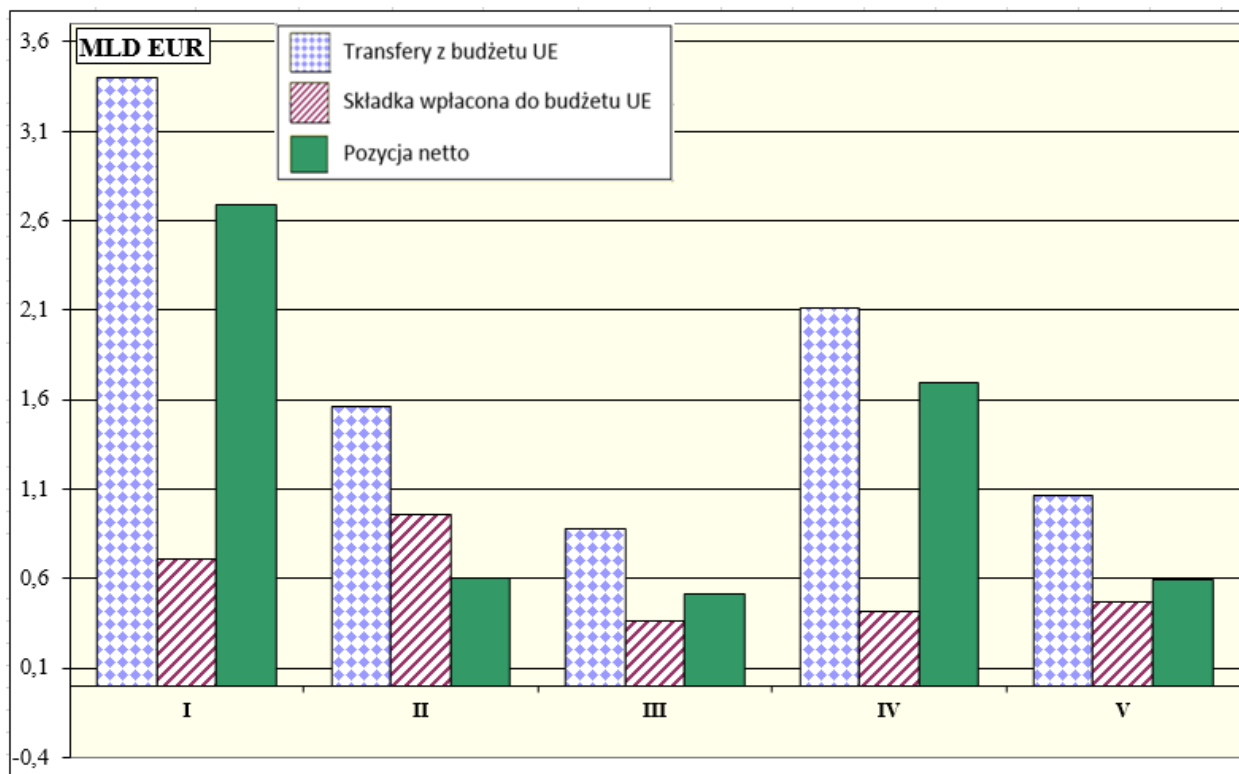
Wykres 1. Struktura transferów finansowych z budżetu Unii Europejskiej w okresie 1 I – 31 V 2021.

¹ Dane za pełen okres - 6 miesięcy PREZ PT - będą znane dopiero w drugiej połowie lipca 2021 r.

W okresie 1 stycznia – 31 maja 2021 r. Rzeczpospolita Polska otrzymała z budżetu ogólnego Unii Europejskiej **9,01 mld EUR**. Najważniejsze pozycje wśród przepływów finansowych stanowiły transfery przeznaczone na Wspólną Politykę Rolną (**4,17 mld EUR**), na finansowanie projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych (**3,13 mld EUR**), na Fundusz Spójności/ISPA (**1,4 mld EUR**) oraz na rzecz instrumentu „Łącząc Europę” (**289 mln EUR**). Transfery z budżetu UE obejmowały także środki z tytułu Funduszy Migracyjnych (**12,6 mln EUR**). Do Rzeczypospolitej Polskiej wpływają także środki klasyfikowane jako „Pozostałe transfery”. W omawianym okresie łączna kwota tych środków osiągnęła **5,5 mln EUR**.

Wykres 2. Transfery, składka członkowska oraz saldo rozliczeń finansowych Polska – budżet Unii Europejskiej w okresie 1 I – 31 V 2021 (w mln EUR).

3. Składka do budżetu UE

W okresie 1 stycznia – 31 maja 2021 r. Rzeczpospolita Polska wpłaciła do budżetu ogólnego UE składkę w wysokości **2,91 mld EUR**, w tym:

- z tytułu zasobu własnego opartego o DNB: 2,17 mld EUR,
- z tytułu tradycyjnych zasobów własnych: 383 mln EUR,
- z tytułu zasobu własnego opartego o VAT: 360 mln EUR.

INFORMACJA O WYKORZYSTANIU ŚRODKÓW Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH, FUNDUSZU SPÓJNOŚCI ORAZ FUNDUSZY POZAUNIJNYCH**Perspektywa finansowa 2014-2020**

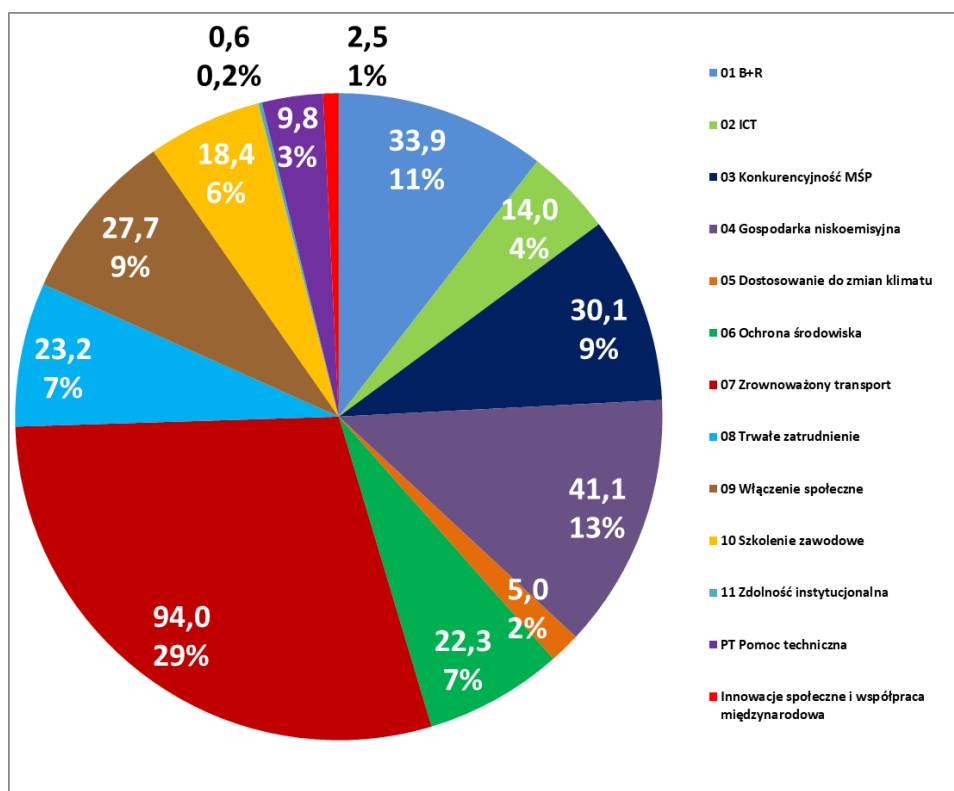
Według danych wygenerowanych z systemu informatycznego SL2014, do 30 czerwca 2021 r. złożono 180 839 wniosków o dofinansowanie projektów na całkowitą kwotę 868,5 mld zł. Wartość dofinansowania UE we wnioskach o dofinansowanie wyniosła 538,3 mld zł, co stanowi 155%¹ alokacji. W ramach krajowych programów operacyjnych beneficjenci złożyli 64 319 wniosków o dofinansowanie projektów o wartości wkładu UE 337,8 mld zł (164% alokacji), natomiast dla regionalnych programów operacyjnych złożono 116 520 wniosków o dofinansowanie o wartości wkładu UE 200,5 mld zł (142% alokacji).

Od uruchomienia programów do 30 czerwca 2021 r. podpisano z beneficjentami 92 204 umowy o dofinansowanie na całkowitą kwotę 529,3 mld zł. Kwota dofinansowania UE, na jaką opiewają podpisane umowy, wynosi 322,5 mld zł, co stanowi 93% alokacji. W ramach programów krajowych podpisano łącznie 26 476 umów o dofinansowanie, angażujących środki UE o wartości 192,7 mld zł (93% alokacji), natomiast w ramach programów regionalnych wsparciem objęto 65 728 projektów o wartości dofinansowania blisko UE 129,8 mld zł (tj. 92% alokacji).

Najwięcej środków UE (94,0 mld zł, czyli 29% wartości podpisanych umów) przeznaczono na wsparcie zrównoważonego transportu. Znacząca pula środków zaangażowana została również w projekty z zakresu promowania gospodarki niskoemisyjnej (41,1 mld zł, czyli 13% wartości podpisanych umów), oraz wsparcia w zakresie B+R+I (33,9 mld zł, tj. 11% wartości podpisanych umów).

Wykres. Wartość dofinansowania UE w umowach o dofinansowanie w rozbiu na cele tematyczne (dane w mld PLN)

¹ Do wyliczenia wartości alokacji środków UE zastosowano kurs 1 EUR = 4,5208 PLN.

Wartość środków UE rozliczonych na poziomie beneficjentów wyniosła 299,7 mld zł, w tym dofinansowanie UE – 197,3 mld zł (co stanowi 57% alokacji). W ramach krajowych programów operacyjnych rozliczono wydatki w części wkładu UE o wartości 115,2 mld zł (tj. 56% alokacji), natomiast w regionalnych programach operacyjnych – 82,1 mld zł (tj. 58% alokacji).

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane finansowe w zakresie stanu wdrażania poszczególnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

PROGRAM OPERACYJNY	wnioski o dofinansowanie			umowy o dofinansowanie			Środki rozliczone z beneficjentami	
	liczba	wartość dofinansowania UE (mln PLN)	% wykorzystania alokacji	liczba	wartość dofinansowania UE (mln PLN)	% wykorzystania alokacji	wartość dofinansowania UE (mln PLN)	% wykorzystania alokacji
PO Inteligentny Rozwój	38 461	138 449	356%	12 685	39 928	103%	18 168	47%
PO Infrastruktura i Środowisko	4 112	128 982	104%	2 825	110 282	89%	72 603	59%
PO Polska Cyfrowa	1 877	21 148	215%	707	9 956	101%	4 422	45%
PO Pomoc Techniczna	387	3 273	103%	383	3 139	99%	2 199	69%
PO Polska Wschodnia	5 486	15 312	169%	2 674	8 223	91%	5 703	63%
PO Wiedza Edukacja Rozwój	13 996	30 605	144%	7 202	21 166	99%	12 081	57%
Krajowe programy operacyjne	64 319	337 768	164%	26 476	192 694	93%	115 176	56%
RPO Woj. Dolnośląskiego	8 971	13 483	132%	5 818	8 941	88%	6 495	64%
RPO Woj. Kujawsko-Pomorskiego	4 244	9 851	114%	3 078	7 898	92%	3 891	45%
RPO Woj. Lubuskiego	1 845	4 943	121%	1 186	3 635	89%	2 282	56%
RPO Woj. Łódzkiego	10 386	14 862	146%	5 727	9 039	89%	5 393	53%
RPO Woj. Lubelskiego	10 701	14 090	140%	7 725	9 778	97%	6 655	66%
RPO Woj. Mazowieckiego	10 229	13 993	148%	5 378	8 521	90%	5 689	60%
RPO Woj. Małopolskiego	7 434	19 244	148%	4 038	12 152	93%	7 392	57%
RPO Woj. Opolskiego	2 596	5 191	122%	1 606	4 027	94%	2 909	68%
RPO Woj. Podlaskiego	8 443	8 290	151%	4 611	5 127	93%	3 206	58%
RPO Woj. Podkarpackiego	6 653	14 119	148%	3 290	8 653	91%	6 223	65%
RPO Woj. Pomorskiego	4 363	10 828	128%	2 174	7 938	94%	4 793	57%
RPO Woj. Śląskiego	13 408	24 166	154%	6 175	14 669	93%	8 323	53%
RPO Woj. Świętokrzyskiego	8 194	10 233	166%	4 440	5 674	92%	3 439	56%
RPO Woj. Warmińsko-Mazurskiego	7 539	11 299	145%	4 713	7 315	94%	4 503	58%
RPO Woj. Wielkopolskiego	7 627	17 009	154%	3 463	10 012	90%	6 641	60%
RPO Woj. Zachodniopomorskiego	3 887	8 891	123%	2 306	6 411	89%	4 305	59%
Regionalne programy operacyjne	116 520	200 492	142%	65 728	129 792	92%	82 141	58%
RAZEM	180 839	538 261	155%	92 204	322 486	93%	197 317	57%
Programy EWT (w EUR)	506	621 070 004	187%	258	344 218 947	104%	219 239 390	66%

PLAN PRAC NAD PROJEKTAMI USTAW WYKONUJĄCYCH PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ (PRZYGOTOWANY NA PODSTAWIE ART. 125A UST. 1A REGULAMINU SEJMU).**PROJEKTY USTAW PRZYJĘTE PRZEZ RADĘ MINISTRÓW W OKRESIE STYCZEŃ - CZERWIEC 2021 R.**

W okresie styczeń – czerwiec 2021 r. Rada Ministrów przyjęła 22 projektów ustaw, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej, tj.:

- projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o wyrobach winiarskich,
- projekt ustawy o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o efektywności energetycznej oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o rynku mocy,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie kolejowym,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie drogowym,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy - o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- projekt ustawy o gatunkach obcych,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw,
- projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy - Prawo bankowe.

Wykaz projektów ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej, które powinny zostać skierowane przez Radę Ministrów do Sejmu RP do końca II połowy 2021 r.

	Zmieniany/nowy akt prawny	Zakres zmian	Termin implementacji
1.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (UC31)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym	11.06.2019
2.	Projekt ustawy o ogólnoeuropejskich indywidualnych produktach emerytalnych (UC67)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1238 w sprawie ogólnoeuropejskiego indywidualnego produktu emerytalnego (OIPE)	22.03.2022
3.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw (UC65)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161 zmieniająca dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego	02.08.2021
4.	Projekt ustawy o Systemie Informacji Finansowej (UC66)	Transpozycja: <ul style="list-style-type: none"> • dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu • dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1153 ustanawiającej zasady ułatwiające korzystanie z informacji finansowych i innych informacji w celu zapobiegania niektórym przestępstwom, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie lub ich ścigania 	10.01.2020 01.08.2021
5.	Projekt ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego na lata 2021-2027 (UC22)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego	01.01.2014 31.08.2018
6.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (UC18)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/645 zmieniającej dyrektywę 2003/59/WE w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób oraz dyrektywę 2006/126/WE w sprawie praw jazdy	23.05.2020 23.05.2021
7.	Projekt ustawy o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi (UC63)	Uzupełnienie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 536/2014 w sprawie badań klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi	16.06.2014
8.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (UC15)	Wykonanie rozporządzenia 2017/2394 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów	16.01.2018 17.01.2020
9.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o	Uzupełnienie transpozycji dyrektywy	20.10.2007

	zawodach pielęgniarstwa i położnej (UC62)	2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych	
10.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej oraz niektórych innych ustaw (UC59)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin	14.12.2019 29.04.2022
11.	Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska (UC58)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1010 w sprawie dostosowania obowiązków sprawozdawczych w dziedzinie ustawodawstwa dotyczącego środowiska	01.01.2020 01.01.2022
12.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (UC56)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2034 w sprawie nadzoru ostrożnościowego nad firmami inwestycyjnymi	26.06.2021
13.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o kinematografii (UC54)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 zmieniającej dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku	19.09.2020
14.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (UC55)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1160 zmieniającej dyrektywę 2009/65/WE i 2011/61/UE w odniesieniu do transgranicznej dystrybucji prowadzonej przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	02.08.2021
15.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o prawach konsumenta oraz ustawy – Kodeks cywilny (UC53)	Transpozycja: <ul style="list-style-type: none"> • dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych • dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów 	01.07.2021 01.07.2021
16.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (UC52)	Uzupełnienie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 dotyczącego środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego	01.11.2017 01.12.2018
17.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (UC48)	Uzupełnienie transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/45/UE w sprawie okresowych badań zdatności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep	20.05.2017
18.	Projekt ustawy – Prawo komunikacji elektronicznej (UC45)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972	21.12.2020
19.	Projekt ustawy wprowadzającej ustawę	ustanawiającej Europejski kodeks łączności	

	- Prawo komunikacji elektronicznej (UC46)	elektronicznej	
20.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (UC43)	<p>Transpozycja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów • dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/852 zmieniającej dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych 	<p>05.07.2020</p> <p>05.07.2020</p>
21.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie obrotu prekursorami materiałów wybuchowych oraz niektórych innych ustaw (UC38)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1148 w sprawie wprowadzania do obrotu i stosowania prekursorów materiałów wybuchowych	<p>01.02.2021</p> <p>01.08.2020</p> <p>02.02.2022</p>
22.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (UC35)	Uzupełnienie transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych	10.11.2012
23.	Projekt ustawy o wyrobach medycznych (UC34)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/745 w sprawie wyrobów medycznych	25.05.2017
24.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o obligacjach oraz niektórych innych ustaw (UC32)	<p>Uzupełnienie wykonania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych • rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2015/35 uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej 	<p>01.01.2016</p> <p>18.01.2015</p>
25.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw (UC89)	<p>Wykonanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1139 w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie lotnictwa cywilnego i utworzenia Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego • rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2019/945 w sprawie systemów bezzałogowych statków powietrznych oraz operatorów systemów bezzałogowych statków powietrznych z państw trzecich • rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/947 w sprawie przepisów i procedur dotyczących eksploatacji bezzałogowych statków powietrznych 	<p>12.09.2021</p> <p>12.09.2023</p> <p>01.07.2019</p>
26.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (UC88)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/520 w sprawie interoperacyjności systemów elektronicznego poboru opłat drogowych i ułatwiania transgranicznej wymiany informacji na temat przypadków nieuiszczenia opłat drogowych w Unii	19.10.2021
27.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych	<p>Uzupełnienie wykonania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i 	27.12.2018

	ustaw (UC87)	<p>Rady (UE) 2018/1860 w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich</p> <ul style="list-style-type: none"> rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861 w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie odpraw granicznych, zmiany konwencji wykonawczej do układu z Schengen 	<p>28.12.2020 28.12.2021</p>
28.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o prawach konsumenta oraz niektórych innych ustaw (UC86)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2161 zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 98/6/WE, 2005/29/WE oraz 2011/83/UE w odniesieniu do lepszego egzekwowania i unowocześnienia unijnych przepisów dotyczących ochrony konsumenta	28.11.2021
29.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji (UC85)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/853 zmieniającej dyrektywę Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni	<p>14.09.2018 14.12.2019</p>
30.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (UC84)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1936 zmieniającej dyrektywę 2008/96/WE w sprawie zarządzania bezpieczeństwem infrastruktury drogowej	17.12.2021
31.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym (UC83)	<p>Transpozycja:</p> <ul style="list-style-type: none"> dyrektywy Rady (UE) 2020/262 ustanawiającej ogólne zasady dotyczące podatku akcyzowego dyrektywy Rady (UE) 2020/1151 zmieniającej dyrektywę 92/83/EWG w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych 	<p>31.12.2021 31.12.2021</p>
32.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o charakterystyce energetycznej budynków oraz niektórych innych ustaw (UC82)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 zmieniającej dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej	10.03.2020
33.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (UC81)	<p>Częściowa transpozycja:</p> <ul style="list-style-type: none"> dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko 	<p>05.07.2020 03.07.2021</p>
34.	Projekt ustawy o systemach homologacji pojazdów oraz ich wyposażenia (UC80)	<p>Uzupełnienie wykonania:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 167/2013 w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów rolniczych i leśnych rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 168/2013 w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów dwu lub 	<p>01.01.2016 01.01.2016</p>

		<p>trzykołowych oraz czterokołowców</p> <ul style="list-style-type: none"> rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/858 w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, komponentów i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów 	<p>05.07.2022 01.09.2025</p>
35.	Projekt ustawy o rolnictwie ekologicznym (UC79)	<p>Wykonanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin 	<p>01.01.2022 14.12.2019 29.04.2022</p>
36.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy - Prawo farmaceutyczne (UC78)	Wdrożenie protokołu w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego do Umowy o Handlu i Współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony	
37.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz niektórych innych ustaw (UC77)	Wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/787 w sprawie definicji, opisu, prezentacji i etykietowania napojów spirytusowych, stosowania nazw napojów spirytusowych w prezentacji i etykietowaniu środków spożywczych, ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, wykorzystywania alkoholu etylowego i destylatów pochodzenia rolniczego w napojach alkoholowych	25.05.2021
38.	Projekt ustawy o nadzorze nad dostawcami usług finansowania społecznościowego dla przedsiębiorstw gospodarczych (UC76)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1504 zmieniającej dyrektywę 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych	10.05.2021
39.	Projekt ustawy o portowych urządzeniach do odbioru odpadów ze statków (UC75)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/883 w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów ze statków	28.06.2021
40.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii (UC74)	Częściowa transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej	31.12.2020
41.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz opłacie produktowej (UC73)	Częściowa transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko	03.07.2021
42.	Projekt ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach	01.05.2021

	produktami rolnymi i spożywczymi (UC72)	między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych	
43.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo lotnicze (UC71)	Wykonanie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/103 zmieniającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/1998 w odniesieniu do wyjaśnienia, harmonizacji i uproszczenia, a także wzmocnienia niektórych szczególnych środków ochrony lotnictwa	31.12.2021
44.	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (UC70)	Transpozycja dyrektywy Komisji (UE) 2020/367 zmieniającej załącznik III do dyrektywy 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do ustalenia metod oceny szkodliwych skutków hałasu w środowisku	31.12.2021
45.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (UC69)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1 mającej na celu nadanie organom ochrony konkurencji państw członkowskich uprawnień w celu skuteczniejszego egzekwowania prawa i zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego	04.02.2021
46.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz niektórych innych ustaw (UC68)	Transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2162 w sprawie emisji obligacji zabezpieczonych i nadzoru publicznego nad obligacjami zabezpieczonymi oraz zmieniająca dyrektywy 2009/65/WE i 2014/59/UE	08.07.2021
47.	Projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (UD138)	Uzupełnienie transpozycji dyrektywy Rady 2003/86/WE w sprawie prawa do łączenia rodzin	03.10.2005

WYKAZ STANOWISK DO AKTÓW PRAWNYCH UE, PRZYGOTOWANYCH PRZEZ RZĄD ZGODNIE Z USTAWĄ Z 8 PAŹDZIERNIKA 2010 R. O WSPÓŁPRACY RADY MINISTRÓW Z SEJMEM I SENATEM W SPRAWACH ZWIĄZANYCH Z CZŁONKOSTWEM RP W UE, PRZEKAZANYCH DO SEJMU I SENATU RP W I POŁ. 2021 R.

LP	Sygnatura COM	Tytuł dokumentu	Data przekazania Polsce dokumentu przez instytucje UE	Instytucja wiodąca	Data przyjęcia stanowiska przez KSE	Data przyjęcia przez KSE stanowiska przygotowanego na wniosek Sejmu lub Senatu RP
1.	COM(2016) 034	Aktualizacja stanowiska Rządu w odniesieniu do dokumentu: zmieniony wniosek rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dostępu towarów i usług z państw trzecich do rynku wewnętrznego Unii w zakresie zamówień publicznych oraz procedur wspierających negocjacje dotyczące dostępu unijnych towarów i usług do rynków zamówień publicznych państw trzecich	2016-01-29	UZP	2021-05-07	
2.	COM(2020) 712	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie skomputeryzowanego systemu łączności w zakresie transgranicznych postępowań cywilnych i karnych (system e-CODEX) oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1726	2021-01-13	MS	2021-02-02	-
3.	COM(2020) 725	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wzmocnienia roli Europejskiej Agencji Leków w zakresie gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej i zarządzania kryzysowego w odniesieniu do produktów leczniczych i wyrobów medycznych	2020-12-08	MZ	2021-02-19	
4.	COM(2020) 726	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (WE) nr 851/2004 ustanawiające Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób	2020-12-08	MZ	2021-01-12	
5.	COM(2020) 727	Europejska Unia Zdrowotna. Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylające decyzję nr 1082/2013/UE	2020-12-08	MZ	2021-02-25	
6.	COM(2020) 735	Wniosek Decyzja Rady w sprawie stanowiska, które ma być zajęte przez Unię Europejską we Wspólnym Komitecie ustanowionym na mocy Umowy zawartej między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie	2021-02-19	MRIPS		2021-03-03

		swobodnego przepływu osób, w odniesieniu do zmiany załącznika II do tej Umowy dotyczącego koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego				
7.	COM(2020) 749	Dyrektywa Rady zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w odniesieniu do przyznania Komisji uprawnień wykonawczych w celu określenia znaczenia terminów stosowanych w niektórych przepisach tej dyrektywy	2020-12-18	MF	2021-01-05	
8.	COM(2020) 767	Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego zarządzania danymi (akt w sprawie zarządzania danymi)	2020-12-07	KPRM	2021-02-19	
9.	COM(2020) 791	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1862 w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych w odniesieniu do wprowadzania wpisów przez Europoł	2021-01-19	MSWiA	2021-02-02	-
10.	COM(2020) 796	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2016/794 w odniesieniu do współpracy Europolu z podmiotami prywatnymi, przetwarzania danych osobowych przez Europol w celu wspierania postępowań przygotowawczych oraz roli Europolu w zakresie badań naukowych i innowacji	2021-02-02	MSWiA	2021-02-26	
11.	COM(2020) 798	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie baterii i zużytych baterii, uchylające dyrektywę 2006/66/WE i zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/1020	2020-12-22	MRPIT	2021-02-25	
12.	COM(2020) 801	wniosek Decyzja Rady w sprawie przedłożenia, w imieniu Unii Europejskiej, wniosku dotyczącego decyzji Organu Wykonawczego w sprawie metody dokonania dostosowań odzwierciedlających zmiany w członkostwie w Unii Europejskiej, z myślą o 41. posiedzeniu Organu Wykonawczego w ramach Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, oraz w sprawie stanowiska, jakie ma zostać zajęte w imieniu Unii Europejskiej podczas tego posiedzenia	2021-02-19	MKiŚ	-	2021-03-05
13.	COM(2020) 818	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w odniesieniu do tymczasowego złagodzenia zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty w związku z pandemią COVID-19	2021-01-12	MI	2021-01-27	-
14.	COM(2020) 823	Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, uchylająca dyrektywę (UE) 2016/1148	2021-01-19	KPRM	2021-02-23	

15.	COM(2020) 824	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej i uchylające rozporządzenie (UE) nr 347/2013	2021-01-08	MKiŚ	2021-02-10	-
16.	COM(2020) 825	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych (akt o usługach cyfrowych) i zmieniające dyrektywę 2000/31/WE	2021-02-02	KPRM	2021-04-08	-
17.	COM(2020) 829	Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odporności podmiotów krytycznych	2021-02-09	RCB	2021-02-23	
18.	COM(2020) 842	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym (akt o rynkach cyfrowych)	2021-02-02	MR	2021-03-31	-
19.	COM(2020) 849	Wniosek Zalecenie Rady w sprawie wspólnych ram stosowania, walidacji i wzajemnego uznawania szybkich testów antygenowych na COVID-19 w UE	2021-02-19	MZ	-	2021-03-23
20.	COM(2020) 852	Wniosek Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca decyzję Rady 2008/971/WE w odniesieniu do równoważności leśnego materiału reprodukcyjnego produkowanego w Zjednoczonym Królestwie z takim materiałem produkowanym w Unii	2020-12-30	MKiŚ	2021-01-05	
21.	COM(2020) 853	Wniosek Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca decyzje Rady 2003/17/WE i 2005/834/WE w odniesieniu do równoważności inspekcji polowych i równoważności kontroli praktyk dotyczących zachowania odmian gatunków roślin rolniczych przeprowadzanych w Zjednoczonym Królestwie	2020-12-30	MRiRW	2021-01-05	
22.	COM(2020) 854	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające pobrexitową rezerwę dostosowawczą	2021-01-14	MFIPR	2021-01-28	-
23.	COM(2020) 855	Wniosek Decyzja Rady w sprawie podpisania, w imieniu Unii, i tymczasowego stosowania Umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony, oraz Umowy między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie procedur bezpieczeństwa na potrzeby wymiany i ochrony informacji niejawnych	2021-01-21	KPRM	-	2021-02-04
24.	COM(2020) 856	Wniosek Decyzja Rady w sprawie zawarcia, w imieniu Unii, Umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii	2021-01-21	KPRM	-	2021-02-09

		i Irlandii Północnej, z drugiej strony, oraz Umowy między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie procedur bezpieczeństwa na potrzeby wymiany i ochrony informacji niejawnych				
25.	COM(2021) 020	Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca decyzję ramową Rady 2002/465/WSiSW w zakresie jej dostosowania do przepisów UE dotyczących ochrony danych osobowych	2021-01-20	MS	2021-02-03	
26.	COM(2021) 021	Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2014/41/UE w zakresie jej dostosowania do przepisów UE dotyczących ochrony danych osobowych	2021-01-20	MS	2021-02-03	-
27.	COM(2021) 025	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające szczególne środki tymczasowe w związku z epidemią COVID-19 dotyczące odnawiania lub przedłużania ważności niektórych certyfikatów i świadectw, licencji i zezwoleń oraz przesunięcia niektórych okresowych kontroli i okresowych szkoleń w niektórych obszarach prawodawstwa w dziedzinie transportu, w okresach odniesienia następujących po okresach, o których mowa w rozporządzeniu (UE) 2020/698	2021-01-26	MI	2021-02-09	-
28.	COM(2021) 028	Wniosek Rozporządzenie Rady zmieniające rozporządzenie Rady (UE) nr 389/2012 w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie podatków akcyzowych w odniesieniu do zawartości elektronicznych rejestrów	2021-01-26	MF	2021-02-09	-
29.	COM(2021) 034	Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wstępnej kwalifikacji i okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób (tekst jednolity)	2021-02-01	MI	2021-02-15	-
30.	COM(2021) 036	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przedłużenia czasu trwania ochrony w ramach wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin w odniesieniu do gatunków szparagów oraz gatunków bulw kwiatowych, owoców krzewów jagodowych i krzewów ozdobnych.	2021-02-03	MRiRW	2021-02-17	-
31.	COM(2021) 037	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki dotyczącej nakładów i produkcji w rolnictwie oraz uchylającego rozporządzenia (WE) nr 1165/2008, (WE) nr 543/2009;(WE) 1185/2009 i dyrektywę Rady 96/16/WE	2021-02-05	GUS	2021-02-17	-
32.	COM(2021) 054	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (WE) nr 138/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do regionalnych rachunków ekonomicznych dla rolnictwa	2021-02-12	GUS	2021-02-26	-

33.	COM(2021) 071	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/2397 w odniesieniu do środków przejściowych dotyczących uznawania świadectw wydanych przez państwa trzecie.	2021-02-18	MI	2021-03-05	-
34.	COM(2021) 085	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie roamingu w publicznych sieciach łączności ruchomej wewnątrz Unii (wersja przekształcona)	2021-03-04	KPRM	2021-04-23	-
35.	COM(2021) 089	Wniosek Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie uczestnictwa Unii w Europejskim Partnerstwie w dziedzinie Metrologii podjętym wspólnie przez kilka państw członkowskich	2021-05-04	MEiN	2021-05-17	
36.	COM(2021) 093	Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania	2021-03-08	MRiPS	2021-03-29	
37.	COM(2021) 095	Wniosek Decyzja Rady w sprawie podatku od dokowania we francuskich regionach najbardziej oddalonych oraz zmieniająca decyzję 940/2014/UE	2021-03-11	MF	2021-03-25	
38.	COM(2021) 096	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/816 ustanawiające scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN) na potrzeby uzupełnienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych i rozporządzenie (UE) 2019/818 w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze współpracy policyjnej i sądowej, azylu i migracji oraz zmieniające rozporządzenia (UE) 2018/1726, (UE) 2018/1862 i (UE) 2019/816 do celów wprowadzenia kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich na granicach zewnętrznych	2021-03-03	MS	2021-03-31	
39.	COM(2021) 108	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/625 w odniesieniu do kontroli urzędowych zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego wywożonych z państw trzecich do Unii w celu zapewnienia przestrzegania zakazu dotyczącego niektórych zastosowań środków przeciwdrobnoustrojowych	2021-03-09	MRiRW	2021-03-23	-
40.	COM(2021) 113	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające środki zarządzania, ochrony i kontroli obowiązujące na obszarze podlegającym kompetencji Komisji ds. Tuńczyka na Oceanie Indyjskim	2021-03-11	MRiRW	2021-03-25	

		(IOTC) oraz zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1936/2001, (WE) nr 1984/2003 i (WE) nr 520/2007				
41.	COM(2021) 115	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady wprowadzające w życie system certyfikacji procesu Kimberley dla handlu międzynarodowego surowcem diamentowym (wersja przekształcona)	2021-03-12	MRPIT	2021-03-26	-
42.	COM(2021) 130	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ram wydawania, weryfikowania i uznawania interoperacyjnych zaświadczeń o szczepieniu, o wyniku testu i o powrocie do zdrowia w celu ułatwienia swobodnego przepływu w czasie pandemii COVID-19 (zielone zaświadczenie cyfrowe)	2021-03-17	MZ	2021-04-01	-
43.	COM(2021) 140	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ram wydawania obywatelom państw trzecich legalnie zamieszkującym lub legalnie przebywającym na terytorium państw członkowskich interoperacyjnych zaświadczeń o szczepieniu, o wyniku testu i o powrocie do zdrowia (zielone zaświadczenie cyfrowe) oraz weryfikowania i uznawania takich zaświadczeń w czasie pandemii COVID-19	2021-03-24	MZ	2021-04-06	-
44.	COM(2021) 181	Wniosek Dyrektywa Rady zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w zakresie zwolnień w imporcie i niektórych dostawach, w odniesieniu do środków unijnych przyjmowanych w interesie publicznym	2021-04-21	MF	2021-05-06	-
45.	COM(2021) 189	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE, dyrektywę 2004/109/WE, dyrektywę 2006/43/WE oraz rozporządzenie (UE) nr 537/2014 w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju	2021-06-16	MF	2021-06-30	
46.	COM(2021) 198	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające środki ochrony i zarządzania obowiązujące na obszarze objętym konwencją Komisji ds. Rybołówstwa na Zachodnim i Środkowym Pacyfiku oraz zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 520/2007	2021-04-23	MRiRW	2021-05-10	-
47.	COM(2021) 201	Wniosek Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie uruchomienia Funduszu Solidarności Unii Europejskiej w celu udzielenia pomocy Grecji i Francji w związku z klęskami żywiołowymi oraz Albanii, Austrii, Belgii, Chorwacji, Czarnogórze, Czechom, Estonii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Irlandii, Litwie, Luksemburgowi, Łotwie, Niemcom, Portugalii, Rumunii, Serbii, Węgrom i Włochom w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia zdrowia publicznego	2021-04-12	MSWiA	2021-05-14	

48.	COM(2021) 202	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie produktów maszynowych	2021-04-22	MRPiT	2021-06-15	
49.	COM(2021) 206	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (Akt w sprawie sztucznej inteligencji) i zmieniające niektóre akty ustawodawcze Unii.	2021-06-07	KPRM	2021-06-21	
50.	COM(2021) 223	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny	2021-05-25	MRPiT	2021-06-08	
51.	COM(2021) 231	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zastępujące załączniki A i B do rozporządzenia (UE) 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego	2021-05-11	MS	2021-05-25	-
52.	COM(2021) 254	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2016/1628 w odniesieniu do przepisów przejściowych dotyczących niektórych maszyn wyposażonych w silniki o zakresie mocy 56–130 kW i powyżej 300 kW w celu zaradzenia skutkom kryzysu związanego z COVID-19	2021-05-18	MI	2021-06-02	
53.	COM (2020)842	Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym (akt o rynkach cyfrowych)	2021-02-02	MRPiT	2021-03-31	-

WYKAZ STANOWISK DO DOKUMENTÓW POZALEGISLACYJNYCH UE, PRZYGOTOWANYCH PRZEZ RZĄD ZGODNIE Z USTAWĄ Z 8 PAŹDZIERNIKA 2010 R. O WSPÓŁPRACY RADY MINISTRÓW Z SEJMEM I SENATEM W SPRAWACH ZWIĄZANYCH Z CZŁONKOSTWEM RP W UE, PRZEKAZANYCH DO SEJMU I SENATU RP W I POŁ. 2021 R.

Lp.	Sygnatura COM	Tytuł dokumentu	Data wystąpienia Parlamentu z wnioskiem o przekazanie stanowiska	Instytucja wiodąca	Data przyjęcia stanowiska przez KSE
1.	COM(2020) 562	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli	2020-10-12	MKIŚ	2021-04-16
2.	COM(2020) 580	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej	2020-10-26	KPRM	2021-02-08
3.	COM(2020) 711	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE	2021-01-05	KPRM	2021-02-09
4.	COM(2020) 758	Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Plan działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027”	2020-12-21	MRiPS	2021-01-21
5.	COM(2020) 777	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów - Początek drogi do osiągnięcia neutralności klimatycznej w Europie do 2050 r. Sprawozdanie z postępów działań UE na rzecz klimatu z 2020 r.	2020-12-21	MKIŚ	2021-01-18
6.	COM(2020) 790	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji	2021-01-05	MKI DN	2021-02-09

7.	COM(2020) 797	Projekt stanowiska Rządu w odniesieniu do dokumentu pozalegisłacyjnego UE <i>Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady Pierwsze sprawozdanie z postępu prac w realizacji strategii UE w zakresie unii bezpieczeństwa</i>	2021-01-05	MSWiA	2021-02-09
8.	COM(2020) 950	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Sprawozdanie na temat stanu unii energetycznej na 2020 r. na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999 w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu	2020-11-06	MKIŚ	2021-02-11
9.	COM(2020) 951	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Ceny i koszty energii w Europie	2020-11-06	MKIŚ	2021-02-11
10.	COM(2020) 953	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady z postępów w dziedzinie konkurencyjności w zakresie czystej energii	2020-11-06	MKIŚ	2021-03-09
11.	COM(2021) 043	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wydatków EFRG System wczesnego ostrzeżenia nr 11-12/2020	2021-02-19	MRiRW	2021-03-16
12.	COM(2021) 050	Zielona Księga w sprawie starzenia się. Wspieranie solidarności i odpowiedzialności między pokoleniami	2021-02-19	MRiPS	2021-02-19
13.	COM(2021) 066	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Przegląd polityki handlowej – otwarta, zrównoważona i asertywna polityka handlowa	2021-03-12	MRPiT	2021-04-12
14.	COM(2021) 078	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady: Inkubator HERA: wspólne antycypowanie zagrożeń związanych z wariantami COVID-19	2021-02-23	MZ	2021-04-14
15.	COM(2021) 102	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych	2021-03-04	MRiPS	2021-04-29
16.	COM(2021) 148	Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Finansowego i Komitetu ds. Zatrudnienia: Sprawozdanie dotyczące europejskiego instrumentu tymczasowego wsparcia w celu	2021-03-22	MF	2021-06-02

		zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE), jaka wystąpiła w związku z pandemią COVID-19, na podstawie art. 14 rozporządzenia Rady (UE) 2020/672 SURE: analiza sytuacji po sześciu miesiącach			
17.	COM(2021) 250	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie nowej strategii finansowania na potrzeby finansowania NextGenerationEU	2021-04-23	MF	2021-06-14
18.	JOIN(2020) 018	Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady . Strategia UE w zakresie cyberbezpieczeństwa na cyfrowa dekadę	2021-01-11	KPRM	2021-03-04
19.	JOIN(2020) 022	Wspólny komunikat dla Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady. Nowa agenda UE-USA na rzecz globalnych zmian.	2021-01-05	MSZ	2021-02-09
20.	JOIN(2021) 008	Wspólny komunikat do Rady Europejskiej. Stan stosunków politycznych, gospodarczych i handlowych między UE a Turcją	2021-04-12	MSZ	2021-05-17
21.	C(2021) 1372	Zalecenie Komisji z dnia 4.3.2021 r. w sprawie skutecznego aktywnego wspierania zatrudnienia w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (EASE)	2021-03-04	MRPiT	2021-04-29